L'Affitto della Pesca del
Reno

Lo Statuto di Sassoferrato

di Piangolini Oselli di qsta Città

1804

+

1

Ogni libra fanno b.ni venti papal — L. 1 — b.ni 20
Ogni soldo fa un baiocco — S. 1 — b. 1
Un denaro fa un quatrino — den. 1 — q. 1

BIBLIOTECA PIERVISSANI NOCERA

K. 5. 27 Ci/

~ yhs ~

Comitat.s saxi et districtus in sex balijs, et balia quelibet habet parochias ... plis

In Balya Meerazzani est parochia

S. Angli de Meerazano
S. Petri de scorzano
S. Angli de Collepiene
S. Gregorij de Insula
S. Marie collis apicem
S. Donati di Maggettis
S. Poli
S. Johanis de serra pila
S. Petri de ero
S. Damiani et
S. Philippi.

In Balia Montis Rubei

S. Marie di m.te rubeo
S. Marie di Cortis
S. Petri di Gighionibus
S. Ciriati de serra
S. Martini de Rubaldis
S. Marie di Cerro et
S. Stefani di sermetana

In balia Doleit

S. Paterniani collis Vangator
S. Donati di Maranis
S. laurentij collis alti
S. Johanis di castanee
et S. Nicolai de Dole

In q.a balia de Venathuris

S. Venantij de Venatmeris
S. Stefani di Morello
S. Bartoli di castiglione
S. Egidij de Aladijs
S. Paterniani de Insenetis
S. Marie serre collis

In q.ta Balia Regedani ad sunt paro.

S. Cenasij di Regedano
S.te Marie collis ficus
S. Saccini di Lecca
S. Salvatoris di m.te Clave
S. Christofori di casarella
S. Jelicis
S. Paterniani di [illegible]
S. Marcellani di [illegible]

In 6.a Balia Scorzani adsunt paro.

S.ti Jacobi de [illegible] serra
S.te Crucis di casabello
S. Marie Plebis [illegible]
S.ti Laurentij di colle nucis
S.ti Geminiani di Asspro,

In [illegible] Sancte [illegible] sub [illegible] monte

Heremita S.ti Honofrij di m.te Rubro
S.ti Christofori di Nolide
S. Christofori di serra Guati
S. Johanes de Dignes
S. Lucia [illegible]
S. Andree [illegible]

Yhs

Hec sunt statuta comunis et hominum terre Saxiferrati, una cum quampluribus reformationibus, additionibus, scripta et registrata per me Petrum Paulum [illegible] de dicta terra sub anno domini 1584 indictione xiij tempore pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Gregorij divina providentia pape xiij

Non reditura volant fugitive tempora vite
Unica virtutis fama superstes erit
Tempora, quam celeri decurrant fluxa volatu
Inspice qui somno desidieque vacas.
Aspice quam brevibus decurrant tempora punctis
Non te decipiat non reditura dies.

Nota quod statuta disponent que expense [illegible] debeant obtineri [illegible] partes [illegible] et [illegible] disponere de alijs que [illegible] expensis que omni [illegible] statuto [illegible] quis remaneat [illegible] iuris [illegible] ll. si [illegible] in princ. [illegible] matrimonij et ll. [illegible] ff de liberis et [illegible] c. vi [illegible] 101. et [illegible] alijs [illegible] seu [illegible] a maiori parte [illegible] c. q 60: [illegible] Angelus de [illegible] et 167 [illegible] in princ. et [illegible] Angelus [illegible] 8 15. [illegible] in 6° [illegible] 88. in glos. in princ.

IIv

B. Urbanus PP. misit Carolomagno imperatori tres Agnus Dei cu[m] metris versibus VI. D

Balsamus et munda cera cum chrismatis unda
conficiunt agnum, quod munus do tibi magnum
Fonte velut natum, per mistica sanctificatum
Fulgura desursum depellit, et omne malignum,
Peccatum frangit, ut xpi sanguis, et angit,
Pregnans servatur sine vi, Partus liberat.
Dona confert dignis, virtutes destruit ignis
Portatus munde, de fluctibus eripit unde,
Morte repentina salvat, sathaneque ruinam.
Si quis honorat eum, retinet ab hoste triumphum
Tantum pars minima, quantum valet integra tota
Agnus Dei miserere nobis, qui crimina tollit

Laus Deo,

Amen

IN DEI NOMINE AMEN ✝ yhs.

Statutum terræ saxiferrati, per me Petrum paulum ugum recopiatum sub anno 1584 liber primus

Nisi sole ipso clarior et illustrior esset cunctis mortalibus fides quæ
Prohemium
pariter sensibus probaret. in tot animi perturbationibus quibus fra:
gilitate quadam naturæ nræ uexamur, ac premimur, nec placate
nec tranquille, secureq quo pacto uiui posset si non integre iusteq
uiuentis non multo labore doceri posset, q sancta, et q necess.a fuerit
huiusmodi instituendarum legu ratio atq ordinatio diuino namq
consilio atq prouidentia, vnde alimoniam bonorum omnium et beatæ vitæ
architecturam miseris mortalibus fluere rite credimus imbecillitati nræ
succursum est, ut certo ordine ac more uiueremus, nec liberi solutaq uiuendi
potestate superbientes facti precipites in malitia prolaberemur leges itaq
proprias sibi queq ciuitas et hominu comunio condidit in quibus quæ
merito uitanda, et fugienda sunt ita prohibentur ut si qui forte extra
legitimos fines pretergressus fuerit sciat se legu institutarum penis esse
obligatu in delictumq comisisse, reliquis quoq exemplo prebito futurus
recti sane. Cum n. ex cupiditatibus nris quibus cu quotidie pugnam.
iniuriæ, odia, rapinæ discidia, discordiæ, seditiones, ac bella, uniuersa de=
niq mala nascantur quæ non modo homines singulos, sed ingentes fa:
milias ciuitates, prouincias, Regna Imperia labefactare ac delere so=
leant, Non immerito celebre consulto prouisu nobis fuisse credendu est, ne
tot malis uitam nra in caute penderet. ut nosmet iudiciorum legumq terro=
ribus, ac metu earum insatiabiliu furiarum ardore restingueremus, dociq
deniq in tranquillitate æuum. transigeremus. Nos igr suasi ac mo:
niti, ne a publ.ca totius orbis consilio deuiaremus, et ut recte pieq ut decet
uita nostra consisteret duximus pretium legum municipaliu beneficio nri
Saxum ferratum oppidum uocatur
saxoferratensis oppidum munum grata poterimus innocentia beati humus
et nos ipsos qui eum locum incolimus, uiam rectam quantu per fragili
tatem humanæ naturæ licuit diligentissime subiecimus, At cum longe
quitate temporis uel indiscreta attrectatione atq usum fere . . .

abolite essent et lex legi pars aliqua earum posset cum in animis ac volun
tate m.corum dominorum nostrorum et diligenti studio atque opere m. comitis et prestan
tiss.mi D.ni Ludovici de la Turre di Mediolano Pretoris et Comiss.ii pro sancta
Ro. ecclesia, ac et eius auctoritate dominorum quatuor bonusque populi saxoferratensis
ut rescriberentur publice institutum est. Ad gloriam igitur omnipotentis Dei
cuius hoc munus, et gloriosiss.me matris sue Virginis Marie, totiusdemque curie
triumphantis, atque ad exaltationem sac. s.te R. E. et summi Pontificis ac D.ni nostri
D.ni Calisti divina providentia Pape iij, et pariter ad honorem in Christo patris et D.ni
Rodorici Dei, et app.ce sedis gratia tit. S. Nicolai in carcere Tulliano dia
coni Card.lis de Borgia, et Marchie Anconitane, et Saxiferrati provincie
Ducatus legati, et Vicarii generalis, et ad optimum statum, et felicitatem
mag.corum et potentium Dominorum nostrorum Aloysii et Apti de Aptis Sax.ti et Rectorum
et Vicariorum generalium presens opus atque renovatio prospere cedat faustaque
sit, ac felix universo populo saxoferratensi et longo tempore duratura

D. Ludovicus de Turre mediolanensis tunc gubernator

Domini quatuor,

Statuta rescripta tempore Calisti Pape tertii anni 14

Regnantibus D.nis de Aptis

Quoniam que pro salute animarum aguntur sunt corporum negotiis preferenda
Ideo pro elemosinis, que per dictum comune sax.ti religiosis devotissime erogantur
ad laudem Dei, et pro remissione peccatorum, et ut Deus, et Dominus noster Iesus Christus
dictum comune ab inimicorum insidiis protegat, et ut in bono et pacifico statu
consistat et crescat, Statuimus quod conventui fratrum minorum de dicta terra
dum ibi conventus fuerit dentur annuatim de aere comunis quinquaginta
libre denariorum pro eorum necessitatibus per quemlibet camerarium qui pro tempore
fuerit dicti comunis solvendi medietatem de mense Maij, et aliam medietatem
de mense Novembris, et dicto modo solvantur omnes elemosine [illegible] preceptis
supplerii qui debent in suis festivitatibus, et si camerarius negligens fuerit
ad solutionem huiusmodi de suo proprio facere compellatur. Et potestas nec aliquis
inferior possit aliquem camerarium cogere aut sibi contradicere quod non solvat
quantitatem predictam, et si contrafecerit perdat de suo salario centum libras dena
riorum. Deturque dictis fratribus unus Advocatus et unus sindicus pro comuni ad
petendum omnia legata et relicta facta ipsi conventui quotiens, et quos guar
diani nominaverint, et nominandi in advocatum, et sindicum comissa eis cogantur
ipso ex ercere officium et sicut illis tetigerit libitum voluntatis, Conventuique sancti

conventui S.ti Fran.ci anno quolibet pro elem.na lb. 50 den:

Supplerii celebratis in festivitatibus

Advocatus et sindicus deputentur a comuni pro dictis fratribus

S.ti Johannis ₶ 40 den:
S.te m.e de plano ₶ 40 d.
S. Margherita ₶ 15
S. Clare ₶ 15
S.ti Barth. ₶ 15
cuilibet carceri soldi 20
Hosp. petri bonaventure ₶ 10
Cetie S.ti dominici fior. 2
S.ti Silvestri calcina p. dom.
S.te crucis de tripunti duo dupleri 25 ₶ et totidem aliis cere cum festivitatis
S.ti Hier.mi p. de m.tis cuch. ₶ 2 anno quolibet
Heremite castig.ni f. 2
Beati vgini celetie doplerius
cuilibet Cetie duplerium unum die festivitatis
ad honorandas festivitates et dictas Cetias dni Priores vicarius et Priores artium accedant cum cereis ...

Joanis de colle cornacchianis denar.ii libre quatraginta, Cetie S.te Marie de Plano pontis quatraginta libre, Monasterio S.te Margarite de paravento quindecim libre, Monasterio S.te Clare quindecim libre, Monast.o S.ti Jacobi seu S.ti Bartoli quindecim libre, cuilibet carceri viginti soldos, Hospitali petri bonaventure decem libre, Cetie S.ti Dominici de fris annatim duo floreni. Item Vestri Cetie S.ti Silvestri detur calcina p. dictum comune pro construenda domo iuxta ipsam cetiam, Item Cetie S.te Crucis de tripunti detur duo dupleris viginti quinque librarum cere cum papiris de bono bombicine, et simile fiat Cetie S.ti Joanis supradicti de mense Junij. Item Cetie S.ti Fran.ci de mense octobris, die qua ipsa festivitas celebratur. Item Cetie S.te Marie de plano pontis de mense Martij die qua solenitas ipsa virgine celebratur deputandi pro lumine corporis Xpi, Item ad honore et reverentia Beati Hieronimi fratribus morantibus in heremo ipsius sitom pede montis Cuchi annatim provideatur de duobus florenis. Fratribus in heremo Castiglioni de duobus florenis quolibet anno, ut ipsi fres ex debito teneantur et debeant orare, et intercedere pro communi, et spetialibus personis dicti terre, et fiat provisio predicta tempore supradicto quo alijs cetijs elemosine pecuniarie largiuntur, Item detur annatim ad reverentia Beati virginis in festo ipsius de mense Julij unum dopplerium valoris unius floreni Cetie predicte S.ti Joanis de colle Cornacchianis in qua est corpus eius, Et annatim in festo S.ti Angeli di mense Maij, in festo S.ti Petri de mense Junij detur unum doppleriu valoris unius floreni pro qualibet dictarum Cetiarum S.ti Angeli et S.ti Petri, in festo S.te Clare, S.te Margarite S.ti Jacobi in Kalendis Maij S.ti Facundini et S.te Lucie pro ipsarum qualibet fiat, et detur unum dopplerium de bonis et are dicti communis valoris et extimationis quinquaginta soldorum vel ultra, que omnia et singula camerarius dicti communis possit, teneatur et debeat adimplere sine aliqua alia dilatione, si autem ipsa aut ipsorum aliquod adimplere neglexerit de suo proprio facere et persolvere compellatur. et ad honorandum ipsas festivitates S.torum petri Angeli et Virginis debeat ... vicarius, et Priores populi sax. et Priores artium cum dopplerijs et

Pena non accedentium diebus festivis ad Eccl. — ad predictas alias festivitates accedere debeant predicti Priores populi
cum Vicario, eius sociis simili(ter) ad penam decem librarum pro quolibet ipsorum.

De modo Renouandi Statuta

Statuimus et ordinamus quod ad renouandum statuta communis dicte
Terre duodecim Statutarij eligant(ur) per dominos vicarium et Priores et quando
Duodecim homines electi ad renouan(dum) Statuta, sex de Terra et sex de comit(atu) — ipsis, et consilio videbit(ur) expedire et ipsi Statutarij unum notarium qui
ipsa statuta scribat, qui Statut(arij) sint sex de Terra, et sex de comitatu
et habeant pro eorum salario et expensis cum fieri contigerit renouatio
omnium dictorum statutorum quinque solidos pro quolibet quando vero
additiones fient solum habeant quinque solidos pro quolibet et non ultra
debeantque ipsi Statutarij statuta ipsa postquam fuerint electi infra unius
mensis spatium corrigere et dictus potestas fieri facere teneatur, et si quis
Pena manifestan(tis) Statuta ante approbata(m) — ex Statutarijs vel Notarius manifestaverit aliquod statutum antequam appro-
betur solvat communi pro banno decem libras, Ceptas infra quindecim
dies postquam omnia reassignata fuerint pro completis teneantur infra
totum consilium vel maiorem partem corrigi facere, et approbare,
statuta ipsa et statutum quodque duas partes statutariorum con-
firmatum fuerit valeat ac si ab omnibus statutarijs factum esset
et quod corrigitur illud valeat, et statuta que ipsi Statutarij
Statuta approbanda per consilium — fecerint seu correxerint ipsum consilium sicut premittitur debeat appro-
bari, et per dies octo ante congregationem fiendam de ipso consilio
ad ipsa statuta corrigenda publice baniatur.

Notarius qui scripserit statuta communis sed pro scriptura
Merces antiqua pro not(ario) scribente statuta ff 3. — omnium statutorum habeat et habere debeat in communi p(ro)
tres florenos denariorum, et tantas carthas pecudinas quantas
sufficienter requiruntur ipsorum statutorum scriptura, quod si totus
liber statutorum fortasse non renouaretur sed solum fierent additi-
ones pro scriptura ipsarum additionum habeat ipse Not(arius) a communi
illud quod deliberabitur per D(ominos) Vic(ariu)m et Priores, et carthas in
quantitate sufficienti, et non ultra qui Not(arius) non possit

nec debeat cogi ad restituendum dicta statuta nisi primo fuerit sibi de suo salario satisfactum, et debeat ipse Notarius statuta ipsa scribere de bona littera bene et legibili, et inter assides ligari facere et camerarius communis de omni pecunia communis que penes eum reperiet et possit teneatur et debeat dicto Notario seu bene statuta scribere salarium antedictum, et habeat inde Not.s ipse pro prima scriptura in cartis bombicinis quatuor libras denariorum

De Iuramento Vicarij saxi ferrati Rub.ca iiij

Forma iuramenti dni Vicarij saxi ferrati.

Vicarius terre sax.ti ante introitum sui officij iuret ad s.ta Dei Evangelia corporaliter manu tactis scripturis et iurando promictat camerario communis recipienti et stipulanti nomine s. s. R. E. et summi Pontificis et Ill.mi D. D. Aloysij et Apti de Aptis de sax.to et Illustrissimorum ac eius Vicarij dicte terre sax.ti omni exceptione dolo ac machinatione remotis esse fidelem, ac vere devotum s. R. E. et dicti summi Pontificis et prelibatorum dominorum et quod non promictet, nec operam dabit quod aliquis officialis s. R. E. damnificet in personam vel rebus imo eos defendet ac iuvabit iuxta posse et non permictet quod in d. terra vel districtu fiet aliquis tractatus seu conspiratio contra statum s. R. E. et maxime contra statum et dominium quod R. E. habet in d. terra, et contra statum pacificum quietum et tranquillum d. terre, et quos sciet talia comisisse vel comictere capietur quod posse et supradicto summo pontifici seu eius vicario vel Dno Rectori ducatus revelabit, ita quod ad alicuius ipsorum dominorum notitiam indubitate deveniat, et contra volentes contrarium opponere seu ire quod posse eius persone et rerum periculo non obstante de preceptis dominorum suorum, et iurisdictiones s. R. matris ecclesie et d. communis, et singularum personarum, ac locorum piorum, miserabilium personarum

31

I. i

conservabit manu tenebit iuxta posse, et non ea occupabit vel occupari permittet constitutiones S. R. M. E. atque decreta facta et facienda servabit, specialiter Constitutiones fel. record. Pp. Joannis XXII Benedicti XII. et Innocentii VI, Non permittet quod in dicta terra aliquis Imperator, Rex, Baro, vel Comes aut alius magnus Dominus et Nobilis et potens vir assumabit in Vicarium, Potestatem, Capitaneum Barrucellum vel ad quodvis aliud officium absque expressa licentia dicti Summi Pontificis vel eius vicarii vel alterius officialis R. E. eligendi potestatem habentis, Statuta Ordinamenta quae Statutis approbatis non contradicat reformationes et Decreta dicti Communis facta et facienda servabit et servari faciet. et praecipue illa quae cognita et inspecta atque approbata fuerint per officiales S.ae R. E. in forma constitutionis praedictae S.ae R. E. faciet et fieri faciet iustitiam omnibus et singulis coram eo venientibus et postulantibus, et specialiter Viduis pupillis, orphanis, et aliis miserabilibus personis, et ecclesiasticis quibus faciet ius et fieri faciet ius magis humani usque et expediti in forma iuris, et Statutorum communis praedicti, Non permittet quod aliis bannitis, condemnatis seu rebellis S. R. E. moretur in dicta Terra vel eius districtu immo eos capiet, et capi faciet ac fugabit iuxta posse, Committentes mallificia, et delicta in dicta terra, eiusque comitatu et districtu puniet, et condemnabit iuxta formam Statutorum et ordinamentorum dictae terrae et ubi Statuta de maleficio de quo contra aliquem procederet non similitatem loqueretur procedat de similibus ad similia, et ubi simile non reperiretur, in dispositionem iuris communis, et si ius commune de tali maleficio non loqueretur, in bonas antiquas et approbatas consuetudines, sigillo communis retinet. et conservabit, illud more solito et consueto credentia quae sibi imponet. quae erunt perpetuo tenendae perpetuo, et quae ad tempus sub sigillo credentiae retinebit, et nemini revelabit in praeiudicium S.ae R. E. dominorumque vel dicti Communis sine expressa licentia a potestate habente concedenda stabit in dicta

Terra cum suis officialibus, equis et familia deputatis toto tempore sue electionis durante, et ab ipsa Terra vel suburbijs se non absentabit sine licentia ptem habentis sibi super concedenda,

non potest comedere nec bibere cum aliquo terrigena nec comitat:

Non comedet, neque bibet cum aliquo terrigena vel comitatino Stabit contentus suo deputato salario, et nihil aliud petet et recipiet per se vel aliam interpositam personam non recipiet aliquod ensenium ab aliqua speciali persona Terre et comitatus predictorum.

Dies sindicatus sunt octo scilicet quod dantur petitiones et totidem ad prosequendum et hoc de consuetudine et et ex forma capitulorum ipsius prius asgumedo eorumque notantur in constit. 2a. lib. 6. cte. 38.

Deposito autem suo officio stabit in dicta Terra cum suis officialibus et familia ad sindicatum coram sindicatoribus deputatis vel ad reddendum rationem administrationis sui officij, et in forma constitutionis, Non permictet quod pecunia dicti Comunis expendatur in vanum vel contra formam ordinamentorum dicti comunis et omnia alia faciet, et fieri faciet, et observabit que ad suum officium pertinere noscuntur ex forma iuris statutorum, ordinamentorum dicti Comunis bona fide legaliter, et sine fraude et simile iuramentum teneantur prestare officiales et familiares dicti domini Vicarij in quod requirunt circa officium ad quod fuerint deputati

De iuramentis Iudicis D R.ca V.

iur.m iudicis

Iuret quilibet Iudex modo predicto omnia singula supradicta servare, et advocationes omnes in causis Comunis prestare nisi hijs in quibus esset Iudex et toto tempore sui officij sine pretio aliquo fideliter exercere.

iur.m notarij

Similis et Notarij etiam iurent omnia et singula supradicta, et eorum officium legaliter facere, et contra...

4v

comunis de quibus rogati fuerint Camerario comunis seu alteri pro comune
eligendo ad curam comunis conservanda in forma publicam sine
aliquo pretio restituere. Scripturas omnes ad ipsorum officium
spectantes et brasalium castellano consignas sine aliquo pretio
facere et sub dicto operarum pena xxv librarum denariorum

De Consilio auctoritatis Terre Saxi.

R. vij

Consilium maius debet esse n.o 60, che dentro vi sono 24 computatis dd. prioribus. v. l. in reform.

Consilium authoritatis comunis et populi Terre Saxi sit numero
quinquaginta hominum quorum medietas sit de Terra Saxi
et reliqui de comitatu et sint in et de consilio predicto omnes et
singuli qui nominabuntur in reformatione fienda in dicta Terra
Saxi per reformatores deputatos per S. R. E. vel eius Vicarios
quod Consilium habeat eamdem authoritatem ad omnia que habet
toti comune, et Universitas dicte Terre

de mense maij proponeris de custodia Terre, et reparatione murorum et castrorum

De Mense Maij Dominus Vicarius et Priores teneantur et debeant cum duodecim
bonis hominibus per ipsos eligendos de Terra et comitatu Communiter et in
simul convenire, qui omnes Regimen dicte Terre faciant congregare et ipsis
congregatis inter ipsos proponat dictum Regimen quod sit faciendum de custo-
dia dicte Terre, et districtus, et castrorum aptatione et reparatione et quod
per ipsos factum stantiatum, et reformatum fuerit super aptatione reformatione
et custodia ipsorum id fiat pro eo modo per homines dicte Saxi et eius districtus et
valeat, et teneat, et non possit aliquam castrum vel villam sive exequtioni
mandetur ad hoc ut aptatio, et custodia ipsa fiat per homines de Saxo et
eius districtu. Vicarius autem teneatur quod predicta existent ordinata
observari facere sine ullo iuramento, et castellanum ubi custodes stare debent
de nocte in muris communis tamen siquando, et quotiens videbitur expedire
domino Vicario Prioribus et Consilio, et ad videndum ubi dicti muri repari et reparari
debeant, et casdem fieri, quatuor boni homines una cum Vicario esse debeant
et quicquid per ipsos stantiatum fuerit effectui mandetur, et predicta omnia et singula

in quolibet puncto et capitulo predictorum Vicarius teneatur et debeat effectui mandare ad penam superius nominatam, pro quibus operibus faciendis et construendis quolibet anno fieri debeat unum calcinarium pro comuni et calcina in dictis operibus, et non alibi expendatur. Nullus insuper faciat neque apponat seu apponi faciat aliquam turpitudinem in aliquam castellarum predictarum factarum seu in posterum faciendarum. Qui vero contrafecerit solvat comuni pro banno vice qualibet quatraginta solidos denariorum, et Regimen super predictis perquisitione procedere teneatur ad petitione cuiuslibet postulantis et etiam ex ipsius officio, qui si hoc non fecerit perdat de suo salario decem libras denariorum. Preterea qui accusaverit, seu denuntiaverit aliquem in predictis contrafacientem seu contrafaciontes, quos liceat cuilibet accusari habeat medietatem banni; et predicta fiant cum presentia consensu dicti domini Vicarii et ad predicta fieri faciendis Vicarius et Priores eligant duos bonos homines de Terra, et duos de villis qui sint super operibus predictis.

anno qualibet calcinarium pro comuni.

De Custoribus et Scindicis collectarum et modo exequendi. Rubrica viiij

In castro, et Burgis Terre Saxiferrati et in qualibet contrada videlicet castro veteri, Burgo Sancti Francisci et burgo inferiori, eligantur per dominum Vicarium et Priores, et sapientes eligendos per eos duo custores pro qualibet ipsarum contradarum, et habeat quilibet custor denarios octo pro suo salario pro quolibet fumante sue contrade prime collecte; In districtu vero modo predicto scindici eligantur. Unus in qualibet parochia vel unus vel duo, sic existit contructum aliquibus parochiis parvis addendis aliis maioribus vel ipsis simul constringendis sub uno scindico ut prefatis domino Vicario et Prioribus ac sapientibus videbitur convenire. Habituri etiam dicti scindici pro suo salario pro quolibet fumante a fumante suis scindicatus octo denarios, nec habere debeat collectores

Terra Saxiferrati divisa in tres contradas.

Modus antiquus exigendi collectas.

de castro et burgis, nec alicuius offi. persone excusentur nisi forte nominatus et electus esset de numero dominorum Priorum vel cancell. vel Proc. vel de numero consiliorum, qui collectores et sind. debeant collecta solutam exigere propositam, Vicariusque officiales, et familia quos sine aliquo salario teneant et debeant in exigendo dictas collectas prestare ubi necesse fuerit exactoribus ipsis auxilium, consilium et favorem et idem teneantur facere baiuli ad requisitionem dictorum exactorum seu eorum alicuius, nullo modo ab aliquo exactore salario prestito, recepto, sed ab eo, et ab eis qui collectas ipsas sine gravatione quas baiuli non solverint, et qui fuerit cultor in terra anno uno non possit esse usque ad decem annos, et qui fuerit sindicus in villis uno anno non possit esse usque quo reperiatur aliquis in eius sindicatu habilis ita quod omnes habiles tangat antequam ille qui iam fuerit aggravetur. prefatique cultores et sind. non cogantur ullo modo ad solvendum collectas pro illis personis quarum collectae haberi non possunt, facta ipsis diligentia sollicita de predictis ita quod non possit decipi, et debeant esse ipsi sind. boni et idonei, et quilibet satisdet collectas exigere et ipsas camerario comunis restituere, Item diximus insuper quod nulla collecta nisi excedente necessitate possit imponi in comuni predicto, nisi collecta primo imposita fuerit exacta, et omnes insuper illos qui non solverint infra terminum teneatur Vicarius vinculo iuramenti pena quinquaginta librarum sui salarii in forma ... in statuto contentis legi facere in consilio, et repertos ad solvendum sufficientes cogi facere ad solvendum collectam predictam

Offic. et baiuli teneantur gratis exactoribus collectarum inservire

Qui fuerit cultor uno anno non possit esse spatio decem annorum, et similiter de sindicis villarum,

De quinquaginta familiis cogendis ad faciendum domos in castro Sarcisserrati R.ca x.

Vicarius terre Sar. et eius officiales terre teneantur et debeant vinculo iuramenti sub amissione centum librarum de suo salario,

primis octo diebus sui regiminis inquirere et diligenter inveni-
re et scribi facere omnes non habentes domos in terra et ex
eis quinquaginta familias magis sufficientes cogat ad faciendum
et habendum domos in castro et burgis eius qui casalenum non
habent pro domo facienda per quatuor bonos eligendos per predictos
loca et casalena ipsa assignent et designent et ad predicta fieri
facienda vicarius et eius curia habeat liberum et generale arbitrium
inquirendi, procedendi, capiendi, cogendi, penas et banna im-
ponendi, condenandi, et exigendi [illegible] itaque dicte
quinquaginta familie, ut dictum est faciant et habeant
domos in terra seu burgis Sarz. infra terminum eis per vicarium
assignandum calcinam habeant predicti a communi dicte terre
pro dicta domo, quam declaraverint predicti quatuor eligendi
non excedendo quantitatem viginti quinque brachialium calcine
pro qualibet domo sub dicta pena. Et inobedientes inuncti
quinque libris pene nomine condenentur. et nihilominus solvant et solvere
cogantur tertium plus collectarum imponendarum communi predicto
donec domum fecerit, ut supra dictum est, vicarius vero et sui
officiales si predicta neglexerint adimplere per sindicos communis
in centum libris pene condennentur et presens statutum sit precisum
quod non possit tolli, nec cassari, nec in aliquo mutari,

Modus cogendi ad edificandum domos in castro et burgis,

Quod quilibet caſtellanus ſit in libra comunis et ſoluat collectas

Quilibet castellanus terre et districtus Sarz. et etiam quilibet
habitator ipsius per spatium decem annorum [illegible] et sit in libra
communis, Et omnes habentes possessiones in districtu dicte terre

Quilibet habitator per spatium decem annorum describatur in libra communis,

pro ipsis collectas impositas, et imponendas in communi predicto solvere teneantur et debeant, ac alias factiones et obsequia communis ipsi communi facere et prestare secundum extimationem factam de possessionibus ipsorum super qua extimatione cuilibet castellano et habitatori per spatium decem annorum pro fumantia addatur centum solidi, et pro ipsa fumantia singuli alii castellani et persone alie quecumque habitantes in dicta terra aut eius districtu collectas communi predicto teneantur solvere secundum extimationem possessionis alicuius, non scribatur libra nupta sed ubi esset decem solidi pro libra integra conscribatur. predicta obsequia, ut predictum est quilibet facere et prestare teneatur et debeat communi predicto, non obstantibus aliquibus privilegiis permissionibus et exemptionibus factis eidem seu antecessoribus eius per dictum commune cuiuscumque tenoris et forme existant, que auctoritate presentis statuti precassis et irritis habeantur. qui vero dictas collectas non solverit in termino assignato petitione dictarum collectarum quartam partem . . plus collecte impositi qua solvere tenebatur in ipso termino solvere teneantur ac si quarta pars predicta fuisset imposita in collecta predicta. Laboratores autem qui laboraverint terras que hactenus consueverunt esse in appatum communis teneatur pro ipsis possessionibus communi predicto collectas persolvere, pena decem librarum pro quolibet et quilibet possit eos denunciare, et accusare et habeat medietatem banni. Preterea nullus debeat aliquam possessionem laborare ex qua non solvatur collecta in dicto communi sub pena decem librarum, dummodo hoc non se extendat ad bona ecclesie. Qui vero laboraverit possessiones non solventium collectas teneatur et debeat collectas ipsas de suo proprio solvere, et ipsis laboratoribus liceat auctoritate presentis statuti fructus ipsarum possessionum retinere donec eis fuerit de collectis quas solverunt pro eis damnis et interesse satisfactum. Et ad predictas collectas exigendas ex collectoris

habitator per spatium decem annorum teneatur ad fumantias

non scribatur libra nupta sed plana;

exemptiones facte a communi sunt nulle et irrite et ex bulla boni regiminis Clementis VIII annullantur.

De quarta parte plus solvenda a non solventibus tempore collectas videlicet 4 2a 83. et ibi

laborator tenetur solvere collectas possessionum quotiens domini non solverent

ipsaz exigendas et reinveniendas predictas comuni etiam quantitates
debitas dicto comuni causa cancellationis et occatione cuiuscumque
condenationis et ceterisque exacta non esset duo notarij eligantur
de terra predicta per dominos Vicarios et Priores presidentes, qui
Notarij habeant pro salario suo duos solidos pro qualibet libra
quam exigerint de predictis, Et quia a pluribus est querela quod

cond.nes lat. de anno 1065

condenationes latem comuni in millesimo sexagesimo quinto
et sexagesimo sexto per nullos officiales dicte terre aliquo
pertinacia abeentium a dicta terra aliqua omnino sunt te
ordinam. quod dicte condenationes revideantur per dominum Vicarium
et Priores et consilium dicte terre et quod per duas partes dicti
consilij deliberatum est super exequtione de dictis conde-
nationibus fienda debeat per officialis dicti comunis exe-
quutioni mandari, quibus dominus Vicarius et sui officiales teneantur
et debeant vinculo iuramenti et sub amissione centum librarum de suo
salario dare auxilium, consilium et favorem pro exequtione predictorum et pro
ipsorum offitio exercendo et ad ipsorum officialium petitionem et requisitionem
dare eis familiam et baiulos qui baiuli teneantur et debeant
ipsis officialibus et exequtoribus obedire quotiens fuerit Vicarius
compunxat et ordinet ad utilitatem ipsorum exequtorum et si predicti
officiales fuerint negligentes solvant comuni nomine pene libras
et in consilio rationem eorum officij reddere teneantur. Et predicta
locum habeat a die publicationis presentium in antea.

XII

Non possit arrengari nisi super proposita

Nemo in concione vel consilio consulat vel aspondeat nisi super
eo quod propositum fuerit si quis contra fecerit solvat comuni banno
centum solidos et quod propositum fuerit aut deliberatum ante se-

non possit arrengari nisi super proposita, vide sup. po. decretum Regiminum

[margin:] Si aliter fuerit reformatum contra ipsis propositis non valeat

[margin:] Modus tenendi ad partitum consultationum et reformationum

[margin:] Primo mense teneantur [illegible] proponere consilium publice utilitatis

parationem consilij legatur. Vicarius autem vel eius iudex semper
dicat super quod propositum fuerit in consilio vel concione et
volentes arrengare audiat. Si autem aliter quam super propositis
reformationem fecerint non valeat ullo modo. Nullusque audeat
vel presumat aut attentet personam aliquam ad aliquod offi=
cium in consilio vel arrengo vel congregatione modo aliquo
nominare nisi cum licentia domini Vicarij et Priorum, qui contra
contrafecerint soluat communi pro banno centum solidos et eius nomi=
natus vel electus non teneat ullo modo. Non debeat autem
Vicarius seu eius officiales addere consultationibus vel aliquid
minuere nisi quod consultum fuerit reformare. Vicarius super
propositis que debent articula in se continere per se quodlibet
partitum mittere debeat ad sedendum vel ad bussulas et
pallottas si esset expensa comunis, ita quod non implicet in aliquo
partito nisi solum unum articulum tantum unam propositam
Unicuique vero dictis Prioribus, et cuilibet de consilio liceat con=
sulere dicere narrare et recordare quicquid eis pro utilitate comunis
videbitur, non obstante aliqua particula alicuius Statuti ac
etiam capituli supradicti, Et Vicarius teneatur et debeat si sibi
et Prioribus videbitur utili pro comuni describendo ad sedendum
partitum mittere super eo quod consultum vel recordatum fuerit ad effectum
deducere et quilibet possit in quolibet consilio vel arrengo
super omnibus eo quod propositum fuerit ad effectum deducendum coram
Vicarium sive iudicem et officiales de utilitate comunis dicere, et
recordari, et consulere sine aliqua pena, et banno capto aliquo
non obstante, Et quilibet Vicarius qui pro tempore fuerit pro
primo mense sui Regiminis teneatur et debeat proponere in consilio
quanto de publica utilitate comunis [illegible]. super qua possit quilibet
[illegible] consulere et arrengare, et quod deliberatum fuerit in predictis

per duas partes assistentium ad bussulos et palloctas debeat exequi mandari, et ultra numerum consiliariorum, Idem domini Vicarius et domini Priores possint aggregare in dicto consilio usque ad quinquaginta bonos homines in quolibet terra de terra et conficiendum de Comitatu, ut eis melius pro communi utilitate providere et dictis domino Vicario et Priori bene videbitur expedire illi tamen superaddita non habeant vocem sed solum consulant in consilio;

eligendi 50 homines

XIII

à decem libris supra expensis que erant facere

Ad hoc ut pecunia, et bona communis male non expendantur, statuimus et ordinamus quod a decem libris supra alique expensae non possint, nec obligatio vel cautio pro consilio, nec aliqua aliam adunantia, nisi de ipsis expensis obligationibus et cautione facienda primo deliberetur per dominum Vicarium et Priores, et duodecim homines eligendos pro communitate de terra Comitatus qui sint sic electi ad videndum et deliberandum de supradictis expensis cautione, et obligatione faciendis et predicta deliberatio fiat ad bussulas et palloctas et quod per duas partes ipsarum obtentum fuerit habeat firmitatem et deveniat ad consilium, et non ad aliquam aliam adunantiam expensa vero que fieret et obligatio, a decem libris supra non facta deliberatione per dictos dominos Vicarium et Priores et homines supradictos ipsa expensa obligatio et cautio et quod factum fuerit contra formam huius capituli non teneat, et nulla et nullum sit ipso iure, Dicimus etiam quod denarii ad usuram non debeant nec possint accipi, et si quis consuleret vel arrengaret in consilio quod pecunia tollatur ad usuram eius dictum non valeat, Item dicimus quod unus liber, esse et debeat apud dominos Priores in quo scribatur introitus et expense communis et etiam scribantur condemnationes que sunt in communi, et deponatur et servetur in armario communis fiendo, et Notarius Vicarii teneatur

Denarii ad usura non recipiebantur.

Liber in quo scribantur introitus et expensae Communis et condemnationes et de servanda

8v

ligant. in consilio — omnes cond. sue temp. faciendas exemplare et statuti ipsius libri in consilio exemplum dare illi provisori qui deputatus

quis tenere debeat libros et iura communis — fuerit ad servandum et tenendum iura dicti communis et libros et claves ipsius armarij scondi, et Notarius camerarij omnes introitus et expensas dicti communis in uno libro transcribat et exibere dno provisori, Vicarius vel eius iudex adminus duram. teneat partitum inter consiliarios per ipsos consiliarijs et quilibet ordo mictat manu et clausas in bussulis ut predictum est et si quis contra fecerit statim Vic. vel eius iudex de facto sibi auferat quinque soldos den. et quilibet possit contrafacientem accusare, et credat sacramento ipsius

Partita ad bussulos et pallottas — et habeat medietatem banni Preterea omnia et singula partita in quibuscumque consilijs, et super quacumque materia que expensa requireret micti debeat partitum ad bussulas et pallottas exceptis partitis ex quibus expense non redundarent in ipso communi quo casu possit micti levando vel ad bussulas et pallottas prout placuerit dno Vic. parte insuper de aliquibus expensis tractantibus semper duas partes debeant obtineri de consiliariorum qui presentes fuerint, sine due partes totius consilij, et ita quod per totum dni Vic. per sex annis ad pallottas in omnibus computetur, quod si contra refrenaret non valeat

Arrengantes discordantes eorum dicta divisim ad partitum ponantur. — neque teneat ullo modo, Item volumus quod si arrengantes essent in discordia dicteri simul ad partitum mitti non debeant sed divisim et cuiuslibet discordantis per se primo partitum si non obtineret de primo prout dnis Vicario, et Prioribus placuerit et videbitur utilius communi

XIV

Notarii ad bancum civilium n.° 15 eligantur in consilio — Quindecim Notarij qui sint ad banchum civilium iudicum ad scribendum acta singula occurrentia in consilio eligantur modo et ordine infrascriptis

Modus imbussolandi notarios

Ut per quatuor bonos et legales homines de dicta Terra duos de castro et
duos de villis fieri debeat solemnis et diligens inquisitio et
examinatio singulorum notariorum de terra et eius districtu ex
quibus omnibus fieri, et confici faciat duas scripturas divisim
per se unam expertorum, et alia non expertorum et fiant scripture
ipse in fine libri statutorum dicti communis et tempore electionis
ipsorum notariorum fiant brevia quorum duo esse debeant de notariis expertis
et alius tertius de non expertis, et declaret semper in duobus
brevibus elector notarius non expertus, et consiliarius cui breve
obvenerit quod in ipso breve declaratum fuerit eligere teneatur
et debeat quem voluerit ex notariis contentis in ipsis
scriptis, ita quod dicti banchi super civilibus semper
sint duo notarii experti, et tertius non expertus et fiat
ipsa electio pro toto anno, dummodo quilibet tribus mensibus stent
ad ipsum banchum modo et ordine supradictis, tres notarii et non
plures habituri pro eorum salario totum lucrum penneque fecerint
in scripturis dum in officio erunt, Nullus et notarius stet ad
banchum cum eliguntur officiales, neque pro totum illud tempus

Ad banchum civile semper duo notarii assistant pro tribus mensibus quod hodie est reformatum [illegible] Iunii anni 159[illegible]

Electio officialium quomodo fiebat

Volumus insuper quod quando fit electio officialium seu banchi omnia
nomina consiliariorum in cedulis scribantur quilibet consiliarius in
una cedula et in uno breve et ponatur omnes ille cedule in
uno capello, et inde singulo quemadmodum alia brevia officiorum
extrahuntur. Et sic fiat donec electio celebrata fuerit et
si non fuerit presens consiliarius qui fuerit extractus et invenerit
et habuerit aliquod breve sibi reservetur, ut electionem facere
possit de ipso officio ipsa die vel sequenti possitque ipsam
electionem facere per quem fuerit absens pater filius vel

fr simul habitantes in terr° supradic. quod si vero infra d.ᵐ terminum
ipsa vero fiat electio remicti debeat ad consilium supradictum
consiliariumque qui fuerit prius et bulletum sive breve alicuius
officij fuerint adeoque recedat elegere penitus compellatur
et aliquis esse non possit ad d.ᵐ officium q. semel et alias nisi semel
in anno, et si fuerint quod quod facerent sit nullius efficacie vel
valoris. Item dicimus quod finito officio Notarij de bancha
et absentis iudicii actis originalibus exercicii eius exinde
procedatur in ipsis causis prout procedi debet, successive
acta ipsa fidem faciat, ac si in forma fuerit facta esset
Atque successive per subsequentes notarios anteribant
ad hoc ne retardetur processus ex eo quod aliqua pars
dicat ipsa acta vel aliquod eorum in publicam formam non esse
seu ctiam non habere, Notarijque sic ad bancum deputati ad
petitione cuiuslibet postulantis infra quintam diem acta
singula eidem petenti in forma publicam debeat tradere
recepta tamen competenti mercede sub pena decem librarum ad
premissa posse compellatur quibus actis et actitatis plenaria fides detur. Et si tales aliqui non appareat tempore
possint tamen dicti Notarij loco sui substituere alios sufficientes
et idoneos etc., et prout videbitur Dominis Vicario et Prioribus dicte
terre

XV — de sindico eligendo

Tempore quo eliguntur alij officiales unus bonus sindicus ad brevia
eligatur qui fiat sindicus ad defendendum terram dicti Comunis in terra
ipsius comunis et super terminationibus que fiunt et Intervolentes
edificare de novo in plateas vias et loca publica ipsius comunis
et etiam qui in . . . hominum de terra et districtu sarent.

uiret in principio regiminis vicarij ad honore et statu S. R. E. et
communis sarz. segmenta vicarij seu Rectoris et si aliquis no-
luerit aliquid contra dictum comune petere in curia predicta
teneatur et debeat primo citari facere sindicum supradictum
aliogn quod fieret non ualeat nec teneat ullo modo.

de pena sindic.

Si uero d. sind. fraudem uel negligentiam commisserit in
suo officio puniatur in decem libris prouinc. qualibet teneatur
insuper prefatus sind. d. officij terminos ponere et dirigere cum
quibuslibet personis uolentibus edificare seu edificari
facere in terra sarz. in plateas et uias publicas dicti
communis ad petitionem ipsarum personarum sine aliquo salario
uel aliqua alia re, quod et quam si peteret accipere non
ualeat ullo modo, Vicarius qui pro tempore fuerit et eius
officiales teneantur et debeant ipsum sind. predicto cogere ad
predicta qui si prefatus sind. contrafecerit in aliquo predictorum
soluat communi pro anno xxv lib. den. ad quod per regimen
compellatur, omnis etiam cautio et promissio que foret facta
appareret per aliquam personam ipsi sindico uel alteri persone
occasione edificationis facte seu fiende in plateas
uel publicas dicti communis uel occasione dicti sui officij
auctoritate presentis statuti sit cassa irrita et nullius efficacie
uel momenti, liceatque etiam cuilibet persone in muris ipsorum anti-
quis edificari prout eis placuerit sine aliqua alia terminatione, et sind.

de terminationibus in preiudicium comunis nullis

requisitione, Item quod si aliqua terminatio facta reperiretur in preiudicium
communis cum sindico dicti communis ipsa terminatio sit cassa et nullius
ualoris, et alicui ex ea nullum ius acquiratur sed in pristinum reducatur
et potestas teneatur de predictis per inquisitionem procedere et hoc

statuti locum habeat solum in castris et burgis et officium dicti sindici duret per unum annum tantum, et qui fuerint uno anno non possit esse usque ad quinque annos, et sit in vinculis a custodia tempore sui officij

XVI

De iuribus magistratus et obligationibus et locis recuperandis et manu tenendis,

Regimen comunis saxi teneatur et debeat in vinculo iuramenti pro posse recuperare manu tenere iura et iurisditiones comunis et bona et specialiter catalena et torrenti vie nove intus muri comunis et iura et iurisditiones que ipsum comune habet, et fuisse et habere dicitur in hospitale civitatis Roselle, in cetera bona dicti hospitalis eiusdem, et omnes et singulas silvas, montaneas terras pascuales tinas inculta, vendita, atque data sindicis universitati eiusdem et omnes et singulas montaneas pascua et terras cultas et incultas de Metula et eius curte aeque bagne silva de valle columnana que est prope castrum montis lacus, et omnes montaneas pascua et possessiones habitas et contenutas per fines territorij saxi et eius villagij ubicumque sint posite, infra quecumque latera, et olim sindicatus dicti comunis conventa, ac etiam omnia et singula publicas vias seu possessiones quascumque comunis posite in libro et instrumentis ipsius continet, et si fuerint in predictis, vel in aliquo predictorum negligens vel remissus perdat de suo salario centum libras et applicatur comuni, et teneatur vicarius ad petitionem cuiuslibet postulantis ipsas silvas et montaneas et pascua, prata, vias, et terras et publica comunis ubicumque sint posita infra primos duos menses sui regiminis ubi in libris, seu actis, et instrumentis loci seu ipsorum altero vel etiam si per testes idoneos fuerint fides facte bonis terminis lapidibus muratis ad arenam et calcinam, a terris et rebus specialium personarum facere terminari ubicumque conveniens erit ad que quidem facienda eligantur per dominos vicarius et priores duo boni homines tempore quo eliguntur alij officiales qui debeant

superesse dictae terminationi et clamare de hominibus
propinquioribus ad inveniendum veritatem de predictis et possit
dictos homines ad iurandum, et conducendum eo ad loca predicta
et ad petitionem ipsorum dominorum debeat veritatem dicere super predictis
Vicarius et quilibet alius officialis communis coram quo petitum
fuerit, teneatur et debeat commune predictum in vacuam possessionem
et expeditam ipsarum rerum reducere ac reduci facere et habeat ipse
Vicarius et officialis in predictis, et circa predicta inquirendi
et procedendi plenum liberum et generale arbitrium contradictores
et impeditores puniendi et condenandi omni iuris et sollem-
nitate obmissa, et omni exceptione remota cosrealiter
et personaliter agendi, et si dicti officiales seu ipsorum alter fuerit
negligentes in premissis effectui demandandis in quin-
quaginta libris denariorum pro quolibet puniatur. statuto
aliquo in precedenti vel subsequenti in aliquo non obstante
Qui vero dictis duobus ad predicta eligendis non obedierint conde-
mnetur, et condemnari possit pro qualibet inobedientia
XX solidorum pro quolibet eorum et duorum relationi cum
sacramento stetur de predictis. Et predicta locum habere
volumus ad dictum correctionis presentis statuti; Inantea et
de ipso peti non possit absolutio nec termini irrogatio
neque dari. Insuper teneatur vicarius vinculo iuramenti et sub
amissione centum librarum de suo salario primo mense regiminis
in publico consilio proponere de modo et forma declarationis
publicorum communis et quomodo et quanto de ipsis proprium commune
aliquam utilitatem habeat, et quod per ipsum consilium vel maiorem
partem ipsius obtentum fuerit Vicarius teneatur effectui demandare.
Et omnia et singula iura et instrumenta et scripturas continentes.

11v

de scripturis comunis reponen. in armario — ad dictu comune et pro eius utilitate reponatur in quodam armario ipsius comunis penes eum qui ad hec deputabitur de quibus omnibus statim fieri debeat inventarium sub pena xxv librarum denariorum.

Que omnia statuta loquentia de Ptte habeant locum in Vicario R. ii

de Potestate — Quoniam retroactis temporibus Rector terre sax. dictus et nominatus fuit ptas nunc vero Vicarius appellatur et quoniam aliquibus statutis nominatur et scribitur. Ideo ne inculcatio et diversitas nominis generare posset errorem statuimus quod omnia et singula statuta, et ordinamenta comunis predicti loquentia de Potestate intelligantur et locum habeant in vicario dicte terre ac si de vicario expressa faceret mentionem omni differentia nominis sublata penitus in predictis tali nomine differentibus et etiam, e contra intelligatur. Si nomen Vicarij ullo tempore ad potestatem reverteretur.

Quod vicarius arma comunis reinueniri faciat R. xiiij

bona comunis reinueniri et reinventariari faciat d. com. — Vicarius terre saxi. primo mense sui Regiminis omnia iura, supellectilia, res et arma que debuerint esse in comuni debeat facere reinvenire, et de ijs inventarium fieri omni modo et forma quibus et melius videbitur comuni et si fuerit negligens in predictis solvat comuni de suo salario xxv libras,

XIX — De venditionibus et alienationibus factis de bonis alicuius exbanniti, R.

Alienationes et venditiones que facte fuerint a Regimine

comunis sax. de voluntate, et licentia consilij di bonis et rebus alicuius vel aliquor. exbanitor. seo is predicti occasione cond.nis sive bani vel quacumq. occe.ne perpetuã obtineat firmitatem et nullat. cedat. et Dnus Vicarius illam faciat perpetuo ob-servari, que quidem locum habere volumus tam in presentibus q. in futuris, et dnus Vicarius et Priores poss.nes de mallo et quesiti mallis vel procollectis non solutis coi applicatas ipso comuni vendere teneat infra quatuor primos menses sui regiminis, et quas applicat. tempore sui officij vendi facere infra ultimum mensem a die applicationis pred. et pred.a procuret Vicarius fieri facere et ctiã camerarius cois sit solicitus et attentus. Item dicimus q. venditiones predicte fieri debeant in consilio ... deliberat. primo per duas par. ts consiliarior. q. dicta venditio fiat q. si vendi non possent debeatur illis personis quas declarabunt dnus vicarius priores et sapientes et labora: torisipar. cogatur ipsas laborare pro comuni.

De renouatione appassus, et appassatores forensis fienda R. xxx.

Appassus comunis renovetur per quatuor appassatores forens et quatuor bonos et legales hoies de sax. cognoscentes de mensurat.ne et ad scribendum poss.nes per eosdem appassatas sint quatuor notarij de terra pred.a boni et legales qui omnes vadant et appassent omes et singulas poss.nes totius districtus sax.ti diligenter divisim quamlibet parrochia per se et ad assignandum dictas possessiones vadant semper cum eis omes homines de villis et parochias in qua incipiat mensurare donec finiat incepta et sic procedat in singulis parochijs, et ipsa parrochia compleata predicti Notarij in presentia omnium de dicta parochia legatur fuctra omnia in eadem, et in fine ipsius parochie scribantur p. dictos Notarios eme possessiones quas aliquis celeria habet in eam mensuratas ut illas castellanor. mensuratio omnium

in prima dictarum possessionum fiat per dictos appassatores forenses in presentia
dictorum boni homines de castro et de terra vicariorum et dominorum
dicti parrochie, ad hoc ut nulla fraus committi possit, qui notarij
antequam vadant seu incipiant ad mensurandum debeant in qua-
terno carte bombicine scribere seu portare omnia nomina terre
et burgorum per se et cuiuslibet parrochie [illegible]
[illegible] bono et sufficienti spatio ita quod mensuram possessionum
in uno loco cuilibet scribi possit ita quod nullus error postea
possit oriri; et his quidem peractis predicti notarij debeant antequam
incipiant scribere librum conficiendum in cartis precedentis de
dicto appassamento legere cuilibet de terra et burgis suum appassamentum
diligenter, et si aliquis error esset vel aliquid remansisset facere
prius corrigat et fiat antequam incipiant ipsum librum quem librum
postea dicti notarij scribere teneantur diligenter et [illegible] ut
supra dictum est cum bonis et sufficientibus spatijs cuilibet relin-
quendis, ita quod quando fuerint necesse possint ibi scribi res
vendite et alienate et exinde fiat liber libre, ita quod illi de castro
veteri et burgis scribantur divisi et per se et illi cuiuslibet parrochie
per se, qui appassatores primi boni homines et notarij de terra
eligantur, eligantur per dominos vicarium et Priores et duodecim bonos homines
de terra et districtu et quod factum fuerit per ipsos dominum vicarium et priores
et duodecim vel maiorem partem ipsorum in predictis et in ordinatione
fienda super salario dictorum appassatorum forensium bonorum hominum et notariorum
de terra valeat et teneat et exequutioni et executioni demandetur
sicut ordinatum est, et declaratum esset per comune et consilium dicti comu-
nis statuto aliquo non obstante, et postquam dictus appassus completus fuerit nulla
additio seu diminutio fiat in libro appassus deinde ad x annos proxime sub-
sequentes, sed fiat in libro libre in spatijs ibi relictis ita quod non radatur aliquo
modo que additiones et diminutiones fiant per unum notarium de terra eligendum per
dominos Vicarium et Priores, et duodecim supradictos quolibet anno cum salario ordinando per
eos vel maiorem partem ipsorum que omnia et supradicta dominus Vicarius et eius officiales
teneatur et debeat effectui demandare in pena [illegible] et admissione
centum librarum de suo salario. Appassatores vero et notarij prefati

ab aliquo castellano, nisi iusto pretio emerint, non recipiant aliq(ui)s et predi(cti) appassatores et notarij vel alteri ipsorum in predictis vel in aliquo pred(ictorum) fraudem comisserit pro fraude qualibet in XXV libris comuni pene noi(mi)ne condemnet(ur), et decreto in comuni predicto officium aliq(uo)d habere non debeat ullo modo volumus preterea q(uod) additiones et diminutiones predicte fieri non possint de appassu seu libro libre modo aliquo usq(ue) ad tempus renovationis ipsius appassus postq(uam) fuerint in cartis pecudinis scriptes, Emptores vero ip(s)arum possessionum, aut alio titulo recipientes ad petitionem venditoris seu alio titulo concedentium realiter et personaliter in solidum constringantur eisdem ipsis possessionibus collectas solvere impositas, et imponendas in comuni predicto omni iuris solemnitate obmissa,

De estimo possessionum in rebus alterius positis in appassu alior(um) et hominibus ad predicta, R(ubri)ca XXI

Omnes possessiones terre quinee scotanarie et possessiones alie posite in districtu saxi(ferrati) tam appassate q(uam) appassande, extimentur hoc modo v(idelicet). Modiolus cuiuslibet possessionis sit et esse debeat quindecim stadiorum et starium quindecim tabular(um), et tabula quindecim pedum ad pedem comunis prime vernus, Modiolusq(ue) terre laborative allibretur quatraginta solidis Modiolus vinee, scotanarie, et caneti tres libre, silve, levate, cone, et prata XX solid(i). Terre sode quastaglie, modie quinq(ue) solidi, quibus possessionibus sodis, et non cultis que appassate non essent quilibet uti possit more solito Molendina aut(em) que sunt vel fierent in flumine sentino a, clusa filior(um) d(omi)ni Corradi, et consortium inclusive usq(ue) ad molendina prati, exclusive extimentur et allibrentur sexaginta libris pro quolibet molendino sive macina, Pro qualibet valcheria medie folle quindecim libre, et si fierent in alia parte sentini extimentur quatraginta librar(um) pro quolibet molendino sive macina, et pro qualibet valcheria quindecim librar(um), que sunt vel fierent in fluminis sanguerinis, a molendino sauriti inclusive versus terra saxi(ferrati) extimentur triginta librar(um), Et si sunt vel fierent in flumine merrene ab ecclesia b(eat)e lucie citra versus terra saxi(ferrati) extimentur tantumdem

Modiolus Stad: 15
Starius 15 tabular(um),
Tabula 15 pedum,
Mod. lab: soll. 40 [illegible]
Vinee caneti, scotanarie mod: lt tres,
de lib: molendinor(um),

Domus et mobilia non allibrata

quanti extimati sunt in flumine sangueronis, et si esset vel fieret aliquod
molendinu in aliq. fossato extimetur pro quolibet molendino x libras
et pro qualibet valcheria centu librorum. Domus aut et mobilia non
allibrentur, et contra presens capitulum Vic. non possit opponere nec etiam
aliqs contrarium consulere, Vicarius qui contrafecerit in centu libris
et alius quilibet qui contrafecerit in centu libras coi solvere compellatur.
Item ordinam. qd si aliqua possessio seu res cois terr. seu specialis persone de dco
comuni esset de novo posita pro aliquo in appassu vel aliqs non habentibus
ius in predictis possessionibus seu rebus, talis appassatio vel appassitus
non preiudicet ipi comuni vel speciali persone a quibus vel ipsorum iuri, teneatur
aut Vicarius infra primum mensem sui regiminis congregare consiliu de terra
et villis et in eo propon. et eligi facere duos bonos homines qui sint et esse
debeant cu ipo Vicario ad reinveniendu ipas res ocultas vel incultas et
possessiones quascuq que essent p aliquem vel aliquos occupate, Et si Vic.
contrafecerit perdat de suo salario centum libras, et super predictis possessionibus
reinveniendis et rebus dicti comunis hat Vicarius plena potestatem
et libertatem procedendi et inquirendi qui duo boni homines secu habere
debeant socium unu vel duos in qualibet parrochia seu contrada
districtus dicte terr. eligendum sive eligendos p dnos Vic.m et Priores
ad reinveniendu omes et singulas poss.nes comunis et specialium personarum
itaq novus appassus in quo defectus haberet corrigat. et reducatur ad
congruu, et vel debitu eis pro comuni et specialibus personis ipius comunis
et qd per eos factum stantiatu et ordinatu fuerit, et correctu in quibus
et per omnia plena obtineat firmitate salva unicuiq legitima defensione
et vicarius teneatur effectui demandare sub pena predicta.

De Possessionibus que non remanserint appassate
et hominibus ponendis ad ipsas possessiones reinveniendas R.ca

xxij

Quicumq vendiderit possess.em de aliquibus possessionibus non appassatis
id denuntiare debeat regimini vel ipse res huiusmodi vendite deleantur
de appassu vendentis, et ponant. in appassu ementis p cancellarium cois qui
ad hoc sit deputatus quas mutationes dcus Cancell. scribere teneatur et
debeat fideliter sine aliqua solutione eidem fienda in uno libro per ordine
in catrasto cois singulis quolibet balia perdat ipse et dicitur sub pena
decem librarum p qualibet vice quandocumq Cancell. contrafecerit in predictis

vel corrigatur aliquo. Si aut aliquis dixerit se deceptum, dentur ei
duo appassatores suis expensis qui vadant et videant si
ipse est deceptus vel non et si invenerit ipm vel comune decepti
ut invenerit et congruum fuerit, emendetur et corrigatur in ipsius
appattu et libro quaternorum supradictorum. Et teneatur Vic.s supradictus virtute
iuramenti statim quod querela fuerit exposita coram eo vel suis officialibus
per aliquem qui dixerit se deceptum tale gravamen tolli facere
modo predicto, et si negligens fuerit in predictis perdat de
suo salario viginti quinque libras, Teneatur quoque Vic.s terram
seu possessionem ad alium pertinentem que in appattu alicuius esset
apposita, in appattu ipsius ad quem pertinet ipsa possessio
poni facere videlicet iuramento omni iuris solemnitate
obmissa de predictis fide facta per duos testes fide dignos
seu publicum instrumentum salva unicuique defensione legitima
Si vero cancell.s fuerit negligens in faciendo transmutationes
predictas ad petitionem castellanorum puniatur in X libris
Tempore sindicatus. Vicarius quoque in qualibet balia
duos bonos homines eligi faciat et eligat dictos Vicarius
et Priores qui boni dicias teneant et debeant in qualibet
parrochia et de tota parrochia sua perquirere et homines
iurari facere et omnes possessiones non appassatas et possessiones de quibus
collecta non solvitur debeat assignare ita quod eos et alios
quos possessiones invenerint et in appattu ponatur. Et si fuerit
in officio predicto negligentes in faciendo fieri predicta solvat quilibet
communi per banno X libras soldos. Si vero Vicarius
fuerit negligens in faciendo fieri predicta solvat communi pro banno
XXV libras. Vicarius in suo banno faciat quod nulla persona
possessionem suam secularis laboret de quibus collecta non solvitur
communi. Quas vero ipsas possessiones laboraverint seu laborari
fecerit per Vicarium et eius officiales cogatur ad solvendum

collectas pro ipsis possessionibus, et dandu(m) fideiussione(m) de solutione huiusmodi facienda, ita q(uod) comune de possess(ionibus) ipsis habeat sicut decet et debet, Ordinamus pariter q(uod) omnes et singule poss(essio)nes et res que fuerint olim nobilium de a(s)pris, emptę p(er) homines de sax(ofer)r(a)to et comitatu a. S. R. E. et possessiones que n(on) remanserint appassate seu remanebit in futurum ex nunc et ex tunc pleno iure auct(orita)te p(rese)ntis statuti efficiat comunis, si domini eor(um) infra spatium duor(um) mensium post publicatione(m) p(rese)ntium statutor(um), et sic in futurum si ipsas poss(essio)nes comuni n(on) assignaverit, et in libro appassatus poni et scribi non fecerint ad ic complete mensure, ut supra appetitur. Quod si hoc d(ict)i eor(um) non fecerint liceat sit cuilibet p(er)sone possess(io)nes ipsas pro ipso comuni apprehendere et tenere et assignare infra duos alios menses, habiturus poss(essio)nes qua assignaverit dimidiam partem, Nec liceat alicui possess(io)nes ipsas(?) sic remanentes laborare nisi collectas ipsis soluerit et fideiussoris p(re)stiterit ut supra dictum est, Si vero contrafecerit possess(io)nes tanto laborando vice qualibet soluat tam pro banno xxv libras cuius banni dimidiam partem, quicumque huiusmodi laboratores denunciaverit seu accusaverit, et alia dimidia sit comunis, Super quibus Vicarius et sui officiales vinculo iuramenti et sub ba(n)do mill(e) ... libr. de suo salario debeant et teneant inquisitione(m) facere et hoc statutum futurus vicarius teneat precipue observare et debite executioni effectui demandare.

De officio Camerarij Comunis Rca xxiiij

Camerarij electi teneant et debeant ip(su)m officium p(rese)ntis exercere p(er) vicarium cogi et compelli ad ip(su)m officium p(rese)ntis exercendum nec possit in aliq(ui)s de comitatu sax(ofer)r(a)ti compelli ad d(ictu)m officium exercendum in eius(?) et non possit neq(ue) debeat modo aliquo ip(su)m officium alteri comictere pena xxv librarum, et si comiserit comissio ipsa non valeat nec teneat nullo modo sed auct(orita)te p(rese)ntis statuti sit cassa et irrita et nullius valoris, et nihil(omin)us comissione(m) sufficien(tes) sin xxv libris comunis

condenet et super huiusmodi admissione facienda dni Priores dispensare seu aliter providere non possint et teneantur. et camerarij supradicti dicti officium bene et legaliter exercere, et omnes introitus et proventus dicti comunis recipere et scribi facere per notarium ipsius in quinterno pecuniarum antequam ipsos recipiat sub condenatione in uno libro, et collectas in alio quaterno per se, et introitus et proventus non recendatur sed ex ipsis introitibus et proventibus teneantur ipsi camerarij expensas debitas facere dicti annuis et ipsas scribi faciant per notarium Reformationum in alio quaterno pecuniarum particulariter et distinctim antequam ipsas faciant et ponere causam cuiuslibet per se expense quare fuerint facte, nullaque alia persona publica vel privata officialis, vel aliquis alius quam camerarius comunis mandato alicuius officialis vel aliquo alio modo pecuniam debitam dicto comuni quacumque de causa audeat vel presumat accipere vel tenere nec et expendere ullo modo et qui contrafecerit in aliquo predicto vel capto debeat et compellatur restituere quadruplum comuni predicto, et officio quod habet privetur. statuto aliquo non obstante. teneantur et supradicti camerarij in uno quaterno scribi facere omnes ambasciatores qui mittuntur pro ipso comuni tempore sui camerariatus, et quando, et qua die vadunt et redeunt nec expensas aliquas magnas seu parvas faciat nisi secundum formam statuti, et si quis contra formam predictam faceret per sindicos comunis in quadruplum condenetur. Nec faciat insuper aliquam expensam a quadraginta solidis supra sine deliberatione habentium auctoritatem et si contrafecerit quadruplum eius quod expenderit comuni predicto solvat, liceat tamen cuilibet camerario residenti faciendo tempore sui officij mandato Vicarij expendere quadraginta solidis, notarij quoque dni Vicarij omnium condenationum que fuerint late ipsis licitis in consiliorum copiam dare debeant ipsi camerario pro condenationibus exequendis, qua copia dictis camerariis teneantur

15v

debeat et tenere occasione predcā, et si condenatio aliqua reperiret cassa et non
invenient. in introitibus dicti comunis habeat pro non cassa et nihilo reputari
exigatur, et qui ipsam cassaverit seu cancellari fecerit quatruplum [illegible] solvere
teneatur pignora aut que ad ipsius manus pervenerit scribi faciant per notarium
ipsius cuius et qualia sint et quod ex eis percipit. sive collegit. vel vendatur
et superint illa successori suo in alijs rebus comunis debeat assignare
collectas aut cum indicto comunis imponent. teneat. ipse Camerarius recipere
a collectoribus ipsius collecte pro omnibus et singulis pro quibus collectam debe:
runt recepisse [illegible] habri poterit. Sunt etiam dictus Camerarius de salario
dni Vicarij usque ad finem sindicatus ipsius penes se retinere tertiam et
ultimam partem sui salarij donec fuerit administratione sui officij
absolutus et notarij. dicti camerarij teneant. et debeant facto scribere
omnes et singulos introitus et expensas dicti coīs distinctim et pro se ut supra
continetur ex ipsis quatuor libros facere, unum de introitibus, aliud
de expensis comunis predicti consignandos, et removendos et alios duos
similes penes camerarium coīs, quos omes quatuor completos et publicatos
ut committitur ultimo die officij sui camerariatus restituat, alias [illegible]
casomedo et specialiter [illegible] et instrumenta ad officium camerariatus
pertinentia, et spectantia diligenter facere publicare nullo inde salario vel
pretio recepto. In omnibus et introitibus et expensis xx sol: supraponant
dies et de receptis, et de solutis ab aliquo occasione condemnationum vel collectarum vel
aliorum dent apodissam sua manu propria vel sui notarij scriptam ad penam
centum solidorum ipsi camerario. Teneantur insuper supradicti camerarij
et notarij in fine eorum officij infra x dies post depositum eorum officium libros
suos dno Vicario, Prioribus et Cancellario comunis assignare et tradere et
omnem pecuniam quam habet dictus Camerarius de pecunia coīs camerario novo
successori suo teneatur, et debeat assignare, et tradere, sub pena quadrupli eius
quod invenerit habere, pro rationatores suos et eorum officio, teneatur et debeat infra
mensem post depositum eorum officium rationibus ponendis per dnos Vicarium Priores,
et ipsi Vicario vel eius iudici vel alij officiali ponendo per ipsum dnum Vicarium
debitam reddere rationem, Et si in eorum officijs ipsi camerarij et notarij vel
aliquis eorum fraudem commiserit in aliquo puncto vel capitulo supradictis

pretor penas superius constitutas a xxv libris pro quolibet et qualibet
vice condennet(ur) pene nomine, Vic(ari)us vero qui pro tempore fuerit teneat(ur) et
debeat predictos camerariu(m) et not(arios) rationatores ad predicta omnia et singula
exequenda realiter et p(er)sonaliter cogere. Habeat autem Camerarius quilibet p(ro)
toto tempore sui officij camerariatus a comuni p(ro) suo salario sex flo-
renos, et not(arius) camerarij p(ro) tribus mensibus quatuor florenos auri,
et aliud a dicto comuni vel aliqua sp(eci)ali persona ultra dictum sala-
rium dicti Camerarius et not(arius) nec aliquis eorum percipere et habere non
possit occasione dictorum officiorum vel alicuius eorum. Qui Camerarij
et ipsorum quilibet teneantur et debeant in principio eorum officij
dare sind(ica)tori dicti comunis idoneos fideiussores qui ipse Camerar(ius)
dictum officium operabit et exercebit ut superius dictum est et expressum
sub pena xx librarum denariorum et in restitutione damnorum
et expensarum dicto comuni facienda. Ordinamus preterea quod
quilibet Camerarius teneatur expendere p(ro) lumine custodie no-
cturne unius lampadis in sala Palatij ante figuram Virgi-
nis Marie, et alterius lampadis ubi datur et fit custodia
quolibet mense triginta solidos denariorum sine alia delibe-
ratione, ad hoc ut nulla custodia p(ro) lumine predicto recen-
datur. Qui rationatores predicti debeant esse duo tantum
et habeant p(ro) eorum salario xx sol(idos) den(ariorum) p(ro) quolibet ipsorum

Hic debet esse statutum de armario faciendo p(ro) iuribus
comunis conservandis quod quidem statutum hoc modo incipit,
Quia privilegia et iura comunis ex custodia et sollicitudine non adhibitis
rehaberi non possunt immo deperdita videntur p(ro)pter que onera, et danna co(mun)is
incumbunt unde ad hoc ut in futuro tempore predicta non valeant evenire statuimus
quod subtus logiam que est ante palatium, et reliqua non inscripta etc. vi(de).

18

De Electioni et officio baiulorum R[ubrica] 25

Vicarius terre sax[oferrati] tempore quo eliguntur alij officiales solendiiter banniri
faciat quod quelibet bailia comitatus per eorum sindicos infra quinque dies sequentes
det et assignet ipsi vicario unum baiulum pro qualibet earum et provideat
predicta fieri cum effectum in principio sui offitij, et sindicus cuiuslibet
bailie debeat assignari omnes habiles de sua balia qui debeat imbussulari
et de ipsa bussula extrahi; et qui fuerit extractus non possit modo aliquo
se excusari nisi haberit aliquam de excusationibus modis, et si contin-
gat ipsum absentare de dicta terra et comitatu debeat capi bona ipsius
et de ipsis satisfieri ei qui pro eo et eius loco fuerit positus, et nihilominus
pena xxv librarum incurrat et habeat dicti baiuli eorum salario
in mense quolibet a communi tres libras pro quolibet dum tamen cogi non
possit aliquis qui solus est in domo, et solus intelligatur qui non habet
solus in domo quis intelligatur. patrem, fratrem, filium, vel nepotem maiorem quatuordecim annorum, et mi-
norem quatragesita annis, incolumes, et etiam qui fuerit inhabilis
ad dictum officium exercendum, vel cuius libra patris, fratris vel nepotis simul
habitantium fuerit vere, et non ficte a 12. libris supra, et qui fuerit
de numero priorum vel consiliariorum tempore quo extrahitur sive
eligi non possit cogi nec esse ad officium baiulatus et qui fuerit
baiulus habeat salarium supradictum a communi et qui fuerit uno
anno baiulus non possit esse inde ad tres annos nisi voluerit volunta
rie dictum officium exercere et post etiam et non substitutum;
Et qui ficte vel in fraudem auxerit sibi libram causa evitandi
dictum onus ipse qui fuerit, et qui cumulavit seu prestiterit
libram predictam dicta causa cadat in penam . . . lib: et nihilominus extractus
cogatur ad ipsum offitium exercendum et quilibet possit accusare et habeat
medietatem banni teneatur etiam in secreto. Et Vic[arius] et de predictis ex
suo offitio possit inquirere, possit tamen qui fuerit electus sustinere

alium in loco sui sufficientem et bonum nec aliquis ex ipsis baiulis possit esse
gualdarius et dare debeat idoneum fideiussorem de ipso officio fideliter exer-
cendo et non debeat aliquos pignorare nisi scriptos quare pignorare
debeant seu portent et aliqua pignora alicui dare seu pignorare
non possit, sed statim cum ipsa acceperint camerario vel alteri ad
hoc deputando pro comuni dare et assignare penitus teneantur
et debeat et si hoc non fecerint vice qualibet pro quolibet pignore sol-
vat comuni pro banno quinque solidos den: siquis aliqua ambasiata
facere recusaret vice qualibet solvat fuerit positus nihilominus
pena xxv librarum incurrant et habeant dicti baiuli comuni pro
bando xx solid. denarii et teneantur ipsi baiuli in presentia
unius testis in civilibus facere citationem et ipsum testem faciat
in citatione conscribere sed in relatione diurno in textu
citationibus hec solemnitas non servetur. primam citationem expensis
actoris alias vero expensis rei facere teneatur citationes quoque
que fiunt extra terram fieri possit una vice pro tribus ad
domum tres diversos dies propter [illegible] assignandos et teneatur facere
relationem omnium citationum prima die vel sequenti et cuius
relationi stetur, et credatur et si ex defectu citationum et relati-
onum aliquis damnum aliquod substineret tunc ipsi baiuli de suo proprio
substinenti damnum emendare teneantur. et solvat comuni vice qualibet
xx solidos et de ambasiarijs quos fecerint exceptis primis citationibus.
In maleficijs et damnis datis quando cum ipsorum [illegible] provideri inqui-
sitionem et denunciationem accusationem vero solvatur expensis
accusatoris solutionem recipiat hoc modo [illegible] pro una ambasiata
quam fecerint habeant sex denarios et denarios pro quolibet milliare
de acceptione tenutarum solvat modo predicto, infra vero duos
denarios tantum et non plus accipere possit, et si pro pluribus
personis acceperint in eadem parrochia [illegible] percipiat me-
dietatem dicti solutionis a qualibet persona, et abinde supra
tertiam partem dicte solutionis et non ultra, et in Comitatu tan

quatr citationes quorum alicuius fuerint habitatores in derna [illegible] qui non habitat [illegible] et [illegible] statuti l° v. R° 7 de damnis datis a [illegible] non [illegible]

et infra milliar' et abinde supra quatuor denarios

Qui vero contrafecerit in aliquo predictorum solvat comuni pro banno decem
solidos, Quod si aliquis baiulus non fecerit sui officii vel contra formam
statuti seu obmisserit aliquid de contentis in ipso statuto aut fraudem
vel negligentiam commisserit in suo officio, Vicarius et alii officiales con
illos baiulos supradictos puniantur ex suo officio procedat ad petitionem cuius
libet postulantis et ipsos punire et condenare teneantur secundum for-
mam statuti, et nihilominus cogere eos ad dictum officium exercendum
et si plures fuerint debeant solutionem pro rata [illegible] ad hanc ut
accipere non possit nec accipiat aliquo modo in pignus alicui
castellano pannos de lecto vel de dorso, nec aliqua arma si alia
pignora habere potuerit, Et si quod pignus acceperit quod ipsa
die qua statim dare seu assignare debeat Camerario comunis
vel alijs ad hoc deputatis vel illi ad cuius petitionem fuerit
acceptum pignus seu tenuta vel infra dictum terminum assignare
penitus teneatur, Sed si forte non valeret infra tertiam
diem pignus ipsum sive pignora camerario supradicto vel alijs ad
hoc deputatis assignare et tradere penitus teneatur
Qui vero ex ipsis baiulis contrafecerit qualibet vice
et pro quolibet pignore in 5 sol. puniatur et eius officiales
ad petitionem cuiuslibet postulantis penitus condemnet.
et quilibet qui postulaverit seu alio modo denuntiaverit
habeat medietatem banni, Qui vero baiulum vel vicarium
vel aliorum officialium ex causa legitima destinatum ad aliquem
seu aliquos pignorandum non permisserit ipsum pignus accipere
vel ipsi baiulo acceptum reacceperit, aut eum non permisserit domum
intrare ad pignus accipiendum solvat comuni pro banno vice qualibet
quadraginta solidos, et de predictis stetur sacramento baiuli cum
probatione unius testis maioris quatuordecim annis, Nullus
vero ex baiulis possit custodiam pro alio facere nullo modo

Arma et panni de lecto non possunt accipi in pignus
lib. nec vestimenta quotidiana

Pignus potest dari creditori vade in 3° l. 58 de debitis confessis

Id. nec ceppi domorum nec domus quando sit alicubi in l. 3 [illegible] 4

Id. nec equus, nec arma [illegible] l. 4 [illegible] 57

Contra negantes pignus vel reacceperit baiulo pena xl sol.

et nullus officialis in futurum possit dictos baiulos cogere ad prestandum eis aliqua servitia ex officiis ipsorum baiulorum pena X librarum pro qualibet vice et vice talium,

De tubatoribus et ipsorum salario Rub. 26.

In comuni Sax. sint duo tubatores qui habeant et habere debeant duas tubas grossas et duas tubettas parvas teneatur et debeant omnia banimenta necessaria et occurrentia in dicto comuni facere diligenter et si fecerint aliquod banimentum alicuius specialis persone habere debeat pro banimento quolibet facto ad fenestras logie sex denarios, et ultra non possint habere vel recipere pena quinque solidorum pro qualibet vice, Citationes quoque et precepta facere possint, et teneantur et debeant ut alii baiuli faciunt solutiones recipiant et relationes facere teneantur ut ipsi baiuli, De Ambasciadis quas faciunt et eorum citationibus stetur et credatur, Qui tubatores et ipsorum quilibet habeat pro ipsorum salario illud quod per consilium fuerit ordinatum, Nullus ipsorum tubatorum recedere debeat de districtu dicte terre absque licentia dominorum Vicarii et Priorum pena centum solidorum pro quolibet et qualibet vice, Teneantur et debeant etiam dicti tubatores alter alteri partem facere de beneficiis omnibus per eos aut ipsorum aliquem faciendis extra terram Sax. et eius districtum, ad aliquam militiam ... seu ... , et qui de omnibus qui per eos vel ipsorum aliquem fuerint exbanditi occasione

18v

1. [illegible]

aliquius malefitij progresso libet possint recipere et habere sex denarios, et etiam talis ex bannibus non recipiat ad sex quiesandum nisi primo eidem habuerit dictos sex denarios dumtaxat in ex bannitis ex causa damni dati, hoc locum non habeat

Vicarius vero primo mense sui regiminis teneat proponere in conscilio generali de tubatoribus habendis et quod deliberatum fuerit executioni demandetur. Circa tubatores ipsi teneantur et debeant ambo cum fieri debet consilium aliquod venire ad pulsandum campanam pro ipso consilio, et debitarent stare et continere donec consilium fuerit finitum ad penam quinque soldorum pro qualibet vice, et in plus ad arbitrio D. Vicarij vel sui iudicis. Volumus quoque dictis tubatoribus horis congruis quando Vicarius et sui officiales essent ad banchum teneri pro adesse et campanam pulsare pro iure reddendo.

Tubatores teneantur pulsare campanam

De extimatione equorum qui dantur ad vecturam et de pretio vecture. R.la 26

Prima die vel 2da regiminis Vicarij Regimen faciat publice bannire quod omnes volentes equos ad vecturam dare ipsos equos presentent coram eo, et eos equos vel ronzinos per quatuor homines eligendos tempore quo eliguntur alij officiales et duos ipsorum ad minus faciat extimare qui boni homines iurare debeant extimationes ipsas facere bona fide, et sine aliqua fraude, ipse autem extimationes fiant secreti, et secrete teneantur per notarium Vicarij, et si aliquis aliquem ex dictis ronzinis acceperit vel duxerit in servitium comunis, et equus vel ronzinus casu fortuito peioraret vel magagnaretur vel mortuus esset

vel mori tunc dicta de causa ea die vel sequenti qua redi-
erit predictos revideatur et extimetur secundum extimationem predictam
Vicarius de havere comunis illi, cuius est dictus ronzinus
magagnatus vel peioratus vel mortuus faciat emen-
dare. Hi vero qui cum suis equis in servitium comunis
iverit antequam vadant per duos extimatores ut dictum
est faciat extimare equos quos duxerit, et vicarius
peioramentum eius vel si mori contingerit faciat emen-
dare secundum extimationem predictam et dicto modo, Et si
equi vel ronzeni quicumque accepti ad vecturam
culpa accipientis vel eos ad vecturam ducentis
tantum peiorarent seu morirentur secundum extimationem
predictam de ipsis aut supradictum est facta dominus
ipsorum infra octo dies postquam petitum fuerit ad emen-
dandum cogatur per vicarium et eius officiales omni iuris
solemnitate obmissa. Si vero dicti equi vel ronzeni
culpa vel defectu dominorum ipsorum extimati fuisse non
essent eis non debeant de aliquo emendari. Et
predicta locum habere volumus in presentibus et futuris.

Item dicimus quod nullus de sarofinalentibus recipere possit
nec debeat quectura alicuius equi vel ronzeni
ultra duos anconitanos pro diem contrafaciens vero
solvat comuni pro bario vice qualibet XX sol. Et vicarius teneatur
et debeat vinculo iuramenti super predictis procedere ad petitionem
cuiuslibet postulantis vel denuntiationis et credat sacramento
denuntiantis sine aliqua probatione.

De officialibus eligendis per tempus unius anni R.ca 27

Omnes qui esse debent per unum annum venturum officiales [illegible] calen. Maij proxime venturi mandato infra octo dies mensis Aprilis proxime venturi [illegible] eligantur. Et qui electi fuerint ad aliquod officium dicti comunis [illegible] infra octo dies a die electionis [illegible] officialibus dicti comunis fiat unus liber de cartis pecudinis in quo omnes officiales predicti comunis tempore sui officij electi [illegible] et [illegible] scribere teneatur et debeat [illegible] distincte eorum officia ac et iuramenta [illegible] Vicarij et suorum officialium ipsius libri in publicam formam reducat et ipsum officiali [illegible] deputato tenetur reddere publicatum vel etiam assignatum reponere in armario faciendo, ita quod Vic. [illegible] inveniat dictos officiales iuratos et sic successive quilibet facere teneatur sub pena decem librarum quoties in aliquo contrafecerit. Et si dictus Canell. fraudem vel negligentiam comiserit in premissis in X libris pro negligentia et fraude qualibet comuni pred. pene nomine condemnetur

Quod potestas supersit iuri et iurisditioni Communis et eorum defensioni Rub.ca XXIX

Pro comuni utilitate omnium dicti Com.is Vic. dicti Comunis Terre Sax. debeat superesse et [illegible] iuri [illegible] protectioni et difensioni iurium et iurisditionis dicti Comunis et observari et observari facere [illegible] pro posse et [illegible] Vicarius reinveniat omnia bona publica

et possess.nes comunis ubicumq sint in d.ca Terra et eius districtu occupata et neglecta a possessore quocumq et ad hoc ut predicta melius valeat executioni mandari, faciat eligi prefatus Vicar.s in cons.o gnli quatuor bonos et legales homines duos de Terra et duos de villis et deputentur ad hoc unu specialiter ex Notarijs suis, qui homines teneantur et debeant cu not.o in Terra et districtu suo et qualibet contrada ipse diligentem inqsitione et examinatione facere inter homines et personas dicte Terre et eius districtu desuper apprehensis et appendentibus tenentibus et quoquo modo occupatib bona et poss.nes dicti cois et ipsa bona vijs et modis omnibus quibus potuerit reinvenire, et predicta omnia in scriptis reducere ad loca que dixerentur occupata cu expedient cu antiquis et testibus se secum anferentes et ibidem inquisitione facere, quibus omnibus expletis et bonis et rebus ipsis reinventis debeat ea uic.m et prioribus inscriptis porrigere, Et si predicti homines et not. in predictis vel aliq.o predictorum negligentes fuerint vel fraudem aliquam in predictis comisserit solvat quilibet pro banno xxv libr. Et predicta bona publica et possess.nes coi reinventa et alia que aliq dicti cois terminetur a privatis personis congruis et suffitientibus terminis et apparentibus et de ijs et fieri debeant p d.os homines publica instrumenta Et pred. et fieri debeant p d.os homines et not.m sub pena predicta Et ubicumq dicte poss.nes et bona occupata a quatraginta annis citra pristinum statu et pristinu reducantur omni non strepitu permisso non obstante aliq.o possessionis titulo aliq. modo colorato,

uel quesito nisi post scripte ueniet dnus et post tur esset rei que
diceret occupata ad quam facienda et exequenda Vic. procedere
possit omni modo et forma quibus sibi melius et utilius pro dco
comuni uidebit. sine condemnatione aliqua, Et qui in preds
esset aliquatenus obiciator soluat coi pro banno XXV libras et ad
restituendam rem occupata penitus condemnat. Et si fuerit
negligens in predictis uel aliis predictorum ipse Vicarius sol=
uat coi pro bando quinquaginta libras

Quod Potestas omnes literas legi faciat in cons. R 30

Vicarius uel eius iudex sub uinculo iuramenti teneatur et debeat omnes et sing.
liras pro parte officialium Marchie Anconitane, Ducatus Spoletani
uel aliorum officialium R. E. transmictendas legi facere in consilio
aut inter priores uocandos per ipsos D. Vicarium et Priores et si eis
uidebitur q aliquem uocentur expedire et inter sapientes
uiros dicti coīs uel et que mictuntur officialibus dci Comunis
De quibus si non legerent comune reciperet lesione ea die qua
uenirent uel sequenti. Et si uicarius uel predi officiales
predicta non fecerint teneatur ipse Vicarius et Cancell.
qui tunc erit super reformationibus ad illam penam
que continetur in lris et ad emendationem eius quod comune
pateretur occasione predicta, Omnes insuper lre comuni
predco presentande per dictum cancellarium registrentur

De Pactis inter comune Eugubij, fabriani et Roche Contrade observandis

Vicarius faciat inuiolabiliter obseruare conuentiones et pacta inter coe
Eugubij, fabriani et Rochi contrade et coe lapdi sicut scripta patent
manu Bonauenture uel alterius notarij

Quod Vicarius exigat condennat.^{nes} et collectas a, 1382

Vicarius habeat liberam voluntatem potestate et iurisditione reinveniendi et exigendi omnes condennationes collectas et quantitates ipsi communi debitas ad id citra tempore subtractas et in predictis possit procedere omni modo et forma quibus sibi melius et utilius pro dicto communi videbitur expedire omni iuris solennitate obmitta. Ex quibus Vicarius teneatur et debeat omnes condennationes factas suo tempore que fuerint recoltati exigere exigi facere alias ad communi salarium computentur tempore sindicatus aliquo vero condennationes exbanditos exigere teneatur si debiles fuerint et solvendo condennationes faciendo eorum bona in quantum sibi possibile fuerit in communi devenire, vinculo iuramenti et si negligens fuerit puniatur in X libri. nec qualibet,

officialis non exigens collectas vide capitulum statutis in 8° xi l.° 4 Rubrica 83

Quod prestantia non imponatur nec exigatur in communi Rubrica 33

Prestantia non exigatur ab aliquibus castellanis terre sancti nec cogatur aliquis mutuum seu prestantiam facere modo aliquo sine cauta pro communi predicto

Priores artium possint mittere banimenta et illa exigi facere prout in statuto hic obmisso latius continetur, et de ordinamenti illarum in alio sequenti statuto admitto

De Magistro Gramatice habendo Rubrica 36

Habeatur et haberi debeat pro dicto communi dicta terra sancti unus bonus et sufficiens magister gramatices pro toto anno, et habeat a communi predicto pro dicto tempore

[. 1.

pro suo salario id quod ei debitu dno Vic.o et Prioribus usq
ad quantitatem centu librar. et hospitiu sue domum
et si casus occurrerit ipsum magrum occupatu fore ipis
scolaribus legere et superesse doctrine non possit, dare
debeat substitutu sufficiente ad voluntatem dni Vic.ij
et Priorati non sit licitu ei scolares dimittere vel se
absentare possit sine ipsoz licetia pena dece libraru
pro qualibet vice et debeat incipere studiu in festo
Sti Luce de mense octobris et duret per totum
annum, et debeat accipere a quolibet scolare
faciente latinu mediu triginta soldos et faciente
latinu parvu XXV sol. et ab alijs vero XX sol.
a jacentibus vero in scholis in quolibet satis medietate
plus vz medietate in festo Nativitatis dni et alia
medietate in festo pascati resurrectionis dni ad
que solvenda quidem dicti Cois procuratores trans-
mittentes eos ad Scola vel Gubernatores ipsoz aut
scolares ad voluntatem magri vel et personatu
constringatur omni iuris solemnitate obmissa et de-
beat legere regulas, et auctores et declinare
et facere omnia que ad dictu studium consueta sunt
facere a magistris, et si quis scolaris iverit ad
scolas cu magistro predicto et steterit per mensem
et postea sine rationabili causa distulerit ad scolam
redire nihilominus dictu salarium solvere teneatur, qui
vero scolas intraverit contra voluntatem Magistri
et per ipsum Magrum prohibitu fuerit eidem vel

precepto quod inde exeat quod si non fecerit solueat com(m)uni banno decem libras denariorum et sufficiat probatio unius testis

De quodam medico et phisico habendo in terra vall. R.la 31

Vide noua cap.la facta,

Ordinetur quod d(omi)nos Vicarium et Priores et abiscos vocandos quod habeatur unus bonus medicus et phisicus et sufficiens cum salario quod eis d(omi)no Vic.o et Priori ... uidebitur conuenire et habeat pro suo salario quod per eos stantiabitur et ordinabitur, Qui medicus teneat et debeat sine aliquo salario duabus uicibus ad quemlibet decem adire, et semel ad quemlibet de villis habendo equum ab ipsis, et si fuerit plus necesse accedere debeat pro salario ~~competenti~~ et si ire noluerit vici quolibet quo contrafecerit soluat de suo salario contra ... excusationem nisi habuerit legitimam.

De missa B. Mariae in Celia S.ti Angeli quolibet die Mercurij celebranda R.la xxxviij

Statuimus et ordinamus quod ad honorem et reverentiam omnipot. Dei ac B. Mariae virginis qualibet mense semel in p.o die mercurij ipsius mensis in Celia S.ti Angeli de dictis sex mensibus in Celia S.ti Petri aliis sex mensibus missa ipsius B. virginis celebretur semel, Presbiteris quorum ... ipsarum ecclesiarum ad ipsam missam celebrandam ~~celebrantem~~ vocauerit

22

seu fuerit commemoratio de liberatione dicte terre et processio et
habeant dicti Rectores ecclesiarum singulis sacramentis
luminis duas libras cere in quatuor cerottis et
Vicarius et Priores accedant ad dictam missam processionem
solenniter cum devotione fieri debeant semel in
anno die xij mensis septembris et celebrari debeat
solennis missa ad honorem sancte virginis gloriose in eo
loco et forma, et modo quibus videbitur dominis Vicario
et prioribus et hoc pro recolendo et honorando festi=
vitati diei predicti quia fuit liberata dicta terra
à Jugo tirannico reducta ad libertatem et honorem
sancte matris Ecclesie, que fuit dies duodecima predicta
dicti mensis settembris millesimo tricentesimo LXV, quod preter=
missi non valeat opus tam pium quod negligentia aliquorum
prelatorum incepit retardari, et ut hec et alia bona
que domino inspirante in terra predicta fieri contigerit
Terram istam ac ipsius incolas, et personas mares
et feminas, intus et extra Deus omnipotens et be=
atissima virgo Maria Mater eius in bono tranquillo
et pacifico statu Ecclesiastico et corporis salutis aug=
mententur manu teneant, et conservet. Statuimus
et ordinamus quod omnes religiosi vel Clerici seculares
alij, aut Rectores aliarum ecclesiarum dicte terre accedere
debeant si et quando fuerint requisiti ad dictas missas
et processiones qui aut ipsorum alijs ad requisitionem dicti
Rectoris Ecclesie Sancti Petri, et Sancti Angeli de dicta terra

missa solemnis celebretur
anno quolibet in die 12
mensis septembris

anno 1365 liberatum
Sarcinae a tiranide

vel ipsius nuncij ad predicta pietatis opera celebranda venire neglexerint ad ecclesias supradictas omni beneficio elemosinarijs aut ipsorum locis conventibus seu ecclesijs a comuni dicte terre pformam alicuius statuti quomodolibet concessi sunt et esse debeant pred. statuti vigore privati, Camerarius dicti Cois quidquam elemosinas post dictam denuntiationem et factam dare religiosis dictis aut tribubus ipsis sic venire negligentibus vel ipsorum locis conventualibus seu ecclijs pecuniamque quam darent seu solverent contra formam predictam restituere dicto comuni de suo ppro compellatur et negligentibus statuti verbo supradicti statutis quilibet in super denuntiare et accusare valeat.

Nota fraternitatis Ste Marie Misericordie

fraternità di S. Ma della misericordia

Prioribus cuius redditur ius sumarium et statum simplici verbo Prior. fr. in statuto ob... hic continetur latius.

De Statutis contra libertatem eccliae cassandis R.a XL

Omnia Statuta et Reformationes que directe et aut p obliquum tenderent contra libertatem Ecclie Romane sint casse et de libris dicti Comunis debeant aboleri, ad hoc ut Cois sive ex ignorantia aut errorem excomunicationis vel interdicti sententiam incurrat pp aliqua predicta salvis semper et reservatis iuribus et libertatibus prominali comunis.

23v

De Refirma officialium N.º xLi

Quonia[m] iam pluries accidit fore reperimus p[er] partem co[mun]is Saxi regimina dicte terre scripsisse viris maioribus super hec potestate habentibus p[ro] refirma aliquorum officialium co[mun]is predicti et ex ea cives aliqui officiales iam fuerunt refirmati q[uo]d satis fuit dannosum ipsi Comuni Iniuriis ex deliberatione firmarunt q[uo]d de cetero Regimina dicte terre nullo modo audeat vel presumat aliquo quesito colore scribere seu scribi facere vel etiam supplicare p[er] parte co[mun]is predicti terre p[ro] refirma alicuius officialis co[mun]is predicti et quorumcumque nomine nuncupentur et si in aliquo contrafactum fuerit puniatur in ... libris denariorum quolibet et de ... in ... terre ...

Officiales non possint refirmari vide capitulum ...

Quod Bona emphiteotica non innovari possit nisi p[er] legitimos successores Cap.la xLij

Statuimus q[uo]d nemini liceat innovari in emphiteosim recipere ab aliquo et cuiuscumque status conditionis et dignitatis existat aliqua bona emphiteotica posita in terra Saxi et eius districtu nisi qui sunt ad quem dicta res pertineret tempore dicti contractus ex testamento sive ab intestato seu ex contractu si propria esset vel fuisset non emphiteotica qui contrafecerit solvat dicte terre quadruplum eius q[uo]d talis possessio communi extimatione valeret

et nihilominus contractus inde celebratus et quod sequi possit ex eo quod sit nullus, et nullius efficaciæ vel valoris et super predictis regimen dictæ terræ teneatur et debeat contra delinquentes procedere ex officio vel ad petitionem cuiuslibet postulantis, Et insuper talis donatio seu receptio in emphiteosim aut he predicti statuti intelligatur esse facta et recepta nomine dictæ personæ ad quam dicta res pertineret si propria fuisset et ei intelligatur, et sit tunc acquisita fictione predicti statuti contra quam probatio nulla admictatur in contrarium

Quod contractus et ceteri civiles actus celebrati in terra et districtu sax[i] tempore regiminis tirannorum q. dictæ terræ, cum decreto iudicis vel ceteris non possit annullari propter tale decretum ab eis hinc interpositum Rub[rica] XXXXIII

Quoniam quam infiniti tituli curæ et inventaria et conditiones transactiones et alii diversi contractus et actus civiles celebrati reperiuntur in terra et districtu sax[i] temporibus retroactis sub regiminibus dominorum Vnghari et Aloysii et aliorum suorum consortium de Actis olim tirannorum dictæ terræ cum decreto ipsorum seu iudicum et vicariorum eorundem et revera ipsi et eorum iudices et vicarii inhabiles fuerint ad interpositionem talium decretorum, Ex quo tales actus possent facili exceptionis obstaculo annullari quod in grave damnum verteretur com[un]i et etiam specialibus personis terræ pred[ictæ] Ideo presenti deliberatione statuimus et sancimus quod nullus contractus

Vngharus et Aloysius di Actis

24v

seu alius actus de predictis possit imposterum annullari pre=
textu minoris etatis inhabilitatis seu defectus et quod nulla
persona possit decetero aliquam exceptionem contra
aliquod de predictis opponere directe vel indirecte
aliquo quesito colore, et qui contra fecerit soluat
comuni pro banno centum libras den. Et nihilominus talis exceptio
careat iure et effectu et super predictis Regimen
dicte terre teneatur singula predicta contra delinquentes
ex suo officio sub vinculo iuramenti et pena centum librarum
de suo salario,

Hic debet esse captulum quod bona Emphiteotica non vendantur
nisi [illegible] successores

Explicit liber primus. Laus deo,

Jhs . Liber secundus:

252

De Maleficijs.

De Diebus dominicis et alijs festis custodiendis ~ R. 1a.

Statuimus et ordinamus dies Dominicos et festivitatis
Marie virginis, Nativitatis dni, Paschatis resurrectionis
cum duobus sequentibus, Petri ~~Gregorij~~ Georgij et Francisci,
Dies veneris S. P. Stefani circumcisionis, Epifanie,
etc. festivitas omnium Evangelistarum et quatuor doctorum,
S. Michaelis Arcangeli Ascensionis dni, Pentecostes
cum duobus diebus sequentibus festivitatis corporis
Xpi v[e]l in illa quinta feria. S. Jo: bapte, S. Laurentij S. Bernardi
~~Benedicti~~ festum omnium Sanctorum dies duodecima que fuit
dicta terra sancti liberata et ad pristinum statum bonum
reducta nullo servili onere violetur preter cibis et
potibus dicorum, et animalium exceptis personis que
sunt extra terram qui possint ad terram et eorum domos
cum sarcinis absque pena contrafacientes vero in
aliquo predictorum in decem solid. den. pene nomine condenentur
liceat tamen unicuique deferre, et deferri facere oppor-
tuna pro domibus construendis et si aliqua festum
venerit de die sabbati non intelligatur ipsa dies
quo ad de apotechis non tenendis apertis, et de
sarcinis conferendis, tempore quoque guerre ac etiam
Vindemiarum et messium predicta prohibitio non
vendicet sibi locum, Et etiam molendinarij,

nota pro domibus construendis

27

25

qui nec et possit aliqs aliter diebus festivitatis B. Marie
Virginis aliq molere contrafaciens vero in x sol. pene
nomine condemnetur. Possit tamen regimen sacri ipsis diebus
dare licentiam faciendi et deferendi singula que necessaria
et opportuna occurrerit pro bono et pacifico statu dicti
Comunis. Volumus insuper quod nulli liceat dictis diebus
festivis aliquas apothecas seu stationes apertas
tenere causa vendendi vel emendi aliquas mer
cantias contrafacientes vero dicta pena puniantur
Speciarijs dumtaxat exceptis quibus liceat dictis
diebus festivis stationes impune apertas tenere
quilibet aut contrafacientes accusari possit et
habeat medietatem banni et Vic. vinculo iuramenti
quolibet mense sui regiminis in qualibet contrata facere quosdam
secretos ad denunciandum contrafacientes teneatur
habitura medietatem banni, et mittere debeat dictis
diebus ad rimandum pro predictis notarium suum et possit a
de predictis tam ad denunciationem alicuius quam etiam ex suo
officio per inquisitionem procedere, et teneatur die precedente
festum bannum facere ut custodiantur

Festivi dies debeant bannire
Feriati dies vide infra fol. 133

De loco in quo debet ius reddi, et actus civilis et criminales fieri Rca ij

Dominus Vicarius eiusque iudex et singuli alij sui officiales teneantur
et debeant stare in logia nova Comunis predicti sita ante palatium ipsius
Comunis iuxta domum filiorum Masii Bonacursij et ibi ad iuratam

ciuilia et criminalia reddenda et ad omnes alios actus iudiciales
faciendos et si alibi fierent actus ciuiles non ualeat ullo modo

mulieris recipiatur in ecclesia uel alio honesto loco vide Cap. 35.

exceptis honestis mulieribus uxoribus bonorum uirorum que
possit audiri et recipi in aliqua ecclesia uel honesto loco
et quod sit in publicis locis uel aliis et quod ualeat ac si factum
esset ad banchum iuris ibi compositis exceptis et conditionibus
et absolutionibus que fieri et dari ualeat in palatio
comunis predicti per dictum Vicarium et officiales ipsius Volumus
Preterea quod dominus Vicarius seu eius iudex et alii officiales semper

Iudex teneatur stare ad banchum post sonum campane et quanto tempore debeat stare ad banchum

hora qua uoluerit uenire ad dictum banchum iuris teneatur per
spatium condecens pulsari facere campanellam que est in campanile
palatii dicti comunis et ipsa campanella pulsata dominus Vicarius
seu iudex et alii officiales uadat ad banchum et stare debeat
ad ipsum banchum postquam ad ipsum iuerit de mane usque ad tertiam, et de
sero usque ad uesperas uel plus si ei uidebitur et placebit in quadragesima
uero, et in ieiuniis diebus in diebus ab ecclesia, ne non teneatur
nisi semel in die ad ipsum banchum scilicet ante tertiam de mane
et ante tertiam intelligatur de singulis actis esse fiendis ad ipsum
uerum banchum donec ad ipsum banchum iudex steterit ad ius reddendum
et si ante uesperas intelligatur de sero et in quatragesima
ante nonas Volumus etiam quod dominus Vicarius et eius iudex possit

Iudex possit interponere decreta ubilibet in palatio

in quocumque loco palatii interponere auctoritatem et decreta et licentias
super quibuscumque contractibus

Quod iudex comunis predicti teneatur cognoscere omnes causas ciuiles et criminales Rubrica iij

In criminibus de similibus ad similia lacius imperiales in decreto ordinis

non ualet sententia lata per predictum sine consilio iudicis

Dominus Vicarius uel eius iudex comunis saxi teneatur et debeat cognoscere
omnes causas ciuiles et criminales seruata forma in
criminalibus et sententiandi et condemnandi et absoluendi dominus Vicarius
in forma statuti, ita quod ubi clare statutum de ipso maleficio,

Nota quod extranei in maleficijs non possit comicti

non tractet de similibus ad similia vel quasi simile procedat.
si vero non sunt statuta similia secundum iura comunia procedatur
semper cum consilio iudicis supradicti, si dominus Vicarius iudicium fuerit
sine cuius consilio aliquem condemnare non sit et si fierent non valeant
debeat iudex ipse adesse omnibus ac testium attestationibus interesse
ex aperto quod si iudex ipse non valens ipsis actibus debeat adesse
de partium voluntate, Examinatione testium quos produceret
partes uni notario comictere possit de quo dicte partes concor-
daverint seu concordes fuerint, et dictus notarius possit dictos
testes examinare et recipere in absentia iudicis ut pla-
cuerit eidem et quod ipsum notarius factum fuerit receptionem et
examinationem testium plenam habeat firmitatem, Statuimus.
Insuper et presenti lege firmamus quod nullus dictus vicarius
vel aliquem officialem dicte comunitatis [illegible] fiendi testimonium
vel alia occasione qualibet cogi debeat seu aliquid detineri
ultra unum diem pro aliqua causa civili vel criminali

Nota de voluntate partium potest examinari testis absente iudice

nec et tormentari pro aliquo maleficio de quo possit im-
poni pena minor xxv librarum ad penam xxv librarum de suo
salario, Et quod iudex ipse possit comictere iuramenta testium
et receptione et alia iuramenta de consensu partium uni ex
notarijs banchi qui tempore comissionis non fuerit allegatus
pro suspecto et valeat ac si fuisset presens iudex et pars,
et si partes non essent in concordia de notario vel notarijs
eligendi ipse iudex examinare teneatur sub pena xxv
librarum, Volumus preterea quod non liceat ipsi domino Vicario
vel iudici aliquid percipere vel lucrare durante suo officio
ratione compromissi in eum facti vel fiendi [illegible] alicuius
assertione, a comuni facto vel partibus [illegible] ultra
salarium sibi decretum pro sua administratione officij vinculo
iuramenti et pena centum librarum denariorum auferendarum tempore
sindicatus

nemo pot detineri a curia nisi causa detemp̃e expresserit

Item dicimus et firmamus quod si aliquis castillanus terre sexti per dictum Vicarium vel aliquem officialem aut quemvis officialem dicti comunis predicti detineri non possit nec sibi aliquid precipi quod maneat in palatio dicti comunis sive quod inde non discedat nisi causam detentionis et precepti expresserit, qui castillanus si clare potuerit voluerit et dederit fideiussores idoneos eo effectu vel ipsos fideiussores, et fideiussores obtulerit et quod non

nemo potest detineri si fideiuss. prestiterit

steterit quod fideiussores et fideiussores prestiterit et prestet detineri in dicto palatio ut premictitur vel modo alio predicto non possit et si contrafactum fuerit non valeat ullo modo sed ac etiam presens capitulo sit irritum et nullius efficacie et valoris sed tunc illud quod contra ipsum castillanum factum fuerit, Vicarius sive alius officialis qui contrafecerit in xxv libr. den. pene nomine condempnetur exceptis causis in quibus pena corporalis imponi deberet in quibus predicta non prevendicet sibi locum

De testibus ad defensa R. a iiij

De testibus in criminibus quae esse possit vide constitutionem l.o 4 c.o 8. sed an minor sit idoneus vide Lanfranc. q. 17. et infra R.a 81
Testes possunt esse foeminae minores 20 annis dummodo maiores 14 quemvis tit. prohib.

Presenti statuto firmamus quod in quibuscumque causis criminal. quod ad defensionem tunc aliquis officialis comunis sexti fecerat examinare non possit aliquem testem in palatio comunis predicti nec alibi nisi in logia nova comunis ante palatium ubi iura redduntur nec ipsi testes pro ferendo testimonio in causis predictis ire ad dictum palatium compellantur, non possit etiam postquam in dicta loggia reposuerit eorum dicta nisi in logia predicta predicti detineri per unum diem, Item dicimus quod testes qui ad defensionem

Testis post testimonium per unum diem in logia pot. decin.

producuntur in aliqua huiusmodi causa examinentur per iudicem et alios officiales comunis predicti in presentia notarii refrom vel alicuius ex notariis expertis de banchis qui prostiterunt

tempore fuerit qui not. scribat attestationes ipsorum quequidem fiant similiter in loco ubi supra reddi debent. Si quis vero officialis contrafecerit pena centum librarum incurrat, Dicimus

Vide te(?) ad defen. in c. 9. — Preterea quod non obstant. aliquo termino quod per officialem daretur alicui reo ad suam defensionem faciendam ipse reus possit suas defensiones iuris et facti proponere et probare donec ipse processus fuerit publicatus et per tres dies post, et etiam bene per officiales procederet in prolatione recipien[di] possint etiam audientes recipi ad testimonium in dicto loco vel in alio loco honesto extra palatium dicti comunis et eorum testimonium scribant et teneant,

Dilationes dant. in criminalibus et nulle dilatio impediment[is] [illegible] c. 4.

nota testes in civilibus et super fama examinandi ... fama pub. precedere in princip. c. 18. nota et quod lapsus [illegible] ... debet recipi ad bancum iuris ita [illegible] ... c. 132 in [illegible] ... dari ad defensionem admictitur ... defensio ... procedunt

unde [illegible] ... sindico [illegible] ... c. 55

Vide in 3. lib. c. 88. quod nullo homine [illegible] ... testium ... tempore [illegible]

De non tormentando aliquem nisi in certis casibus Rubrica v.

Vicarius vel alius officialis non possit aliquem vel aliquos tormentare nec in questione ponere vel poni facere in casibus, ubi pena malefitii vel maleficiorum esset minor viginti quinque libris, et abinde supra possit si legitime presumptiones precesserint, et inditia et publicato processu et dato termino ad allegandum et defendendum et si probatum non fuerit legitime inditium, Vicarius vel iudex nec aliquis officialis vel familiaris ipsius non debeat quod tormenta, nec aliquo alio modo ad dictum maleficium confiteri faciendum procedere et si contra fecerit perdat de suo salario L. libras et deveniat in comun[e];

Teneatur autem Vicar. et iudex inditia probata et probanda examinare publice, antequam ad tormenta et questiones procedat, et allegationes audire sub pena superius declarata, Et confessio aliter facta nullius valoris existat, Non possit autem regimen cogere aliquem antequam fiat condenatio ad dandum vel mittendum aliquid in manibus camerarii comunis vel alterius

Vide ... [illegible]

personi nec ad confines mittere vel carcerare vel alio modo
detinere seu detineri facere accusatum vel denuntiatum contra
forma prefati statuti nisi esset condt. vel infamat. de tali crimine
de quo si probet. ex forma alicuius statuti deberet in persona
puniri vel et si fideiussores non daret sufficientes post exqui
sationem propositam, vel ante pro pecunia pena tamen ei semper
credatur et obtet. sacramento tormentati cum probatione publice
fame probate per quatuor testes idoneos, de tormento quoque
tormentatus, si quando Vrã vel sui officiales contrafecer-
int in predictis vel aliquo predictorum perdat de suo salario
xxv. libr. den. cuius medietas sit pertinentis vicariam
et alia sit comunis, cancell. dicti comunis teneat et debeat
de ipsorum salario retinere quantitatem superius expressam si
contrafecerit de quo quidem statuto vel alio penes eum eo
contento non possit peti absolutio neque dari

Quod nullus surgat de loco suo si rumor vel rixa aliqua fuerit in consilio Rca. vi.

Si rumor vel rixa aliqua fuerit in consilio speciali vel generali
vel etiam in parlamento nullus de loco ubi fuerit in eventus
surgere debeat exceptis officialibus quibus ex licentia regiminis
pro bono operando surgere debeat, et liceat, qui vero post inhi-
bitionem regiminis surgeret in consilio vel parlamento dum
rumor vel rixa esset solvat comuni pro banno centum lib. den.

De non condennando aliquem nisi in consilio et in presentia priorum Rca. vij. a

Regimen non possit aliquem condennari nisi in consilio
banito

in quo debeat interesse priores qui tenean(tur) saltem duo ex eis
accedere requisiti, et octo hominibus dicte terre vel saltem duodecim
hominibus, et si condenatio aliter fieret cadat ipse Vicarius in pen(am) xxv libr.
Questiones quoque omnes in aliarum de quibus cognouerit per accusationem
vel inquisitionem infra sexaginta dies a die accusationis recepte exhibite et
habite denuntiationis vel inquisitionis incepte debeat terminari

Terminum ad expedien(das) questiones

In processibus inchoatis per precessores non terminatis incipiat
dictum tempus currere a die introitus ipsius successoris condemn(ando)
vel absoluendo sub pena quinque librarum pro quolibet processu
in quibus contraindicatur dictum tempus ad petitionem cuiuslibet
postulantis vel denunciantis condenetur cuius condenationis
dimidia fiat denuntiatori, quod si dictum Regimen siue Iudex
non terminauerit questiones maleficiorum infra sexaginta
dies condenando vel absoluendo incidat in dictam penam et nihil
ipse vel successor eius teneatur ad ulteriora procedere et condemnare
vel absoluere

De iure comuni cause criminales debent biennio terminari C. de iudiciis l. properandum in principio et glossa ibi de causis vero

De citatis in iudicio super accusis et inquisitione

Rubrica vij

Vt Vicario et iudici honor debitus referatur a suis subditis
et ut subditorum inobedientia non remaneant impunita
Statuimus et ordinamus quod si quis denunciatus vel accusatus
siue inquisitus semel pro(missus) vel bis ad domum in qua cum sua familia
consueuerat habitare in terra sancti Ex(uperii?) vel eius districtu fuerit requisitus
cum cedula continente in se tenore maleficij in eff(ectu) etiam
siue loco et tempore subscripta manu notarij maleficiorum que cedula
debeat per bericulum personaliter vel ad domum sue solite habitationis
dari vel dimitti in presentia unius testis si habere poterit

Vide Angelum ibi idem tenet

uel asportare pignus debeat de rebus ipsius sub pena baiulo contrafacienti centum solidorum den: quod si accusatus uel inquisitus non habuerit domum uel habitationem in terra Saxi uel eius districtu citetur bis sono tube in platea comunis, et si in termino sibi dato, et assignato per baiulum seu tubatorem in persona uel ad domum aut in platea ut dictum est non comparuerit Vicarius uel eius iudex possit postea facere exbaniri uoce preconis faciendo in ipso exbanimento certum terminum ad minus quinque dierum assignari infra quem terminum si exbanitus non comparuerit per se uel idoneum responsalem seu legiptimum procuratorem habeatur pro confesso, et conuicto, Et extunc contra ipsum tamquam contra contumacem confessum et conuictum sententia proferatur, Et similiter quod si talis exbanitus comparuerit quandocumque ante sententiam maleficium de quo proceditur, contra eum sine aliqua exceptione confiteri noluerit, et idoneos fideiussores donec admictatur ad confitendum cum beneficijs statutorum non obstante exbanimento predicto. Si uero contra aliquem forensem de terra longinqua a xx milliaribus infra procedi contigerit per accusationem, denunciationem uel inquisitionem super aliquo maleficio uel excessu Regimen teneatur et debeat per suas licteras notificare Rectori seu officialibus terre de qua est forensis contra quem procedi contigerit, et in ipsis licteris narrare qualiter contra talem sue iurisdictioni procedit, et causam quare proceditur contra eum et terminum assignari competentem infra quem comparere debeat ad se excusandum ab accusatione

Procur in maleficijs admictitur vide cap. 97 fol. 260

Post bannitus elapso termino audietur uolens purgari more ut tenet cap: const. 63. 96, 14, 254

quandocumque admictitur ad confitendum sententiam vide Angel. carte 47

forenseis

seu denuntiationi seu inquisitione contra eum formata seu facta et si in termino in dictis tribus contentis comparere neglexerit tunc contra ipsum tamquam contra convictum et contumacem ad ulteriora procedatur et talis notificatio loco citationibus legitime habeatur, quia et quae dicta notificatio expensis accusatoris cum facultate procedi contigerit, si vero per inquisitionem procedatur expensis communis modo supradicto notificati fieri debeat

De modo et forma procedendi super maleficijs per accusationem vel inquisitionem Cap. ix

quando possit procedi per inquisitionem vide ad car. 21 v.ta 33, vide et const. l.o 4 c.o 41 et in additis domini Gabrielli c.o 3 car. 87

Ordinamus quod dominus Vic. d. Terre possit per inquisitionem procedere contra quoscunque delinquentes de omnibus et singulis maleficijs, exceptis Adulterio stupro, et incestu, in quibus casibus procedatur ad accusationem vel denuntiationem mariti vel proximioribus consanguinei mulieris excepto verbo iniurioso contra aliquem prolato in presentia Vicarij dicti fret nisi de ipsis verbis esset maior pena quatraginta solidorum et ...

qui admictantur ad accusandum pro alijs

Volumus insuper quod nemo admictatur ad accusandum vel denuntiandum aliquem de aliquo maleficio in persona alterius comisso, nisi pater pro filio, filius pro patre, viro pro uxore, et uxore pro viro, Intercurator vel actor seu sindicus, pro iniuria facta minori seu Collegio pro damno dato in bonis et rebus ipsorum, et voce viduae seu persone alie debiles seu infirme per procuratorem valeat accusare preterea per persone que fuerint absentes a Terra sa... et eius districtu dannum dantibus in bonis et rebus ipsarum personarum sic absentium per procuratorem etiam possit et valeat accusare

procurator in danis datis domini debilibus pateretur viduae et infirmis vide infra l.o V de damnis datis Gabrielli

et ipsi possint habere procur.es prosequi accusationes
Volum. insuper et firmamus q accusati denunciati et
inquisiti licitum sit in primo ter.o sibi ad defensionem
datis omnes suas exceptiones proponere et eas postea probare
non obstan. q ante excusationem propositae non fuerint
immo ualeant et teneant ac si ante excusationem proposite — Terh. ad defensa vide in T. 84 codem
fuissent, Terminus datus accusat. denunciat. seu inquisit.
alicui ad defensionem semper sit ad minus trium dierum
et non minor.

De iuramento prestando super accusis Rca

Si quis denunciaverit uel accusaverit aliquem uel aliquos coram
Regimine d. Terre iuret ptr. accusationem seu denunciationes
ipam ueram esse, et non calumniosam et q ipam animo calumnie
non proponit et prestet fideiussionem de prosequendo accusationem — vide in T. 12 et T. 13
et denunciationem, et soluendo penam si non probauerit accusationem
et hoc locum non habeat in dannis datis, et accusatus uel denuntiatus
super accusatione citetur uel requiratur sm formam Statuti

De concordia facienda super quibusdam malefiiijs R. xi

Si de aliquo malefitio in Terra sax. uel suo distri. otu comiss.
parte sant iniurians cu iurato in terr.: concordauerit infra
quindecim dies amputandos à die qua facta fuerit prima
citatio ad excusandum, et pub.m ipius concordie protuleperit
instrumentum infra dictum tempus coram regimine d. Terre dictus
Vicarius uel iudex et quilibet alius officialis teneat. et debeat me — beneficium pacis
dietatem pene qua soluere deberet pro ipso malefitio sm formam Statuti
dicti comunis diminuere eidem, exceptis homicidiis et quolibet alio
malefitio ex q.o sequi deberet personalis cond. in quo seu quibus
casibus concordia admitti non debeat, si quis uero accusatus
denunciatus uel inq. confessus fuerit malefitium in sua prima

beneficium confessionis

excusatione sua quo processum fuerit contra eum quarta pars pene con-
denationis fiende et pene imponende propter dicta confessione sibi
remictatur, Et nihilominus habeat beneficium medietatis residui propter
pacem si ipsam habuerit ut supra continetur, Quod si maleficium
negaverit et probatum fuerit semper condenetur in quarto plus
eius quod ex ipso maleficio per forma statutorum cond. deberet. Si
vero maleficium negaverit tunc benef.o pacis non gaudeat in eo
quod ipse negaverit, Et si contumax fuerit et demum comparuerit
et satisdederit de condemnatione solvenda beneficium concordie habeat
locum in medietate pene vel condenationis propter pacem.

de quarto plus pro contumacia

beneficium solventis infra tempus

Propterea Volumus quod beneficium concordie seu concordia alicui
contumaci admicti non debeat nisi primo satisdederit vel paratus
fuerit satisdare de condemnatione solvenda si prius fortasse satis-
datum non fuerit. Declaramus insuper quod si quis condenat.
in xxv libr: nec abinde infra suam condenatione solverit
camerario comunis vel massario infra decem dies a die sue com-
putandorum quinta pars sue condenationis remictatur eidem
et a viginti quinque supra solvente infra dictum tempus remictatur
quarta pars sue condenationis Exceptis semper casibus in quibus
per aliquod statutum remissio prohibetur

verum beneficium solventis infra tempus tollitur per appellationem dic quod iterum consulto libri c.o 21

De eo qui accusaverit aliquem et accusam non fuerit prosequutus R.ca xij.a

Siquis accusaverit aliquem, et accusam prosequendo non probaverit taliter quod ad condenationem procedi possit de quolibet malleficio condenetur in quarta parte pene in qua deberet accusatus condenari si probatum malleficium fuisset,

Accusator, et accusatus de iniuria Angelus in glo. nec non de querelis libro ij c. ii. et car. 121

Accusator in damnis datis non tenetur ad penam in casu non prosequutionis et probationis fuit c. xx°

Nunquid accusator actio non prosequenti tenetur accusationem cadat quod factum de quo ir...

et nihilominus dominus Vicarius possit per inquisitionem procedere non obstante quod in accusatione fuerit absolutus, et prosequentis accusatori non tollat precedentem inquisitionem si inquisitio probata fuerit exceptis accusationibus damnorum datorum, de quibus, non portantibus bannum aliquid minime probeatur. Accusationibus autem damnorum datorum usque ad finem processus renunciari possit solvendo accusator duos solidos pro quolibet accusato ... ponitur in c. 14, de eo qui cum ... fecerit die ...

De Hereticis et falsarijs et fide Catholica suspectis non morandis in terra sax... Rubrica xiij

Teneatur Regimen inquirere et inquiri facere diligenter ut heretici et falsarij et suspecti de fide catholica non morentur in terra sax... et eius districtu.

De eo qui Preceptis Domini Vicarij non obedierit Rubrica xiiij

Dominus Vicarius et eius iudex pro eorum preceptis obedire recusantes usque in viginti sol. mulctare de facto absque condemnatione possit et non ultra, et quilibet alius officialis in quinque sol. nec aliud precipere pro una causa facere possit nisi semel in die.

De eo qui secreta communis manifestaverit. R. xv

Quicunque secreta communis manifestaverit in detrimentum communis condemnetur in libris den. quinquaginta, et non possit alicui consilio interesse et intelligatur esse secretum si positum fuit iuramentum de secreto tenendo.

De eo qui sponsam receperit et adulterium comiserit. R. xvi.

Quicumque sponsam alterius publice desponsatam vel alterius filiam sine voluntate patris et matris simul habitantium vel et tutoris libere receperit vel desponsaverit in uxorem solvat com(munitati) pro banno centum libr. den. nec liceat sponsam alterius retinere invito marito et qui filiam alterius dicto modo acceperit illam patri suo, tutori huic restituat si quando per malitiam pater mater vel tutor destiterint talem maritum liceat ipsi mulieri se nuptui tradere cui placuerit, illi quoque in quorumque domibus desponsatio fieret aliqua contra formam predictam, et notarius qui fuerit in de... solvant pro quolibet in dicto communi bannum viginti quinque libr. den. Qui vero duxerit adulterium vel incestum cum nupta vidua vel virgine moniali vel quacumque muliere honesta et bone conditionis et fame commiserit vel per eam non steterit in centum libris den. condemnetur. in honesta vero ... commiserit vel per eam non steterit eadem pena puniatur ... predictis vel ipsorum altero non liceat accusare nisi propinquiori consanguineo vel eius viro, ... vicarius et eius officiales possint immo teneantur et debeant super predictis ... inquirere et delinquentes punire in penis supradictis nominantes ad denuntiationem eorumque viri et propinquioris consanguinei, et notarii

cui liceat mulieri invito patre se met ipsam nubere

De adulteriis et stupris cum coniugatis ... accusari nisi a propinquiori consanguineo ... lib. 4. c. 41

De eo qui in castro vel burgis venire fecerit guarnimentum. R. xvii.

Quicumque in castro vel burgis seu in iurisdictione terre ... venire fecerit guarnimentum ... sine licentia domini ... quod quidem guarnimentum de decem personis intelligatur et ab inde supra tam equitibus quam peditibus pena capitali puniatur quicumque fuerit in ipso guarnimento et super his possit ... vicarius et eius officiales inquiri et procedi,

L. 11.

De eo qui dixerit verba iniuriosa contra deum et sanctos R. xviii

Si quis contra Deum vel Beatissimam virginem mariam verba iniuriosa vel obprobriosa dixerit in curia comunis sax. solvat comuni pro banno xxv lib. den: ex vero d. curia medietatem dicti pene. Et si d. bannum solvere non potuerit ducatur cum uno hamo in lingua portam terram saxeti et fustigetur qui vero in dicta curia contra aliquem sancti verba iniuriosa vel obprobriosa dixerit solvat comuni pro banno decem lib. den. ex vero d. curia centum sol. et quilibet possit denunciare contrafacientem habiturus medietatem banni predicti et de predictis non possit peti absolutio neque dari. Vicarius quoque et sui officiales secrete ex suo officio eligant viginti bonos homines qui teneantur denunciare facientes contra predicta et bene legatur et sollicite et super predictis procedi possit per inquisitionem contra delinquentes ad probationem cuius debeat sufficiat dictum unius solius cum sacramento accusatoris vel denunciatoris de quo mentio pax aut concordia cum accusatore vel denunciatore non fiat nec fieri possit nec propterea bannum aliquod diminuatur et non fiat aliqua detractio vel remissio de predictis penis nisi per solutionem infra decem dies factam post condemnationem in forma statuti nomenque denunciatoris semper teneatur secretum.

De votis non faciendis R. xix

Banniatur publice in principio regiminis quod nullus audeat dicere neque votum facere per corpus et sanguinem dei vel per clavellos et per budella dei vel aliquid simile votum non facere et sic de Beata virgine maria et filio dei intelligatur contrafacientes vero qualibet vice et pro quolibet dicto solvant comuni pro banno viginti solidos den. et quilibet de predictis et quolibet predictorum sit licitum accusare habiturus medietatem banni cuius sacramento credatur cum probatione unius testis. Et vicarius et sui officiales possint inquirere et procedere contrafacientes ista et contra blasphemantes deum vel aliquem sanctum eius et dictam penam viginti solidorum de facto tunc stetim (?) solvi facere.

Contra blasphemantes vide contra in addit. bon. cum ibi in fol. 82

Vide seq. vel contra de inquisitione facienda in fol. 82

Iurans per corpus vel sanguinem dei

De homicidiarijs et eorum penis R. xx

Homicide et illi quorum dicto vel facto fuerit homicidium aliquod perpetratum si capti fuerint capite truncentur a spatulis puniantur, si vero capti non fuerint perpetuo sint de dicta terra et districtu exbanniti et ipsorum bona publicentur. comuni et si quo tempore in fortiam comunis pervenerint dicto modo capite puniantur. Si vero malefactor fuerit filius familias pater solvat partem dicti eius filio malefactori contingentem vel legiptimam de bonis et rebus paternis et si filius familias aliquod maleficium comiserit pater pro filio ad falcidiam teneatur. Si quis aut ad sui defensionem homicidium comiserit minime puniatur. Si quis aliquis castellanus dicte terre sancti in persona alicuius forensis homicidium comisserit solvat comuni probando centum libras denariorum tamen sine aliqua remissione vel diminutione, et non ultra et si aliquis castellanus offenderet aliquem forensem solvat illam penam quam solvere deberet si offenderet castellanum dummodo pena summam centum librarum non excedat. Si aut forensis forensem occiderit caput a spatulis sibi amputetur ita et taliter quod penitus moriatur et bona omnia si qua habuerit deveniant in comuni sancti. Regimen nec aliquis alius non possit in consilio proponere vel in aliquo parlamento quod homicida aliquis absolvatur vel rebanniatur et si contrafecerint perdat de suo salario centum libras, et quod propositum fuerit non valeat ullo modo, et nullus super his consulere possit. Dicimus preterea quod si quis forensis aliquem castellanum offenderit puniatur et condennetur in duplo eius quod puniri et condennari deberet castellanus si similem offensam fecisset quod si dictus forensis ex dicta offensione membrum aliquod debilitaverit et signum evidens et cicatrix esset remansura perpetuo in facie si condenatus, condenatione de eo facta non solverit camerario dicti comunis in decem dies a die late sententie vel facte condenationis elapsis dictis decem diebus quadruplum pene in qua dannatus fuerit solvere teneatur.

De furtis et robbarijs R. xxi

Si quis in terra sancti vel intus districtu furtum vel robbariam commisserit usque ad quantitatem quinque solidorum denariorum solvat

---

Nota illud statutum quod [illegible] locum si maleficium fiat inter [illegible] [illegible] de actis ad eam.

Et si filius familias [illegible] ad legiptimam [illegible] malefactore sed habere [illegible] statuti [illegible] filius [illegible] filijs [illegible] Johannis de [illegible] pro filio ad falcidiam tenetur, vide [illegible] 4. c. 8. [illegible] cap. iij [illegible] falcidia [illegible] legitima [illegible] in [illegible] de [illegible] quinimo alias cap. iij.

Forensis duplicatur pena vide in [illegible] finali

Adverte forensis et castellani [illegible] an valeat [illegible] in glo. et ibi caput a spatulis cap. [illegible]

[illegible] statuti alij [illegible] cap. 73. cap. 13

Vide [illegible] de homicidiarijs legiptima et falcidia [illegible]

Vide [illegible] de legiptimis

Qd si in ingressu non est apposita extimatio rei furatæ sapiunt st. penales car. 10. qd si diversæ extimationes apparent minor est attinenda, idem sentit respectu excedenti XX libras

comuni pro banno decem libras à XX solidos supra usque ad quatraginta solidorum, solvat comuni pro banno XXV libras à 40 sol. usque ad C libras solvat comuni pro banno L. libras, à decem libris supra puniatur in quatruplum extimationis rei furatæ. Et nihilominus fustigetur ferro saxi pro primo furto, Pro secundo vero furto fustigetur et bullетur, pro tertio vero furto suspendatur, et emendetur in duplo furtum vel robbariam damnum passo in quolibet casuum predictorum, quas quidem penas locum habere volumus in ablatione ~~pomarum~~ pomorum oleorum, uvarum, incisione lignorum ac etiam in damno dato in blado viridi de die in quibus casibus soliti statuta de damnis datis volumus observari. Dicimus tamen quod si quis de nocte poma ligna, uvas, et olera furaret solvat comuni pro banno centum solidos denariorum. Item statuimus et ordinamus quod si contingerent dicta mallificia vel alterum ipsorum et ipsorum occasione rumor insurgeret in contrada, et aliquis non traheret ad rumorem si rumor erit in loco ubi verisimiliter possit pervenire ad aures ipsius quilibet talis non trahens ad rumorem predictum solvat comuni pro banno centum solidos denariorum. Illi vero qui traxerit ad rumorem ad persequendum et capiendum malifactorem nihil solvere teneatur, ubi autem comitteretur ipsa malificia clandestine, ita quod rumor non insurgeret in contrada nullus de dictis familijs ad penam aliquam teneatur. Et si in casu furti de malifactore constiterit per pub. vocem et famam dictæ familiæ nihil solvere teneantur, Et idem dicimus tenendum in delictis incendij et guasti;

Furans de nocte poma ligna uvas, et olera penæ sunt centum solidorum

currere ad rumorem licet impune

Incendium et guastum Stante hoc statuto datur locus dispensatione facti extra terril. ingl. et ad hoc tollerare tractatum 138

33v

L. II.

De insultu cum armis et sine armis. C. xxvi.

Siquis cum armis ferreis contra aliquem de terra Saxi et eius districtu insultum fecerit si fuerit eques soluat com. pro banno xxv libr. si aut fuerit pedes soluat com. pro banno medietatem dicte pene. Si vero quis cum alijs armis insultum fecerit medietatem d. pene. Si vero sine armis quis insultum fecerit bannum sit de equite x libr. den. de pedite centum solidos den. Et insultus intelligatur quando aliquis contra aliquem accedit infuriose (?) procedendo de loco ad locum causa percutiendi, vel ad domum, vel ad possessionem propriam alterius vel conductam iniuriose accedat, quicquid autem insultatus vel ille cuius est domus fecerit, contra facientem intelligatur fecisse ad sui defensionem et dicta banna minime perticheat. Si aut minor quatuordecim annis commisserit aliquid predictorum soluat com. pro banno xx sol. den. Et insultantibus vel percutientibus aliquos, ad domum propriam vel conductam vel ad aliquam eorum possessionem vel ad ecclesiam aliquam aut cum eis aliquo mortuo ad ecclesiam vel in foro die sabbati pena et banna predicta duplicantur. Et quicquid fecerit insultatus contra insultum facientem ad sui defensionem fecisse intelligatur.

Qd sit insultus

Quando est in possessione propria vel domo quis facit contra insultum fecisse ad sui defensionem. Gandi. cap. 30 et lar. 21.

Ita pro sumptione est liquida probatio. Angel. cap. 226

de defensione quum contra insultantem

De duplicatione penarum vide dispositionem statuti lib. III. de homicidiarijs ubi pena duplicata fuerit

De Percussionibus cum armis. C. xxvij

Quicumque percusserit aliquem cum armis ferreis in capite a spatulis supra, et sanguis exiuerit soluat com. pro banno quinquaginta libras, si vero in facie sexaginta quinque libras, et sanguis non exiuerit medietatem dictarum penarum soluat. Quod si in faciem quis aliquem cum dictis armis percusserit

ita quod sanguis exiverit et ex ipsa percussione signum evi-
dens apparebit et cicatrix sit perpetuo remansura solvat
comuni pro banno centum libras. Si vero in alia parte corporis
quis aliquem percusserit cum dictis armis et sanguinis exi-
verit solvat communi pro banno xxv libr. Si autem sanguis
non exiverit solvat in medietate dicti banni, Si quis

cum baculis vel lapidibus

ex percussione quomodo cugillata debilitet seu inutile
faceret aliquod membrum, ita quod dictum membrum totaliter
perderet operationem suam bannum sit ducentarum
librarum, et si dictum membrum non perderet operationem
suam totaliter sed impediret sit pena centum librarum den.
et si dictum bannum non solverit infra decem dies a die facte
condemnationis vel post condemnationem postquam venerit in fortiam
comunis amputetur ei manus dextra ita quod a corpore
penitus separet. Si quis autem aliquem cum aliis armis
percusserit a spatulis supra et in spatulis cum sanguinis
effusione condemnetur communi in xxv libris den. Si vero sanguis
non exiverit in medietate pene condemnetur. Qui vero a
spatula infra aliquem percusserit cum dictis vel aliis
armis et sanguis exiverit solvat pro banno communi xv lib. den.
Si vero sanguis non exiverit medietatem dicte pene
solvere teneat. Si vero aliquis aliquem percusserit cum
Rochetto vel quadrelletto in qualibet earum predictorum
puniatur in duplo dictarum penarum. Si quando quis am-
putaverit seu amputari fecerit alicui aliquod membrum
eidem simile membrum amputetur. Iniuria vero, et

duplicat pene de nocte et in curia vide et in sequenti rubrica termini presentis libri,

Minor x annorum non tenetur ad penas in malefitijs [illegible] [illegible] in [illegible]

noctis tempore ubicumque dicti pene pecuniarie in casu quolibet predictorum dupplicentur. Minoribus vero annorum decem in singulis capitulis dicti statuti et in malefitijs personalibus ex quibus pene pecuniarie exiguntur nichil solvat [illegible] talium [illegible] dantis [illegible]. A decimo vero anno supra usque ad duodecimum solvant in dictis casibus [illegible] sold. eta. xij annis usque ad xiiij anno solvant quintam partem dictorum bannorum. Declaramus preterea quod pro percussionibus factis in facie ex quibus cicatrices essent fortasse perpetuo remansure possit et debeat iudicium medicorum [illegible] medicorum [illegible] [illegible] penarum [illegible]

Iudicium medicorum [illegible] in cicatrice [illegible] castigatio [illegible] propinqui

De percussionibus et scaminationibus manu vacua R.a xxiiij

Si quis cum manu, pugno vel calce iniuriose adminam fecerit solvat comuni pro banno quatraginta sold. den. Qui vero manu vacua vel pugno aliquem percusserit in facie puniatur in decem libris. in alia vero parte corporis a spatulis supra in centum solidis, a spatulis vero infra in tribus libris, et si sanguinis exiverit in quolibet predictorum casuum puniatur in duplo dicte quantitatis. Qui vero aliquem iniuriose impinxerit aut de loco suo removerit aut cum calce percusserit pena centum solidorum puniatur. Si vero aliquem ex impetu cadere fecerit vel decapillaverit in decem libris. Si vero ex impetu sanguis exiverit vel ex cassura puniatur ac si percusserit. Et talis qui aliquis ad sui defensionem aliquod predictorum commisserit minime puniatur

impingens et capiens capillos aliquem

Defensio

q minor i4 annorum inde infra / verberans minorem i4 annorum et moderate non tenetur ad penam / Vide supra in tabula in verbo corrunto q. licet alicui viridis castigare / Videat tractatum questionum dni Ber. Bivertij ar. 19 q. dicit ma. predictum non esse in ...totas

Si autem minor quatuordecim annis comiserit aliqua ex
predictis solvat cum probanno xx sol. tm, in casu quolibet
predictorum et si aliquis bono correctionis verberaverit
seu percusserit aliquem minorem quatuordecim annis
sit impunis, et dictis verberibus et percussionibus
moderate tamen illatis

De evaginatione armorum et de admenatione et lapidum proiectione R.ca xxv.

Si quis arme ferreum contra aliquem evaginaverit in centum solidis den. puniatur. Et si cum eis admenaverit contra aliquem sit pena decem librarum den., Et si proiecerit contra aliquem in xx libr. condenetur. Sed si tamen admenaverit contra aliquem cum dictis armis in vaginis in quinque libris condenetur, excepto quod si minor xiiij annis in predictis delinquerit solvat xx sol. tm pro bano. Si quis autem cum alijs armis contra aliquem admenaverit puniatur in medietate dictarum penarum. Si vero lapidem vel alia arma proiecerit, et non percusserit puniatur in quadraginta soldos den. Minor autem xiiij annos ut premissum est xx soldos den. tantum solvere teneatur.

q minor i4 annorum inde supra et infra ver. 54

De pena producentis falsos testes R.ca xxvi

Si quis sciens falsum testimonium vel fassum

Pena facientis falsum instrumentum, vide infra R.a 154 vide stat. cr. 18 et 172

An aut[em] mag[istratus] poterit relaxare fideiussorem in casibus predictis. Baldus dicit quod sic quando non dicitur non posse solvere quod dat fideiussorem. Videnes ... in glo: quasi si non solverit ... advertas

instrumentum contra aliquem produxerit in aliqua causa civili vel criminali in iudicio vel coram arbitris solvat pro banno centum libras, qui vero (ut predictum est) scienter fieri fecerit falsum testimonium vel falsum instrumentum pena simili puniatur et eadem pena pro[xime] dicta puniatur qui falsum fecerit instrumentum. Testis quoque qui falsum testimonium fecerit solvat comuni pro banno quinquaginta libr: den: et si dictum bannum solvere non potuerit infra decem dies a die late sententie computandos mittatur sibi unus hamus ad linguam et fustigetur per totam terram Lar[iani].

De facientibus et fieri facientibus falsam moneta[m] R.la CCvij

Qui vero falsam monetam scienter expendiderit vel aliam monetam tonserit a quinque solid: supr. usque ad X libras puniatur quolibet solido in XX solid. den. Si vero a X libris supra monetam ipsam expendiderit vel tonserit in quinquaginta libris puniatur, Quicumque vero fecerit vel fieri fecerit monetam falsam igne comburatur, ita et taliter quod penitus moriatur. Si vero is qui falsam monetam scienter expendiderit aut tonserit ut supra dictum est in quolibet dictorum casuum dictam penam pecuniariam solvere non curaverit in decem dies a die late sententie amputetur sibi manus dextra, ita et taliter quod a brachio separetur.

Qui expendiderit vel tonserit monetam alteram pena

De Privato Carcere R.la CCviij

Si quis fecerit alicui privatum carcerem sive aliquem detinuerit in privato carcere ultra unam diem solvat pro banno centum libras. Si vero minori tempore pro

qualibet hora centu solidos, et predicta non intelligatur in detentione furiosi. Si vero pred. vel aliquo predictorum quis fuerit causa faciendi vel causa carcerati redimendi pretio puniatur ita quod moriatur et super predictis regimen teneatur et debeat per inquisitione procedere.

De eo qui exbanitum tenuerit receptaverit R. xxix

Nullus castillanus et habitator terre Sax. et eius districtus recolligat vel in domo seu alibi teneat aut recipiat aliquem exbanitum seu contumacem terre Sax. qui aut contra fecerit, si fuerit exbanitus in pecunia a xxv libr. supra puniatur receptator vel dans cibum bibere vivere vel comedere in x lib. den. Nullus vero exbanitus d. comunis contumaciter condemnatus audiatur in civili vel crimin. in curia comunis Sax.

Vide constit. dni Gabriellis c. i. car. 83. vide Arsilum in institutione de iure naturali §. omnium aut iur. num. 8. car. 19

cond. contumaciter pro maleficio in civilibus neque in criminalibus non debet audiri

Siquis aut exbanitum d. comunis vel assassinum recepta verit, et talis exbanitus vel assassinus sit receptus damnum vel furtum alicui fecerit totum illud damnum receptans emendare teneatur in extimatione facienda per damnum passum facta primo probatione de re damnificata ablata seu furata, quod si receptans fuerit mortuus ante emendationem dani vel condemnationem quae contra eum fieri contigerit occasione receptationis pred. malefactores contumacia ad penas pred. minime teneatur. Si vero fuerit exbanitus in persona puniatur in L. libr. den. et nihilominus predicti receptatores pred. comunis vel eius officiales teneantur et debeant per inquisitionem procedere. Cuilibet preterea sit licitum denuntiare accusare contrafacientes, et habere debeat dimidiam condemnationis et bonorum.

Supradictis statutis an valeat vide Arsilum ubi supra de car. 308 libri de exceptionibus eo quod si aut exbaniti, et de pecuniis cons. 63. 65

quo modo debet opponi talis exceptio vide Arsilum car. 329, 343. 346. et 308. vide et sequentia c. et 12. et 53

36v

L.ii.

De non receptando aliquem forensem in districtu saxi ferrati. R[ubrica] XXX

Si quis aliquem forense in districtu sa[xi ferrati] ultra unam diem et unam noctem receptaverit, et dictus forensis sic receptatus commiserit al[iqu]od maleficium vel damnum dederit in terra vel districtu sax[i ferrati], idem ad tres dies puniatur receptator illa pena, qua puniri deberet malefactor sive damnum dans, Nulla in[super] persona sientur det alicui persone mali conditionis et fame vivere vel comedere vel alio modo personam ipsam recepit pena et banno XXV libr. den[ariorum].

Vide prediter v. et infra se. 33.

Quod nullus exbannitus pro proditione moretur in terra saxi ferrati. R[ubrica] XXXI

Nullus qui homicidium pro pecunia fecerit seu fieri fecerit aut et proditionem fecerit vel fieri fecerit, et nullus de dicta terra exbannitus pro homicidio commisso pro pecunia in terra sax[i ferrati] et eius districtu stare, et morari possit ultra unum diem et unam noctem post terminum si probationes legitime haberi poterint quod talis inventus sic habitans fecerit homicidium pro pecunia vel proditione pena centum librarum denariorum puniatur. Si vero aliquis post dictum tale terminum sienter aliquem forense talem tenuerit solvat pro banno pro qualibet die qua ipsum tenuerit centum solidos et hoc statutum teneatur banniatur.

De fractoribus carcerum R[ubrica] XXXII

Si quis carceratus in carceribus et dictos carceres ipsos fregerit si fuerit carceratus pro debito alicuius specialis persone

puniatur in x libris si aut(em) p(ro) qualibet cond(emnatio)ne pecuniaria
uel aliqua quantitate pecunie solven(da) cu(m) carceratus fuerit
condenet(ur) in duplo eius pro quo carceratus esset Et si quis
uero huiusmodi fractoribus auxilium uel fauore(m) dederit
si pro pecunia carcerat(us) fuerit puniat(ur) in ea pena
qua puniri debebat ipse fractor. Si uero carcerat(us)
esset pro pena puniat(ur) in L. libris Preterea
uolumus et firmamus q(uod) fractor dicti carceris semp(er)
habeat(ur) p(ro) confesso de eo delicto super quo p(ro)cedit(ur)
contra eu(m) et ea pena incurrat qui eidem sibi fractori
auxilium dederit qua debebat incurrere ipse
fractor

auxiliator. q(uod) fractione carceris p(ro)ut ipse sit confessus

De Verbis iniuriosis R(ubric)a. xxxiii

Si quis alicui uerba iniuriosa dixerit Vt
falsus proditor, cornutus, vaueglio(?) ... uel simile
puniatur in x lib. De aliis uero uerbis
iniuriosis liceat cui(que) sbanire quatragita soldos
den(ariorum): et de dictis uerbis iniuriosis ubi est pena
quatraginta soldor(um) non possit p(ro)cedere

de hoc uide s. r(ubric)a 9

Quod nullus improperet alicui de parte neq(ue) aliud
improperium R(ubric)a. xxxiiii

Nullus di Terrasan(e) uel aliunde m(od)o aliq(uo) nocet uel no
minare debeat aliquam partem mag(nam) ghelpha, et gabellinam
aut aliquem ex dicte partis noiare uel aliq(ui)d ex d(ict)a partium
p(ro)prius noiare dicere uel contendere in terra uel districtu

sac[ramen]ti. qui uero contrafecerit soluat coi pro banno
uice qualibet centum solidos, et quilibet possit delin-
quentes denuntiare et accusare et dicto accusatori
et denunciatori credatur cum probatione unius testis
affirmandi corporali iuramento. Preterea nullus q[ue]
terra sac[ramen]ti contra comune et pacificum statum
S. R. E. et dicti loci sac[ramen]ti et in eo gubernatores
audeat uel presumat tenere partem. qui uero
contrafecerit soluat coi pro banno uice qualibet
centum libras den. Quicumque alicui uel aliquibus
aliquod malum uel ignominiam dixerit uel mortem alicuius
sui consanguinei usque in 3m gradum uel alicuius
generationi sui sanguinis facte in persona patris, ipsius aui,
fratris uel filij ipsius uel adulterij [illegible] uel incesti
uxoris uel alicuius sui consang. usque ad d[ictu]m 3 gradum
uel etiam falsitatis improperauerit seu improperium
dederit soluat coi pro banno uice qualibet XXV libr.
Et de predictis cuilibet liceat accusare et habeat
dimidia condemnationis et banni.

De improperantibus mortem [illegible] uel adulterium uel et falsitatem [illegible] de seq. [illegible]

De improperijs falsitatis et falsi instrumenti

Rub. xxv

Quecumque persona dixerit alicui tu es falsus uel
falsitatem commisisti aut instrumentum uel scripturam falsam
fecisti et de falsitate probare non poterit in termino eidem
a iudice dicte terre assignando soluat comuni pro banno uice
qualibet uigintiquinque libras denar.

De improperijs falsitatis seu instrumenti [illegible] [illegible]

De prelio non faciendo. R. xxxvi

Nulla persona in terra saxi nec et in mercatali, subtus viam
novam seu aliquo alio loco faciat aliquod prelium qui vero contra
fecerit si fuerit minor xvi annorum solvat comuni pro banno x soldos
den. pro qualibet vice si fuerit vero maior xvi annis solvat
comuni pro banno centum soldos den. si erit minor xx annorum et si fuerit
xx annorum seu supra solvat comuni pro banno x libr. pro qualibet vice
et si ad predicta portaverit predicti vel aliquis eorum arma ferrea
ostendibilia in singulis casibus predictis dicta banna debeat duplicari
que possit exigi de facto, et sine solemnitate processus per dominum
Vicarium et eius officialis, et ad probandum pred. contra minores
xvi annis sufficiat relatio domini Vic. et contra minores xx
annis sufficiat probatio duorum testium ideoneorum de publica
fama et facientes et facientur prelium intelligatur omnes et
singuli existentes in dicto mercatali et alio loco ubi fuerit
prelium vel incirca

con portatura arme ferree in
quello intra castello, et burghe
giano vide Anglam de millis
in addit. in cart. 27

De non faciendo conventiculam vel societatem contra statum S. matris ecclie. R. xxxvij

Vide 1. c. lib. v. 17

Quicumque contra statum s.te Matris Ecclie et comuni saxi conventiculam seu con:
gregationem aliquam in aliquo loco fecerit conventicula seu congregatio ipsa
sit nulla et pro nulla habeatur quicumque fuerit capitaneus prior sive consul vel notarius vel huiusmodi
similis solvat comuni pro banno quingentas libr. den. et si solvere non poterit exbaniat
ex terra saxi et eius districtu et ad pristinam terram et eius districtum remanere
non possit nisi primo solverit dictum bannum et accusator habeat medietatem banni
Nulli quoque faciant confessionem de premittendis insimul in similibus vinam ... qui
vero contra fecerit si capitaneus Prior, consul, vel notarius vel alius huiusmodi similis
fuerit in quingentis lib. den. et quilibet alius in centum libris den. pene nomine
condemnetur cuius banni medietas sit comunis et alia medietas sit accusatoris
et Vicarius et eius officialis qui pro tempore fuerint in comuni predicto possint
et teneantur et debeant pingnora prendere ex dicto officio ad petitionem
cuiuslibet postulantis et si non fecerit sindicus comunis qui pro tempore fuerit in dictis
predictis possint et teneantur et debeant contra ipsos officiales procedere et ab ipsis sindicis
ipse dominus Vic. et officiales pena simili puniatur

ac.

De facientibus rumorem R. xxxviij

Currens ad rumore vide s. col. R.ª 21 et infra c. L:

Nullus de Terra Sax.ᵗⁱ et eius districtu rumore faciat per quem hominibus odium, rixam incurrat, qui aut rumore fecerit solvat co[mun]i pro banno centu[m] solidos qui vero rumori occurrerit nisi ad miti: gandu[m] et extinguendu[m] condenetur in 40 sol. Si quis vero de nocte ad custodia[m] vel inter custodis rumore vel rixa[m] fecerit vel iret ad exercitu[m] vel in congregatione famulo[rum] armator[um] ultra numeru[m] quinquaginta puniatur in duecentis libr: den[ariorum]

De eo qui officiales comunis corruperit R.ª xxxix

C.ª off[icia]les q[ui] corrumpit[ur] suffic[it] p[ro]batio unius testis cum iur[amen]to corrupti

Quicumq[ue] petierit aliq[uid] per se vel alium ab aliq[u]o officiali co[mun]is volens ip[su]m corrupere p[er] se vel aliu[m] pro aliqua questione vel causa qua fuerit in curia dicti co[mun]is q[ue] sine lesione d[i]c[t]i comunis vel specialis persone fieri non possit condenetur in x lib. de quo stetur assertioni huius officialium taceram[en]to et ipsius officialis assertio habeat pro plena et legi[ti]ma probatione et si officialis corruptela acceperit cond[enetu]r in xxv libris ad que p[ro]banda sufficiat probatio unius testis idonei cu[m] sacramento denunciantis, et cui si denunciator fuerit corruptor

Quod nullus dicat contra libertatem dicti co[mun]is. xl

Item statuim[us], et p[rese]nti statuto confirmam[us] q[uod] nulla persona co[ntra] libertatem qua dictu[m] co[mun]e habet mattia puniendi ac co[n]ficiendi, et ordinandi statuta in co[mun]i predicto aliq[ui]d de dictis causis vel ip[s]o[rum] altero audeat vel p[re]sumat attentare dicere vel operari, nec ip[su]m comune in aliq[u]o molestare nec et dicere vel opponere q[uod] dictu[m] comune mattiam, et mattia in iud.ᵗ suu[m] ex p[re]venire non possit statut[a] et ordinamentu[m] facere contra facientes vero p[er] se vel alium in predictis vel aliquo predictor[um] ut proditor dicti

comunis p(re)d(ic)ti puniatur et omia sua bona nihil(omin)us d(e)stuatur et comuni perpetuo applic(ent)ur

De eo qui in suo officio fraudem comisserit xli

Si quis officialis co(mun)is d(ic)te t(er)re in off(ici)o malitia(m) comiserit in fraude(m) removeatur ab officio et in quadruplu(m) eius q(uo)d fraudaverit co(mun)i p(ro) bano condenetur. Nullus d(ic)te terra et co(mun)is d(ic)te aliquos off(icia)les co(mun)is exercentes officium impediat vel molestet et qui contrafecerit in x libris vice qualibet pene no(mi)ne condenet(ur)

quadruplu(m) et de iuri co(mun)is ite(m) infra in libro de actis cap. 278 cu(m) impediat(ur) offi(cia)les vide i(n) col. R. 14

De eo qui uxorem alterius in domo sua tenuerit R. xlij

Nulli uxorem alterius liceat retinere nec cum ea in una domo habitare si fuerit suspicio q(uod) cum ea adulterium comictat q(uo)d quidem vicina fama pub(li)ca p(ro)b(a)r(i)t. qui aute(m) contrafecerit in 50 lib. condenet(ur). et eius contractus inter eos factus ip(s)o iure habeant p(ro) cassis irritis et non scriptis sed omi firmitate carentes et de his observandis p(otes)tas recipiat idonea(m) cautione(m) et approbationem q(uod) sit uxor sufficiat, sive ex aliquas dicere poterit q(uod) ipam mulieris tamq(uam) uxorem tenet vel p(er) aliquo temporis spatio tenuerit sup(er) quibus ad petitionem viri et uxoris usq(ue) ad tertium gradum inclusive Regimen inquirere teneatur et debeat dum(modo) nulla pena imponi possit ei qui uxore(m) alterius tenuerit in sua domo si fuerit pater vel consanguineus in 3° gradu inclusive,

De eo qui habet uxorem, et tenet concubinam Rica xliij

Quicumque habet uxorem et tenet concubinam vel in domo sua seu extra solvat vice pro bano x libras et vicarius et sui officiales hoc diligenter exquiri faciant ac et explorari per omnes contradas et si quos invenerit sive etc. ... appare bie faciat banniare concubinas ipsas

De pena ferentium arma Rica xliiij

Quicumque per officiales et familiam inventus fuerit portare arma vetita quadrelletti vel strichetti puniatur in decem libris, si vero alia arma offendibilia per terram et burgos sacri solvat vice pro bano pro qualibet generis armorum quadraginta solidos, si vero defendibilia pro qualibet generis armorum viginti solidos exceptis lorica et cerbelleria et gorzerio pro quibus armis ipsum vel ipsius alterum quis portaverit solvat quinque solidos. Permittimus tamen publicis etc. et nobis castellanis seu terrigenis ... per terram et districtum sacri ... pena et banno, Minor autem quatuordecim annis arma offendibilia ... inventus ... bana non incurrat sed solvat viginti solidos pro bano, Qui vero non permisserit se ... armis solvat vice pro bano C libras, Nullusque frensis possit aliqua arma portare offendibilia vel defendibilia per terram et burgos sacri et qui contrafecerit solvat vice pro banno centum solidos et ... arma ... de inventione armorum et ... quod ... credatur relationi officialium cum familia domini vicarii. Hospites quod frensibus ... hospitantium ... familiarum ... causis ignorantie dicta banna incurrant ... de ... qui vero hospes contrafecerit solvat vice pro bano quatraginta solidos Et super predictis

nota quod minor 14

Cõ frensi

omnibus et singulis Vicarius possit teneatur et debeat pingsit. nd
pedere ad petitionem cuiuslibet postulantis ex suo officio,

frontis deambulat non tenetur de pena armorum

Si quis vero sine malicia veniens seu vadens extra terram et burgos sax.e cum aliquibus armis fuerit inventus et se excusare et defendere volunt credatur et stetur sacramento ipsius cum probatione unius testis et bannum aliquod solvere non teneatur.

De licentia armorum Rubrica xlv

pt̃as porte q̃e dare lic.a tiam deferendi arma et offendibilia vide regul. sullani reg: 30 c. 6. fol. 1.

Vicarius terre sax.e castellanis cuilibet dicte terre qui habitaverint in terra a sex annis citra ipse et eius familiaribus arma portare defendibilia dando fideiussionem non offendendi aliquem sub pena qua idem d. Vic. stipulari fecerit pro comuni deferendi cerbelleriam gorzerinam panzeriam et stipaleam de ferro possit licentiam impartiri, Hoc addito quod si quis habens licentiam armorum offenderit aliquem vel verba iniuriosa alicui dixerit puniatur in dupla pena qua puniretur alius licentiam armorum non habenti ad quam penam teneatur ipse ac et fideiussor datus pro licentia armorum

De iniuria non faciendo alicui tempore lamentationis

iniuria et malleus commissa in die veneris S.ti pena quadruplicatur ac de aliis casibus vide s.rubl.

Quicumque in nocte veneris sancti seu noctibus aliis [illegible] in quibus fit lamentantium de persona alicuius fecerit aliqua iniuria solveat [illegible] banno quadruplum eius pene in qua pro dicta iniuria alio puniretur in [illegible]

bannum non solverit infra decem dieb. a die late sententie
fustiget per totam terram sax. et credat. iuramento accusatoris
cum probatione unius testis et hoc stabiliu ex tempore fore
bannitum

De victualijs non extrahendis R. xlvij

Nulla persona extrahere audeat vel presumat
de terra sax. et eius districtu aliquod bladum farinam
vinum caseum ovum mellinos ciappos agnos
pullos vel bestias nisi in casibus infra, qui vero
contrafecerit solvat comuni pro banno pro qualibet salma bladi
vini farine mellinorum vel bestiarum decem libras qualibet
vice, De alijs vero victualibus supradictis solvat comuni pro
banno centum solidos Et non possit extrahere de dicta
terra et eius districtu carnes salitas vel lardum
sine licentia dicti dni Vicarij et Priorum et contrafacientes
vero solvat comuni pro banno vice qualibet decem libras et insuper
in casu quolibet amictat victualia, et bestias supra
quibus dicta victualia portarentur quorum victualium
et bestiarum medietas sit comunis et alia inventoris, et
cuilibet inventori liceat accipere et auferre victualia
ipa et bestias deferentes vel ducentibus sine pena, dno
et familiam dni Vicarij vel aliam personam aliquam alicui
persone non castellano eunti recta via versus domum
suam cum aliquibus victualibus victualia ipa accipere non
possit, nisi postquam ipse transiverit domum suam cum victualibus
aliquibus versus confinia illa quilibet accipere possit.

sine pena, forensibus vero et omnibus possint accipere
victualia sine expensa ex dicta terra Sax.ti In terra
vero volumus quod ubicumque victualia accipi possit et quod
familia d[omi]ni vicarij ab eo predictum est alicui victu-
alia aliqua accipere non possit neque debeat, si vero
aliquis castellanus Sax.ti extra terram et burgos Sax.ti
alicui forensi non habitanti [illegible] in terra Sax.ti
vel suo districtu bladum farinam aut vinum castaneas
porcos vel alia supradicta vendiderit liceat cuique
banno decem librarum et amittat [illegible] quod ipse per-
cepit et ipsius banni medietas sit communis et accusat.
Preterea si quis ex districtu Sax.ti aliqua acceperit vel de-
tulerit victualia et iuraverit corporaliter ad s.ta dei evangelia
ipsa victualia detulisse et accepisse seu accipi et deferri fecisse
de alio territorio, item de territ. Sax.ti quod intra vel circum
eius deferri non faciet neque deferet aliqua victualia
[illegible] per se vel alium si placuerit d[omi]no vicario et prioribus
dicte terre deferenti, seu deferri facienti alis quibus [illegible] appor-
tare liceat insuper cuilibet castellano tam cum licentia d[omi]ni
Vicarij sine [illegible] expensa mittere [illegible] et [illegible] ca-
stellanis habentibus filios vel nepotem aut aliquem
de sua familia in scholis ad studendum alibi vel etiam ad
aliud faciendum ipsis expensam mittere [illegible]
[illegible] et etiam euntibus in exercitum vel cavalcata
[illegible] quas duxerint deferre liceat de victu-
alijs opportunis. liceat extra [illegible] castellanis laborantibus
possessiones aliquas extra nostrum territorium et districtum eis
necessaria et opportuna [illegible] deferre
adhuc ut vivent dicta de causa esse, [illegible] quosque

vendibi grani extra terr. [illegible]

ex dictis possessionibus recolliget ad d. terra sub pena

deducavit pena centum solidorum den. Et ideo super predictis

D. Vicarius possit et teneatur inquirere et repertos cul-

pabiles punire et condenare

De non ludendo ad azardum Rub. xlviij

Nullus possit nec debeat nisi festo nativitatis Domini nec alio

tempore ludere ad ludum taxillorum pena decem libr. den.

nisi ad tabulas, excepto quod in taberna et ante tabernas

ad tabulas ludi non possit, nec et ad calculos nec ipsorum

aliorum. Qui contrafecerit solvat curie pro banno xx sol.

et domus ludi qui sibi ludere fecerit de dono tabulerij et

taxillis, vel qui eo sciente in domo sua propria vel conducta

lusum fuerit ad ludum taxillorum supra vetitum solvat curie pro

banno xxv libras vel ad accusandum ludentes et ludum

tenentes quilibet admittatur et habeat medietatem

banni et dicto accusatori credatur de predictis cum probatione

iniuncta sibi. Vicariusque qui pro tempore fuerit teneatur

et debeat vinculo iuramenti, et sub admissione decem librarum

de suo salario ad petitionem cuiuslibet postulantis vel

denunciantis ex suo officio inquirere procedere super predictis et

quolibet predictorum, et relationi officialis alicuius de familia

dicti Domini Vicarii stetur et credatur cum iuramento

et habeat pro plena probatione. Qui vero ad ludum supra vetitum

mutuaverit ipsum mutuum recipere vel repetere non possit

et si repeteret non audiatur. Quod si forsitan pignus datum

Ludum non posse emere a collectore vide in tractatu de empt. et vendit.

Mutuans aliquid ludenti mutuum perdit, ideo cave, secundum Matthaeum de Afflictis decisione 333 ... in quarto ... capitulo 37 ... Angelus ... in ... 331

fuerit occ. nec predicta dom. Vicarij, Dni Vicarius et sui
officiales mutantem ad restitucione pignoris cogere
teneantur sine aliquo strepitu et figura iudicij; Et
nihilom. talis mutuans condemnetur coi qo dlib.
In qualibet parte districtus sui dos dnos
Vicarius et Priores eligatur unus et legalib
homo et in castro et burgis illi qui eis uidebitur
qui iurent denuntiare omes et singlos ludentes
ad ludu. [illegible] et credatur denuncie ipsius
sic clodi

De eo qui exbannitum communis ceperit et in fortiam dederit Vicarij R. xlix.

Si quis ceperit aliquem exbannitum cois in persona
uel membro et in fortiam communis dederit habeat a dict
Commun. centum libras den. qui aut ceperit et in fortiam
dederit dno Vic. aliquem exbanitum et condenatum
dicti communis a xxv libris supra habeat quartam parte
eius in quo dictus captus exbanitus cond. esset [illegible]
teneatur uel eius iudex qui dictos exbanitos ut dictus
est presentauerit quantitates predictas dari facere
infra unu mensem a die presentationis predicte
et iam teneatur sibi locum in Vicario et eius familia
et in omnibus iudicijs et predicta non habeant locum in
condenatis qui satisdederit de [illegible]

nee et in ex bannitis a mill.° trigesimo sexagesimo inclusive
citro,

De malefactoribus capiendis R.ca L.

Si quis malleficium commicti contigerit in terra sive
vel eius districtu ex quo pena personalis sequatur. Volumus
et firmamus quod quicumque talem malefactorem ceperit et
in fortia communis dederit habeat et habere debeat de bonis dicti
malefactoris si castillanus fuerit. L. libras si autem forensis
fuerit xxv libr. et si de suo non reperiretur habeat de communi
predicta quantitatis si autem pena pecuniaria sequeretur
quinquaginta librarum et ab inde supra habeat a communi de
bonis malifactoris si reperiretur tantam quantitatem
capiendi in medietas condenatur. Procedendo contra eum secundum
formam statuti de ipso maleficio loquentis. Si fuerit
hominis contrade teneantur capere homicidam et malefactorem vide in col. R. 38
forensis habeat a communi x libras. Qui si de districtu sit
fuerit commissum homicidium furtum et robbaria pro quo furto
et robbaria imponi deberet pena personalis principaliter
vel indirecte homines contrati ubi fuerit commissum aliquod dictorum
maleficiorum teneatur et debeat malifactorem capere et in
fortia communis ducere. Et si fuerint negligens in capiendo et in
fortia communis ducendo puniatur in quinquaginta libr. denariorum
qua pena. L. librarum pinguiores familie loci ubi fuerit
commissum maleficium solvere teneatur.

Quod nemo tractet aliquod contra statum bonum dicti comunis R.ca Li

Nemo audeat vel presumet aut attentet dicere vel ordinare seu tractare et facere vel operari aliquo publice vel occulte contra bonum et pacificum statum comunis sax. et qui contrafecerit puniat. in xxv lib. vsq in cent. arb. Dni vicarij inspecta qualitate facti et conditione persone.

De Turbatoribus et Turbare volentibus bonum et pacificum statum comunis sax. R.ca Lij

Ad honorem et reverentiam Omnipotentis Dei Beati[s] Virg. mee. matris Marie et omnium sanctorum et sanctarum Dei et ut eor. pro rebus et persone ipsius intus et extra in tranquillo statu et perm. tati permittat. et ut quos Dei timor a malis non revocet pene severitas coherceat. Statuim. et ord.amus contra omnes et singulas personas turbantes et turbare volentes quietum et pacificum statum qui est in terra prefata sax. ac et contra omnes eos qui pred. procuraret tractaret et ordinaret seu ipsius vel aliquo eorum adiu-torium consilium et favorem preberet in predictis modo aliquo et opere, et contra eos qui scirent seu notitiam aliquam haberent de predictis ac et contra omnes qui offenderint derubarent et occiderent aliquod de dicta terra, et eius districtu et in subiectis predicta commiserint.

con offendentes et derubantes homines de sax. vide seq. et ipsos receptantes vide seq. R.ca et 3. R.ca, et 30

in eis et eorum rebus et receptatores ipsorum quecumque persona reperiretur culpabilis in predictis et ordinando premissa vel aliquod premitteret seu que dederit quoquo modo consilium auxilium vel favorem in turbatione status predicti puniatur et puniri debeat in persona ita quod moriatur et ipsius bona sint applicata et confiscata in communi predicto et publicari et confiscari ipso facto. Persona vero qui sciret ipsum tractatum de turbatione predicta et negligens fuerit in notificando ut predictum est in contractibus [illegible] ravenatibus pena condemnatur. Ad probationem predictorum sufficiat fama publica cum idoneis quinque testibus et sic habeatur pro vera sufficienti et legitima probatione.

De offendentibus seu derobantibus homines sancti [illegible] Lij

Item statuimus quod offendentes et derobantes homines terre puniantur in havere et persona ut predictum est et eadem pena puniatur auxilium et favorem dantes et receptatores eorum et similis ut supra probatio sufficiat.

Deauxiliatoribus unde [illegible] et de pena receptantium malefactores vide [illegible]

De eo qui Periurium fecerit Rubrica Liij

Quicumque periurium fecerit in iudiciis vel coram arbitris seu [illegible] et probatum fuerit aliquo modo in [illegible] lib. condemnetur sine aliqua diminutione et remissione nisi solverit infra decem dies facta postea condemnatione [illegible] forma statuti [illegible] lacerum calumnie et accusantes de quibus non teneatur.

vide [illegible] pena [illegible] eadem pena est [illegible]

accusans aliquem [illegible] non puniatur de periurio [illegible] et [illegible] melius [illegible] et constitutiones l. 4. c. 42

De inquisitione non facienda contra d[omi]nos Priores et alios officiales R[ubri]ca LV

Vicarius vel eius officialis non possit nec debeat super aliquo mallio contra Priores, Not[ariu]m reformationis ac etiam Cancell[ariu]m co[mun]is durante tempore officij contra aliquem ipsorum procedere, et cuiuslibet eorum familiis proprijs et domesticis per inquisitionem procedere nisi cognitio ipsius mallefitij fieret, ita quod sequenti Vicario liceat ipsum cognoscere, seu super ipso procedere nec possit nisi super maleficijs infrascriptis videlicet homicidio, proditione terre, furto, falsitate et percussionibus cum armis de sanguine sequente et de vi facta alicui mulieri vel monache, seu carcerato, et quod ipse Vicarius vel aliquis ex eius officialis aliquem ex predictis prioribus in palatio seu alibi cogere et detinere non possit nisi in casibus supradictis nec et camerarium comunis [illegible] expensis fiendis de pecunia co[mun]is que esset penes eum ad deliberationem d[omi]norum Vicarij et Prioribus. Et si contrafecerit vice qualibet tempore eorum sindicatus in quinquaginta libris den[ariorum] pene nomine condemnetur et processus qui factus est habitus contra illos nullum sortiatur effectum

Ut non procedatur in mallis contra priores not[arium] reformat[ionis] et camer[arium] co[mun]is et familias eorum nisi certis casibus. Vide l[ibro] 3. R[ubri]ca

Vide hic idem habet locum in civilibus ut infra [illegible] libri et reformat[ionum] cap. 13.

De iniurijs et offensionibus in [illegible] consanguineos usque ad tertium gradum R[ubri]ca LVI

Statuimus quod Vic[ariu]s et eius officialis possint procedere

non possit de processionibus cu armis vel sine contra
cu(m)panti ubiq simul habitantis iniuria domo usq ad 3m
gradu inclusive nisi ad petitione et voluntate sustinētis
iniuriam et si procederet processus non valeret, nec teneat
ullo modo, salvo de homicidio super quo procedere possit
Et qualis offensio vel iniuria comissa vel facta inter consan
guineos usq ad dictum tertiu gradu inclusive et etiam inter
domesticos et familiares de q° procederet p accusationē denu(n)
tiationē et inquisitionē possit p iuramentu revocari usq
ad decē dies computandos ab ipsa die qua fuerit facta
citatio prima ad excusandu et facta revocatione non
possit p Vicariu vel aliquem officialem potia supra
accusatione ipa denunciatione vel inq ne pcedere vel
et condenare et si procederet totu q fieret non valeat
ullo modo, et semper amputet gradus iuxta iura canonica
quae revocatio fieri possit etiam ubi pena malli ascen-
deret quantitatem decem librar vel supra, Et si coniuncti
predicti non habitarent simul solvat malifactor sexta
parte in pene p dicta revocatione in qua condenandus
veniret si nullum beneficiu dimissot Et si ascende
ret pena malli quantitate dece librar vel supra

Inq° inter consanguineos et domesticos facta et ad querelam vel denuntiationem potest iuramento [illegible] dies revocari vide melius Constit. l. 4. c. 4

Gradus consanguinitatis debet sm iuris canonici computari

Nota quae dicit [illegible] ca. 40 contractus de l. 1. [illegible] ad oms casus omissis

De actionibus contra cabellam non emendis et De
obligationibus a mulieribus nuptis non faciendis
Ca. Lvij

Item deliberatione firmamus q nulla persona vendat

De non vendendo bona alicui non solventi collectas

relinquat seu alio modo vel aliquo titulo alienet alicui non sol-
venti collectas et alias factiones non facienti in dicta civi-
tate aliquam rem immobilem positam in dicto districtu sancte
in toto vel in partem nisi ille qui rem ipsam reciperet
ut dictum est fideiussores idoneos prestaret de sol-
vendo collectis et faciendo factiones que solvi et fieri
debent pro re sic alienata. Et nulla persona
collectas non solvens in dicta civitate audeat vel presu-
mat rem aliquam positam in dicta terra sancte vel

emphiteosim

in districtu in emphiteosim vel alio titulo recipere
seu renovare ab aliquo monasterio vel ecclesia prelato,
seu secundum eundem quam rem aliquis castellanus
dicti [illegible] haberet seu teneret et possideret nisi
de voluntate tenentis vel possidentis et prestita
satisdatione predicta. Contrafaciens quociens in predictis
vel in aliquo predictorum in centum libris denariorum dicto comuni
dicto comuni pene nomine condemnetur. Et nulla ecclesiastica persona
contra aliquem castellanum ius aliquod seu actionem
aliquam vendat concedat, nec emat seu recipiat inter
socios contra habentes societatem et contra alium [illegible]
vendi [illegible] coheredes, et inter [illegible] et
et in ultima voluntate. Et nullus de rebus
[illegible] non [illegible] emphiteosim recipere valeat ullo modo,
Qui vero in aliquo predictorum contrafecerit pena simili pu-
niatur. Et quod nulla mulier nupta durante matri-
monio de suis rebus et iuribus possit alienationem seu

mulier nupta non potest contrahere
sine consensu viri, et auctoritate
iudicis [illegible]
[illegible] facere sine iudicis sententia

et si maritus esset absens an possit contrahere dic ut hic vide ...

quietationem facere aliq. modo sine consensu viri et sine pntia et auctte iudicis ius sor. nisi in testamento vel alia ultima voluntate, Et si ab ea fadi reperiret. no valeat ullo modo, et hoc ut mulieres cu suis iuribus decipi seu fraudari non possint, nec debeant; possint mulieres constituere procuratore sine pntia et auctte iudicis predicti, omes quoq contractus in de fadi seu faciendi de predictis vel ipsor altero viro suo q bonis existant sint et esse debeant sint et esse debeant auctte pntis statuti cassi irriti, et nullius valoris seu momenti, nec ei vel ipsor altero possit de cetero aliqua fides adhiberi. Permictimus tm et volumus, q licitu sit cuilibet persone volenti dare occasione dotis vel alio modo pro sua filia vel nepte seu sorore vel alia persona alicui forensi volenti se obligare et se obligata ad solvendu collectas in dicto comuni de suis bonis et fideiussore prestiterit eam possit bene dare et concedere ipi forensi quocu q bis volueris et pntis statuto vel aliq. precedenti vel sub sequenti no obstantibus.

hec solemnibus requiritur in q libet contractu in q mulier possit ledi vel fraudari vide ... urb 8. ... 78

De Muliere qui se forensi alicui maritauerit et aut sibi de suis bonis fecerit Rca LVIIj

Si qua mulier alicui forensi vel non substinenti onera dicti cois se maritauerit aut in tempore dederit et de suis bonis contractu seu donatione fecerit et fecerit ipi forensi non valeat ullo modo imo ipa bona sint et remaneat,

et sint dicti comunis oneribus obligata nullaque per-
sona non solvens collectas in dicto comuni [illegible] ipsa vel aliqua alia
pro ea audeat vel presumat dictam aliquam [illegible] seu aliquam
actionem recipere dicto aliqui castellano [illegible] collectas sol-
ventem in datiis dicto [illegible] aliquibus rebus positis
in terra seu districtu [illegible] contrafacientes
[illegible] dicto comuni [illegible] libris den. [illegible] qualibet [illegible]
et ad denunciationem de predictis quilibet admictatur
et habeat medietatem banni; et nihil[ominus] ipsum
ius ad castellanum possidentem deveniat pleno
iure et contractus vel alius [illegible] [illegible]
existant sint [illegible] [illegible] statuti nulli, et
nullius valoris

De molestatione possessione mobilium et immobilium

R. LXIX

Vide Const. lib. 4. c. 31

Siquis inquietaverit seu molestaverit possessorem
quam alter tenet immobilem valoris centum librarum
solvat comuni pro banno XXV libr. den: abinde vero infra C lib.

Quomodo intelligatur molestare aliquem in possessione

si aut res fuerit mobilis solvat comuni pro banno 40 sol. et
a molestatione, et inquietatione desistant et molestatione
tunc ipso intelligatur quando quis intraverit et dixerit
rem possidere vel in ea ius aliquid haberet seu

Vide in aliud statutum [illegible] contra [illegible] de molestatione [illegible] [illegible] 87

laboraret vel laborari faceret in possessione alicuius
vel si in possessione laboratores laborare vel domus
habitare verbis vel factis, et in re immobili

In re vero mobili intelligatur molestatio si rem mobilem sua authoritate acceperit etiam sine violentia, Et simile bannum solvat qui cum tali molestatore iverit vel ei adiutorium dederit sive qui cum eo erit. Si quis accusatus de molestatione tenute à tali molestatione desistere voluerit et possessionem invasam sive molestatam vel acceptam dimittere et omne ius quod in ea habet renunciare accusatori antequam se excuset à predictis bannis penitus absolvatur et solvat XX sol. den. sine aliqua diminutione vel remissione et damna accusatori emendet. Et si quis invaserit seu occupaverit possessionem rei immobilis alterius solvat pro banno quinquaginta libr. den. et perdat ius quod in ea pretenderet.

De conciliatione vide s. R.ca 53

De vendentibus rem duabus personis R.ca LX

Quicumque vendiderit seu alio titulo alienaverit rem aliquam duabus personis primo uni postea alteri si res fuerit valoris centum librarum vel abinde supra puniatur in XXV lib. si vero fuerit valoris abinde infra in X libris den. puniatur Et venditio seu alienatio secunda et quecumque alienatio fieret post primam non valeat nec teneat ipso iure quod si heres alicuius vendiderit vel alio alienaverit rem aliquam quam sciverit defuncti eiusdem cuius est heres alienasse eadem pena puniatur. Et venditio et alienatio facta per heredem de dicta re non valeat ullo modo sive scienter, sive ignoranter per ipsum heredi res ei ita alienata fuerit.

secunda venditio est nulla ipso iure

vide supra hanc materiam singulare Hippolyti n.o 802 q. incipit volo tibi dare

De concubinis non tenendis R.ca LXI

que intelligatur concubina

Nullus concubinam retineat in sua domo pena x lib. den. et cuilibet sit licitum accusare et habeat medietatem banni et eam intelligatur concubinam esse de qua per duos testes per publicam vocem et famam probatum fuerit, et hec et probatio sufficiat de retentione concubine

Vide in li. 5. R.ca i.

De copia accusationum inquisitionum et aliorum actorum omnibus exibenda R.ca LXII

notarius maleficiorum teneatur ponere accusationem per ordinem [illegible]

Antequam aliquis accusatus vel inquisitus se excuset ab aliqua accusatione seu inquisitione [illegible] iudex eidem reo teneatur et debeat accusationem seu inquisitionem ipsam per ordinem de verbo ad verbum sicut esse debet ponere et scribi facere in quaternis actorum et hoc notarius qui fuerit ad maleficia deputatus facere teneatur. et die accusationis ipse notarius teneatur [illegible] accusationem sicut facta fuerit per ordinem ponere et scribere in ipsis quinternis et ipso die vel sequenti [illegible] et teneantur et debeant copiam inquisitionis denuntiationis ac et accusationis dare et [illegible] accusati vel denuntiati vel inquisiti dato ad defensam [illegible] vel alteri persone pro eis recipienti et petenti. et si non dederit [illegible] accusati et denuntiati vel inquisiti dare ad defensam per dictos officiales non currat donec predictam copiam habeat et exibeat eisdem et copie sumpte manu alicuius notarii adhibeatur fides plena dummodo notarius qui [illegible] copiam scripserit dicat sua manu scriptam fuisse. Et si aliquid [illegible] inveniretur inter copiam et originalem notarii et detur fides copie et non originali. Et hoc idem dicimus de scriptis

In dubio [illegible] inter copiam et originalem debet stari copie et non originali in maleficiis et dannis datis

et alijs actitatis et actitandis quarum publicet poni
debeat in ipso quinterno et die publicationis vel sequenti
et detur copia parti vel alteri pertinenti petenti propterea
ad hoc ut pars quae voluerit de suo iure proponere et
probare vel allegare seu allegari facere ante sententiam
possit et valeat ut in his vel re non fraudetur et cognoscere
possit si sententia iniusta fuerat. Quod si D. Vicarius vel
iudex notarius et alij officiales contrafecerint seu neglexerint in
predictis vel aliquo predictorum vice qualibet XXV lib. quolibet
pene nomine condennetur. Promissa quorum hic nolumus in
quantum dannis datorum. Praeterea copia exibende sibi
vel dari et possit per Nott. vel alium officialem dni Vicarij
et si contrafactum fuerit in libris contrafaciens vice
qualibet condennetur.

Quod tempore generalis rixe nulla persona de sua domo
vel turri iaciat vel balistet. Rubrica Lxxiij

Nulla persona generalis rixe vel ore quae essent contra aliquam
personam de sua domo vel turri iaciet vel balistet. qui
vero contrafecerit eius domus et turris fundibus destruatur
et solvat comuni pro banno quinquaginta libr. den. quod bannum
si solvere non poterit amputetur sibi manus dextra
ita et taliter quod a brachio separetur.

 48

Quod nulla persona vadat in terra post sonum campane. Rubrica LXiiii

Nulla persona vadat per terram et burgos eius post tertium sonum campane in terra cum armis. Et qui contra fecerit solvat pro quolibet banno quatuor libras den. Si autem fuerit persona que habitaverit antiquitus in terra sancti [illegible] eius districtum et esset exbannita pro quolibet genere armorum solvat XXV lib. Qui autem invenietur sine armis si fuerit castellanus solvat quinque solidos. Si vero forensis X solid. tempore ... et permittatur publice bannimentum domini Vicarii. Et debeat ipse frontis [illegible] ad palatium et ibi negare dictum et [illegible] condere bannum et si quis aliquid vult dicere contra ipsum nisi forte esset ipsa talis persona que erat [illegible] debiret absque bannimento fideiussoribus datis in providentia domini Vicarii vel suis iudicis [illegible] remanere. Et providem tenetur in castellano si videbitur persone suspecto et arbitrio officialium [illegible]. Possit tamen quilibet castellanus accedere et stare ante domum sue solite habitationis sine pena post tertium sonum campane et per dictam terram et eius burgos ire et redire semper cum lumine pro negotiis sibi occurrentibus et absque pena. Quando vero pulsatur campana pro tertio sono tantum durare debeat ipsa pulsatio quantum de iure posset a platea magna [illegible]

usq ad portam S. Francisci Et de tali inventione semper credatur et stetur relationi familie ipsius D. Vicarij

Quod nullus se obliget alicui occasione hominitie accomodationis seu castallarie R. L xv

Nullus de Terra Sax. et suo districtu obliget se alicui occasione hominitie vel accomodationis seu castallanie causa faciendi sibi aliquam accomandaciam vel servitia qui vero contra fecerit solvat communi pro banno xxv libr. den. et instrumentum seu ius quod inde appareret sit cassum et nullius valoris atque momenti

De non receptando aliquem habentem brigam cum comune Saxiferrati R. L xvi

Si comune Sax. haberet brigam cum aliqua persona nullus castellanus dicti Communis ipsam personam vel aliquem de sua familia debeat receptare et qui contra fecerit solvat communi pro banno vice qualibet quinquaginta libras denariorum

Quod quilibet possit domum Communis intrare R. L xvij

Liceat cuilibet castellano sine pena palatium communis intrare in quo reddantur et suis officiis moram ad loquendum regimini et suis officialibus necessitate imminente pro suis factis propriis vel alienis et si qui intraverint manifeste propter... non esset pro factis Communis ipsius

uero intrantibus nullum bannum sit imponendum sed
postquam pernoctauerit nemo eam domum ipsam reddat
uel mictat intus prosequtus [illegible] et qui contra fecerit
soluet [illegible] pro quolibet [illegible] denarios

De filijs nolentibus obedire preceptis patris Rubrica Lxviij

Quicumque terrigena seu castellanus terre sardinie
habet uel habuerit filium uel filios nolentes obedire
preceptis patris contra quod uoluntatem patris ueniret ad Vicarium uel
iudicem dicti loci teneatur uniuersaliter contra ipsum filium
uel filios procedere ipsosque pro [illegible] grauare seu multam et penam
imponere ac acrius contra ipsos procedere quanto de uoluntate
patris processerit, et ab eo petitum fuerit quousque filius
uel filij redierit ad obedientiam sui patris

De eo qui petierit debitum solutum Rubrica Lxix

Quicumque malitiose contra aliquem debitum solutum petierit
soluat eidem quem petierit postquam de solutione debiti
apparebit duplum eius quod peteret, et ei tandem soluere
teneatur, nisi ante litem contestatam a petitione desisteret
et causam ignorantie haberet, quicumque con[illegible] eo debitum
solutum petierit pro qualibet libra que constiterit esse soluta
soluet [illegible] pro [illegible] solidos denariorum

Vide const. nel l. 4. c. 43
car. 61.
et aliam meliorem in addition:
albanius car. 116 c. 12

De negantibus aliquem esse notarium
patrem filium, uxorem uiuum uel mortuum
Rubrica Lxx

Siquis negaverit aliquem esse notarium et qui palam
in terra et districtu Sax. officium et artem notarie publice
exercuerit, et qui negaverit aliquem mortuum vel alium
patrem, filium, virum seu uxorem alterius esse et pro-
babitur per publicam famam talis negatio sit cassa, et
nullius valoris et solvat comuni pro banno xx libras den.
et iudex teneatur facta probatione predicta de publica
fama pronunciare negationem nullam et non obstante
negatione ipsa super predictis negotiis procedere et ad
petitionem cuiuslibet postulantis Rex sive Vic. et iudex
supradicti per inquisitionem procedere teneantur.

De his qui per terram et burgos balista-
verint et lapides cum fonda proiecerint. R. lxxi

Nulli liceat balistare sagittare seu palleutare vel cum
getto seu fundibula vel aliquo alio modo in terra seu burgis
Sax. percutere domos tectas vel plateas contrafacientes
vero solvant comuni pro banno vice qualibet quadraginta sol.
[illegible] ludentes ad [illegible] et qui in dicta terra seu burgis luserit ad ceambram
seu ferrum seu lapides cum fonda aliquos proiecerit
vice qualibet pena xx solidorum den. puniatur, et
super premissis Vic. et eius officiales mense quolibet
teneantur et debeant inquirere et contra delinquentes per
inquisitionem ex suo officio procedere

Quod nulla persona possit facere in terra Sax.ti fieri castrum vel aliqua fortillitia R.l xxvj

Nulla persona possit facere in territ.o seu districtu sax.ti in preiudicium com.is castrum vel fortillitium Et qui contrafecerit si fuerit nobilis puniatur in ducentis libris et si fuerit popularis puniatur in centum libris, castrum vero seu fortillitium quod vel que fierent devastetur quod statutum sit inviolabile non obstante statuto reformatione seu ordinamento aliquando factis et faciendis que ex nunc pro cassis et nullis penitus habeat,

De servo vel famulis qui de rebus d.ni vendiderit R.la Lxxvij

Quicumque servus vel familiaris alterius vendiderit vel donaverit salmam de rebus d.ni vel aliud ipso invito puniatur in centum solidis emptor vel recipiens ab ipso servitore vendente tantum xx sol. si scienter emerit vel receperit ab eodem et in duplo restituat ipse servus vel emptor vel ementes seu donatis debeat restituere e accusator habeat medietatem banni.

servus vendens de rebus d.ni ad comictit furtum

De domibus infra castrum manutenendis R.la 79

Infra castrum antiquum domus in statu teneat et non diruetur causa habitandi in villis vel alibi extra muros antiquos dicti castri et qui contrafecerint solvant com.i pro bano xx lib. et nihilominus teneantur

N.o Lxxv

Quod nulla persona intret aliunde quam per portas

Nulla persona intret seu exire audeat terra vel burgos aut de terra et burgis aliunde quam per portas apertas, vel ipsam terram vel burgos aliquo ingenio intret vel exinde trahat per se vel per alium et qui contra fecerit puniatur in centum libris et ultra usque in ducentas libras ad arbitrium D. Vic. inspecta qualitate facti et persone, Vic. quoque teneatur et debeat super predictis inquirere ex suo officio ad petitionem cuiuslibet postulantis vel requirentis [illegible]

De eo qui famulum forensem tenuerit N. Lxxvi

Nullus in sua domo propria vel conducta aliquo modo famulum forense teneat de quo suspicaretur aliquis de Sax. sed eum repellat infra terminum sibi assignandum per D. Vicarium quo termino assignato debeat ipse D. Vic. ad petitionem cuiuslibet postulantis ad penam xxv lib. si fuerit negligens in predictis, et qui contra predicta famulum forensem tenuerit fecerit, et cum eo stat cum effectu quod nullus de terra et districtus Sax. in persona vel rebus offendat, ab ipso et si aliquo malleficium committeret, quod ipsum famulum forensem et aufugeret, seu esset non solvendo qua ipsum famulum forense tenuerit ea illa pena qua puniri deberet talis delinquens, et nichilominus in solidum teneatur in damno dato ab ipso famulo et damnum debeat emendare

Margin: ex quo casu dominus pro famulo teneatur.

Margin: Dominus tenetur pro famulis in dd et malefitiis certis casibus [illegible]

De eo qui emerit omnia bona alicuius castellani R. 77

Si quis ... communis iurisd. subiectus ab aliquo castell. vel sustinente onera dicti loci ... suorum bonorum fecerit emptione ... ipsius venditoris ... venditor ipse tenebat ... erat ... sit emptor astrictus. Si quoque contigerit dictum venditorem aliquem maleficium committere emptor ... tamen in bannis ... in dandem emendatione subiaceat obligatus si non poterit ... idem malefactor ... et nihilominus emptor sibi ... iure ex dicto venditore seu venditione ... precio et nullus possit facere alienationem aliquam ita quod non remaneat sibi bona mobilia valentia quinquaginta libr. den. vel abinde supra nisi licentia et deliberatione ... et priorum ... qui ipsam licentiam concedere debeat ... necessitatibus ipsius alienantis ... ad penam ... libr. den. pro quolibet ipsorum et nihilominus alienatio facta ... vel contra dictam formam non valeat ipso iure et facto incurrat penam ... libras ... communi ... maleficium ... committentes malefactor ... emendatione et nullus alius ... de damno et dando ... publicam famam ... libros contra malefactores ... de damno ... ordine debito ...

Marginalia:

emptor tenet. ad communicationem quam venditor tenebatur

si venditor committeret maleficium emptor tenetur de penis

scassantes bona possunt vendi ... lib. v. 158

Priores et ... possunt dare licentiam scassandi

pena scassantis vide infra r. 81 et l. r. 59

quando venditor committit maleficium an emptor teneatur vide ... de ... 55 ... 29

Nota ... tenet emptorem ... singularis ... statuto ... bonorum ...

De non solvendo aliquam cond:ne pro aliquo alio reo ~~condi~~ abendi R.la LXXVIIII

Nulla persona de terra sa... vel suo districtu possit nec debeat amplius aliqua cond.ne solvere pro aliqua persona que in dicta cond.ne foret quacumque de ca [illegible] habendi nisi de ipsius cond. processerit voluntate vel nisi ab ipso cond.to ad solvendum cond.ne [illegible] esset leg. [illegible] et si alicui aliq. quam recipere debet ab ipso con. ipsa data sive adiudicatio sit cassa et nullius efficacie vel valoris et ei cui data fuerit seu adiudicata vel ipsam condemnationem contra formam presentis statuti solverit non possit facere seu fieri facere contra ipsum cond. in persona rebus et bonis executionem nec cautionem aliquam nullo modo contrafaciens aut perdat pecuniam quam recipere teneret a Comuni [illegible] solidos den. [illegible] quilibet condemnet [illegible] possint condemnationes [illegible] solvere [illegible] a cond. pro quo [illegible] repetere.

Quod partes sbanimenti [illegible] possint ad sententiam audiendum R.la LXXIX

Dominus Vicarius [illegible] criminalibus coram curia dicti comunis possit [illegible]

ad audiendum sniam citari facere ad sonum tube & banimenti
et talis citatio & banimentum loco leg. me citationis pro ut vel ad
domum facta habeatur

Quod non obstet solemnitas iuris in malleficiis. Rub. lxxx

Sntia criminalis non potest dici nulla neque processus pretextu solemnitatis non servate.

Statuimus et ordinamus quod nulla cond. seu sententia condemni
nec processus factus vel facta p d. Vicarium vel eius iudices non
possit tolli irritari et annullari nec in aliquo modo infringi
pretextu seu ore. alicuius ordinis vel solemnitatis similiter ut
statuti dicti [illegible] vel [illegible] non servati vel non
servate domino mallo vel excessu de quo est facta condemnatio
vel asperat. seu intendit. condemnatio fieri posse contra
et [illegible] aliquo me [illegible] vel testis aut leg. am contumaciam
et hoc statutum [illegible] et [illegible] ordinem aliorum
statutorum [illegible] quecumque contra
[illegible] vel obstantibus hoc ut pris statutis non preiudicet
statutis de accusationibus porrigendis

De qua solemnitatibus intelligatur vide Iason [illegible] de act. [illegible] bone fidei col. v. ca. 94

Ca.

De Iudeis negantibus solutionem alicuius debiti. R. 81

Iudeus tenet. [illegible] volens agere de agendo in [illegible]

Si quis iudeus negaverit solutionem factam p aliquem seu alios
de aliqua quantitate pecunie teneatur Vicarius ipsum Iudeum
solutionem negantem condemnare [illegible] forma statuti loquentis
de eo qui debitum solutum petierit et in dupla quantitate
pecunie [illegible] negaverit solvere compellatur et eidem [illegible]
[illegible] bando solvere [illegible] non [illegible] ad [illegible]
[illegible] dicta [illegible] condemnet [illegible] Vic. teneatur [illegible]

iuramenti cautionis et satisdationis rei ipsius ab ipsis
iudeis omnibus catellanis terre sax. quos conuenire
voluerit de debitis pignoribus et alia quacumque causa
conueniendi in curia terre sax. et non alibi sub certa
pena vic. arb. auferenda non obstante aliqua reformatione
consilii vel arenghi dicti cois in contrarium loquentis que reform.
ex nunc sit cassa et nullius valoris. Contractibus mutui
celebrandis cum iudeis fenus in terris usurariis et in fraudem usura-
rum factis.

Contractus cum iudeis facti usurarii

De inquisitione facienda per iudices Vicarii contra dicentes iniuriam Deo et Sanctis eius. R. LXXXI

Vide S. St. 15. c. 19.

Statuimus et ordinamus quod quilibet iudex dni Vicarii terre
sax. teneatur et debeat semel ubique singulis mensibus toto
tempore sui officii diligenter inquisitionem facere inter tabernarios
et vicinos ac propinquos tabernis terre sax. et inter alios
alios homines et personas dicte terre pred. quos ipsi iudici videbit
et si ipsi vel aliqui alii blasphemiam maledictionem vel verba
aliqua iniuriosa vel opprobriosa dixerit vel fecerit dicto
vel facto contra Deum B. virgine Maria matrem eius
vel contra sanctos Dei vel alterum ipsorum et quem vel quos
culpabilem vel culpabiles invenerit de predictis vel aliquo
ipsorum predictorum vel eos punire et condemnare teneantur debeat
in penis dicti cois contentis. quod si non fecerit seu negligens
fuerit solvat dicto banno .x. libras singulis vicibus de
salario debeat condemnari

Casus Iudex

De emptoribus non molestandis a venditoribus
Rub.ª Lxxxiij

vide rubr. 3ª de venditoribus cogendis Rub.ª 16

Si quis alicui rem aliquam immobilem vendiderit
seu alio iusto tit.º concesserit non possit ipse vel heres
eius per se vel alium pred.º emptori seu cui alig. tit.º est
concessa brigam seu molestiam aliquam inferre
de re ipsa seu parte ipsius iuris exquirere post dictam
venditionem seu aliam concessionem quesito vel iuris pro
bare predicta venditione seu alteram concessionem
fore nullam seu fictitiam. Contrafacientes vero ad xxv
libr. den. pene nomine soluere compellatur nec per
dictam penam a pena conventionali seu alio interesse
ex alig.º releuetur. Quod si plures eam rem vel eius
alig. simili vendiderint in cuiuslibet persona locum
predicta sanximus habere. Et idem si vero plures
heredes extiterint quod de heredibus sint dicta pena
demum si dicti heredes sint successores

Quod nullus brentis ad denunciandum et ad accu-
sandum aliquem admictatur Rub.ª Lxxxiiij

Nulla persona in bicta iuris dicti com. sancti mini predicto
Et intelligatur forensis
collecta non soluens et alias factiones non
faciens sicut faciunt alij castellani nec habiti-

later fuerit per quinquennium in dicta Terra et eius districtu audeat vel presumat aliquem castellanum contra dicti com. substinentem accusare vel denuntiare modo aliquo. Sic facta non valeat nec teneat ullo modo et si ex ipsis accusationibus vel denuntiationibus condemnationes alique subsequerentur, pro ipso Statuto nulle sint casse et irrite et nullius efficatie vel valoris

Quod filii familias maiores xiiii annis possint in iudicio interesse. Statutum LxxxV.

Filii familias maiores quatuordecim annis et quilibet alius adultus sine patris vel curatoris auctoritate seu mattis possint in iudicio stare in agendo et defendendo, et procedere et procurari facere ac postulare et se defendere iure aliquo non obstante

Sicut in dicto Statuto.

Ad ciuilis cautionem recepti ... Statuti ...

De inquisitionibus non faciendis in ultimis decem diebus Regiminis de maleficiis retro commissis. Statutum LxxxVi

Quod dominus Vicarius et eius curia non possit modo aliquo vel causa inquirere nec inquisitionem facere contra aliquem de Terra vel districtu ... in ultimis decem diebus sui regiminis de aliquo maleficio retro commisso dictum magistrum et cond. de eo fienda ad puniendum remaneat successori, qui successor possit de ipso maleficio

cognoscere non debeat inter prescriptione[m] quis sui ante=
cessores ipsa prescriptio non obstabat, et si procederet
omnibus processibus seu inquisitionibus qui et que fierent
dicto tempore nullam habeat firmitatem et nihil
habeat de suo salario [illegible] lib. denariorum

Quod quis de molestatione rei com[mun]is accusari
non possit R[ubric]a L.xxxvii

vide s. in c. 59

Si quis habet possessionem commune cum aliquo et ipse possessor
fuerit usus propria parte sua seu eam laboraverit
de molestatione tenute accusari non possit et
si accusaret nequeat condemnari

De Penis duplicandis ultimo mense Regiminis
et de malleficiis commissis de quibus potest novum
Regimen cognoscere R[ubric]a L.xxxviii

de duplicatione penarum

In omnibus malleficiis seu dannis datis que ultimo mense
Regiminis comitteret in palatio com[mun]is vel de nocte sive
in platea maiori com[mun]is seu coram domo Vicarii vel cuius
Judice et die sabbati in foro pene sive banna
malefactori cuilibet in singulis capitulis duplicentur et
et in casibus infrascriptis, in die festivitatis s. Jo: bap[tis]te cum uno
die precedenti et duobus subsequentibus in die Veneris s[anc]ti
Item si iniuria fiat ante domum alicuius propinam et

Declaratur cui [sic] pro quarum
plicari pene concurrentibus
quatuor casibus duplicandis
vide supra in reformationibus
car. 237. 238

conducta vel ad aliqua corpora seu ad etiam aliquam
[illegible] in conviviis, ad sepoltura mortui vel ad conventu
[illegible] si fiat in die nativit. dni cu duobus diebus immo
[illegible] duobus [illegible], item si fiat in trivio,
burgi S. franc. et idem in platea S. faustini in burgo
inferiori, addiburg ad declaratione q platea cois sit et
intelligat a domo heredu [illegible] Bartoli Matti, usq
ad domu [illegible] Campagnoli et domus dni Bonaventi
inclusive directe et ab alio latere quantu durat
palatiu, et sub arcu palatij, triviumq burgi S.
fran. intelligatur quantu durat domus Martini
Engradij, et domu Joanis Bartoli, trivium seu
plateam S. faustini in burgo inferiori in
telligat a domo Andreae [illegible] quantum
durat domus q. Vieri Vite dumodo duplicari
non possint nisi bis et si plures causae dupli
[illegible] concurrerent in qualitate comissi mallefitij
Logia aut via ante palatiu de palatio dicti cois
esse intelligatur et super ipsis mallefitijs tali comissis
Vicarius et sui officiali procedere possint a tali
tempore comissa fuissent aut comicterentur
sine aliqua accusatione denuntiatione vel inqui
sitione, si [illegible] fieri possit, et postea de dictis
in 4ª parte [illegible] de [illegible]

Pene mallorum [illegible] possint [illegible] duplicari

nota
officiales [illegible] cognoscere
mallefitia [illegible] et [illegible]
et [illegible] [illegible] appareat
Vide [illegible] 41
et 46 [illegible]
[illegible] 5. [illegible] 15.
et 5. [illegible] 86

et [illegible] [illegible]
[illegible] spatio
[illegible] tenent
[illegible]
[illegible] de [illegible]
et temporalibus [illegible]
et [illegible]

Iudices confirenses supra [illegible] vide d. r. 27 de homicidijs vide alias [illegible] penas d. in [illegible] [illegible] r. de [illegible] [illegible] vide [illegible] de homicidijs [illegible] [illegible] pene.

[illegible] b. r. 8. 38

et non obstet procedere super omnibus mallefitijs quae tempore sui praedecessoris inquiri potuisset et remanserint In alijs vero amissis procedere non possit aliquomodo nisi in homicidijs falsitatibus, robarijs, et in hijs quae commissa fuissent ubicumque et quandocumque per aliquem frendum contra aliquem castellanum In quibus regimen possit et teneatur et debeat procedere quandocumque ad notitiam ipsius devenerint

Laus Deo

Explicit Liber secundus de Mallefitijs

Incipit liber tertius de officio iudicis in causis civilibus.

De officialibus qui non pnt agere durante eorum officio R. i.

Rector iudex Priores, officiales, et Notarij exntes ad banchum vel officium operariorum, Massarius sive cancell. et Not. reformat. in dicti tpis spc. non possit agere contra aliquem castellanum sive demigenam sanct. durante ipsorum officio vel die erunt ad officium ad exercitandum nisi de iniuria contra eos illata nisi eorum actio esset tempore peritura in quo casu possit litem contestari ultra non minime procedendo.

Vide reformat. c. 19. et 20.
Vide Arct ad xx lib. mattonis

De debitis contractis p potestatem et eius familiam R. ij

Regimen omnia sua debita per se suos officiales et familiam contracta tempore sui officij in terra sanct. vel eius districtu solvere ac satisfacere integre debeant* in quindecim diebus ante finem sui officij nisi solveret ex ~~[illegible]~~ concessa sibi licentia creditoris non tamen coacti sub amissione centum libr. d. sui sal.

*teneatur

Quater questiones terminentur per iudicem R. iij

Si quis agens fecerit adversarium suum evocari, si fuerit quantitas centum soldorum vel infra iudex questione de ipsa quantitate possit summarie et de plano

De istis causis non excedentibus c. sol. vide bona constitutione in v. lib. cap. ij
hoc idem in constit. lib. v. c. 2. ubi iudex potest uni parti deferre iuramentum

decidere sine libelli oblatione, ac sine strepitu et figura iudicij
sine debito terminare sed sibi congrue videbitur atque iustum;
Si vero quantitas fuerit, a centum solidorum supra, tunc offeratur libellus
ab actore et detur copia reo suis expensis, et deinde datur termino
ad respondendum libello, et legitimatis personis ad litis contestationem
non obstantibus aliquibus exceptionibus dilatorijs sive declinatorijs
quae in praesenti causa possint representari procedat ad statim ipsa litis
contestatio, non obstante aliqua alia exceptione nisi esset de illis
peremptorijs quae impediunt litis ingressum, videlicet rei iudicatae iuris iu-
randi, transactionis, pacti de non petendo, solutionis vel praescriptionis
et postea secundum iuris ordinem procedatur. Si quoque actor
vel reus voluerit offerre ius iurandum unus alteri, super quan-
titatibus vel repetitis, possit, et Iudex tenetur cogere illum cui
offertur iurare, dummodo ius iurandum sit tale, et fiat eo modo:
quod exinde sequatur conclusio, quod ille cui defertur, teneatur suo
nomine vel alieno; Et postea quis iuraverit absolvatur
vel condenetur secundum formam iuramenti et iuret secundum
quod defertur, et postquam iuratum fuerit, contra eum qui iuraverit
non possit postea occasione eius quod petebatur aliquid peti vel
cogi, nec et praeterea molestari, ac etsi ipsi iuramento contradic-
tum is qui iuramentum detulerit, iurantem vellet de periurio
accusare infra mensem, et postea non audiatur, quod liceat de-
latori praedicto, et si ille qui detulerit ius iurandum iuran-
tem reprobaverit legitime de periurio, ~~vel~~ nihilominus ipse
iurans statim probatione facta, per iudicem vocatur et per eum
compellatur ad defendendum vel dandum ipsi deferenti omne et totum

Et bene quia omnis causa de sui natura est summaria
et in ea requiritur libellus ut per Blanfranc. cap. 35
Iu vide pra: pa: ij, nec
potest renunciare libelli
oblationi const. cap. 6 respi
ciente
vide const. in lib. v. cap. 81
et Anglus sup. instituta
cap. 333
Exceptio praescriptionis
de ius iurandi praestando
et referendo vide const.
l. v. c. 2. et 70
Vide pra. pa. cap. 29. 30.

Causae civiles desertantur
nisi infra sex menses
expediantur vide const.
in additionibus cap. 99
capitaneus vel sindicus per
Iudicem remitti ex parte
vide const. cap. 30
et maxime si sit pauper
ut in const. de relatis
et promissionibus factis
ipsis vide const. l. 6.
cap. 18 quod si sit parva
plus debitum an capitale
Item debet iuratur
debitum vel praesumitur petitio
pra. pap. in forma res
positionis ad videndum
praestito non tamen ad litem
contestandam cap. 26 in his
inquisitionibus non cadit exploratio solventur ut per Anglum et Bellinum in tabula

Quis intelligatur usurarius vide infra r.la 7

Sententia ferend. infra mensem a conclusione in causa computatur

illud sup. quo eidem iuramentum delatum fuerit, et omnes
expensas factas in causa predicta eidem de proprio refi-
ciat, et ultra hoc solvere item in lib. XX pro communi debeat
condemnari. Volumus insuper et firmamus quod iusiu-
randum pro usurario minime offeratur seu offerri possit
et si delatum fuerit nullius valeat, nec teneatur ullo modo
iusiurandum, et quod secus sequeretur ex eo, vigore presentis
statuti, sit cassum, irritum, et nullius valoris
et usurarius intelligatur ille contra quem
probetur per quatuor testes idoneos de publica fama
[illegible] faciat, Teneatur insuper iudex infra
mensem postquam conclusum fuerit in causa ferre sen-
tentiam pena XX libr. de suo salario,

De citatis in iudicio non comparentibus R.la iiij

Non in qualibet actione requiritur trina citatio sed in primo actu tantum

In processu vero causae sufficit una citatio personaliter vel domi facta ut probatur pag. circa finem ultimae columnae ante quartam questionem

Pignus debet dari creditori vide R. de officio iudicis et infra sequenti carta pag. 51 vide

Si quis semel personaliter, vel ter domi requisitus fuerit,
vel creditori suo respondere contempserit, banniatur ad
fenestras palatij, sive logie, seu in platea communis,
Quod quicumque vult citatum defendere ad certum terminum
compareat coram potestate vel iudice, alioquin de quan-
titate petita pronunciabitur sententia contra eum, Et cum di-
ctis talis citatus, et bannitus, non comparuerit in termino
sibi assignato, potestas et iudex tenutam pronunciet et
dari faciat creditori de bonis suis recepto salario XIJ den.
[illegible] infra [illegible] ad [illegible] 28 ubi non licet [illegible] ad personalem
executionem

L. III

Non potest fieri executio generalis sive in derratam bonorum gesta et vide supra anglica

Nota quod creditor debet interpellare creditorem antequam vendat pignus Statuta de cartis 231 institutis de actionibus §. sic itaque col. penultima

contra nimium debitorem ex bonis, vel debitorem non habentem invenibilis

pro libra ab actore, et primo mobilia 2°. stabilia; Vel si debitor absens esset, aut se absentaverit ita quod per te haberi non posset, creditor contra bonorum possessores agere possit et obtinere de predictis relatione nuntii sive bauli; Sed si debitor, sive reus repertus et haberi poterit et solvendo non esset, ad voluntatem creditoris per te constringatur facta relatione nuntii sive bauli, quod de bonis suis sufficientem pro sorte et expensis non invenerit, tenutam Si quoque reus, vel contumax vel contumaces fuerit accepta tenuta; et postea tenutam ipsam acceptam infra decem dies, à die datae tenutae recuperare noluerit, audiatur primo ab eo refectis expensis, ipsi creditori integre restitutis, et prestita satisdatione de iudicio sisti, et iudicatum solvendo aliquo modo audiatur, si vero prefatus reus, vel contumax infra dictum tempus tenutam non recuperaverit teneatur Regimen cartam proprietatis fieri facere creditori de tenuta accepta, vel reus ipse, vel contumax creditori satisfaciat pro sorte, et expensis Et si dictus Reus sive contumax non venerint infra terminos sibi assignatos, et datos, ad faciendum cartam proprietatis creditori de ipsa tenuta accepta, Item vel Iudicem ipsi creditori de ipsa tenuta, ut dictum est detur in solutum sine alia citatione facta, primo per extimatores tenutae, et de extimatione de ipsa tenuta aut parte ipsius pro debito petito et expensis legitimis, Non liceat tamen creditori tenutam ipsam, sive in solutum datam alicui vendere vel alienare, nisi primo requisito debitore

citatus una pro tribus in prima actione non est vere contumax nec pro contumace reputari potest Lanfr. cartis 34

Statutus dicta quod expresse prime citationi venerint respondendo ad cartas 364 Idem tenet alter c. 17.

quomodo citari quis solitus est habitare et non habitat sed in eius districtu Vide bene ad fenestras ut l. v. N. 21

Non audiatur quod fuerit contumax in prima citatione nisi refectis expensis Statuto car. 17.

Post datione in solutum bonis debet creditor venire in possessionem ex decreto Statutus de off. iudicis maleficiorum vestis car. 368 ac de

Veneta nõ possit vendi à creditore nisi requisito debitore

eidem, sive contumaci aut primo heredi, aut bonorum=
possessori, quibus si voluerint redimere, tenentur re=
vendere pro eo pretio quo extat instrumentum data; et si contra
fecerit creditor solvat duplum pretij rei vendite
et dicta venditio, sive alienatio non valeat ullo modo.
Et hoc locum habeat in preteritis, presentibus et futuris.
Si aut tutores, et curatores minorum nesciverint credi=
toribus respondere, contentum aut ~~ter~~ existendo et ~~[illegible]~~ mi=
nores ad dictam contumaciam dannum aliquod paterentur
Tutores vel curatores ipsi, ad emendationem ipsorum damnorum=
Minores / et expensarum de eorum proprio teneantur. Minoribus aut
non habentibus tutores vel curatores, teneantur ipsi con=
tumaciter acceptam recuperare liceat infra annum. Baiuli aut,
possint sine commissione citationem facere in cuilibus, ac
citatio in vice ulti[m]a et tribus — et citare unamquamque pro tribus ad domum, assignando semel primam
secundam et tertiam diem, et citationes huiusmodi valeant
ac teneant, ac si cum commissione facte essent.
citatio nescion forenses vel domum non habentes in scrip[tis] quomodo fieri debeat vide melius l[ibr]o v. c[apitul]o 21 — Forenses vero, vel qui domum, seu habitationem non habuerit in
terra Sar[..] valeat ius districtus ad fenestras palatij, seu
logie ibi facte, seu in plateam magna dicte curie, bis super
primo actu, deinde super quolibet alio actu semel
citetur. Sive tubis per banitorem dicti curie et ipsa banimenta
loco legitime citationis habeatur. Et ante pronunciationem
Ante pronunciationem iudicij debet fieri fides de debito alias est nulla — fienda per iudicem fiat eidem fides de debito, in quocumque
loco contrario alias pronunciatio non valeat, et hat
tunc in presentibus tamen, possint dicte citationes, sive
banimenta sive et fattibuslia et teneant et executioni
mandentur, ac si in palatio d. curie vel circa fenestras,

aut alibi fierent ubi melius [illegible] valerent et tenerent =

Praeterea, dictis coibus facta citatione, et banimento ac et pronunciatione contra Reum, et elapsis terminis et temporibus in Statuto, et facta extimatione tenute accepte, et alijs singulis per in ipsis Statutis [illegible] observatis, tempore quo ipsa tenuta dari debet, in solutum creditori absque alia probatione facienda per ipsum creditorem, de debito petito pro qua probatione sufficiat sacramentum creditoris ipsius. Et non possit dari in tenuta domus si invenerit [illegible] alia terra bona sufficienti ad ipsam tenutam dandam.

Cuppi domorum nullo modo accipi possint in tenuta pro debito [illegible] nec tamen [illegible] coibus sub pena [illegible] librarum contrafacientibus

Quomodo exequendum [illegible] vide infra de preceptis et [illegible] mandatis [illegible] 27

De debitis Confessis et executione preceptorum

Rubrica V

Quicumque pecuniariam debitam confessus fuerit, et a Regimine seu iudice preceptum fuerit terminus sit decem dierum [illegible], quo termino elapso citetur reus quod veniat ad opponendum precepto; et si compareat coram Regimine aut iudicem duorum dierum terminus assignetur ad opponendum et probandum contra ipsum preceptum exceptiones infrascriptas solutionis, compensationis, et falsitatis, et si preceptum factum steterit per decem dies et non opposuerit elapso termino seu dilatione predicta, reus ipse ad voluntatem creditoris realiter et personaliter cogatur. Et si evenerit quod reus non compareat in termino sibi assignato, [illegible]

Marginal notes:

[illegible] arbiter debet [illegible] liquidationem debiti tempore quo tenuta ei datur in solutum

+ adiudicet et det tenutam ipsam in solutum creditori

Domus non potest in tenutam dari quando sit alia bona

Cuppi domorum non sunt pro tenuta sumendi vide [illegible] lib. [illegible] 21

Terminus in confessis non potest [illegible] [illegible] debet [illegible] ultima [illegible] et [illegible] opponere [illegible] debet [illegible] 283

Exceptio compensationis [illegible] potest opponi in precepto [illegible] et elapsis decem diebus [illegible] ad opponendum [illegible]

Tenuta pot dari creditori vide s. in p[ro]dicto et vide supra pag. c. 51 • in verbo pignus

ad opponendu[m] precepto, elapso d[ic]to termino ad executione[m] precepti procedatur, sine aliqua voluntate creditoris processerit q. superius est expositum, quod si creditor tenuta[m] voluerit recipere de bonis rei assignetur ei idem ab executoribus seu executore, que tenuta talis data, seu assignata si fuerint res mobilis, dictis xv dies, si vero imobilis stetit decem dies, elapsisque terminis huius, citetur reus q[uod] veniat ad recolligendum tenutam, qui si venerit

Post datione in solutum debet iterum mitti in poss[essione]m Arsius de ost[ension]e iudicij m[a]l[e]ficiis? certis cav. 068 § 1°

pr[esen]tia constringatur ad faciendum carta proprietatis, vel ad dandum in soluta[m] creditori tenutam sibi assignata[m], seu data, facta prius extimatione[*] de ipsa tenuta p[er] extimatores tenutarum co[mmun]is. Quod si reus ipse in termino predicto non venerit, tunc ponant[ur] extimatores ad exti=

Salarium extimatorum tenutarum

mandum ipsam tenutam, et facta extimatione p[er] Regimen aut iudicem dicti co[mmun]is ipsa tenuta creditori detur in solutum et talis ordo servet[ur] in sententijs diffinitivis, et habeant locum omnia supradicta in preceptis factis, vel fiendis alicui de aliqua re, seu quantitate reddenda, vel sol=
venda, prefatique extimatores iurent tempore electionis, extimationes quas fecerint, facere bona

[*] extimatione

vel restituenda

Tunc et sunt exequtione solutum? exequti sola vide supra c. 27 de preceptis et sententijs exequendis

fide, sine aliqua fraude, et habeant salarium intuitu? solo? de omnibus extimationibus quas fecerit infra unum milliare versus terram quatuor denarios pro qualibet libra, dum tamen non possit excedere dictum salariu[m] quantitate xxx soli[dorum] inter ambos extimatores

penae centum solid. cuilibet contrafacienti in predictis, ab inde
vero extra milliare vi den. pro qualibet libra dominus non possit
expendere dictum salarium quantitatem xi solid. inter ambos
sub pena dicta, salarium vero solvatur pro qualibet libra
solvatur xij den. camerario dicti comunis pro ipso comuni,
et a libra, seu xx solid. infra sicut pro rata capitis non
solvatur aut salarium in eo debito in quo solutum fuit
etiam trijs diffinitivis, nisi cum executioni mandantur
et etiam cum debitum non potest haberi solvendo, pro

In preceptis vero debet exprimi causa et an sorte vel grandia etiam appareat scriptura

Preceptis vero cum fiunt semper ponatur causa debiti et
quare debetur, et si de residuo, vel de summa aliqua
et alia appareat scriptura de ipso debito, tenente quoque
vel instrumento data plenam detineat firmitatem, et
perpetuo observetur illi sed actor in eis semper legittime
defendatur, Prohibemus preterea exacti personati

Pagamento delle prescrizioni a debiti

ad petitionem cuiuscumque persone pro aliquo debito persol-
vendo per officiales comunis predicti amplius quam xviij denar
per diem, et ordinem solvere non cogatur

De salario non solvendo in repetitione dotium conservatione indemnitatis et revocatione bonorum vi

Casus in quibus non solvuntur capita solidorum. Vide et alios casus in quibus non solvitur salarium supra

Pro conservatione indemnitatis quando fideiussores repeterent
ab ijs, pro quibus, seu in aliquo obligassent vel ipsorum
[illegible] de solutis et expressionibus factis ipsis bonis ex debitis exigendis a personis et precedenti [illegible] que [illegible]

Debent solui capita solidorum ubi semel soluta sunt et in suis diffinitiuis nisi in execut. mandi super precedent ...

heredibus seu possessoribus bonorum facta fide quod fuerint fide-
iussores, pro quibus non soluatur salarium, et non soluatur et salarium
in exceptione debiti, dummodo de dote constet per instrumentum vel testes,
nec etiam in salarijs aduocatorum medicorum procuratorum
et notariorum.

Nota quod si possent in dubium reuocari an fratres possint et debeant gaudere priuilegijs huius statuti ... Doctores dolt. sed cum aequitate debent gaudere et statui ... et obtineri.

De Executionibus instrumentorum Rubrica cvij

Ad hoc ut mutuantes gratis suam pecuniam seu apud
alios deponentes vel contrahentes liberaliores sint, citi-
usque et sine molestia sibi debitum consequantur, statuimus
quod quicunque instrumentum seu preceptum ostenderit iudici non
cancellatum, nec in aliqua parte sui suspectum continens
debitum in numero pondere vel mensura iudex ad petitionem
creditoris eiusdem vel heredis eius, seu procuratoris eiusdem
vel solennis factum statim debitori vel heredi ipsius preci-
piat sub certa pena quod infra decem dies soluat et numeret
quantitatem in instrumento contentam, creditori vel
heredi eius, infra quem terminum liceat debitori vel eius
heredi opponere, et probare tres exceptiones tantum vel
alteram earum scilicet solutionis exceptionem, vel alterius
liberationis aut falsitatis instrumenti, quibus vel
aliqua earum non oppositis et non probatis elapso dicto
termino debitor huius realiter et personaliter constringatur.
Quod si post dictum terminum elapsum debitor ipse non inue-
niatur, statim actor siue creditor ipse mictatur
in possessione bonorum ipsius debitoris pro mensura debiti
et expensis, recepto salario pro quoque duodecim denariorum

non cancellatum nota in istis executionibus summarie fieri, et instrumentum debet carere omni vitio ut notat Blasi. in c. quoniam in verbo simpliciter car. 31. itaque debet produci alias non debet exequi Angelus 274. 275.

Pondere vide Angelum car. 151 et quod consistat debet exequi dummodo sit liquidum infra x dies. An possit opponi alia vide Lanfranc. in verbo exceptione car. 96 bar. Lollinus in suis ... 17. 19. Angelus 273. 274.

Et super exceptione opposita contra instrumentum debet fieri compromissum Lanfr. 80 Oppositis et non probatis an dominus vel ... tenea... Angelus de mallefitijs 131. 17. vide ... lib. v. c. 17. car. 71

Pendente termino appellationis vel antequam laudum seu sententia in iudicatum transeat non

potest fieri executio laudi infra: in tractatu de arbitris 2o questio circa finem car. 16. ... per instrumentum et executione sententie diffinitive ... sapiens et ... pa. iuste est car. 35

pro libra, et ~~creditor~~ nisi debitor ipse realiter exerit bona, sive res sibi in tenuta acceptas infra X dies post ipsam missionem, iudex bona, sive res ipsas pro mensura debiti, et expensis sine aliqua requisitione debitoris sive rei in solutum concedat ipsi creditori, facta prius extimatione secundum formam statuti, qui creditor deinceps sit verus dominus et possessor, et non probans ipsas exceptiones vel ipsarum alteram in libris den. sine nomine audiatur. Super quo singulis procedat. Si vero debitor ipse, sive reus in iudicio non venerit, nihilominus fiat preceptum ex absente dicto modo deinde sibi denuntietur ad domum, et postmodum procedatur contra eum modo et ordine supradictis. Et si contra probatur reperiatur, cogatur prestare non obstante tenuta, quod statutum non intelligatur in contractibus iudeorum vel aliorum aliquorum contra quos probaret per publicam famam per quatuor testes idoneos que con~~...~~ exercerit ipsam pecuniam, sub usuris mutuare;

Contra hebreos usurarios vide super hoc constitutionem lib. V. c. 9. car. 12 et alia ad car. 51.

Volumus preterea quod si aliquis produxerit aliquam scripturam manu debitoris scriptam, de aliquo debito in rebus predictis statim iudex interroget reum si illa scriptura est sua manu scripta et si confessus fuerit suam scripturam esse procedatur contra eum dicto modo aliis admissis exceptionibus solutionis vel alterius liberationis, sed si negaverit suam scripturam esse et contrarium probatum fuerit per comparationem scripture vel alio modo, statim comparatio fieri possit etiam si dicta scriptura non habuerit aliquam subscriptionem,

De apodissa manu debitoris scripta vide constitutionem ad ... c. 9. et ad car. 92

Pena negantis scripturam propriam de iure communi ... in penam dupli ... qui propria ... 38. ... 46

sed nunquam debitor poterit examinari ante terminum dati diei quia et supra cap. ad car. 35 in fine captos [illegible] [illegible]

per dominum vicarium et duos notarios quos adhibeant seu ad hoc deputabit nulla exceptione admissa cogatur reus et personaliter ad solvendum ut supra dictum est et pro negatione in X libris condemnetur super quo possit et inquiri, si vero contumax fuerit procedatur contra eum ut supra in cautis publicis instrumentis dictum est, hoc autem statuto preiudicare nolumus statuto de dotibus restituendis. Volumus insuper quod si quis iudicis (?) [illegible] fuerit [illegible] aliquo debito in pondere numero vel mensura iudex ad petitionem creditoris [illegible] bonus facta sumarie et sine strepitu et figura iudicii debitore sive reum reus et personaliter cogat ad satisfaciendum creditori et contra ipsum procedat in omnibus et singulis agendis, quemadmodum debitum ipsum per instrumentum publicum ostensum fuerit ut supra in precedenti capitulo continetur.

Nota sumarie

Qualiter creditor mittatur in possessionem bonorum defuncti Rubrica viii.

Si quis decesserit vel in sepultum (?) decederet sine herede et creditor defuncti aliquis appareret procedatur hoc modo videlicet quod iudex ad petitionem creditoris faciat bandiri in contrada in qua defunctus habitare consueverat, et ad fenestras logie quod quicumque ipsius defuncti vult esse heredem infra mensem creditori de iure respondere veniat cum effectu, quo banno ad facto infra dictum termini, si non comparuerit aliquis qui velit esse heres quod ex nunc elapso termino dicti mensis possit creditor ipse agere contra bonorum possessores sine aliqua

pronunciatione iudicii, vel requisitione aliqua della facion lo salvo
quod si aliquis comparuerit, ad defensionem alicuius rei quam dicat ad se
pertinere, audiatur, et ostendere et demonstrare possit de iure suo

Asserens se possidere si non possidet quid iuris,

et si dicat se possidere offeratur ei libellus et sin iuris ordine
procedatur in causa et quod iuris est fiat, et si predictus qui dixerit
se possidere non ostenderit reperiatur possessor, teneatur parti adverse
ad interesse et expensas, ut continentur in libro v. de his
quod si de bonis que defunctus possidebat tempore sue mortis
haberi potuerint, aliquis vero non comparuerit qui ipsius defuncti
vel pro creditoribus velit esse heres, vel ipsa bona defendere
creditoribus tenuta ex ipsius bonis detur pro quantitate sibi
debita et expensis, procedatur eo modo et ordine supradictis
contra bonorum possessores, si bona ipsa non sufficerent ad supple
mentum in residuo quantitatis debite et expensarum, teneatur
per extimatores dicti comunis extimata sic pleno iure ipsius
creditoribus, non obstante si de ipsa tenuta post debitum ipsius
creditoribus aliud vel aliquis huius titulum habuisset. Si uxor

Item de dotibus mulierum

esset defuncti mortui aut heres vel heredibus in tenutam de
bonis ipsius, sibi pro suis dotibus obligatis vel etiam si
uxor ipsa possideret de bonis ipsius quod sibi liceat pro
suis dotibus retinere et fiat ~~et fiat~~ electio extimationis
modo predicto et secundum extimationem fiendam bona sibi
extimata efficiatur ipsius. Si quis alius creditor de
bonis alicuius defuncti possideret simile observetur,
sed si ille, ad quem talis hereditas pertineret esset
absens sibi pro tempore dicte sue absentie bambie non

precedunt separandi nec et pupillis tutore carentibus et ille intelligatur sine herede decedere cum non compareat aliquis qui velit esse heres. facto bandimento in crida defuncti ut superius est expressum

De fideiussoribus qui principales poterunt presentare vel de ipsorum bonis attignare Capitulo ix

Si quis fideiussor poterit presentare principalem vel de bonis suis attignare in terra saxoli vel eius districtu tantum quod sufficiant ad solvendum condennationem vel sortem sive debitum cum effectu ad quam vel ad quod ipse fideiussor aut fideiussores alijs teneretur. nullatenus cogi valeat sed sit ab eadem fideiussione seu promissione totaliter absolutus ad petitionem ipsorum fideiussorum facta fide summaria per instrumentum vel testes aut confessionem partis principalis rationis et petentis ad voluntatem fideiussorum sine aliqua petitione strepitu et figura iudicij per iudicem vel potestatem constringatur ad conservandum fideiussores ipsos indemnes a promissione seu debito ad quam vel quod pro alijs obligati sunt vel specialiter pertinens non obstantibus aliquibus statutis factis in contrarium, salvo potestas vel eius iudex parcat alter fuerit negligens in predictis solvat ... pro banno

Soldos libras denarios

sine strepitu et solemnitate iuris dicit Bar. in l. filius fam. ff. de donat. quod ubi in statuto sunt apposita dicta verba iudex potest examinare et recipere testes non iuratos et infames et procedere diebus feriatis et in honorem Dei ut refert D. Petrus de ferrarijs in practica in verbo summarie car. 13.

Item infra
Quis dicatur proprie mercator vide Angel. car. 288 et 289
quod nota et vide contra Abbatem q. 78. i. volu: car. 47. et 281

De mercatoribus et artificibus personali detinendis pro eorum debitis persolvendis R.ca x

Mercatores, artifices, et omnes tabernarij ac panisfauli et beccarij pro pecunia rebus, quas pro eorum arte et mercantijs acceperint vel habuerint a quibuscumque personis ad solutionem vel ad restitutionem ipsam sine aliquo strepitu et solemnitate iuris ad voluntatem creditoris personaliter compellantur. Et e contra si quis aliquis beccarius negaverit aliquam bestiam seu bestias emisse et probatum fuerit contrarium per unum testem solvat vice qualibet XX solidos cuius banni medietas sit Comunis et alia accusatoris.

De importantia istorum verborum vide supra sub eodem signo F

De Restitutione dotium R.ca xci

Potestas et iudex et quilibet qui pro tempore erit teneatur et debeat summarie sine strepitu et figura iudicij omnia et singula capitula promissionis dotis, et pacta in quolibet instrumento dotali contenta observare, et soluto matrimonio reali et personaliter cogere et detinere eum, qui confessus fuerit dotem recepisse, vel heredes ipsius sive possessores bonorum suorum ad petitionem eius, qui apparebit, seu appareret dotes dedisse, vel heredes eius aut alterius personae cui competeret actio dotis, vel dotium et contra instrumentum seu petitionem dotium nullam exceptionem admittere, nisi exceptionem solutionis, vel falsitatis, quae quidem solemnis observare intra castellum dotale [illegible].

Debet attendi statutum domicilij viri in restitutione dotis, pro. par. licet pro statuto loci matrimonij contracti sit in restitutione dotis [illegible] 238

Statuendi debitore probaverit dotis intra annum a morte viri seu a die soluti matrimonij pro. pa. cur. 79 in verbo dic. d. Margherita [illegible] in [illegible] Dl. 27 circa finem [illegible] 41 [illegible] reg. Bartoli [illegible]

Vide ab[illegible] i cap. 1.

vid. Statutum de executione instrumentorum non praeiudicat huic ut habetur in capitulo d. statuti

uel cum forensibus sua dote debere reddere dicti castellani
Terre predicte. Preterea potestas et iudex teneat et debeat,
ad petitionem uxoris cuiuslibet uel consanguineorum
suorum cogere ad restitutionem dotis reatum et pertinaciter
summarie facta fide ipsi potestati uel iudici quod uir male fa-
ciat facta sua et substantiam male tractat ad
quae probandum sufficiat fama publica quae ...
Item quod si uir non uenerit — circa regimine
Potestas uel Judex teneatur et debeat summarie sine
iuris strepitu dotem ipsam restitui facere omnibus
et de omnibus dictis uiri, ita quod dos amicti non possit
quod quidem statutum locum habeat in quibus libet casibus pre-
dictis preteritis presentibus et futuris. Volumus
ut super et firmamus quod si uxor alicuius decesserit
sine filiis uel cum filiis infra pupillarem etatem dece-
dentibus quarta pars dotium ipsius et iure ema-
nere debeat penes uirum, et ad restitutionem ipsius
quarte partis nullatenus teneatur, et hoc locum
habeat quomodocumque uir uel alius pro eo, dotem habuerit
pro uxore, et si ipsa uxor pro se uel alius pro ea dotem
dederit, et in dotis augmentum uiri inter partes aliud
fuerit actum, quod quidem statuti locum habeat
tam in matrimoniis fiendis, quam factis nondum
solutis et consumptis per carnalem copulam alias
uir nil lucretur

licet statutum loquitur de restitutione dotis idem habet locum in solutione [illegible] 99. Vide [illegible] instituti de act. [illegible] 265 [illegible] fuerat col. 23 [illegible] 261, 262, 263. [illegible] c. 4. 264.

Vide supra aliud statutum [illegible] 8. quod [illegible] creditor [illegible] in possessionem bonorum defuncti, vide [illegible] de maleficiis [illegible], Augustin [illegible] c. 6. [illegible] ubi dicit quod mulier potest resistere de facto [illegible] demolitionem domus mariti banniti [illegible] protectionem

Si matrimonium non sit consumatum per carnalem copulam uir nihil lucratur [illegible] ex [illegible] d. statuti, de late uide cons. Abbat. i. [illegible] quod [illegible] ex [illegible] proprie [illegible]. [illegible] statuti non habet locum si mulier decedit cum filiis

[illegible] uiri [illegible] uoluit Bar. [illegible] Bar. in l. 3a de [illegible] Alex. [illegible] apostillis quod mulier [illegible] dicens [illegible] tenendo uide [illegible] de restitutione dotis [illegible]
Pretorum [illegible] debet fieri de [illegible] in casu dotis restituende [illegible]
[illegible] debere [illegible] maritus [illegible] quarta parte, [illegible]
n.o 9, [illegible]

x. x. pro uiro

De testamentis executione mandandis. Rº xij

Ad hoc ut testamenta et ultime voluntates sine littigijs effectui demandentur, potestas vel eius iudex, heredes defunctorum seu bonorum possessores, cuiuslibet testatoris, visis testamento vel qualibet alia ultima voluntate non abolita, non cancellata nec in aliqua sui parte suspecta, ad voluntatem fideicomissarij ac etiam ad petitionem legatarij, pro satisfaciendo relictis et legatis omni iuris solemnitate, et strepitu et figura iudicij contemptis, realiter et personaliter constringatur, nulla exceptione obstante, exceptis falsitatis, solutionis, vel pacti de non petendo, quas exceptiones proponere, et probare teneatur, infra decem dies a die petite executionis, quas si proponens infra dictum terminum non probauerit condemnetur quolibet exceptione in comitatu in quolibet testamento numerentur quinque testes quem de eo numero et supra executioni mandetur et predicta extendi volumus et ad casus testamentorum preteritorum per viam pacti vel transactionis non sopitorum.

seu fidei comissarios

Nota quod in Comitatu sufficiunt quinque testes in testamento [illegible] de iure ut ff de [illegible] l. fin. [illegible] de [illegible] ord. [illegible] glo. princ. c. 12

[illegible] probata in solidum et sufficiat

De Relictis et promissionibus factis pijs locis. Rº xiij

Relicta et promissiones tam rerum mobilium quam immobilium facta vel facte pauperibus aut aliquibus pijs locis, a promittentibus vel relinquentibus vel eorum heredibus aut eorum possessoribus et quolibet eorum in solidum obnoxijs et eidem dicti cogantur ad solutionem et satisfactionem ipsorum visis testamento seu promissione aut alia qualibet ultima voluntate

Pauperibus [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] debeo [illegible] [illegible] c. 12

nota capienti aliquid non esse solvenda in casibus suis et pacis eiusdem ac S. rub. 6. omni iuris ac solemnitate accord. pretermissis ipsos fratres detinere ad petitione eorum quibus debeat predicta sine aliqua solutione salarij

De Prescriptionibus rerum Rub. xiiij

Vide proi. par 84 ubi vult quod minor iuvet prescriptione statutaria vide Arrett cap 228 l'eta de iure canonico spatio trium annorum prescribitur res mobilis v. de prag. in verbo prescriptus a decem. 29. Percitatione interrumpitur talis prescriptio

Scrupulosam prescriptioni observantiam decidere cupientes et ne rerum dominia sub incerto maneant providere volentes, presenti statuto firmamus quod quicunque rem mobilem non vitiosam per spatium trium annorum, vel immobilem bona fide per spatium annorum decem sine interruptione cum iusto tit. possederit rem ipsam prescribat et possessio per citationem interrupta intelligatur.

De venditionibus et alienationibus fictitiis Rub. xv.

Vide super hoc statutum consil. Cornei c. lij. las ubi continuit in finali: et plat et constitutio in l. v. c. 28 de simulatis venditionibus satis ad propositum.

Quia nonnulli volentes alios suis iuribus defraudare alienationem de suis bonis faciunt, postmodum cum alijs contrahunt, et sive ut hominum malitijs obviemus, statuimus, quod quicunque habet

bona posita in terra sa. quel tiro ditri. ...
parte

Nota et perpetuo tenementi quaeunditur non potest allegare fraudem vel simulationem contra emptorem. L. cum filius. c. de revocandis donationibus. l. si venditor. ff. de remissione pignoris. Vide manum mittis. l. filio. c. de iis quae in fraudem creditorum. Bar. in l. post contractum. ff. de donationibus.

ipsorum bonorum vel aliquorum vendiderint donaverint seu quovis alio titulo alienaverint, seu [illegible] et post dictam alienationem vel aliquis pro dictis per se, vel alium, vel gius habentem ab eo possederit, fructus ex ipsa re vel rebus percipiendo et ipsa bona tenendo per se vel alium seu eius habentem ab eo per tempus quinque annorum pacifice et quiete dicta venditio, et alienatio prosperae et stet et [illegible] habeat. ac nullum [illegible] ur effectum, et eis fides aliqua per officiales dicti loci adhiberi non possit, sed ipsas venditiones, et alienationes sic factas dicimus esse nullas et nullius valoris esse statuimus et hoc locum habere volumus in alienatione et venditione [illegible] vel de ipsa locatione fuerit, pro ut sibi [illegible] statuti, ad hoc ut hii qui cum aliis contrahunt decipi seu fraudari non possint; quae quidem locum habeat in praeteritis praesentibus seu pendentibus et futuris non tamen habeat locum predicta in ~~hypothecis~~ hypothecis

De Venditoribus tegendis pacta et promissa servare. Cap. XVI

Vide l. c. 2. tomi statutorum [illegible] 13.

Si quis castellanus terrae sancti [illegible] alicui castellano dictae terrae promictat aliquam rem mobilem vel immobilem vendere seu permutare, aut dividere, et talis venditio facta fuerit promissio, probaverit sibi promissione factam fore sine tr[illegible] et figura iudicii, talis promissio in praesentia [illegible] et probata, Regimen teneat ~~et debeat~~

talem promittentem cogere, et cartam venditionis
seu permutationis [illegible] facere, iuxta consuetudinem
terre sard. promissione facta et probata ad
sensum sapientis cuius promissio facta
fuerit. Venditores autem alicuius rei vendite ali-
cui sardinie ad defensionem ipsius rei vendite
et ad observandum omnia in instrumento venditionis
contenta per Regimen d. terre vel cum opus contingat
precio instrumenti, vero instrumento venditionis
ad voluntatem emptoris vel heredis ipsius aut ius
habentibus, ab eo omni iuris solemnitate omissa vel
ad restituendum pretium, et interesse ipsius emptoris;
de quo interesse stetur sacramento emptoris nisi
infra mensem postquam denuntiatum fuerit defensionem
susceperit, non obstantibus aliquibus exceptionibus
protestationibus, minoris etatis petitionis restitu-
tionis in integrum, vel aliaque cumque iuris seu
facti; nisi forte fuerint pacti inter venditorem
et emptorem ut de evictione non ageret. [illegible] de
fensionem emptor non peteret. Simili modo emptor
ad solvendum pretium venditori summarie omni iuris
solemnitate omissa ad voluntatem venditoris per Regi-
men vel cum opus compellatur. instrumenti pretii sem-
[illegible] aliquibus exceptionis pretii solutionis vel falsi
non obstantibus, Nullo [illegible] tenuta
seu possessionem rei vendite apprehendat seu intret sine

quod venditores rem venditam debeant manutenere et defen-dere

Sextus c. 251

Nota in solutione pretij rei vendite summarie proceditur

Nota et quod non licet intrare in possessionem rei vendite sine expressa licentia judicij citato possessore et debet dare licentias et non [illegible] de actis c. 249

Licentia vicarij seu iudicis ipsius publ.ce data et predicta locũ habeat in preteritis presentibus et futuris. Dicimus etiã q nulla persona possit apprehendere tenutam et possessionẽ alicuius rei vendite seu donate sine licẽtia nostris vel eius Judicis Et q nulla licẽtia sub ipsum vicariũ seu officialem curie sac.e alicui possit dari seu concedi intrandi seu apprehendendi tenutam et possessionem alicuius hereditatis seu rei immobilis nisi primo citatus fuerit pro.te alter domini legitime ille qui eamdem hereditatem seu rem habuerit et possederit quoquomodo et si comparuerit ipse vel alius pro eo dicens ad se pertinere detur ei libellus et examinetur legitime iuribus utriusque partis et si aliter factum reperiatur non valeat ullo modo nec ex licentia contra formam predictam datas seu concessa alicui ius aliquod acquiratur

Sed in emptionibus fieri ... vel tenent. ... colono vide ... ad cap. 3.

quod autem dicat questio, discordia ... seu causa vide ... in tractatu de arb. c. x. ... confirmat c. 80

De Discordijs seu litibus existentibus inter coniunctas personas c.la xvij.a

De ... gradu vide constitut. c. 145.

Si aliqua questio seu discordia esset inter quosvis consanguineos vel affines usque ad 3.m gradum inclusive, vicarius vel Judex curie sac.e qui pro tempore erunt teneantur et debeant sub vinculo iuramenti, ipsos coniunctos sic discordes vel ipsorum tutores et curatores, et aliorum si minores

sistere in presentia et consensu duorum consanguineorum
proximiorum sponte cogere et detinere in palatio comunis predicti
itaque deinde non discedat nisi primo ponat et eligat duos
ex ipsis vel alterius eorum consanguineis seu affinibus
propinquioribus et coniunctis ad ipsam litem questionem
seu discordiam componendam et concordandam ac etiam
terminandam, qui sic positi et electi post compromissum
in eos factum teneantur et debeant compositionem
et concordiam facere et sententiam ferre inter ipsos
consanguineos vel affines infra mensem sub pena centum
solidorum pro quolibet arbitro, nisi de voluntate compro-
mittentium fuerit prorogatum, qui prorogari possit
usque ad alium mensem, et non ultra; et nichilominus
vicarius vel eius iudex ipsis talibus sic positis et
electis precipiat et penas et banna imponat et
citet et per remedia cogat ut infra dictum terminum
ipsam questionem seu discordiam debeat concordare
componere et sententialiter terminare, et concordiam laudum
et sententiam ferendum per dictos arbitros sic electos,
ipsi compromittentes teneantur infra quinta die
a die late sententie dicte, vel laudi approbare confir-
mare et emologare per publicum instrumentum
ad penam XXV librarum comuni applicandam, alia pena
in compromisso contempta et ipsam compositione

Hic a parte petendi compromissum
Spectat reo convento et
alteri utrique partium Paulus
de Castro in cons. 61
Lanfr. q. 16 in tractatu
de arbitris q. 80
[illegible] competit
de actis ut Blanc.
Quod si in compromisso
fuerit [illegible] pro-
missum de non reclamando
seu appellando etiam
cum iuramento an possit
appellari dic quod sic
ut clare patet in
consil. l. 6. c. x
Sed quare est ut ab arbi-
trat. a iure statuto ut per
Grat. Pap. in consiliis
ad cons. 59.
Utrum hoc statutum obliget
clericos vel minores aetatis
[illegible] vide Lanfr. in
tractatu de arb. q. 16
Arbitratores statutarii
dicuntur arbitri iuris Lanfr. 80
Et quare tale statutum
fuerit introductum vide
Castrensem
Item statutum non obligat
affines mortuo viro vel
uxore quia cessat affi-
nitas Paulus de Castro
in v. volu. cons. 80
Vide notata in tractatu de arbitris in principio

Si bonificauit in re iudicata potest exequi et die feriata Angelus car. 342

Et si fuit exceptione appositum iustitie debet fieri compromissum Bartolus car. 80

Arbitratores possunt petere salarium Consiliorum cap. 17. 79.

Sententia duorum arbitrorum valet et tertio nolente hoc et absente Corsus in tractatu de arbitris car. 6. in questione

Bene statuitur quod ut mittat ad ... arbitratores pro presenti

cap. 6. ut arbitratores cadant in penam predictam Consiliorum cap. 4

Et quando una pars negat iustitiam debet fieri compromissum ...

concordiam et sententiam ab ipsis partibus bis faciat dicti officiales vnatas firmas ad penas predictas, et si dicti duo arbitratores non concordauerint teneantur partes compromittentes eligere tertium ad petitionem cuiuslibet postulantis et duo cum ipsis tribus et tertio parte et contradicente altera vel absente et citata possit prout eis videbitur ipsas controuersias et questiones terminare et sententiare non obstante quod sententia alterius ex arbitratoribus qui minorem sententiam declarauerint dummodo in maiori duo sint concordes. Et predicta omnia et singula obseruari volumus etiam in compromissis quibuscumque voluntarie factis, et sententie, lauda et arbitria dictorum arbitratorum exequantur et executioni demandentur quemadmodum iubet instrumentum. Quod si vicarius vel eius iudex fuerit negligens in aliquo predictorum soluat de suo salario XXV libras et deueniat in casu predicto.

De Contractibus a minoribus XXV annis

Rubrica XVIII

Statuimus et ordinamus quod omnes et singuli contractus qui celebrati apparerent temporibus retroactis vel celebrabuntur et fierent quomodolibet in futurum coram vicario dicte terre sancti ... vel eius iudice, et assistente ... ipsorum vel alterius eorum interpositione decreti et inuocatione ... dicte

Vide tractatum lib. 2 car. 153 Statuti de ... de ... que habet regionem de iure communi in tali contractu minorum ... Angelus ... in margine car. 151 et lib. V ... cap. 12 et 113

Terre Sac. velut eius districtu cum consensu duorum proximiorum consanguineorum si extant et si non extarent saltem duorum affinium de ceteris habeantur pro intimatis in actis, ac si essent intimati in actis curie dicte terre, et res habeant et effectum, et propinquiores consanguinei requirantur in contractibus minorum secundum formam constitutionum, sufficiant de proximioribus masculis maioribus XXV annis in terra Sac. degentibus seu degentibus, ne in infinitum teneamur terras alienas exquirere.

De ista actione reperitur libellus et litis contestatio Aflictus car. 388 vide etiam infra rub. 11 de eo qui vendit quantitatem quam ad occurrentem agrimensores seu diffinitores debent iurare et ad valetudinem rationis Aflictus car. 238

De Diffinitionibus et terminationibus Prediorum Rub.ca XIX

Vide tract. lib. 2 car. 153 idem Capitulum constitutiones regni unde et infra l. 4 Rub.ca 50.

Si de diffinitionibus prediorum rusticorum et urbanorum domorum et terrarum positarum in terra et districtu Sac. ab illis qui possident coram regimine vel iudice dicte terre querela fuerit exposita, regimen vel iudex a partibus unum vel duos homines de antiquioribus vicinis aut contrate eligi facere teneantur etiam ipsos invitos cogere diffinitionem et terminationem facere dummodo eis specificetur locus sive bonis de qua per partes querela est exposita, qui vero terminos novos post terminationem sive terminos antiquos extraxerint invitis illis quorum sunt predia diffinita in XXV libris pene nomine condemnentur, et termini in hiis ad locum solitum reducantur. Et hoc locum habeat in petenti

partibus et futuris et bannum pecog ad futura tempora reducunt.
et extendat. Si vero aliquis quo diffinitores et terminatores
pro [illegible] petierit negaverit se possidere rem quam petentem se querimo-
niam exponentem de finibus et postea per adversam partem
probatum fuerit possidere, qui huiusmodi negationem fecerit
rationem sui mendacii in libris expungatur cuius banni medietas
sit accusatoris et alia sit comunis prescriptione alicuius temporis non
obstante. Et res de qua querimonia exponet nihilominus terminetur.
Si autem aliquis super apprehenderit vel occupaverit possessionem
alterius et postea per diffinitores in totum vel in parte restituta
fuerit, qui super apprehensa fuerit solvat comuni pro banno centum
solidos diffinitores et terminatores qui renda [?] cum partibus diffinitiones
\+ et terminationes facere debeant et sivi dividendo per divisionem
officeret inutilis aliqua partium tunc dicti diffinitores possint
15 et debeant adiudicare ipsam partem, que officeret inutilis
alteri parti maiori pro condecenti pretio per eos declarando et debeat
referre quod fuerit in octo dies postquam terminaverit et ipsam
reduci faciant in scriptura qui si non fuerit tam ipsi diffinitores
quam partes in xx solidis pro quolibet condenentur, Si quis vero possessionem
alterius apprehenderit, et eidem fuerit a dominio, res apprehensa
repetita in curia dicte terre, et legiptime probatum fuerit apprehensio-
nem sine facta, in centum solidis condenetur et quicumque apprehendi-
derit eis finibus restituat postulanti, et in diffinitionibus et ter-
minationibus quas fuerint dicti diffinitores seu terminatores quos
eis partes ad locum portaverint terminos, teneatur eos propriis manibus

Qui negaverit rem possidere et postea de mendacio convincatur puniatur,

Prescriptio

Arbitratores possunt petere salarium lansfr. ex 15. et 17.

Maior pars absorbet minorem statuto tit. de aliis 55 preiudiciis con 15

\+ Quando res propter divisionem efficeretur inutilis arbitri possunt illam uni ex dividentibus adiudicare pro illo pretio quo ipsi videbitur [illegible] eis pro pag. 178 vide Angelum in [illegible] ex 236 [illegible] 368 [illegible] idem l. [illegible] C. de don. [illegible] bal. d. [illegible] 61. et 67.

Apprehendens rem alienam de iure com[muni] est pena 50 aureos Angelus 178
In petitione compromissi ad terminandum non requiritur libellus sed sufficit simplex petitio

mittere in loco in quo diffinitio et terminatio fieri debebit vicarius insuper vel eius iudex ad ponendum, et eligendum diffinitores et terminatores huiusmodi teneantur. et debeant partes summarie sine strepitu et figura iudicii et porrectione libelli partes cogere, et detinere, predicta que locum habeant in preteritis futuribus et futuris.

De Arbitris iniquis R.ca xx

Si arbitri vel arbitratores seu diffinitores et terminatores predicti inique arbitrati fuerint in questione quam habent arbitrari et diffinire solvat com[muni] pro banno decem libras, et teneatur parti lese ad interesse si manifeste iniquitas apparebit

De ijs qui habent arbores In terra alterius et arboribus et fractalibus in confinibus existentibus R.ca xxi

Si quis arborem vel arbores suas in silva alterius habet et in terra et domini terre, sive silve ipsas arbores emere voluerit, dominus arborum cogatur a Regimine domino terre sive silve vendere iusto pretio, et si fuerit forte discordia in pretio unum vel duos viros qui statuant pretium eligere compellatur. Qui sic electi eligantur Regimen ipsum pretium ordinare incertum terminum eis dandum, liceat tamen dominis ipsarum arborum interim

poma colligere et si caderent in predio sive terra vicini sine aliqua pena, Si quoque aliqua arbor, seu fractali steterit in confinibus, itaque terra vicini impediat in aliquo teneatur dominus arboris seu fractalis in octo dies postquam à Vicino denunciatum fuerit ipsum fractale vel arbores, seu fractalis incidere, alioquin cogantur ambo coram iudice comparere, et iudex cogat eos ad unum divisorem comune eligendum qui in absentia partium dictas arbores seu fractalia expensis partium per sacramentum incidere compellatur. Preterea quicumque habet partem in aliqua arbore ubicumque posita, et voluerit eam incidere et partem suam accipere possit sine aliqua conditione et sine pena, Et qui contrafecerit non permittendo arborem incidere et partem accipere puniatur in XX solid. et amictat ius quod haberet in ea primo ad hoc convicimo et contra te penitus requisito,

De contractibus tutorum vel curatorum cum minoribus
Cap.° XXII

Contractus universi à tutoribus et curatoribus minorum facti iudicis vel Dictoribus auctoritate sine liberatione vel absolutione tutorum diligenti examinatione coram iudice de ipsis contractibus facta, sint firmi, et non liceat tutoribus vel curatoribus minorum nec alicui ipsorum seu alteri personi alterius facta gerenti vel ipsorum in sua familia habenti cum ipsis minoribus contrahere vel contractum facere sine iudicis eius presentia, et auctoritate, Et non liceat ipsi vel ipsorum alicui de bonis ipsorum pupillorum vel alterius cuiuscumque persone nomine emphiteosis aliquod ius seu actionem recipere seu acquirere in ipsis bonis seu de bonis uxoris, que alias si non esset emphiteotica pertineret ad alium seu de bonis propriis quas aliquis haberet, Et si contractus

Emphiteoticares

iuramentum istud nemini ... potest quod statuta laicorum insistit

fieret uel etiam si ipsi minores iurarent uel quod Deo promicteret
non uenire contractus sint cassi et nullius ualoris existant
et qui tale ius acquisiuerit uel acceperit soluat communi pro banno
xxv libras den: et illi cuius interest ipsa iura et actiones
restituat, Atque fieri facienda et ad dicti bani exa-
ctionem Ptas et sui officiales teneantur et debeant pro-
cedere ad petitionem cuiuslibet postulantis omni modo quo eis ui-
debitur, Et predicta locum habeant in preteritis, presentibus et futuris
Et si vicarius uel sui officiales negligentes extiterint
in predictis uel aliquo predictorum perdat de suo salario xx
libras, Venditiones uero, et alienationes a tutoribus et curatoribus

Venditiones faciende

facte de bonis pupillorum adultorum uel minorum etiam si fideiussionem
non prestiterint cum ipsis faciat auctoritate iudicis valeat et teneat
Nullus quoque contractus inter minores tutores uel cu-
ratores ipsorum factus, sine iudicis uel Vicarii presentia
et auctoritate etiam si iuramento aliquo fortiatur effectum. Hoc quod

iuramentum uel super

dicimus in patre et auo esse et de ipsis bonis et rebus
que ad filios fuerint deuoluti uel deuolui in futurum
ex paterna uel materna linea uel et aliunde in quibus
solemnitas que in tutoribus et curatoribus minorum circa in-
uentarii confectionem in prebendis satisdationibus et aliis solle-
mnitatibus exigitur uel exigitur, a tutoribus quoque uel cu-
ratoribus minorum, uolumus obseruari et de bonis minorum
seu quorum tutores uel curatores sunt inuentaria conficiant
et sumat principium, a die decreti per iudicem tutele uel
cure, et ipsum inuentarium perficere in tribus mensibus non obstante
quod testator noluerit inuentarii confectionem. Quod si non
fecerit ipsi tutelis uel curis ... presentis statuti
in uentarii que sit de iure uide per rap... cor. 8

quod tutores et curatores minorum faciant inuentaria ... et tutele ... cod. lib. v. ii

Testator non potest prohibere inuentarii confectionem

Idem uide ... de except. c. 31.

Penam autem faciendi ...

sint privati et ad matrem vel alias propinquiores devolveat non obstantibus aliquibus constitutionibus que in contrariu loquerentur

De contractibus factis cum forensibus

R.ca XXIIJ

Qui contrahit cu forensibus preter mercedes vel simile tenetur ad eius debita generaliter

Ad hoc ut comuni et speciali persone terre sax.e dannum aliquis non patiatur et qui cu forensibus contrahunt et habent debita de suo salario solvere compellantur. Statuimus et ordinamus quod nulla persona de districtu sax.ti faciat aliquem contractum cu aliquo districtuali perusino, eugubino vel fabrianensi, et siquis fecerit faciat suo risico et fortuna, et Comune vel aliqua specialis persona ipsius propterea non obligetur, aut ipsi coi vel speciali persone dannum aliquis sequi possit, Et quicumque castillanus, seu habitator terre sax.ti ferrati vel eius districtus fecit seu faciat cu aliquo forensi debitum vel contractum

Nota pro istis qui contrahunt cu forensibus quorum gratia quod de represalia comunicatione que ipsi contrahentes tenentur refficere interesse hiis qui pro dicto gratia pasti fuit

teneat et debeat omne dannum et expensas ac interesse coi et specialibus personis ipsius restituere ac reficere quas et quod dictum comune et specialis persone ipsi aut ipsorum aliquem occasione dicti debiti vel contractus incurreret, Et Vicarius et sui officiales teneantur et debeant ipsos ad restitutionem et satisfactionem illius danni et expensarum ac interesse ad voluntatem specialis persone vel secundum comunis ubi

Nota pro patientibus dannum occasione represaliarum

comune dannum pateret pro cogere, et detinere eos quorum occasione seu propinquorum debito dannum pateret. omni exceptione remota Et de ipso danno et expensis ac interesse sacramento patientis stari sine aliqua probatione, et si persona haberi non posset ad faciendum vel fieri faciendum satisfactionem ad dandum in solutum dannum patienti de suis bonis ad voluntatem sapientis dannum sumarie procedat. omni exceptione remota itaque occasione ipsius debiti comune vel aliqua specialis persona non in aliquo obligati nisi solum qui debitum vel contractum fecerit, Nihilominus potestas et sui officiales faciant et facere teneantur omnibus et singulis forensibus causantibus seu causare volentibus coram ipsis cu aliquo castillano et habitatore sax.ti vel sui districtus

Quod adverte tractentur
in Sax.to f. nostri castellanes
tractantur in patria unde
sunt forenses, vide
infra r.ca 63.

hoc et est de iure per
Collinum in ciuis [illegible]
[illegible] reg. [illegible] reg. 10
fol. 6. car. 4.

illud ius observetur et faciat observari quod seu fieret saxoferratensibus
in terra unde sunt ipsi forenses qui ius petierint contra castellanos
siquis autem noster castellanus petierit ius suum in terra forensium ut
quod factum fecerit forensibus in terra saxoferratensi ipsis nostris castellanis
non fieret in dicta terra forensium in simili vel quasi simile
causa Regimen teneatur et debeat ad petitionem conque-
rentis requirere terram et officiales ipsius terre per litteras
et ambasciatores de observatione predictorum et facta
requisitione dicta si per officiales illius terre non servaretur
quod supradictum est Regimen teneatur et debeat
[illegible] admonitione et facere nostro castellano et procedere contra
terras ipsas et ipsarum terrarum personas [illegible] as realiter et
personaliter capere et detinere donec noster castellanus habe-
at de bonis mobilibus dicti forensis tradat ipsas res quibus
vicarius videbitur dicto castellano petenti modo predicto, Ad
hoc ut ipse castellanus petens teneatur et debeat defen-
dere castellanum habentem et solventem ab ipso forense
et ab omni molestia quam inferret forensis ipsi castellano
habenti de dictis bonis, et de eis tradenti ut dictum
est, omnibus suis expensis, Et si dictus castellanus ha-
bens de dictis bonis dicta de causa defendere noluerit
castellanus ipse sic defendens si habuerit mobilia dicti
forensis, deponat illud, si autem possessionem deponat
fructus ad mandatum et voluntatem domini Vicarij seu
Iudicis,

70v

De sententia lata contra forensem ad petitionem castillani Rubrica xxiiii

Si qua sententia fuerit lata contra aliquem forensem ad petitionem alicuius castillani sancti Superali quod debitum per partem seu iudicem dicti communis vel per aliquem alium iudicem arbitrum seu arbitratorem, et de bonis dicti forensis non inuenerit tenuta pro mensura talis debiti forensis contra dictam sententiam lata fuerit ad petitionem dicti castillani in palatio dicti communis possit constringatur donec dicto castillano tenutam assignauerit aut satisfecerit cum effectu. Et hoc locum habeat in preteritis, presentibus et futuris et potestas ea obseruare teneatur uinculo iuramenti et sub pena xxv libr. Volumus insuper quod si per aliquem castillanum summarie facta fuerit fides regimini de aliquo debito sibi per aliquem forensem debito et de bonis ipsius inuenirent in terra et districtu sancti regimen ad petitionem castillani predicti bona siue res ipsius forensis faciant sequestrari et detineri donec castillano fuerit integre satisfactum, et etiam quod ipso debito de quo iuramento castillani saltem fuerit fides facta possit et debeat ipse forensis etiam personaliter detineri ad petitionem cuiuslibet castillani donec satisfecerit cum effectu vel idonee satis dederit de parendo iuri cum fideiussore dicte terre sancti. Et insuper debitor qui iuramento fuerit suspectus ad petitionem sui creditoris possit personaliter detineri donec satisdederit de iudicio sisti, et iudicatum soluendo dummodo prius fiat per ipsum quolibet fides de debito et summarie sine iuris solemnitate

De suspectis et fugit. Vide d. lectionem: in c. quoniam quod ad cor. sect. formularum tit. Itenus si ad cor. quod et Sryls aretr de arbitr. B. Atto aut. Vide infra v. 19. de sequestris, bladi et ... sequestrati ones sunt prohibite in bladis ipse feniorget in preiudicat laborat. sed bene possunt fieri forensibus et suspectis

De tenuta data alicui castillano de bonis alicuius forensis Rubrica xxv

Si qua tenuta data fuerit alicui castellano alicuius frentis fine intra alicuius quantitatis vel debiti per Iudicem vel Regimen d. Terre aut aliquem Iudicem iurisdictionem habentem et dictus frentis fuerit regsibus ad recuperandum et vo... fortia dictis predicti Ptas seu Rector teneat ... xxv libras den. de suo salario dm frentis facere detineri in ... palatii donec de suis creditoribus satisfecerit cum effectu. Si vero de tenuta alicuius castellani pro aliquo debito data de aliquibus alicuius frentis lis seu questio moveretur ita quod ipse non posset quiete et pacifice possidere et libere uti et frui teneat. Ptas ad penam superius dictam de bonis ipsius debitoris si qua alia fuerint in nostro districtu ubicumque ille qui fuerit tenuta usus fuerit de ipsis bonis tantum facere consignari quod bene sufficiat pro satis= factione quantitatis debite damnorum et interesse, et expensarum factarum per creditorem predictum facta fide sumarie de predictis

Quod debita cautiones que steterint per xv annos peti non possunt R.ca xxvi.

Statuimus et ordinamus quod omnia instrumenta cautiones et contractus, et omnes alie scripture ex quibus quis aliqua quantitas sive res que consistunt in pondere numero vel mensura peti posset per quemcumque et ex quacumque causa si ... non fuerit in quindecim annos a die confecti instrumenti cautionis et contractus numerandum ab inde in antea peti non possit et supra ... nullus audiat. immo ipso iure ... Immo melius sunt ... ... habet ...

vide ... in ... de act ... 228. ... anoghre ...

Ibi ... ... de iure ... ... est ... ... dicit ... ... in ... de ... queste ... 96 ... actione ...

73

per lapsum supradicti temporis ab omni cadat actione et iure petendi exceptis in infrascriptis casibus [illegible] in instrumentis dotalibus instrumentis conditionalibus vel ad diem factis in instrumentis pupillorum tam ab ipsis quam ab eorum tutoribus vel eorum gestoribus confectis et hoc statutum banniatur

De Preceptis et sententijs executioni mandandis

Rca. xxvij

Snia sive laudum arbitraris debet exequi sicut per br. instrumentum vide T. r.ca 71. et in executione ipsorum solventi capitem solidorum ut T. de debitis confessis Afflictis cons. 42 vide T. in precedenti R.ca de preceptis

Regimen vel Judex comunis sax.ti teneatur executioni demandari omnes sententias pronuntiationes ac precepta in civilibus vel criminalibus a se vel suis predecessoribus factis, et contra precepta sponte recepta nullam exceptionem admittat nisi solutionis compensationis vel falsi nisi forsan steterit per xv annos statuto aliquo non obstante,

Rca. v. et si transiverit in iudicatum possit exequi et die feriata

Quod ~~non~~ nemo conveniatur ad penam si confiteatur sortem

Rca. xxviij

Nemo conveniatur ad penam si confitebitur sortem vel rem de qua lis sive questio mota fuerit seu quantitatem aut sortem debiti solverit vel etiam de ipsa restituenda vel solvenda ante litem contestatam [illegible] repperit in casu quolibet predictorum ubicumque esset et eundem [illegible] occurrerit et locum habeat in preteritis presentibus et futuris exceptis maleficijs et pactis laborerijs compromissis et obligationibus factis in quibus locum non habeat supradicta,

De instrumentis et rogitis authoritate iudicijs exemplandis

Rca. xxix

Instrumenta publica authenticis vel iudicijs exemplata pro authenticis habeantur et similiter de rogitis aliquorum notariorum mortuorum vel aliter impeditorum, et quod Judex vel potestas ipsis exemplis nisi lecta fuerint coram eis aut ipsorum altero suam authoritatem interponere non debeat, et non det licentiam exemplandi vel publicandi nisi citatis partibus contentis in ipsis contractibus aut is pro quibus

Quotiens instrumentum transumptatur debet citari partis habentes interesse et factum transumptatione cum duobus not. et teste debere citatos exhiberi et quod fuerit publicum de instrumento [illegible] Afflict. cons. 58,

seu contra quos facerent, et si alr facti reperirent non valeant ullo modo quae rogita possint exemplari et si non habeant subscriptionem et signum Notarij per Vicarium et duos Notarios seu adhibitus fuerit declaratum manu Notarij de quo asserit esse scriptum dictum rogitum, et alia fuerint solemnia quibus ut premittitur exemplatis adhibeatur plena fides ac si fuerint suprascriptione et signum Notarij.

De Actis Iudiciorum exemplandis Rubrica xxx

Acta Iudiciorum et arbitrorum ad perennem memoriam ut publicentur valeant et sint firma

Quod habentes rem comunem possit divisione petere Rubrica xxxi

Si quis habet vel fuerit rem comunem cum aliquo possit divisionem petere praescriptione temporis xxx annorum non obstante. Volumus insuper quod fratres in rebus paternis vel avi nullam praescriptionem opponere possit quin veniat ad divisionem, si quis autem rem vel rem vel hereditatem comunem esse negaverit et solum per instrumenta aut intentione porrecta sine alio iudicis strepitu legitime probatum fuerit rem ipsam vel hereditatem esse comunem amictatione ius quod haberet in re vel hereditate negata, et deveniat in divisione petenti, praescriptione alicuius temporis non obstante, dummodo ante litem contestatam semper interrogetur utrumque heredibus vel res sit comunis vel non et tunc ipsi interrogationi respondere cogatur. Et nihil qui negaverit per ea negatione puniatur in viginti solidis denariorum et applicetur comuni

Actio partitionis hereditatis et reivendicationis sunt perpetuae L. ij. c. de constit. pet. c. de pet. here. l. here in tractatu de praescriptionibus car. 13.

De ijs qui bona propria diviserunt Rubrica xxxij

Quecumque persona aliqua bona propria comunia et mobilia divisit

aut dividet et divisionem factam legitime probaverit per duos testes Vicarius vel eius iudex teneatur et debeat de tali divisione cartham seu instrumentum divisionis et quietationis plenarie fieri facere ad petitionem cuiuslibet postulantis, quod si in faciendo fieri predicta negligens fuerit perdat de eorum salario xxv libr. ravennates

De his qui habent muros comunes et de modo et forma edificandi super eis R.ca xxxiij

Quod muri com̄s possint in altum extolli

Siquis habet vel habuerit murum comunem cum aliquo in quo velit murare vel edificare vel in altum elevare murum ipsum sine requisitione alterius partis faciendo tamen fieri in ipso muro ghirlandam de lapidibus supra et infra tectum adherentis ipsi muro, Non liceat tamen alicui partium murum communem sine voluntate alterius partis ledere in aliquo vel guastare, contrafaciens vero solvat pro banno xxv libras Ravennates, et ad probationem muri devastati seu lesi sufficiat solummodo visio muro guastato vel leso a latere illius qui denunciatus accusatus extiterit de predictis, Et nihilominus cogatur pretera ad aptandum ipsum murum ad sensum partis. Pars autem que non expendiderit in murando murum seu supra murum communem in eo edificare non possit nec aliquid imictere vel facere, nec aliquam servitutem sive comoditatem in ipso habere nisi primo medietatem seu partem sibi contingentem de expensis factis in ipso muro per consortem qui ipsum murum fieri fecerit vel in ipso muraverit sive in altum elevaverit ipsi consorti satisfaciat integre cum effectu, et semper presumatur murus esse factus proprijs expensis illius qui murum altius elevaverit vel elevare fecerit, a tecto domus inferioris supra, Et liceat tamen cuilibet consortium muri com̄s in ipsum murum imictere ligna causa edificij faciendi vel aptandi etiam destruendo ipsum murum dum tamen ipsum reaptet suis expensis sine aliquo damno alicuius contrarij

De domibus extronatis R.ca xxxiiij

Quicumque castellanus terre sancti domum habens muratam cuius extronatus sit seu devastatus aut in statu cadendi; vel etiam domum non muratam, et ipsa domus vel murus vicinorum domibus

superessent, et in aliq. tempore comuni posset q reddere et aliqbus domibus vicinorum preiudicium aliquod gravamen ptas sive iudex dicti terre teneatur et debeat vinc.o iur.to precipere personis quarum interest domus ipsa, sive muris et nihilominus eas cogere ad reficiendum domum ipsam sive murum et tali reaptandum et ad bonum statum reducendum q non prestet tedium convicinis et familiis vel ipsorum domibus et q comune damnum reficiat illi vicino qui ipm dannum passus fuerit, facta tamen sibi prius denunciatione quod predicti quorum sunt ipse domus seu muri in x dies edificari i precept teneatur effectum demandare q si non fecerint solvant coi pro banno x lib. et cuilibet liceat eos accusare et denunciare et de predictis vic.e quisque vel iudex vinc.o iur.to teneatur predicta effectui demandare cuilibet postulanti

De creditore cui fuerit debita quantitas soluta. R.xxxv

Si quis habuerit creditorem cui debita quantitas fuerit soluta quam solutionem debitoris duos testes probaverit ptas et sui officiales in vinc.o iuramenti ad instantiam debitoris creditorem ipm ad faciendum quietationem dicto debitori cogere teneatur et predicta probatio pro cautione et quietatione legitima habeatur veluti ab ipso creditore quietatione haberet per publicum instrumentum de quantitate predicta soluta, et nihilominus creditor ipse ad predicta cogatur, et dicti quoque testes servare recipiantur. hij si quis dicti debitoris induxerit ad predicta satis det et creditor tale debitorem de solutione quantitatis conservare indemnem

De satisdationi prestanda a forensibus. R.xxxvi

Forensis et non solvens collectas non debet audiri nisi prestita fideiussione in civilibus vide Anglum in cap. vel sub cautione de silere in veniri q. possident. c. xxx. 27.

Si quis collectam non solvens in coi sax.ti in curia ipsius coïs castellanos sax.ti in civilibus vel criminalibus voluerit convenire aliquis castellanus predictum talem collectam non solventem occasione expensarum reficiendarum vel alia qualibet in curia dicti coïs reconvenire voluerit et fideiussionem ab ipso petierit de iudicio sisti, et iudicatum solvendo non cogatur aliquo modo ipse castellanus ipsi forensi vel collectas non solventi nisi prius satisdedicerit respondere

73v

l.iii.

De castillano compulso ad accusandum extra curiam et iuriditionem terre saxiferrati Rca. xxxvij

Siquis castillanus terre saxiferrati ab aliquo castillano ipsius terre in aliqua causa civili fuerit compulsus extra curiam et iuriditione dicte terre respondere in prima causa teneatur cõe terre predicte castillano sic compulso et convento omnes sumptus et expensas reficere nisi esset ex conventione vel pacto alicuius instrumenti extra ipam terram et eius districti solemniter celebrati. Et si potestas predicta non duxerit ad officium solvat coi pro banno x libras. Permictimus tamen et volumus quod castillani dicte terre qui habitant extra dicta terra et eius districtum possint a nostris castillanis in ipsa terra in qua habitant conveniri sine aliqua et banno pene statuti aliquo non obstante

De modo et forma receptandi novum castillanum Rca. xxxviij

Quicumque forensis civis seu comitatis facere voluerit se castillanum terre saxiferrati per castillano ipsius terre recipiatur et admictatur [illegible] aliquo statuto ad eius petitionem quacumque hora petierit et voluerit cum illo beneficio quod placuerit Dñi sax. et Priori et [illegible] sapientibus quos vocare voluerint ad predicta, quod beneficium habeat a cõi predicto et debeant [illegible] exemptionem que permictuntur. Qui receptus pro castill. cum exemptionibus et alijs beneficijs sibi concessis scribi debeant in libro libri [illegible] quod cancellarium cõis sax. Ad hoc ut deceptio vel negligentia in dampnum cõis non possit contingere; pena cancell. negligenti quod. x libr. quod [illegible]. Et siquis se fecerint castellanum, et pred. non [illegible] solvat cõi quod banno xxv libr. den. [illegible] aut non possit dictum castillanum recipere sine licentia consilij [illegible] et specialis [illegible] reperiretur non valeat ullo modo, cum aut castillanum [illegible] in terra

forensis qui pro castell. vult hre quae facere teneatur

uel in districtu sax. non habitauerit et promissa cum non seruauerit et alii castellani habeat pro castellano.

De rebus alteri comendatis R[ubric]a lxxviiij

Periculum rei date ad uendendum an sit dantis uel recipientis facit tit. de rebus [illegible] cap. 80 [illegible] cap. 62 tract. l[ibr]o i. ca. 63.

Si sartor uel alia persona cui pannus uel aliquid aliud ad reponendum datum uel datio fuerit uel et recomendatum seu recomendati ad reponendum data fuisse ad petitionem dantibus seu recomendantibus facta fide Regiminis instrumentum uel testes ad restitutionem panni uel alterius rei recomendate uel ad reponendum date sine strepitu et figura iudicii et omni iuris solemnitate obmissa realiter et personaliter constringatur sartor ipse aut persona cui datio uel recomendatio huiusmodi facta fuerit aliquo statuto contrario non obstante etc.

De cursu nouo et antiquo fluminum et fossatorum R[ubric]a

Si flumina Sentini, Marene, Sangueronis, Hesule, Giuati, et aliarum regularum et fossatorum districtus sax. aut ipsorum aliquod ceperit nouum cursum et antiquum reliquerit in toto uel in parte antiquus cursus quem reliquerit sit et remaneat illi cuius terram ceperit nouum cursum, Et quicumque ex parte lecti fluminis antiqui tenuerit non possit occupare uel pastinare cursum

Vide infra [illegible] 71 et in l[ibr]o 4 r[ubric]a 71 lib. v. [illegible] 17.

antiquam aeque. Qui vero contrafecerit vel apprehenderint vel pertinaciter fuerit puniatur ut in statuto de molestatione tenute continetur ad petitionem illius qui curtum novum habet per suum terrenum, et predicta locum habeant in preteritis presentibus et futuris.

Quod Potestas manu teneat et defendat castillanos molestatos ab aliqua comunitate vel universitate vel rebus (?) ...

Si aliqua persona alicuius universitatis seu communitatis vel etiam aliqua comunitas seu universitas aut castrum invaserint seu occupaverint vel etiam apprehenderint possessionem vel predium alicuius nostri castillani, aut ipsum nostrum castillanum unum vel plures manu tenere et conservare in sua possessione teneatur et debeat, et ad hoc predicta melius exequantur ut possessio sive res occupata sive invasa ad statum pristinum reducatur facilius ipse potestas teneatur ipsi castillano uni vel pluribus de possessionibus et rebus siquis in nostro districtu invasor sive occupator vel etiam molestator haberet vel aliquid de comunitate universitate in quibus res nostri castillani fuerint rapte, occupate, et invase vel etiam derobate, tenutam et possessionem dari facere in tantum quod sufficiat nostro castillano, et bene valeat res acceptas vel etiam derobatas aut molestatas et predicta teneatur potestas sine strepitu, et figura iudicii effectui demandare ad petitionem nostri castillani, dampnum seu iniuria passi sub pena xxv librarum denariorum de suo salario.

De instrumentis faciendis et recolligendis R.ca xLiij

Notarij de terra sax. et eius districtus teneantur et debeant facere omnes contractus de quibus rogati sunt infra unum mensem si ab eis requisiti fuerint quorum sunt, et qui ipsos confici seu fieri faciunt infra unum mensem recolligere, qui vero contrafecerit in non faciendo vel recolligendo solvat vice qualibet banno x solid. pro qualibet vice. Notarij teneantur et debeant omnes contractus longos mittere in quinternis eorum de quibus rogati sunt ad penam centum solidorum pro quolibet contrafacientem.

Notarij faciant scripturas de quibus rogati sunt R.ca xLiij

Notarius quilibet qui de aliqua scriptura fuerit ab aliquo castellano rogatus scripturam ipsam vel rogationem de qua rogatus est exhibeat ad petitionem illius a quo fuerit rogatus vel ad quod pertinuerit, recepta competenti solutione in forma publica tali petenti reddere teneatur et debeat si contrafecerit solvat vice qualibet banno x. solid. et quilibet delinquentem valeat accusare, si potestas quisque vel aliquis officialis impedimentum aliquod prestiterit in 10 libr. eorum pene nomine condemnetur et quilibet possit eos accusare et habeat medietatem

banni et hoc statutum non possit peti absolutionem dari.

Quod Notarij teneant penes se rogita de quibus rogati sunt. R.ca Liiij

Notarius nullus de sax.to vel de suo districtu faciat aliquam cartam publicam de qua rogitum non habeat penes se et rogita de quibus rogatus est vel fuerit teneat et debeat facere in quaterno et in eis ponere singula capta de quibus partes concordes fuerint, et si de ipsarum partium voluntate processerint legat ea, aut vulgariter partibus ipsis de verbo ad verbum.

Si vero not. negaret aliquem contractum se habere de quo fuerit rogatus vel de rogitis alicuius not. sibi commissis vel relictis, et postea ad sunt tales contractus penes ipsum reperti in xxv libr. den. proprietas pene nomine condemnetur et Potestas per sacramentum omni modo quo sibi videbitur teneatur veritatem inquirere de predictis, preterea omnes notarij teneantur et debeant rogita de quibus rogati sunt cuiuscumque conditionis existant scribere et ponere semper in libro suo proprio seu quaterno et in nullo alio libro seu quaterno. Qui vero contra fecerit solvat comuni pro banno xxv libr. et quilibet possit eum accusare et habeat medietatem banni, et hoc locum habeat in futuris.

Nota contra not. qui rogita neges.

Quod Notarij scribant in contractibus nomina et pronomina contrahentium R.ca Lv

Notarij de sax.to et eius districtu teneantur et debeant in

De notariis et testibus … vide … 41.

solliciti bus contractibus … et pronomina contrahentium tam patrem quam … contrada seu villam ubi sunt contrahentes et testes scribere diligenter. Quantitate autem pecunie non scribant brevibus literis immo longis et extensis et modo simili scribant et ponant annos domini, indictione et diem contrafaciens in xx sol. den. … quolibet …

+ contractus quoque et instrumenta … in … tabellis, et … sint fregisse mutilari … et …

Cassatio …

De instrumento alicuius invento cancellato Rubrica xlvi

Si aliquod instrumentum debiti alicuius inveniret penes debitorem vel eius heredes incisum vel cancellatum quod dotale non esset vel ad uxorem spectaret habentis habeatur et presumatur debitum illud esse solutum si tamen apparet in ipso cancellato per manum alicuius notarii vel ipsius creditoris ipsam cancellationem factam cum duobus testibus illis scriptis et hoc locum habeat in instrumentis feudis tamen nisi talis debitor creditoris fuisset administrator, si quis potestas vel eius iudex se intromiserit de predictis solvat de suo salario xx libr. Rav. et deveniat in comune …

De Grondariis Rubrica xlvij

Statuimus et ordinamus quod quecumque persona habens in terra vel burgis … domum vel casalinum sive habitationem aliquam que vel quod haberet grondariam comunem cum aliquo suo vicino seu propriam ipsius

vel dicti sui vicini que grondaria esset latitudine unius pedis ad
pedem co(mun)is vel minus liceat ei petere pro iusto pretio vendi me:
dietatem dicte grondarie pro edificando muro ad dicta comunione
et edificationem, Et si dicte partes se super iis non concordarent
infra octo dies de predictis pars petens comunionem predictam
notificet p(otesta)ti dicte terre sacti. et ipse P(otest)as teneat cogere dictas
partes infra tres dies proximos post vocationem eis sibi factam
de predictis ad opponendum et eligendum duos bonos et idoneos viros
quelibet dictarum partium unum ad determinandum et declarandum
pretium predictum dicte partis que magis vel tardet ad vendendum
pro comodo et utilitate dicte comunionis, Et etiam declaret si dictus
venditor habeat stillicidium sive aqueeductum aut necessarium in
habente usum in dictam grondariam vel in die quo petita fuerit
dictum emptorem comunio predicta, Et si constaret aliqua novitatem
factam esse in dicta grondaria sive muro dicti venditoris aut aliam
p(er)sonam post dictam diem novitas sit nullius valoris, Hec dicti
extimatores ponat in eorum extimatione sive declarationem dictam
novitatem et teneantur dare dicti boni viri in scriptis dicto
Vicario in octo dies dictas declarationes ad pena decem libr. denar.
pro quolibet eorum cuius pene medietas sit partis petentis dictam
comunionem si vero dicti declaratores non concordarent se infra
dictos
terminos

deputatas dictis extimatoribus et declaratoribus in termino
octo dierum post mandatum eis factum a dicto Vicario sub dicta pena
et sibi applicata dicto modo et notificato vicario dicta relatione
scripta debeant intra tres dies cogere dictas partes et hoc declarato
venditor faciat plenum ius emptori de dicta comunione terreni
et muri retento venditori quod emptor debeat colligere aquam
ex stillicidio sive aquarolo seu et ex necessario quecumque

quod esset scriptum vel scripta in dicta declaratione per dictos exti-
matores, ita quod dictus venditor habeat suum commodum de dictis rebus
et serveatur beneficio statuti quod loquitur de mero communi
cuilibet dictarum partium solvendum dictum pretium, ipse emptor
antiquo loco reddat ubi contractus dicte emptionis factus
esset et reservetur arbitrio Vicarij eo tempore existentis cui videbitur
fuerit expediri secundum iustitiam et equitatem et
omnia supradicta dictus Vicarius debeat executioni de-
mandare in uno mense computando a die quo supradictum
esset sibi notificatum ad vitandum tempore ad penam xxv libr.
den. de suo salario. Et hoc statutum locum habeat et plenum
robur et nullo modo possit tolli nec irritari per consilium
vel arrengum dicte terre sed [illegible] quod si fieret [illegible]
post omnia [illegible]

Quod quilibet creditor suo debitori restituat cartam soluti
debiti cancellatam. Rubrica. xviij

Quilibet creditor cartam debiti cancellatam suo debitori si sibi
fuerit de suo debito satisfactum reddere teneatur si ipsum
instrumentum habuerit de quo suo sacramento credatur et cartam
quietationis facere sui debitoris expensis ipsius debitoris
et si solus non esset qui instrumentum haberet satisdederit
sed plures, et unus solverit tamen solventi instrumentum
quietationis facere debeat ut est dictum, quod si creditor
facere noluerit solvat communi pro banno xx v solidorum. Si autem
si quo vero aliquis suspicaretur creditorem habere contra eum
aliqua instrumenta debitor petat sibi exhiberi dicens creditori
fore de debito satisfactum, Recusans creditor [illegible]

rogat ipsa instrumenta in certu terminu demostrare et si fuerit et apparuerit ipsi creditori solutione esse factam instrumenta ipsa debitori tradatur et fiat eidem debitori quietatio. Si aut creditor in term.no sibi dato instrumenta non induxerit contra debitorem ex quibus contra ipsum debitorem habet seu ea demostrare noluerit teneat. ipsi debitori ad sentu sapientis ipsius instrumenti quietationis facere seu fieri facere quando de eo tm q debitor se dixerit suspicari

De Rogitis seu scripturis alijs non faciendis ab his qui personatr rogi et detineri non possint R.ca xlix

Notarij forenses non possint se rogari de instrumentis hominum terre saxi inde ex s. R. 4.

Vt contrahentes di terra et districtu saxiferrati eorumque contractibus et iuribus per aliquos fraudari non possint et ut ad eorum contrahentium petitionem ipsorum contractus et rogita habeat facilius statuimus et ordinamus quod nulla persona de terra et districtu saxi seu et aliunde ibidem tm habitans audeat vel presumat de aliquo contractu rogitu aut alia scriptura rogare aliquam personam que non sit subiecta iurisditioni cois predicti rogi possit detineri non possit de ipsis contractibus rogitis seu scripturas alias faciendu scribendu publicandum et ab ea exigendum vel habendu contractus rogita seu scripturas ipsas ad petitione contrahentium et ad instandum dictis dni Ptis (?) seu officialis Qui vero contrafecerit tm contrahentes ipsique rogita seu scripturas ipsas fieri fecerit in xxv libr denarium qualibet puniatur Et ipsi contractus et rogita seu scripture aut

pntis statuti sint nullius efficacie vel valoris et salvo q(uod)
supradicti qui non sunt subiecti iurisditioni dicti comunis
donec satisdederit de xxv libr. den. sind°. cons° predicti
de observandis ea que observant notarij dicte terre
subiecti iurisditioni predicte tam in solutionibus quam in
scripturis et alijs circa premissa occurrentibus
et valeat quelibet persona eos de contractibus
rogitis et scripturis alijs rogare scribi facere
et publicare quemadmodum et sicut rogat notarios subiectos
iurisditioni prefate et scribi faciunt ac etiam
clericis privilegiatis instrumentorum publicorum conficiendi
de terra vel districtu sax. de taxate exceptis
in omnibus et singulis supradictis quibus liceat
auctoritate pntis statuti premissis nequaquam obstantibus
omnia et singula rogita testamenta et alia quecumque
scripture de quibus rogati fuerint per quoscumque homines
et personas de terra sax. et eius districtus possint
et valeant libere sumere et ea vel ipsas publicare
et in publica et authentica forma redigere ad peti-
tionem quorumlibet contrahentium eosdem clericos notarios
de ipsorum negotijs et contractibus quibuscumque impune rogare
et quod omnibus et singulis negotijs et contractibus quibuscumque
et ultimis voluntatibus et instrumentis alijsque scripturis
omnibus et singulis et publicis dictorum clericorum notariorum
detur et plena fides adhibeatur eadem [illegible] relatione
fiat et recipiat de scripturis eorum quemadmodum recipiat
alij notarij dicte terre aliis nequaquam.

Clerici notarij possint se rogare de omnibus rogitibus et valeant eorum rogita

Item possint se rogare de testamentis

Quod in examinationi testium non scribatur uera esse

Rta L.

Nullus officialis uel Not.s alius terre sax.e audeat uel p(re)sumat scribere in examinatione testiu(m) in aliqua causa ciuili uel criminali sup(er) aliq. uera esse sed dictum et rationem q(ua)z reddet testis ipsius dicti in longu(m) scribere teneat. et debeat, q(ui) non fecerit dictum testis non ualeat ullo modo, et nihil(omin)us Not.s scribens contra formam predictam in centu(m) solid. den: pene noie condenet:

De solutionibus actor(um) ciuilium uel aliar(um) scripturar(um).

Rta Li

Notarij stantis ad banchu(m) supra actis ciuilibus hoc modo salariu(m) et solutio(n)em accipiant de scripturis de comissione quatuor denarios de relatione ipsius citationis et de p(re)sentatione ipsius quatuor denarios de comissione banimeti sex denarios, de relatione ipsius bani quatuor denarios, de sententia introloeutoria usq. in xx solidos sex denarios abinde usq. ad quatragita solidos duodecim denarios De relatione tenute sex den: de p(ro)electione seu positione extimatorum et estimatione tenute duodeci den: et abinde sup(ra) duos solidos et non ultra, De adiudicatione ad insolutu(m) usq. in centu(m) solidis 18 denar; et abinde sup(ra) usq. in quantitate q(ui)nquagi(n)ta libr: duos solid: et sex den et abinde uero sup(ra) 3. solidos et non plus de petitione seu libello usq in quantitat. centu(m) solidor(um) nouem den: abinde supra xx den: determino ab utraq parte duos den: predicti productiona exceptionis pro qualibet 3. den: p(ro) (con)fessione in processu sex den: à centu(m) sol: sup(ra) abinde sup(ra) usq. in xxv libr. 9. den: abinde sup(ra) xij den: de (con)firmatione vi den: de contestatione litis seu ter(min)o dato ad probandu(m) ab utraq parte xx den: De citatione testiu(m) pro quolibet tris den: de iuramento ipsor(um) tris den: pro quolibet ipsor(um), et qualibet ~~articulo sex den:~~ De bano q(uo)d in terdu(m) datur, testibus contumacibus

sex den: de relatione dicti bani vi den: de positionibus et
responsionibus ipsarum pro qualibet tres den: De examinatione
testium pro quolibet et quolibet articulo sex denarios, et
publicatione et apertura testium sex denar. de conclusione
novem den: de sententia diffinitiva 28 den usque ad xxv libr.
abinde supra usque in quinquaginta libr: duos solidos et den. 62
den: abinde supra tres solidos de appellatione duos solidos
den: de part. sacramenti novem den: de ... tres den. de
absolutione sex den: de comissione sequestri ix den: pro qualibet
registro in quaterno sex den. de instrumento publico procurationis
... et actorie pro quolibet decem et octo den. de instrum.
inventarij quinque solidos den: de instrumento decem librarum
usque ad xxv libr. duos solidos, argenti a viginti quinque libr. s.
usque ad L. libr. duos solidos, et sex den: a quinquaginta usque
ad centum quinque solidos abinde supra sex solidos a decem libr.
supra decem octo den. de qualibet, de qualibet particula
testium quinque solidos, Et de scriptura et actis causarum totidem
accipiat ex quaternum quot accipiet in quaterno
et de omnibus scripturis supra expressis et de alijs quae
fortasse in presenti statuto limitatae seu declaratae non
essent solutionem maiorem vel minorem recipere debeat
prout et secundum quod debebit et placebit iudici qui fuerit cum
potestate pro tempore in dicta terra considerata industria
sufficientis scripturam qualitate et quantitate scripturae
ac et laboris sui, de simili ad simile procedendo, teneatur
quoque notarij ipsi stantes ad bancum omnia quae indacentur

Merces notarij debet taxari per eundem et iudex dicat per notarium ut habetur de ...scripturis ij.° cap. 12.

registrare et si cabellarius supradeprediciis supra specifi-
catis contra formam predictam solutionem acceperit solvat
contrafacientis et probano xx solidos ravennatis,

Quod acta civilia scribantur per Notarium de
banca Rca. Liij

Acta civilia iudicialia et contentiosa scribantur per notarios ad
bancum civilium durante ipsorum officio, quorum officio finito
predicta acta civilia scribere non possint et si scriberet ipsa
fidem non faciant sed successive acta fienda finito ipsorum
officio scribantur p(er) alios eorum successores, et si post finem officij
quorum notariorum de banca semper debeat observari, nisi
de partium consensu restitutae

Not. quod tit. respecti de nimia mercede exigenda not.

De uno et alio not. qui causas incipit ipse debet finire ut ... l. Consfrancus c. quoniam ... car. ...

Notarij sunt ... de actis civilibus ... in pena ... vide capitula ...

De Iudicibus et notarijs cogendis advocationem et procurationem facere et de salarijs eorum Rca. Liij

Quilibet iudex et advocatus ac notarius de terra sancti ... eius districtus
qui petitus fuerit ab aliqua persona in advocatione vel procuratione
in aliqua causa civili vel criminali teneatur et debeat patro-
cinium vel ad procuram aut procuratione prestare et ad
petitionem cuiuslibet petentis pena quinque solidorum pro quolibet
et si advocationem vel procurationem huiusmodi suscipere et
facere recusaverit Potestas vel eius iudex eos ad predicta vinculo
iuramenti penitus cogere teneatur et accipiat, Iudices et advocat
ipsi de advocationibus quas facient salarium et mercedem hoc modo videlicet
Pro qualibet libra eius de qua fuerit questio usque ad quantitatem
xxv librarum duodecim denariorum, ab inde vero supra duos
solidos ... carta 93. Ibi tamen ... ... ordinaria

regula ... ... de uno a principio sed postquam acceptaverit bene cogitur vide in vi car. 40 ... ... not. ... debet ... ... not. f. 6. et 12

Nota salarium Advocatorum et procuratorum ... Accipiens plus vide pen. ... addit ... in const. c. 17. car. 93 pena ... vide de mercede debita ... et advocati ... in ... addiciones

solidos deni accipere debeant et non ultra. Notarii vero pro procurationibus quas facient salarium et mercedem recipiat pro qualibet libra eius de quo fuerit questio usque ad quantitatem xxv libr. sex den. abinde vero supra aa den. accipere debeat, et non ultra, qui vero contra facere tam iudex quam Notarius in viginti solidos rationabiliter vice qualibet penitentis, et id plus quod acceperit pro regimen restituere cogatur, si quoque lis vel questio non fuerit terminata vel conducta usque ad sententiam advocatus et procurator sequitur de ipsorum labore arbitrio iudicis dicte terre non obstante promissione seu cautione recepta per ipsos aut eorum utroque eorum salario et mercede, volumus pro ea et firmamus quod iudices de dicta terra teneant, et debeant omnes scripturas pro omnibus diebus terre dictare et pertinere eorum patris fratris et filii simul habitantis facere celebrationem seu alia obsequia pro sua vita in loco

De sequestris bladi Rca. liiij

Si quod sequestrum de aliquo blado fiat vel factum esset ad petitionem alicuius non preiudicet viri laboratoris, immo potestas et eius iudex in octo dies postquam ei denunciatum fuerit non obstante dicto sequestro teneatur ipsi laboratori restitui facere eius partem vine iuramenti, et omni iuris solemnitate obmissa, et predicta locum habeant in preteritis presentibus et futuris statuto aliquo non obstante, Prohibemus insuper quod sequestri bladi non fiant tempore foriarum estatis messium collectis, tri[t]uratis, et solvendis, et pro omni

Marginal notes:

et nota quod patrocinius trac[tari] debet a nimeriti causa, quando vero limitibus vel iuribus de addi[tione] vide car. 2 et quando partes veniunt ad concordiam ante sententiam quantitas debeat, vide alias constitutiones pag. c° 12 car. 98.

Procur. non possunt patrocinari de quolibet vide in de c°. 13. car. 98 et alias bona constitutiones ad propositas Bagnacc... c°. 21 car. 113 vide in 6°. car. 66

Iudices I. res a pro cum omni familia eius sunt immunes a personalibus obsequiis

Vide s. Dag. de suspectis fugitivis

vide pag. sub forma sequestri, vide et singularia statuti Consetti car. 205

iure tangenti dicto coi aliq facta non ualeant q tn locum non habeant in forensibus, nec personis suspectis

De eo qui sodum aut quastrigliatam occupauerit R.ca Lv

Vide l. r.ca 19 de distinctionibus et terminationibus prediorum

Quicumq sodu aut quastrigliatam occupauerit alicuius ad petitionem illius cuius fuerint positi duo boni homines antiquiores de contrata ad desiniendu uel terminandu ipm sodu uel quastrigliata, et cuius fuerit facta terminatione restituat et dimittat et Ptas terminationi ipam teneatur fieri facere p predictos

Quod in conseruatione indemnitatis prescriptio temporis non currat R.ca Lvi

His qui cautionem aliquam de indemnitatis conseruatione debitis contractis et contrahendis cu quibuslibet personis que ab eis cautione receperit uel recipiet tempus non currat, nec preiudicari possit donec ab ipsis pro quibus cautionem indemnitatis fecerit fuerit conseruati indemnes

Quod castellani defendantur in re empta R.ca Lvii

Si quis castellanus uel forensis non sustinens onera dicti comunis aliquam uenditionem alicui castellano dicti cois, ipius cois onera sustinenti de aliqua re mobili uel imobili fecerit et sdicta re defendenda sic et sua bona obligauerit et emptori predicto fuerit lis briga uel molestia q.q. modo mota, ita q ipam rem sibi uenditam non possit quiete et pacifice possidere uel fructus ex ea recolligere, Ptas et sui officiales teneantur et debeant forensem debitorem uel castellanum onera dicti cois non sustinentem reali et personali ad uoluntate emptoris cogere p defensione rei predicte uendite secum tolleri uis nitu instrumento uenditionis et obligationis, et nihilominus Ptas ipe et sui officiales teneantur et debeant dicto emptori p emptione predicta et conseruatione indemnitatis ipsi dare et tradere et in possessionem mittere tenere de possessionibus et rebus dicti uenditoris

siquas huerit in terr.ᵒ saxᵗⁱ quantu tibi emptori bona sufficiat
p sorte et expensis dampnis et interesse ipius usq ad satisfactionem
condignam et fiat sindicus ad conservandum et emptorem predictum ipotheticam tenendum
emptorem predictum ipotheticam vel specialem ei dante promissionem
indemnitatis predicte ad petitionem emptoris.

Quod Ptas faciat satisfieri castellanis ad petitionem ~~iudicis~~ in cor decem capituli R. lviij

Omnibus castellanis saxᵗⁱ ubicumq ex terram et iurisditionem sax detinentis ad petitione
alicuius iudei ptas teneatur facere satisfieri ad ipsos iudeos vel ipsorum heredes
bonis si in terra vel districtu saxᵗⁱ invenerit de dannis que ipsi castellani
sustinuerint occasione predicta et premissa fieri faceret teneatur in x diebus postq
ei denunciatum fuerit vinculo iuris et sub pena centum librarum de suis salariis

De non soluendo nisi unum decimum R. lix

Quicumq solverit decimum pro possessionibus quas habet Ecc: seu Rectori
cuius ineius parrochia si sunt ipe possessiones sm usum et consuetudinem
contrade non teneatur pro ipsis possessionibus aliquod aliud decimum alicui
ultra solvere sibi ab aliquo inquietaretur occasione decimi solvendi pro
ipsis possessionibus in curia saxᵗⁱ facta fide humana de solutione decimi
cui semel soluti inquietans ipe minime audiatur, et ad alia curia
pterea citatus fuerit defendatur expensis cois vel in capto de is qui
vocatur ad aliam curiam continetur vel in iudeis sic et inquam
le una et eadem possessione plus q unum decimum persolvatur,

De conductoribus laboratorum ad Pretium R. cal x.

notaq p laboratoribus

Conductoris laboratores ad pretium quocumq modo de pretio quod ei convenerit
in supradicta diem postq ab ipsis conductoribus successerit satisfacere
teneatur et de ipso pretio seu eius parte sacramento laboratoris ad pre-
tium conducenti credatur usq ad quantitatem x solidorum fracenorum,

81v

L.iii.

Potestas et sui officiales teneatur et debeat vinc. iuramenti pro cogere et detinere ipsos conducentes ad satisfactione ipsorum laboratorum de ipso pretio seu de ipsius parte ut supradictum est omni iuris solemnitate omissa non obstante aliquo statuto predicto vel sequenti quod in contrarium loqueretur, nec eis conducentibus licentiare debeat nisi prius ipsi laboratores erunt integre satisfacti de sorte damnis et expensis,

Quod renouantes possessiones in emphiteosim concessae habeant notarium quem voluerint R.ca Lxi

Ad renouationem possessionum in emphiteosim concessarum ille sit notarius quem qui rem emphiteoticam accipiat voluerit,

Quod nullus forensis sit tutor vel curator minorum castillanorum R.ca Lxij

Ita et iuris est ut Angeli Tit. de alibi dicente R. sed hoc iure est q.

Nullus qui non fuerit castillanus et habitator terrae sax.ti et eius districtus possit esse tutor vel curator aut administrator aliquorum pupillorum castillanorum dicte terrae nisi fuerit ex testamento de iure datus

De circumstantibus vicinis ~~tractatibus~~ tractandis in sax.to quo tam ex forma alienis tractatur in terris eorum R.ca Lxiij

vide ... 23

Omnes et singule persone circumstantes convicine nostro territorio et districtui in solutionibus collectarum damnis datis et alijs malefitijs in terra predicta tractentur et contra eos procedatur ad petitionem cuiuslibet postulantis quod et sicut tractatur contra eos in terris unde sunt et esset predicti circumstantes vicini in similibus et sufficiat solum quod castillani nostri qui aliquam querimoniam exponerent de predictis aut aliquo predictorum dicat per sacramentum quod talis ordo et forma servatur in terra ipsius convicini et hoc statutum potestas et eius officiales teneatur et debeat vinc. iuramenti executioni mandare ad petitionem cuiuslibet postulantis et dictum est quia nostri castillani in confinibus castillibus et alij habentes possessiones in circumstantijs ipsorum confinium aut prope ipsos convicinos circumstantes, pro solutionibus collectarum, in damnis datis quottidie molestantur et gravantur indebite,

De acqua habenda in platea comunis R.a Lxiiij

Statuimus et ordinamus quod Potestas primo mense sui Regiminis bene iuramentum teneatur et debeat convocare Priores et sapientes vocandos per Vicarium et Priores et inter ipsos Priores et sapientes proponere de modo et forma habendi ad hoc ut aliqua vena acque conducatur in platea comunis et ut predicta cellerius et efficacius effectui demandetur prefati D. Vicarius et Priores et sapientes plenum et generale arbitrium obtineat vigore presentis Statuti expendendi omnem pecunie quantitatem de comuni solvenda qua ipsis videbitur declaranda ac si quantitas ipsa specificata foret per consilium auctoritatis

De Compromissis in iudice Potestatis non faciendis R.a Lxv

Strictius prohibemus ne aliqua persona de terra Saxiferrati vel eius districtu audeat vel presumat compromissum aliquod sub aliquo colore facere in iudicem domini Potestatis dicte terre qui sic est et qui pro tempore fuerit nec non et si compromissum aliquod fieret in aliquem vel aliquos alios arbitros et arbitratores non possint nec valeat sententiam vel arbitrium dare inter partes compromittentes de consilio iudicis supradicti ac et ipse iudex consilium aliquod dare ut exhibere non possit alicui super aliqua re de qua questio esset civilis vel criminalis vel esse speraret coram ipso iudice et si quod ex predictis vel aliquo predictorum fieri contigerit vel ex eis sequeretur non valeat nec teneat ullo modo sed auctoritate presentis statuti compromissum in predictis ut altero ipsorum sit cassum nullum irritum et nullius valoris et nihilominus iudex qui contrafecerit in predictis vel altero predictorum eo ipso desinat esse iudex et solvatur pro banno xxv libras denariorum de quibus per sindicatores comunis debeat condemnari

Hoc est et de iure comuni ut tradit Lanfrancus in tractatu de arbitris in verbo habentes 3° questione carta 3. et ibi vide bis peculiares rationes et vide alias quod eundem carta 67. et 68 et vide D. Baptistam de S.to Blasio in tractatu de arbitris et arbitratoribus 30 questione in p.° volumine tractatuum carta 23 /

Quod victus victori in expensis legitimis condennet. R[ubric]a Lxvi

[margin:] iste expense que venirent ... actionis ... elapso anno ... 1363 et 1364

Victus victori tam in causis civilibus quam etiam in criminalibus condennet-
ur expensis declarandis sacramento victoris iudicis taxatione premissa
et ad refectionem expensarum huiusmodi semper cogatur a iudice non obstante
aliqua exceptione salarij advocati sive excedentibus quantitatem ... solidorum
exceptis [illegible] taxationem fieri possit
quod quidem statutum sine interpretatione aliqua observetur.

De interpretationibus omnium statutorum quod intelligantur prout iacent dicti communis R[ubric]a Lxvij

[margin:] et quod sit verum hoc statutum ... videre ... de ... 16

Omnia et singula statuta et ordinamenta communis Sax[...] intelligantur et
intelligi debeant secundum quod ipsis statutis et ordinamentis ipsorum quolibet con-
tinetur sine aliqua alia interpretatione iuris vel facti,

Quod nulla persona ratione temporis excusetur a testimonio R[ubric]a Lxviij

[margin:] Vide super hoc l[ibr]o 4 ... cap. 8. Vide in l. v. R[ubric]a 4 ... minor 14 ... de testibus ... 87

Nullus masculus maior xiiij et femina maior xij in maleficijs excusetur
a testimonio proferendo, infra annis vero datis maiores vero x anni possit
ferre, et perhibere testimonium,

De officialibus qui fuerint sex annis citra condennati R[ubric]a Lxix

Quicumque occasione alicuius officij quod habuisset in dicto communi a sex annis
citra cond[ennatus] extiterit vel erit in futurum usque ad decem annos proxime
futuros a die condenationis computandos in dicto comuni aliquod officium
habere non possit vel et assessoriam vel advocatoriam aliquam admi-
ctatur vel recipi possit per dictum tempus in terra Sax[...] vel eius districtu et
de hoc statuto non possit peti absolutione nec dari sed semper pena de statuto
in statutum ad hoc ut condenationem alicuius officialis semper memoriam
habeat.

De inventariis conficiendis ab heredibus R.ca LXX

Quod inventarium conficiatur infra tres menses unde s. r.ca 22

Et ad d. inventarium teneantur et tutores et curatores atque quando cura ut s. r.ca preced.

Laboriosam solemnitatem que in conficiendis inventariis ab heredibus volentibus cum beneficio inventarii hereditatem eis delatas adire, resecare cupientes ne imperiti iuris illaqueentur. Statuimus quod quilibet volens hereditatem adire cum beneficio inventarii teneatur in mense ipsum inventarium conficere incipere, et complere in duobus aliis sequentibus et in ipso scribere seu scribi facere omnes res bona et iura hereditatis et de hoc prestare iuramentum ipse heres teneatur quod nihil per malitiam scienter obmittit ad cuius inventarii confectionem sufficiat quatuor testes de terra Sar. vel eius districtu masculi, et ad huius inventarii confectionem citentur per tubam vel ad domum omnes legatarii de terra Sar. vel eius districtus et creditores quorum heres habeat notitiam ipsos creditores esse et legatariis vero et creditoribus forensibus vel quos heres ignoraverit creditores esse et pro monasteriis et ecclesiis legatariis seu rei pie relictis debentibus sufficiat una proclamatio generalis vel edictum affixum in foribus palatii communis Sar. in quibus citatione et edicto statuatur terminus competens statuendus per iudicem ad petitionem dicti heredis, que citatio et edictum debeat tam tempore inceptionis inventarii quam et in perfectione et in confectione ipsius sufficiat presentia duorum notariorum computato illo qui rogatus fuerit scribere et talis inceptio et perfectio semper fiat coram iudice communis terre Sar. et inventarium sic factum habeatur pro solenniter facto, ac si esset factum cum omnibus sollenitatibus que de iure communi requirerentur.

Que requiruntur in confectione inventarii

Laus deo,

Explicit liber tertius civilium

yhs. maria

In dei nomine amen incipit liber quartus de officio militis.

Statuimus et ordinamus q. ille officialis dni vicarij qui miles
vel socius noiatur ultra illam que facere teneatur et debet et sibi promissa
sunt et decreta p. alias formas alior. statutor. terre predicti, teneat. et debeat
virtute iuramenti solicite providere et superesse toto tempore sui officij super
omnibus et singulis operibus et laborerijs cois sax. ac aptationibus et repa-
rationibus pontium fontium viar. intus et extra terra sax. ut bene sollicite
et legate aptat. q. quecumq. debent. ipsa laboreria facere; nec non super
omnibus beccarijs et tabernarijs panifacculis p. illi vicarolj salem, et olea
vendentibus ad minutum, pondera ac mensuras tenentibus molendinarijs
ac alijs quibuscuq. extraordinarijs officijs, et arma prohibita p. dictam
terram portantibus, et euntibus p. terram de nocte post tertium
sonu campane, omes saltem bis in ebdomada requirere p. to teneat.
et contra eos inquirere si in aliq. inveniatur, et eos punire in
penis in statutis contentis tn semper summarie cognoscendo in
omnibus, et singulis supradictis possit et summarie cognoscere de
omnibus et singulis civilis litibus et questionibus quoquo modo
inter quoscuq. hoies et personas vertentibus usq. ad quantitatem
solidor., et ipas causas decidere et terminare prout sibi congruu
videbitur atq. iustu statuto vel lege in contrario loquente nd
obstantibus. Et ut comune sax. expensis et oneribus relevetur
statuimus decernentes q. in posterum super nomine pontiu fontiu
nullus alius officialis cu salario possit eligi in comuni predio et si
eligeret. ipius electio non valeat nec teneat ullo modo et tali
electo nullu ius d. salario acquirat, nec illud possit a coi aliquo

Summarie procedit in cas. extraordinarijs

Si aut congregatu ulterio nd valeret sntia ut p. d. lacosmeus cor. 21.

tempore petere vel habere et sit precium, et si aliqs electus fuerit ad dictum officium vel alterum predictorum et electionem acceptaverit et illud officium exercuerit solvat coi pro bano XXV libr. denar.

Ubi et qualiter fiat forum die sabbati R.ca ij

Ubi debeat fieri forum sive mercati

Qualibet die sabbati infra muros et portam vallis usque ad portam plani fiat forum generale et unicuique liceat [illegible] mercari sine penas ad hoc et nullus artifex alicui causa vendendi mercantias locum subtus voltam palatij impediat, vendentes aut blada et legumina stare debeant ad ipsa vendenda subtus voltam palatij cois, et vendentes porcos seu ducentes eos ad vendendum stet et teneat ipsos a porta plani per burgum S. Franci et assignentur loca per eundem socium militem et si aliqs locum sibi assignatum variaverit solvat coi pro bano duos solidos pro qualibet vice, et Notarius Vicarij faciat rimari qualibet mense ne locorum assignationem mutatio seu variatio fiat, ducentes vero alia animalia teneantur et debeant stare et tenere ipsa in foro quod fit die sabbati ex portam bonienis vel a S. [illegible] usque ad portam pontis et qui contrafecerint solvat coi pro bano vice qualibet et pro quolibet animali quinque solid. Vendentes vero ligna morentur ea die ex portam plani, et Notarius Vicarij teneatur et debeat vinculo iuramenti qualibet die sabbati inquisitionem facere de predictis ad petitionem cuiuslibet postulantis quod si non fecerit perdat de suo salario X libras et applicetur coi.

ubi intelligatur maiore burgum S. Franci

Volumus insuper quod salem vendentes stare debeant ad ipsum salem vendendum in platea maiori cois et non alibi, vasa quoque ad vendendum tenere debeant in platea predicta contrafacientes vero in predictis vel aliquo predictorum et qualibet vice solvat coi pro banno quinque sold. denar. et de predictis Vicarius et sui officiales possint inquirere ex suo officio ad petitionem cuiuslibet postulantis.

Ubi debeat vendi sal.

De Tabernariis & vinum uendentibus R ca iij.

Tabernarij et vinum uendentes in terra Sapti & eius districtu teneantur et debeant
uendere & dare uinum bonum et purum sicut est in dolio seu alio vase vnde trahitur
et sine immissione aquæ seu commixtione aliqua alterius uini: et singulas mensuras uini
cuilibet ementi seu accipienti implere & eos ad iustas et legitimas habere et tenere. et
postquam ceperint uendere de vno vase donec vas illud fuerit uacuum, de vase alio trahere &
vendere alicui non possint. Regimenque dictæ terræ singulos tabernarios et vinu vendentes
cum incipiunt uendere solemniter iurare faciat non facere uel venire modo aliquo contra presens
statutum & alia de venditione vini loquentia. et si tabernarius aliquis aut vinu vendens
contrafecerit in aliquo puncto seu capitulo de prædictis uice qualibet in centu solidos den. comuni
pœnæ noïe condenetur nisi pro mensura non impleta pro qua sit pena xx solid. den. pro
qualibet mensura non impleta reperta ad ipsam tabernam prope ipsam per duas domos ex utraque
parte Tabernæ. Et nihilominus per Regimen fiant denunciatores secreti qui contrafacientes in
aliquo prædictorum denunciare Regimini teneantur habituri quartam partem Banni nõ obstan
statuto aliquo contra hoc in contrarium fortasse loquente & super prædictis et infrascriptis &
quolibet prædictorum per inquisitioné ex officio Regimen procedere teneatur & debeat ad rõnes
ipsorum denunciatorum ac etiã ad petitioné cuiuslibet alterius personæ denũciare uolentis et
die qualibet officialem suum et familiam ad Tabernas transmittere ad rimandũ mensuras et
ad inquirendũ si contra factũ fuerit in aliquo prædictorum et si quẽ contrafacientem inuenerit in dicta
eum pena punire. absque aliqua probatione facta relatione per familiã cuius tali relationi debeat
plena fides adhiberi: hocque statutũ locũ habere volumus in tabernarijs et in ijs qui vinum
vendunt ad minutum. Tabernarij autem & vinũ vendentes ad minutũ in terra Saxbi et
eius districtu teneantur et debeant vendere ad Petictum, mediu petictum et Fogliettam
et mediam Fogliettam & non ad aliam mensuram. cuius Petictus sit et esse debeat capaci-
tatis medij quartaronis & non minoris & quilibet Tabernarius et vinum vendens teneat
et debeat Petictum et medium Petictum Fogliettam et mediam Fogliettam et ipsa vasa
bullari facere per Notarium seu socium dñi Vicarij bulla comunis seu dñi Vicarij et
habere non possit, nec debeant tenere in eorum Tabernis aliquid vas minus quam mediã Fogliettã
Contrafaciens vero in predictis uel aliquo prædictorum pro uice qualibet in xx solid. penæ nomine
condenetur & cuilibet liceat contrafacien accusare. Teneatur insuper a Notario siue eius
socio predictis accipe appodissam et scriptam ad quantũ uoluerit vendere petictũ quæ
ipse Notarius seu eius socius dare et ~~habere~~ tradere teneatur ad ipsorũ petitioné ad quantũcunque
seu quantumcunque dictũ Petictũ vini vendere uoluerit sigillatum sigillo comunis seu
ipsius dñi Vicarij donec vinũ illud vend completum fuerit contrafaciens vero in prædictis
prædictorum quolibet et qualibet uice in centũ solidis pena noïe condenetur. et cuilibet
liceat contrafacien accusare atque denunciare. Et Accusator habeat medietate banni

De mensuris et bullatis

Teneatur tamen tabernarij et vini vendentes dictam apodissam seu scriptam sigillo comunis vel domini vicarij sigillatam ponere in fundo vegetis seu dolij et publice retinere, ita quod omnibus pateat evidenter ad quantum vendi debeat petictum. Et postquam vendere ceperint nullo modo ~~vendere~~ minuere debeant vel etiam variare. Contrafaciens vero in predictis vel aliquo predictorum in XX solid. vice qualibet condemnetur et cuilibet liceat contrafacientem accusare et super predictis et singulis capitulis vicarius et sui officiales possint et debeant inquirere, per inquisitionemque procedere ex suo offitio et stetur de predictis relationi familiae domini vicarij euntis cum ~~notario~~ et seu socio domini vicarij ad rimandum et inquirendum de predictis. Possint quoque ipsi tabernarij et vini vendentes vinum vendere ad foglilettam et mediam foghettam bullatam ut pro rata exigit ad petictum. Vicarius que teneatur et debeat ordinamenta super predictis facta et facienda executioni mandare sub pena [illegible] librarum de suo salario.

De vino forense ad dictam terram tempore certo tempore deferendo. Rubrica iiij

Quilibet possit ad terram Saxiferrati et eius districtum asportare mustum et vinum forensem a festo omnium sanctorum usque ad Kalendas Decembris quod vinum dicto tempore vendi non possit, alijs autem temporibus videlicet a Kal. Xmbris usque ad Kalen. iunij nullus debeat vinum forensem ad dictam terram portare nec eius . . . districtum salvo quia quod fuit et si quis aliquo predictorum contrafecerit solveat comuni pro banno qualibet et qualibet vice centum solidos den. et cuilibet liceat contrafacientes accusare et habeat medietatem banni, et vicarius teneatur et debeat de predictis ex suo officio singulariter providere et inquirere statuto aliquo seu reformatione non obstante.

De salmis a vino civitandis et bullandis. Rubrica v

Salma a vino ad quam vinum sive sit musti sive clarum, sit et esse debeat xvi quartarum ad quartarone comunis et nihilominus debeat esse bullata bulla comunis, et signata in eo quod plus vel minus teneret, et quicumque ad aliam salmam venderet seu emeret solvat comuni pro banno X solid. den.

De Ponderibus et mensuris cois R.ca vi

Pondera, et mensure omis sint equalia qui vero pondus vel mensuram falsavit solvat coi pro banno x libras, sed si quis illis scienter usus fuerit sol. c. solidos, et restituat dannu passo, et fiant quatuor barilia ligni quodlibet sit tante capacitatis quante mellaroli lapidis que est iux columnam cois, et quodlibet barili sit circudatu circulo ferreo et medium quar... mensurar duasar cu directa linea, fiat brachiale ad quos mellarolos quilibet castillanus vendat et emat, et non ad alias et teneat dicte mensure pillos qui fuerunt ad predicta deputatis p consilii a forensibus vel a tenentibus accipiatur p quolibet brachiali quatuor denarios et non plus et qui plus acceperit solvat coi pro bano xx solidos denar. Si vero aliqs alius voluerit tenere mensuras aliq. faciat sibi fieri suis expensis et adiustari, assediari, et bellari faciat, in qua pdio coi unno statera grossa vi. centu libras, et insup ipsi ponderibus et mensuris tempore q. alij officiales eligunt in consilio ad bri si sol. eligat tres boni viri, unus in castro veteri alius in burgo inferiori, et alius in burgo s. fran: qui eorum officium durent per tres annos qui debeant omibus ponderibus et mensuris terre et com... sax. et specialiu personar et omium volentiu emere, et vendere ad hoc vel sine iusti, et veraces, et sint alte, et acta in forma statuti loquentis de aliq. pondere vel mensura q tu persistis possint et debeant denuntiare, et accusare habentes falsu vel falsam aut falsus vel falsa pondus vel pondera, mensura vel mensuras si in q ordinatu vel statutu fuerit p commune sax. vel suos officiales vel officialibus aut vel quibus fecerit comissu. Si vero pondus aut mensuras dictu est non diverit aut contra pred. vel aliq. predeor fecerit solvat coi p bano xl solid. cuius bani medietas sit denunciatoris vel accusatoris vel denuncianti, et di dictis supositis vel ipsar aliqs fuerit negligens in dicto officio puniatur in xl solid. p quolibet, et comuni applicetur, et notarius teneat et debeat de predictis quolibet mense inquisitione facere cu predictis tribus et quando ponderent vel mensurarent ad quanti ad pondus et mensuram cois vel alterius adiustata et bullata, et nisi de pena utentiu falsis et omnibus ponderibus et mensuris qui vero contra fecerit solvat coi p bano xl solidos voluerunt insup q semel in anno videantur barilia, et alia pondera et mensuras p officiales dicti cois et q tenentes barilia habeant et teneat media bruilia quarta

Liiii.

De ijs qui habent pondera vel mensuras communis.

R.ca vij

Pondera et mensuras cois quicumque fuerit vel tenuerit pro ipso
communi, seu eas et ea emerint, a cõi predicto debeant ipsa
pondera et mensuras tenere ordinatas et apta, ut in statuto
loquente de predictis continetur, et maxime habere debeat unam
stateram magnam, et unam paneam, et unum passum bullatum cum
bulla cois, rubbium bullatum, et qui supradicta fuerit teneatur
stare cum dictis ponderibus et mensuris quolibet die sabbati
in platea cois subtus logiam seu transannam iuxta domum heredum
Crgntij Compagnoni, et teneatur mensurare et ponderare
omnes mercantias ad petitionem cuiuslibet postulantis et pro suo
salario habere debeat a frente pro quolibet pondere usque in quan
titatem decem librarum unum denarium a bindetiero supra pro quolibet
rubbio duos denarios de petia panni lini ii denarios de petia
panni lane ii denarios, de petia pani lini ii den: si fuerint
brachia vel quasi abinde vero supra prorata, qui prefatus habens
dicta pondera et mensuras qui contrafecerit in aliquo predictorum
solvat cõi pro banno x sol: et cuilibet sit licitum accusare et
credatur sacramento suo cum uno teste idoneo, item dicimus
quod nulla persona audeat vel presumat ponderare vel mensurare
aliquas mercantias nisi per modum ut supra declaratum est
licitum sit tamen volentibus vendere pannum et alias mercantias
ad minutum sive . . . passare et mensurare cum suis passis tamen
bullatis bulla cois, et etiam ponderare beccarijs, et vendentibus
pisces ad minutum, licitum sit ponderare carnes et pisces in quacumque
quantitate sine aliqua solutione contrafaciens vero solvat cõi pro banno
vice qualibet x solidorum quilibet possit ipsos accusare, et credatur suo
sacramento cum dicto unius testis idonei, Volumus etiam quod qui

tenentes in domo pondera seu mensuras non iustas de iure puniuntur vide Gambinus car. 36

habens predicta pondera et mensuras sit sufficiens ad predicta facienda
alias non admictatur ad dictum officium et presens statutum sit . . statuto
aliquo in contrarium loquente non obstante. Et Vicarius qui pro tempore
fuerit teneat et debeat predicta observari facere sub pena x libr.
de suo salario

De quartaronibus pro comuni habendis Rubrica viij

Duo quartaroni sint et esse debeant in comuni, et teneantur per illos qui ad tenendum
mensuras comunis deputati sunt, et fuerit tunc ad quos quartaronos ven=
datur oleum, et non cum alijs quam quartaronis omnibus castellanis sine pretio
de pede comunis — tribuatur, Ubicumque vero de pede seu mensura pedis mentio fieret intelligatur
de illo pede qui est in columna comunis lapidea designatus

De fornarijs et ipsorum officio et caminis per eos faciendis
Rubrica ix

Fornarij et fornarie omnes calefaciant bene furnum et bene informent et exforment
et quoquant panem ad voluntatem illius cuius est panis et habeant
mastellum cum aqua iuxta furnum in quo palam et fircones extinguantur
et si panem minus coctum et combustum vel panem unius alteri reddiderint
vel in aliquo predictorum contrafecerint solvat comuni pro banno x solid. den. et emen=
det panem admissum damnum passo ac peioramentum panis illi cuius est et
domino panis vel eius nuntij sacramento credatur de damno et peioramento
panis et etiam de pane admisso usque ad quatuor panes et etiam de accepta
tione et non possint furnarij seu furnarie renuere quoquere panem
accusantis vel accusam facientis sine iusta causa et si contrafecerint
solvant comuni pro banno x libras pro quolibet et qualibet vice, Et Notarius
Vicarij teneatur vinculo iuramenti intimare Vicario omnes panifaculos
et fornarios statuta de ipsis loquentia observari facere et observare
omnia in ipsis contenta,

De Beccarijs et ipsorum arte Rubrica x

Quilibet volens esse beccarius et carnes tenere ad vendendum teneatur ipsas carnes
facere et vendere secundum modum infrascriptum Videlicet quod Vicarius qui pro tempore erit,

teneatur et debeat de mense novembris proponere in consilio generali
de modo et forma dandi beccarijs pro tertio anno ad vendendum carnes et sicut
in dicto consilio ordinabitur sic beccarij teneantur per tertium annum obser-
vare. Beccaria et vendicio carnium fiat et fieri debeat in trasanda
Ubi fiat beccaria — communis videlicet a scalis palatij usque ad domum Bonaventure Petri, et non alibi
in dicto loco non occidantur nec scorticentur aliquae bestiae, sed portentur
ibi apte, et apparate ad tagliandum, contrafaciens in aliquo predictorum
puniatur vice qualibet in x libris et ipsa beccaria fiant banche
seu dischi in ea capaces et ad bancam quamlibet stent duo beccarij
sotiati et non plures, et etiam et eadem bestia non vendatur nisi
ad unam bancam, et teneantur quoque beccarij ad carnes vendendum
deputati ipsam beccariam postquam constructa fuerit mundam tenere
in latitudine ibi ipsorum expensis et in ipsa nullam turpitudinem facere
vel fetorem tenere quod stantibus vel transeuntibus nullum prestare
tedium vel fetorem. Iurent quoque beccarij carnes seruarum scoriare
et porcorum abrugiare aut pelare tenendo semper carnes scrofarum vaccharumque et
De libra iusta — porcorum ab alijs carnibus separatas. Et habeant pondere districte
bullata bulla communis et non alia, ad vendendum carnes siccas et recentes
ad minutum, et sit libra xij unciarum et libram mediam sex onciarum et
contra predicta vel aliquid predictorum non possit in dicto consilio aliquid
reformari et si reformaretur non valeat in qua beccaria habeant
continue beccarij stateram legalem publice ad quam ementes carnes
possint carnes ipsas reponderare et si non fecerit vice qualibet puniatur
in xx solidos den. nullus et carnes vel unam pro alijs faciant
nec alicui vendat contrafaciens pro vice qualibet in decem
solid. den. puniatur. Animal quoque interfectum a mane usque ad
tertia, et a nona usque ad vesperas retineant ad vendendum
nec alibi dictis horis retineant, nec vendant contrafaciens
vero puniatur vice qualibet in xx solid. dinarorum. Die

Die autem sabbati teneantur et debeant continue in hora none carnes incidere et de ipsis copiam facere omnibus emere volentibus pena centum soldi. pro qualibet contrafaciente et qualibet vice; Non vendat etiam gambas pedes aut capita alicuius bestie ad pondus nec firma eis data, hactenus excedant vel dimittat contrafaciens vero vice qualibet in xx soldi. puniatur, Et in omnibus predictis quilibet possit eos accusare denunciare habiturus medietatem banni. Fiant insuper bilancie de novo pro ut cum ponderibus signis in ipsis bancariis que debent esse libre carnium dande beccariis et ponatur ad columnam tot ita quod cuilibet liceat carnes emptas reponderare, et si invente fuerint minoris ponderis solvat venditor pro banno c. sol. deni pro qualibet vice, et credatur dicto emptori cum iuramento. Potestas autem teneatur qualibet mense sacramento pondera beccariorum examinari facere semel ad minus. Et si aliquis beccarius renueret dare seu vendere de carnibus ea petentibus solvat xx soldi. pro banno et credatur sacramento petentis,

De diebus in quibus beccarii non possunt vendere carnes

Vicarius in super teneatur quolibet mense sui regiminis si necessarium fuerit et placuerit prioribus et consilio generali vendere beccariam seu venditionem carnium eo plus offerenti dare duos ante solemnitatem baniatur, et si vendi contigerit ementes teneatur carnes facere et vendere modo predicto, Nec aliquis alius possit carnes vendere nisi ipsi ementes beccariam licet et cuilibet carnes vendere tamen modo ordinato in foro maiori dicte terre quamdiu duraverit in festo omnium sanctorum Nativitatis et Resurrectionis dominice et in eorum vigiliis et in carnis privii et non possint nec debeant dicti beccarii carnes vendere in vigiliis apostolorum et in quatuor temporibus, Diebus sabbati

bulle

88v

iiii | l.iiij.

dumtaxat exceptis sub pena .c. solid: Vicarius vero presenti ordinabit in consilio generali superveniente hore carnium de mense [illegible] teneatur integraliter observare et promittant carnes vendere realiter et proprie [illegible] ad observandum quod et quae promittent [illegible] consilio [illegible] reformatum Nullusque ante promissionem carnes vendere aut facere [illegible] et ut [illegible] melius observentur promissa in consilio generali, quando eliguntur alii officiales ad brevia eligantur duodecim boni homines de terra Singulo libet mense anni [illegible], Qui sic electi sint et esse debeant superstites super dictis bechariis, et teneant et [illegible] saepe saepius [illegible] pondera beccariorum et carnes quas vendiderint diligenter examinare [illegible] obseruent pres statuti et singula quae fuerint promissa per eos beccarios ad petitionem [illegible] postulantes omnia et singula crimina et defectus ipsorum bechariorum [illegible] et suis officialibus qualibet die sabbati [illegible] durantibus eorum officio referre, et denuntiare penitus teneatur, Si quis aut [illegible] supradictorum superstitum fuerit negligens solvat qualibet vice [illegible] pro banno quinque solid. den: Sine cuiuslibet superstitis licentia nullus beccarius aut aliquis alius causa vendendi carnes porcos scrofas boves castrones pecudes capras faciat [illegible] puniatur [illegible] quilibet in .c. sol. den: Eliganturque et tres boni homines et legales tunc in dicto consilio [illegible] de burgo Sancti Franci alius de castro veteri, et alius de burgo inferiori qui [illegible] vinculo iuramenti coram regimine dicti comunis crimina defectus beccariorum denuntiare habiturus medietatem condemnationis, Et ut ipsi beccarii et carnium venditores non possint defraudare [illegible] in carnium venditione et ad omnem ipsorum maliciam superandam ordinamus quod dicti beccarii aliquas carnes non possint vendere quae non sit bullata bulla [illegible] vel domini vicarii et in qualibet gamba mortuorum animalium, et ista bullatio fiat per illos superstites supradictos vel officiales domini Vicarii et superstites fuerint negligentes puniantur quilibet in .c. solid. den: et [illegible] carnes de loco unde [illegible] vendere et dare et non aliunde, [illegible] carnes bullatae

[illegible] beccarios non bullatis carnes

super remaneant indiuisa, nec alibi in dictis carnes tenere debeant
et si contrafecerint dicti becarij in aliquo predictorum puniantur pro
qualibet uice in centum solidis den. et super predictis Vicarius et
sua curia possit et debeat inquirere saltem semel quolibet mense
ex suo officio, et etiam ad petitionem cuiuslibet postulantis et ipsos
culpabiles in forma predicta dicti statuti condemnare sub pena
centum libr. den. Volumus insuper quod honore Dei et Beate

De cetiu S.ti facundini in burgo inferiori

Marie virginis et B. facundini ad hoc ut aliqua putredo non
fiat vel sub curia ante ipsam et etiam que est in burgo inferiori
usque ad quartam domum inclusive, nomine beccarie aliqua
bestie nec porci abrusientur, nec tampe bobum et aliarum
bestiarum fiant in suprascriptis semitis. Et becarij qui
utuntur arti beccarie in dicta contrada debeant ad ipsorum
stationes asportare uachas, porcos et castronos decoriatos
lotos et lauatos et in dicta contrada ante dictam domum uel
contrada tunc ut etiam fieri non possit aliqua putredo san-
guinis uel sulfura et qui contrafecerit soluat pro bano
xx solid. Et quilibet possit contrafacientes accusare et
denuntiare, et habeat medietatem dicti bani et credatur sa-
cramento accusatoris cum probatione unius testis, Et qui
faciunt dictam artem beccarie in burgo inferiori predicto
teneatur habere bancam ante ipsorum stationem, Et ibidem carnes
incidere ponderare, et uendere et non in domo, qui autem contra
fecerit soluat pro bano xx solid. den. quilibet possit
eum uel eos denuntiare et accusare habiturus medietatem
bani et stetur sacramento accusatoris cum probatione unius
testis. Ordinamus preterea quod quilibet beccarius seu qui
carnes ad uendendum fecerit in burgo S.ti Fran. teneatur

Ad cremantes porcos in burgo S.ti Fran.

et debeat animalia occidere extra portam boniani Et ibidem
porcos abrusiare, Et non alibi in dicto burgo, Et qui contra-

fuerit pro qualibet vice et quolibet ad alia solvat comuni
pro banno xx solid den. Et quilibet possit eum vel eos accu-
sare et denuntiare et habiturus medietatem bandi predicti, et
stetur sacramento accusatoris cum sacramento unius testis et
Regimen dicte terre teneatur et debeat super predictis
inquisitionem procedere ad petitionem cuiuslibet postulantis

De Ambasiatoribus dandis castillanis R.a xi

Si pro negotiis castillanorum sax.ti ambasiatores necessarij videbuntur
expensis castillanorum ipsorum dentur quotiens necesse fuerit et Vic.
et Priores possint ipsis ambasiatores dare si opus fuerit sine aliqua
deliberatione consilij et si aliquis castillanus captus vel derobbatus fue-
rit ab aliquibus vel aliqua persona seu pro ... dentur Ambasia-
tores expensis com. sub forma de ambasiatoribus in statuto declarato
etiam pro relaxatione ipsius capti si necesse fuerit occasione predicta et si
Vicarius contrafecerit non observando predicta solvat com. pene xxv lib.
et si alij contravenerint contra predicta solvat com. banno centum solidos

De captione et derobatione alicuius nostri castillani
et represalijs concedendis R.a N.a xij

Si quis noster castillanus fuerit derobbatus vel captus in aliqua terra
seu territorio alicuius Vicarius sive regimen terre saxiferrati
cum deliberatione consilij quod Ambasiatores com. predicti et expensis
ipsius com. debeat requirere per terram seu dominium in cuius territorio
seu fortia noster castillanus fuerit derrobatus seu detentus vel captus
quod ipsum castillanum dimittat seu sibi castillano restituat omnino res
acceptas, et si terra, aut dominus territorij captum seu res acceptas restituere
noluerit possit et debeat dominus Vicarius predictus detinere et destinare facere
de hominibus et rebus hominum ipsius terre seu territorij in quo vel in qua dictus
castellanus captus extiterit. Volumus preterea quod Vicarius teneatur et debeat ad

petitionem derobati uel capti aut alio modo depputati uel alicuius eius consanguinei uel affinis preponere in consilio generali de derrobatione & captione seu deptentione predictis & secundum deliberationem fiendam in dicto consilio requiri faciat rectores & homines eius terre uel comunitatis aut domini territorij. In quibus dictus noster castellanus derobatus captus & detentus fuerit ut pro parte nostri comunis nostro castellano de rebus ablatis & derobatis & etiam de damnis & conquestis & interesse satisfaciat integre & cum effectu & ipsum castellanum & detentum relaxent, si relaxatus non fuerit. De quibus damnis & expensis stetur sacramento petentis. Quod si homines illius terre & comunantie siue domini territorij nostro castellano modo aliquo non satisfecerint de predictis vicarius comunis teneatur pro quantitate quam noster castellanus iurauerit seu alijs probationibus demostrauerit & pro damnis & expensis & interesse represalias concedere contra eum qui recepit uel derobbauerit eum contra eorum in quorum fortia seu territorio captus uel detentus & derobbatus fuerit & ad refrenandum ipsos eidem castellano nostro dare debeat auxilium consilium & fauorem & promissa omnia et singula Vicarius predictus vinculo iuramenti sub amissione centum librarum de suo salario teneatur obseruare & facere obseruari.

Quod expensæ et grauamina Comunis fiant per libram appassus Rubrica xv.

nota appellatione receperunt prestito cepolla in tractatu de seruitutibus rusticorum prediorum in cors. de pontibus cap. 70 car. 31.

Negotia omnia & expensæ nominati comunis semper fiant & fieri debeant per librum & appassatum comunis predicti & non aliter, exceptis exercitibus caualcatis, fossis comunis & aptatione uiarum.

De armis oportunis habendis Rubrica xviii.

Quilibet castellanus terre saxoli et districtualis illa arma habeat & habere debeat quæ deputata sibi fuerint per illos qui fuerint nominati et electi per dominum vicarium et priores qui in predictis plenam arbitrariam habeant potestatem.

De his qui collectas non soluerint pro certis possessionibus quas habent Rubrica xix.

contra non soluentes collectas uide in fine rubrica 31. capta pe[illegible] car. 87. et 89

Quicumque propriam habens possessionem in districtu saxoli, et de ipsis possessionibus collectas dicto Comuni soluere noluerit banniatur ad fenestras Palatij comunis quod infra octo dies compareat, et comparere debeat ad collectas pro ipsis possessionibus ad soluendum comuni predicto, et si non comparuerit ex nunc ipsæ possessiones comunis efficiantur et Comuni applicantur omnino.

Quod Muri noui et antiqui reficiantur Rubrica xx.

Muri noui et antiqui terre & burgorum saxoli manu teneantur

109

in statu ac servetur illesus, et vicarius teneatur ipsos muros refici facere vinculo iuramenti, primoque mense sui regiminis congregari priores et eligi facere tres bonos homines populares de terra ad providendum super refectione murorum antiquorum terre et burgorum, ita quod ipsi muri reficiantur et aptentur cum arena et calcina et si predicta vicarius non duxerit ad effectum solvat comuni pro banno quinquaginta libras

vide s. r. 6. et infra r. 29. 99

qualibet ~~proxima~~ persona que ~~tenet~~ habet murum, domum, vel casalenum adherens dictis muris comunis ~~et debet~~ teneatur et debeat sustentare ex parte exteriori ipsum murum quatenus protenderetur ipsa domus vel casalenum infra illum terminum qui sibi assignabitur per dominum vicarium dicte terre ad penam xx librarum ~~pro~~ qualibet persona, et habeat predicta calcena expediente pro predictis et infrascriptis ab ipso comuni et facere parapecta et mer-tari ita quod usus ipsius muri non impediatur sed habeatur illesus et predictos superiores provideatur quod emantur per ipsum comune et eius expensis per que accedatur ad ipsas bertescas, et muros predictos ubi fuerit oportunum et per ipsos provisum et ordinatum etc.

habentes domus iuxta menia teneatur ea manutenere

Quod tenentes bacelia comunis debeant terrigenis gratis accomodare. Rubrica xxij.

Statuentes addimus statuto de his qui tenent bacilia et mensuras alias comunis Saxiferrati, quod quicumque ipsa bacilia tenuerit et ea terrigenis saxiferrati gratis debeat comodare nulla mercede recepta, nec propterea recusare dare petentibus ad penam xx solid. pro qualibet vice, quos socius domini vicarij eidem recusanti de facto solvi faciat camerario dicti comunis.

De molendinarijs et ipsorum officio Rubrica xxiij.

Procuret Regimen quod nullus molendinarius terre aut districtus Saxiferrati denarios aliquot accipiat pro eorum mercede molendinorum, moliture sed molituram recipiant hoc modo videlicet de quolibet brachiali a kalendis Maij usque ad kalendas Novembris quatuor cuppos rasos cum rasura recta, aliterque molituram non recipiant et quod non recusent macinare aliquid bladi quod eis defertur de ~~quantitate~~ dicti molendinarij cum granum trahitur de saccho antequam ipsum macinent mensurent illud ad mensuram Saxiferrati si voluerint illi quorum fuerit bladum et farina ipso facto ad mensuram culmam incontinenti mensurare et siquid deerit, domino seu ei qui eius granum ad molendum eis dederit restituat et suppleatur et solvat comuni pro banno xx solid. et suppleat farinam ei cuius est, siquid vero superit culmatione predicta sint etiam domini bladi et teneantur et debeant dicti molendinarij sic stringere et aptare et strictum et aptum retinere fusellum macine quod per foramen ipsius bladum aliquod exire vel perdi non possit et bladum quod eis defertur

ad macinandum sero quod ipsi deferunt post baptuti molendinum molere non debeant
nisi primo molendinum ipsum aptum fuerit et quod bladum aut farina ex eo fienda
non deuastetur, nec etiam in aliquo deterioretur. Et de perditione bladi aut
deterioramento farine stetur sacramento deferentis seu transmittentis bladum ad
macinandum usque ad quantitatem x. solid. De alio uero defectu bladi stetur sacramento
domini uel nuncij affirmantis defectum quem proposuerit et sibi impleri et emendari
petierit et eodem sacramento toto tempore Regiminis tunc presentis defectu simili
fides debeat adhiberi: bladum uero postquam fuerit in molendino dum in eo steterit
periculo stet molendinariorum et Vicarius qui tenetur vinculo iuramenti semel qualibet
mense per suum officialem et familiam, omnia molendina existentia in flumine
Senkim, Sanguerouis, et Marthene facere rimari solum ad minus ea que sunt
opperterram et si inuenerint dicti sui officiales dicta molendina et edificia facere
in aliquo contra formam statuti puniantur molendinarij secundum quod in statuto
continetur: et eadem pena seruetur in molendinarijs totius districtus, suppstites
aut molendinariorum eligi seu esse non possint qui fecerint a duobus annis
citra. Et ipsis molendinarijs prohibeatur ne alicui castellano vicem
molendi pro aliquo forense accipiant sed forenses pro castellanis et si contra
fecerint soluat comuni pro bano vice qualibet sol. 5. den. Preterea singuli
cuppi ad quos ipsi molendinarij molituram recipiunt bullentur in principio
Regiminis ad sensum et voluntatem dicti vicarij et circum circa molam
dicti molendinarij debeant habere et retinere continue cum bladi aliquid
macinant assides et cassam in tota altitudine quanta est mola ad
minus et non pluris, que cassides seu cassum a mola distare debeat
tantum digitorum spatio et non ultra qui uero molendinariorum contra
fecerit ipsas assides siue cassum ita et taliter non tenendo soluat comuni pro
bano uice qualibet XL sol: et nihilominus predicta facere teneatur et eadem pena
soluat quinquirenda in generali consilio creentur boni homines non habentes
partem in aliquo molendino ad bitillos eligantur quorum quilibet
libra non sit minor xxv libr. qui molendinarij teneantur et de-
beant mense quolibet assides predictas siue cassum et ceppos
ac mensuras ut dictum est facere quo equari a supradictis
predictis nullus quoque castellanus aut subiectus iurisditioni
comunis audeat, nec presumat deferre aliquid bladum ad molendinum illorum
ad molendum qui non sunt habitatores comunis sax. Qui uero contra

Di farina e blado perso le molendinariis stetur sacramento primi

fecerit solvat co(mun)i p(ro) bano vice q(ua)libet xl sol. cuius bani medie-
tas sit accusatoris, seu denunciatoris et hoc intelligat(ur) in mo-
lendinis que sunt ex districtu sax(oferrati). Possint tamen D(omi)ni Pot. et Priores
concedere licentiam districtualibus n(ost)ris existentibus in an(?) finibus
portandi bladu(m) ad macinandu(m) extra districtu(m) sax(oferrati) si eis videbit(ur)
expedire cu(m) tali cautela q(uod) fraus comicti non possit, Prohibemus insup(er)
ne molendinarij vel custodes alios molendinos habeant nec habere
debeant modo aliq(uo) vel condictoriu(m) aliq(uod) seu massaria(m) aliqua(m) in quo
vel in qua molitura(m) aliqua(m) reponant iux(ta) vel prope molendinu(m)
q(uo)d molet spatio qu(i)nq(ue) pedu(m) computando a capite ipsius molendini
sive macina, Et si in aliq(uo) molendino contrafactu(m) inveniret(ur)
puniatur molendinarius seu custos molendini vice q(ua)libet in xl
sol. et D(omi)ni Pot. et sui officiales possint per inquisitione(m) procedere sup(er)
p(re)d(ic)tis ad petitione(m) cui(us)libet postulantis, Credatur sacramento denunci-
atoris cu(m) probatione unius testis cuius bani medietas sit accusa-
toris et alia sit comunis dumo(do) in casu q(ua)libet tenea(tur) unus molen
dinarius sive custos cauti pro molendino q(ua)libet in quo repertum
esset actu(m) contra forma(m) statuti superius declaratam condenetur
& non plures prohibens etiam ne ipsi molendinarij aut custodes molendi-
norum districtus sax(oferrati) debeant nec presumant aliquod bladum quod ad
molendinum portatur capere nec detinere, aut ad suum molendinum
ad molendum vadat contrafaciens vero vice qualibet solvat comuni pro
bano xl sol. et cuilibet licitum sit denunciare et accusare delinquentes
et habeat medietatem dicti banni. Item prohibemus ne molendinarius
aliquis in molendino aliquo retinere debeat aliquem puerum qui vero contra
fecerit pena simili puniatur et quilibet possit contrafacientes accusari bani
predicti dimidium habiturus, superstites vero predicti si fuerint negligentes
in faciendo coequari assides supradictas primo mense sui regiminis & in

faciendo alia eis comissa soluant comuni pro bano xx solid. quousque talis coequatio fiat et bacilia et alias mensuras habere et tenere debeat adiustatas et bullatas bulla comunis sub pena superius declarata

De non portando scotanum ad valcandum uel bladum ad macinandum extra districtum saxoli et de prestatione et datione coptimi molendinorum uel valcarum R[ubri]ca xxiiij.

Nullus de terra saxoli et eius districtus portet scotanum ad valcandum extra districtum saxoli: qui uero contrafecerit soluat comuni pro bano xx solid. et in casu quolibet predictorum liciti sit cuilibet accusare et habeat ipse accusator medietatem bani: custodes uero valcarum accipere possint pro valcatura pro brachiale quolibet tres solid. den. vz. a kalendis Maij usque ad kalendas Nouembris et alio tempore duos solidos den. pro quolibet brachiali et non ultra. Vicarius uero et eius Iudex et officiales alij teneantur et debeant molendinarios et valcatores ac etiam custodes molendinorum et valcarum seu etiam qui molendinum aliquod siue valcam ad coptimum acceperint ad prestata et dationem molitura seu coptimi quam uel quod promiserit alicui d[omi]no cuius sunt dicta molendina seu valcha in termino quo promiserit et ad obseruandum omnia pacta et conuentiones quae et quas fecerint cum aliquo d[omi]no alicuius molendini seu valchae. viso solummodo instrumento loquente de predictis regulariter et particulariter contingere cogere et detinere ad petitionem d[omi]norum ipsorum uel etiam procuratoris sumarie sine aliquo strepitu et figura iudicij. Et hae etiam locum habere volumus in qualibet alia persona quae rem aliquam imobilem ad coptimum acceperit uel habuerit statuto aliquo precedenti uel subsequenti non obstante &c.

De coptimis molendinorum et valcarum

De aedificijs molendinorum inter consortes R[ubri]ca xxv.

Quicunque habuerit uel habet aliquod aedificium molendinorum uel aliquod

rerum que ad molendinu pertinent comune qua refectione sive
melioratione indigeant, Vicarius et sui officiales teneantur et debeant
ad petitionem cuiuslibet consortii realiter et personaliter cogere omnes
consortes ipsius edificij ad aptandum et construendum seu reformandum
vel meliorandum pro parte cuilibet contingenti ac etiam ad petitionem
cuiuslibet petentis omni iudiciorum strepitu pretermisso et non obstantibus
aliquibus in premissis, Teneatur insuper Vicarius Iudex et alij officiales omnes
consortes ~~particulariter~~ personaliter cogere et detinere ad refectionem expensarum quas
alter consortium fecerit in refectione vel conservatione molendinorum
In quibus partem habuerit omni exceptione remota de ipsis sumptibus
et expensis et stetur sacramento impendentis et nihilominus qui dictos
sumptus et expensas fecerit edificium seu molendinum in quo dicti
sumptus et expensa fuerint pro parte nolentium ipsa satisfacere
teneatur fructare donec fuerit eidem integraliter satisfactum.
pro vero dno habeatur et verum ac plenum dnium consequatur dummodo
predictum tempus non currat nec preiudicet minori nisi absenti
si quoque molendina ipsa que sunt prope terram aliqua reparatione
refectione provisione seu melioramento indiget in dictis formulis
domibus et alijs pertinentijs ipsorum et consortes omnes in ipsis fa-
ciendis tribuendis [illegible] tota de quod de predictis
ordinatum deliberatum extiterit per maiorem partem consortium ipsorum
molendinorum, ipsa predicta in singulibus valeat et teneat et
plenam firmitatem habeant, et teneantur [illegible]
[illegible] et Regimen qui pro tempore fuerit ad petitionem
cuiuslibet consortis teneatur dicte deliberationi [illegible]
et [illegible] cogere ad observationem omnium pro necessitate ac
melioramento ipsorum molendinorum per maiorem partem ipsorum con-
sortium extitent ordinatum omni exceptione remota dummodo
de dicta deliberatione seu melioramento et ordinamento appareat
[illegible] et firmiter, Vic. insuper Iudex et alij officiales

teneant recipientes molendina ad cottimum et eos qui promi=
serent in aliquo et obligati ad aliquod opus faciendum
in aliquo molendino ac et recipientes ipsa molendina
ad guardiam et fideiussores ipsorum qui se ad predictorum
aliquod obligaverunt ad observandum predicta realiter et personaliter
cogentur omni exceptione et cavillatione omissis et
omni iuris obstaculo pretermisso sin modum et formam
pactorum inter ipsos factorum et initorum si vero Vicarius
iudex et alii officiales fuerint negligentes in predictis pu=
niantur in xxv libr. den: et hoc idem servari faciant
et debeant in his qui domum communem habent cum domus sive
tignamentis edificium sit commune.

De fabricibus edificiis communia

De frigiaturis perzarum auri vel argenti vel incentivis non portandis Rubrica xxvi.

Statuimus et presenti deliberatione firmamus et districtius
inhibemus quod nulla domina nobilis vel popularis possit nec
debeat portare in capite girlandam vel aliud ornamentum
nisi valoris duorum florenorum auri et non ultra et in pannis
[illegible] abbottonatura auri vel argenti usque ad quantitatem
ornatorum inter tunicam et guarnachiam, et nulla domina
cuiusque conditionis liceat portare in suis pannis aliquam
frigiaturam excedentem quantitatem seu valorem unius flo=
reni, et sic etiam liceat alicui predictarum dominarum portare
centuram aliquam deauratam de argento nisi usque ad pondus
duodecim unciarum pena et banno decem librarum pro
quolibet et qualibet vice, quod contra factum fuerit et

aliquam

in aliis predictis et vicarius qui pro tempore fuerit teneat et debeat vinculo iuramenti quolibet die dominico et aliis festivitatibus solenibus et precipuis mittere ad ecclesias et alibi per plateas officiales suos ad rimandum et inquirendum pro predictis, et contrafacientes in dicta pena puniri ~

Quod castellani habitent in Terra tempore guerre R.ca xxvij

Quilibet castellanus Terre Saxi teneat stare et habitare in Terra Saxi tempore guerre cum armis decentibus si placuerit consilio generali contrafaciens vero solvat comuni pro banno vice qualibet decem libras et ultra secundum quod per ipsum consilium fuerit ordinatum

Quod nemo vendat domum alicui non solventi collectas sine licentia domini Vicarij R.ca xxviij

nota

Nulla persona vendat domum seu domos sive terrenum vel sodum sive casalena infra castrum et burgos Saxi alicui non solventi comuni Saxi collectas sine licentia domini Vicarij et Priorum et qui contra fecerit solvat vice qualibet banno centum libras, et ipsa venditio sit cassa et nullius valoris ~

Quod nullus accipiat de lapidibus murorum seu palanchis stechatis comunis et pontium et fontium R.ca xxix

Siqua persona attentaverit accipere lapides de muris Terre, sive burgorum Saxi seu de aliis pontibus vel fontibus positis in districtu dicte Terre contrafaciens in x libras denariorum vice qualibet condemnetur et iis regimen pro tempore existens procedere teneatur et debeat et hoc idem intelligitur in stechatis vel de stechatis Terre predictis, et burgorum ipsius ~

De lana et filo falso non laborandis Rca xxx

Quecumq. persona operatur et facit, seu operari facere voluerit artem lane in Terra Sax.te vel in suo districtu in arte ipa non audeat vel presumat laborari seu operari facere modo aliquo falsam lanam sive falsum filum sed teneatur et debeat bona fide sine fraude aliqua ipsam artem bene et legaliter operari facere solum ex lana pecudum arietum et agnorum et rorer ex aliqua alia lana, quis vero contrafecerit solvat vice qualibet pro banno xxv libr. et nihilominus lana vel panni contra formam predictam operatam et operatum in igne in platea magna publice comburatur

nota

Quod nec in Terra, nec in districtu Sax. operetur lana vel pannos certorum forensium Rca xxxi

Nulla persona in Terra Sax. vel suo districtu possit nec debeat pannum aliquem texere, nec aliquo laborerium lane modo aliquo operari vel facere alicui forensi de Terra in qua panni lane qui fiunt in Terra Sax.te et suo districtu portari, nec permictuntur. Que vero persona contrafecerit condemnetur in xl sol. den. et quilibet possit contrafacientes accusare et habeat medietatem banni, et eius sacramento cum dicto unius testis credatur

nota cum illis de hebes qui ccelebant pannos hic et nostri (?) genti hoc et vadant in consule terra

De filato lane dato ad texendum et de reassignatione panni ex eo Rca xxxii

Quia interdum textores et textrices sum filatum lane quis traditur ad texendum pannum ex eo facto non reassignant, neum stibunt circa quantitatem quam debent de ipso filato, providentes

et volumus etiam quod mercatori danti filatum ad texendum credatur
super quantitate qua differerit pannus factus ad rationem filati
ad texendum dati usque ad quantitatem unius pelle a bisso mercatore
solemniter recepto, Et hoc locum habeat si mercator fuerit persona
fide digna et approbata per Priorem lanificij dicte terre, et in libro mer:
catorum, et inter mercatores antiscripte

notate

mercatores

De fide adhibenda scripturis danti lanam ad filandum

R.ca xxxiij

Si quis mercator castillanus comunis sub(?): vel ipsius comunis onera substinens,
lanam dederit ad filandum in repetendo lanam ipsam a filatrice credatur
solum dicto et scripture ipsius usque ad mediam pensam lane ad
sive appareat et apparere debeat ipsa scriptura testis unius qui
filatricem cognoscat aliter facta scriptura non credatur

non credatur litteris mercatorum sine teste

Qualiter laboratores laborent terras et vineas et quibus temporibus

R.ca xxxiiij

Laboratores qui laborant possessiones et vineas teneantur et debeant ipsas cultare
magnificare et frangere de mense maij, Iunij et Augusti; et vineas
zappare(?), zappare et occare de mense aprilis maij, et Iunij,
secundum qualitatem terreni, et vineas ad laborerium conductas et similiter
in sentenarijs(?) observetur. Terras quoque ad petitionem domini congruis tem:
poribus debeant laborare, et seminare, Qui vero contrafecerit solvat
eo ipso banno XL sol. den.: cuius banni medietas sit comunis, et alia medie:
tas sit domini, et damnum, et interesse emendet domino rei ipsi vero
laboratores teneantur et debeant domino rei quam conducerent cartam
facere ad eius domini petitionem quod si quem facere recusaverint [illegible]
ad ipimus compellantur Dominus rei autem etiam eas promissiones(?)
et pactas inter laboratores et locatores factas et habitas tene:
atur observare, et illas facere observari ipsi conductori

de eis qui non laborant possessiones debitis temporibus

pacta servanda sunt inter locatores et conductores

pupilli non teneantur solvere laborerium per tempus conducti. Si autem fuerit conductio ultra unum annum, sunt teneti [illegible]

durante tempore conductionis decesserit remanentibus ex eo pupillis tantum eius heredibus ad tale laborerium faciendum qui pro residuo temporis teneri nec compelli possint nisi pro uno anno tantum quo dictus conductor decesserit

De blado non extrahendo de possessionibus et de uuis non pistandis sine presentia Domini Rubrica xxxv.

con[tra] qui redderet granum de laborerio

Quicunque laborator uuas pistauerit vineae alterius seu granum uel bladum aliquod extraxerit de terra alterius quam laborat uel insacchauerit, aut in saccum trahi fecerit, siue vineae siue terrae domino non presente siue nuntio in xl solid. comunium condenetur. et terraticum sub stricto iure domino reddere compellatur. quod si laborator domini requisiuerit ante omnia denunti et domino Vicario uel iudici et si hoc laborator fecerit et dominus requisitus non iuerit uel messuerit non teneatur laborator ipse ad dictam penam etc.

De conseruatione Iuris laboratorum et conductorum possessionum et rerum venditarum et alienatarum Rubrica xxxvi.

Laborator durante tempore laborerii de coptimi non potest ab emptore nec in laborerio molestari

Quicunque Castellanus sax[?] possessiones ad laborerium uel ad coptimum usque ad certum tempus a duobus annis citra locauit uel in futurum locauerit alicui castellano et illam uel illas iure laboratoris non excepto vendiderit nihilominus Ius et pactum laboratori seruetur illesum et ab emptore non ualeat molestari et Regimen ipsum ius et pactum laboratori faciat obseruari nec venditor teneatur emptori in parte conseruare laboratori aliquid resarcire nisi inter eos contractum fuerit aliud specialiter conuentum laborator aut ius quod habet in re vendita uel alienata alteri uendere uel alienare non possit, Sed si dominus rei proprietatem uendiderit teneatur laborator se ipsius emptoris laboratorem facere et ad predicta Regimen ipsum cogat sine strepitu et figura iudicij viso solummodo instrumento emptoris dictae rei et locum habeat tam in preteritis quam in futuris. liceat tamen domino rei ad coptimum uel ad

951

laborerium locare finito tempore laborizij uel costum ipsius tenutam reaccipere et tenere in sua propria auctoritate sic liceat heredibus ipsius &c.

De possessionibus, ex quibus collectæ non soluuntur comuni ab aliqua persona non laborandis R.a ca xxxvij.

Nullus forensis in nostro districtu aliquas possessiones, de quibus collecta non soluitur in comuni audeat laborare, et qui contra fecerit soluat comuni pro banno xxv libras & de predictis inquirere possit Vicarius et sui officiales ad petitionem cuiuslibet postulantis, et ipsarum possessionum fructus accipi faciat pro comuni. Si uero castellanus saxoli ipsas possessiones laborauerit soluat comuni pro banno centum solid. et saluo quod si laborator uoluerit dicto comuni soluere collectas pro ipsis debitas ad bannum predictum centum solid. non cogatur. Immo Vicarius dicto laboratori soluenti teneatur prestare auxilium, consilium et fauorem, ita quod de solutione predicta de bonis Domini dictæ terræ sine dampno aliquo conseruetur, predicta quoque in aliquo predictorum non vendicent sibi locum in possessionibus ecclesiarum & monasteriorum & de predictis inquiri debeat per Dominum Vicarium de mense Junij.

De collectis soluendis a forensibus pro possessionibus quas habent in nostro districtu R.a ca xxxviij.

Quicunque forensis habens possessiones aliquas in districtu saxoli pro ipsis possessionibus teneatur et debeat collectas soluere in dicto comuni & pro ipsis respondere ut alij castellani faciunt teneatur autem ipsi forenses possessiones sic habentes ac etiam laboratores ipsarum omnes fructus quos ex ipsis possessionibus habuerint ad terram saxoli deferre expensis eorum quorum sunt ipsæ possessiones quod si contra fecerint tam laboratores quam domini ipsarum possessionum soluant

[Margin notes:] uide s. R.a ... et infra ... R.a ... unde ... capitulo ...

grani fructus et recollect. ... non ... expendi sine licentia

comuni pro bano pro qualibz salma x libras sine licentia dominorum vicarij et priorum & quod satisdet idonee de soluendo omnes collectas quas pro ipsis possessionibus soluere deberet et aliter homines de parrochia non permittant fructus extrahere aliter ipsi teneantur ipsos collectas soluere de suo. Vicarius uero tpe quo recolliguntur fructus ex ipsis possessionibus suum notarium aut aliquem officialem ad querendum de predictis teneatur destinare &c

Quod nullus laboret possessiones non appassatas R ca xxxix.

Nullus terrigena seu laborator terrae sarti. debeat sine licentia dni vicarij, laborare possessiones non appassatas pro ipso comuni nec pro qbus ipsi comuni collectae non dentur: qui uero contrafecerit soluat comuni pro banno x libras et vicarius teneatur contra eos procedere vinculo iuramenti ad petitiões cuiuslibet postulantis Regimen suo officio teneatur etiam inquirere a sindicis parrochiarum de forensibus habentibus possessiones in eorum parrochijs & laboratores ipsarũ cogere ad soluendũ collectas pro possessionibus ipsis.

Quod nullus laborator ad pretium conductus accipiat ligna R. ca xl.

Nullus laborator ad pretium conductus audeat de vinea alterius nec de locis alijs in quibus steterint ad laborandum cannas siccas uel alia ligna auferre uel portare seu portari facere nec etiam uuas nisi expressa licentia et uoluntate domini, de qua licentia seu uoluntate si data uel habita fuerit credatur et stetur sacramento dni id iurare uolentis. contrafaciens uero vice qualibz soluat comuni pro bãno x. solid. liceat tamen conductoribus vinearum cum reficiunt vineas de lignis deportare de uuis comedere &c.

De scambijs non ponendis ad Portam R ca xli.

Nullus mittat uel ponat scambium de die ad portas sine licentia dni vicarij

[Margin notes: "Laborat. pnecessari p collectis poss. quas colunt vide in re. quod dicitur infra 56" — "Ca. portantes uuas et palos de vineis alior. et de licentia que habetur a domini vinee"]

uel psonatr quilibz stare debeat ad custodiam armatus cerbelleria tabulatio lancia uel manaria et qui contra fecerit soluat Comuni pro bano x solid. dicti aut custodes nō pmittant sine licentia vicarij intrare aliquē forensem in terra Saxli, qui uero sit continuus habitator ipsius terre uel districtus eius vz uel parti eius, qui uero costodi contra fecerit soluat coī pro bano pro equite x solid. pro pedite uero xv solid. et Regimen super predictis possit et debeat inquirere. ~c

de custodibus portarum

De pignoribus non utendis R.ca xlij

Nullus habens pignora pannorum uel aliarum rerum aposse quoquo modo ipsos pannos uel res alios impignoratas in preiudicium eius uel detendramentum ipsorū sine voluntate et expressa licentia quorum sunt portare debeat nec etiam ipsis uti et qui dumque contra fecerit uice qualibz puniatur c. in lxx solid. & damnum dans dominis ipsorū rerum emendare et cuilibet sit licitū accusare.

De lignis non extrahendis extra districtū Sax. R.ca 43

Nulla persona audeat uel presumat de terra uel districtu Sax.ti extrahere uel extrahi facere aliqua ligna ad edificium nec et paraturā contrafacies uero in c. sol. pro qlibet salma coi pene nōie condemnet. et ad petitione cuiuslibet postulantib Regimē in predictis prouidere teneatr.

De victualijs et sarcinis, a vino R.la xliiij.

Nullus tabernarius aut uinū uendens uendat nec et emat uinū ad aliquā sarcinā, salma barilū, quę nō sint bulla a bulla coīs et nullus victuralis possit aliq. modo uicturare nisi cū salma

sit bullata, qui vero contrafecerit in aliq: predictorum solvat
cui pro bano XX sol: den: huiusmodi bullatio fieri debeat
omni anno secundum formam statuti de salmis, ac vino, et mensuras
a blado adiustandas suprascripti, et quia interdum in salmis
vini quas portant fraudem comictunt trahendo vinum de
salmis ipsis eas postmodum reimplendo aqua vel alio vino,
non tam bono in damnum et preiuditium illius cuius est vinum
et in preiuditium eius qui vinum transmictit ordinamus
quod de cetero qui huiusmodi fraude vice qualibet condemnetur
in X libras et damnum patienti emendet et super pred.
et quolibet predictorum Regimen civitatis libere postulare possit
inquirat

De non proiciendo aquam vel putredinem per fenestras R.a XLV

Nullus audeat vel presumat proicere aqua vel aliam
putredinem per fenestras vel prosellos sue domus
vel palatiorum nec per aquarolos altos a terra tres
semissos quo essent iuxta aliquas plateas sive vias
nec etiam per aliqua alia hostia baliones et fenestras
vel solaria super tecto domus alicuius persone
vel alibi qui vero contrafecerit de super tecto
domus alicuius solvat tamen pro bano vice qualibet
XL sol. den. si vero alibi XX sol: et

87v

nota hoc idem de ben minori pena in statuto infra de ingo bromine non ponendo et infra de xx ibi tenet. ad interesse vel extimationem dictorum deturpatoris vide statutum xvi de de [illegible] de torbo ban[dimen]te ibidem

accusator habeat medietatem banni, et sufficiat accusatore pred(ictum) probasse contra accusatum quod ex de predictis vel aliquo predictorum, si aliqua putredo exiverit dimiserit vel ceciderit de fenestra profillo aequarolo seu alio loco prohibito domus accusati pred(icti). et habeatur pro plena et leg(itima) probatione non obstante quod non fuerit probatum de uitu quis fuerit proiector aque, vel putredinis de quibus accusans esset et si aqua vel putredo venerit accusator credatur dicto ipsius absque probatione pred(icta) non credatur. Volumus preterea quod nulla persona ascendat super tectum domus alicuius sine licentia domini domus, et si ascenderit et damnum fecerit omendare teneatur damnum ipsum in duplo et predicta semper in principio regiminis bamniatur

De non tenendo vel habendo aquarolos extra in viis vel plateis R(ubrica) xvi

Nulla persona in terra saxiferrati in platea magna videlicet usque ad portam S(anc)ti Fran(cisci) et a porta Pontis usque ad portam S(anc)ti Silvestri audeat vel presumat habere vel tenere aliquem aequarolum quod nullo modo exeat de platea vel fetore seu putredine aliqua faciat, qui vero contra fecerit sic aequarolum aliquod habendo vel tenendo aquarolum ipsum penitus destruatur, et ad pristinum statum reducatur

in pena XL sol: in qua is qui contra formam predictam aequarolum aliquem tenuerit pro die qualibet teneatur, et in ea debeat cond. per Regimen dicte terre, quod Regimen vinc. iuris ex suo off. teneatur et debeat super predictis diligenter inquirere et quos in premissis culpabiles inuenerit in dicta pena punire, et nihilominus aequarolos destrui, et tolli faciat et ad pristinum statum reducat

De non lauando pannos nec aliqua putredine faciendo in fontibus Rubrica XLVII.

Quecumque persona aliquos pannos lauauerit seu turpitudine aliqua proiecerit in de miserit in aliquo fonte vel in aliqua fonte dicte terre aut districtus sancti et circumstantiis ipsorum fontium ex quo aqua fontium ledet. soluat comuni pro banno XL sol vice qualibet, qui vero contrafacientem seu contrafacientes aliquos denuntiauerit vel accusauerit habeat et habere debeat medietatem banni, et per inquisitionem ex off. procedere possit ad petitionem cuiuslibet postulantis

Vide in b. speciali de fonte albello l. v. Rubrica 36

De non proiciendo ferri spongias in plateis Rubrica XLVIII.

Nullus faber seu alia persona debeat spongia seu schiuma ferri in plateis, et plateas terre proicere pena X sol pro qualibet spongia, et de hoc officialis qui fuerit ad custodias deputatus die qualibet cum vias terra

38v

teneat et debeat facere inquisitionem et repertis seu repertos culpabiles denuntiet curie et officialibus, qui sine aliqua probatione constante in dictam penam pecunie recondenare et exigere debeat nulla remissione de eandem facta

De Altitudine Prosillorum R.ca xlviij

terra et burgis vide d. R.ca xx

Super plateas et vias publicas comunis nullus in terra vel Burgis dicte civitatis in eorum domibus seu edificiis prosellos aliquos audeat construere seu habere quorum altitudo ab ipsis plateis seu locis publicis supra non sit duodecim pedum ad minus ad pedem comunis. Permittimus tamen et volumus quod quicumque in dicta terra vel burgis domus ab utraque parte vie seu platee habuerit possit super ipsam plateam seu viam aditum unius domus ab alia edificare et facere edificari dummodo edificium distare debeat super plateas seu vias xv pedum statuto aliquo non obstante.

habentes domus ab utraque parte vie possunt ponte construere

De laborantibus et appropinquantibus se terris certo spatio R.ca l

Nullus laborando in ex terris comunis missus inter aliquos debeat se modo aliquo appropinquare se spatio unius pedis contrafaciens vero solvat comuni pro banno in quolibet x sol. ad denunciationem cuiuslibet sine aliqua iuris solemnitate

Vide s. lib. d. R.ca xix de pena extrahentium terminos

et malefactor intelligatur ille, et pro malefactore habeatur qui haberet terrenum seu possessionem iuxta terminos iuxta quos laboratum fuerint, nisi fortasse vellet probare et probet qualiter fecerit

et malefactor intelligatur illi qui terminis adheret
Affictibus in decis 1541. suppeti .... terminos pendentes

De Refectione et conseruatione terminorum In confinibus saxiferrati et Eugubij. Rubrica Li

Omnis et singuli termini immissi inter fines Ciuitatis Eugubij et comunis Saxoferrati manu teneantur et manteneantur in statu et si aliqua refectione indigeant debeant refici et reparari expensis hominum habitantium magis prope eos terminos qui refectione indigeret, qui teneantur et debeant ad penam centum solidorum ipsos terminos reficere, et reaptare infra terminum factum per notarium seu officialem alium qui fuerit in extraordinariis comunis ordinandis, qui officialis seu notarius teneatur et debeat semel in anno scilicet de mense maij ad uidendum dictos terminos et ordinare cum ipsis hominibus quod fieri ut reficiant et similiter debeat obseruari de terminis ponendis in confinibus inter eorum Roche comitatus Saxoferrati et Fabriani, qui termini procurentur poni in dictis confinibus

De his qui edificare uoluerint circa plateas et publica comunis Rubrica Lij

Qui tenet domos uicinas platéas seu aliquod bona dicti comunis et iuxta eas edificare uoluerit de nouo teneatur

99v

et debeat cu[m] sind.[o] co[mun]is diffinitores ponere ante[quam] edificare incepe[r]it, seu incipiat, p[er] villiscu[m] [et] vicarios parrochie fieri debeat terminatio supradicta qui vero contrafecerit solvat co[mun]i pro banno vice qualibet c. sol. den. et quod edificatu[m] fuerit ad statu[m] pristinu[m] reducatur et reducere teneatur et nihil[ominus] diffinitores ponere compellatur et locu[m] habeat in futuru[m]

De rebus non auferendis alicui sine extimatione iusti pretij. Rubrica lxij.

Non liceat Regimini nec alicui officiali res alicuius auferre sine extimatione solutione iusti pretij vel etiam equos nec arma nisi factis co[mun]is sub pena et ad pena[m] dupli valoris rei accepte

co[mun]i officiales non pignorantes pro sufficienti sorte, et quod res liceat auferri in signum vide s[upra] libro p[rim]o de off[iciis]: baili Bor[mi]j

De his qui super apprehenderent de Montaneis co[mun]is Rubrica lxiij.

Nulla persona audeat vel presumat modo aliquo super apprehendere vel labrare vel etiam occupare de Montaneis co[mun]is vel de bonis universitatis cuiuslibet ville sed potius ipse Montanee co[mun]is et universitatis cuiuslibet ville a personis singularibus terminentur, Qui vero contra fecerit in predictis vel aliquo predictorum in x libris pene now condemnetur. et super predictis vicarii et alij officiales dicti co[mun]is possint et debeant ex eorum officio pignorare gaudere ad petitione cuiuslibet postulantis

De negantibus laboritium, Nauli vel socidam R.a LV

Si quis de terra sax. et eius districtus in ipsa terra vel districtu moretur vel habitet et acceperit, seu accipi fecerit ad laboritium custodiendum, vel ad costimen seu naulum domum, vineam, terram, silvam, salectum vel aliquas possessiones vel alicuius res mobiles ab aliquibus et ipse conductor ipsius rei locate ad laboritium, custodiam, prestimatimen(?) costimum vel nauli negaverit rem ipsam sibi locatam fuisse, et locator vel eius heres, seu qui ius habet a locatore probaverit per instrumentum vel duos testes rem fuisse locatam seu fore datam ad aliquod predictorum conductor vel eius heres vel qui acquisierit aliquod ius a conductore vel quocumque alio modo possiderit rem locatam ipsam restituat locatori vel suis heredibus aut ab eo ius habenti et solvat communi pro banno XXV libras Que omnia locum habere volumus in partibus preteritis et futuris; Quicumque socidam alicuius rei mobilis cum aliqua persona habuisse seu habere negaverit et eo modo probatum fuerit solvat communi pro banno C sol. laborator quoque sive conductor vel alius possidens rem locatam sive conductam alteri locare non possit nisi ei cuius nomine constituit possidere de cetero vel de facto contrafaciens puniatur pena

Pro pensione domus non soluta pro inquilino potest patronus retinere res portitas per inquilinum in domo vide l. certi iuris C. quando C. de locato et conducto et in re aliena vide glos. ibi: in d. lege allegata

Ut quanto valet pecunia quam debet recipere patronus pro pensione non soluta vide Feli. in decis. 84. primo par:

Quomodo debet solvi nauli et tempus solutionis non est designatum die quo in fine anni si non apparet conductio vide Papien. in forma libelli quo agitur ad fici prestationem in verbo omni anno n. 1.

vide Ioseph. in decis. 75

Vide Ang: [illegible] de arn. 3. [illegible] socida quod non sufficit de lata [illegible] nisi probet [illegible] et [illegible] fortitudinem probat quod ibi [illegible] vide ibi

102

Di tenuda a aliis affitati in decis 58 conductorum per beani altari rem conductas

superius notata annihil. Tracta de libell cu(m) eo interesse et pro statuti locu hat in preteritis presentibus et futuris

De recastellatione Bladi facienda Rca Lvi

Dnus Vicarius in publ. antilis infra primos octo dies de mense Junij, preponere teneatur et debeat quid sit faciendu(m) de recastellatione bladi et quod per ipm antilium vel maiore partē ipsius firmatu(m) fuerit effectui demandetur, preterea labratores possessionum forentium et habitantium in terra sax. vel eius districtu teneatur et debeat reincastellare bladu(m), vinu(m) ipsarum possessionum, et qui contrafecerit solvat coi pbano xl sol. den: sed teneat. et ipsi labratores quaslibet collectas solvere et alias debitas factiones facere et prestare ipsis forentibus in sol. predictas

Labrat. possess. forenn. tenent solvere collettas qualitudo L. v. 39

De non aucellando ad truffellos et alia artificia certis temporibus Rca Lvij

Nullus in districtu sax. possit nec debeat a Kal. aplis usque ad Kal. octobris in bladis nec vineis alicuius ubi dannum dareetur aucellare cu(m) truffellis vel aliquibus alijs artificijs, seu cu(m) canibus qui vero contrafecerit solvat coi pbano vice qualibet xl sol. denariis et eiusdem die liceat accusare, aucusator habeat me-

dictate bani et ipsius sacramento credatur in probatione
cuiuslibet delicti

De Valcatoribus pannor. R.ca LVIIj

Vide l. ite quantu s.l. sibi sollo s.t locato et conducto

Valcator quilibet seu vestros ualcans teneatur et debeat
pannum castellanorum sax.i bene et fideliter ualcare et pro
sua mercede et ualcatura et pano recipiat pro quolibet
brachio decem denarios capellorum non facient eius follas
et pro qualibet folla pannorum largorum xv sol. et extre-
morum x sol. et non ultra contrafaciens cadat in xl sol.
den. uice qualibet condanetur. et non debeant ipsi ualcatores
aut ualcherias custodes pannum forentium ualcare
donec de pano castellanorum habent.

De Palearijs paleae et feni et domibus de stipula non habendis R.ca LIX

Quod nulli liceat aliquo tempore palearem de paleis uel
feni aut domum de stipula in terra saxi ferrati

Con tegliates burgi de terra sax.i et tenendo paleria

uel burgis retinere in aliquo loco, nec [etiam] extra
[liceat] [tegulare] terram in tegulare nisi forsitan tempore pro re
cum uoluntate consilij generalis liceat retinere et
non possit aliquis extra dictam terram ultra burgos
uel ad ualcaturas in domibus tenere a Kalendis
Maij usque ad Kalen. octobris. contrafaciens

aut in aliq. predictis solvat coi pro bano x sol. den:
bacilig teneant singlis dictis mensibus predictis
diligr rimar

De terminatione terrenis cois, a terrenis
specialium personarum circa muros faciendo
de proicientibus turpitudinem in fossis cois Rca lx

Circumcirca muros terre et burgorum sancti. terrenum cois, a
terreno specialium personarum terminis lapideis terminetur
et nulli liceat de ipsis terreno laborare nec cum aliquo
laborerio muro cois se appropinquare spatio decem pedum
ubi est terrenum cois, et qui contrafecerit puniatur
in xx sol: Nullusque a porta pontis usque ad ...
in fossis cois vel in vicaput.. letamen vel ingombra-
mine ponere seu proicere debeat aliquid sub pena
superius annotata et terminata

De Ingombramine non ponendo in plateis
et ceteris locis Rca lxi

Siquis posuerit ingombramine aliquod in plateis terre
sancti Ferrati et burgorum vel alibi ubicumque inferret damnum
convicinis pro aliquo edificio faciendo vel elevando tene-
atur illud disgombrare et elevare a die qua posuerit

Nota sive de sub maiori pene in statuto de non proiciendo aquam vel aliud per rectitudinem ut s. in c° 41 notatur et infra de bestijs mortuis c° 64

Spatio unius mensis et vic. teneatur quolibet mense
mittere notarium suum ad inquirendum de predictis et
sine accusa et denuntia culpabiles condemnet in x solidis
den. et ingumberame faciat levare et si notarius
fuerit negligens in predictis solvere comuni probarum
decem libras et predictum locum habeat in futurum. Nullus
aut ponere possit vel proiicere seu coadunare valeat
nec accedat ullo modo ante domos nec supra tecta alicuius
per rectitudinem immunditie aut letamen, qui vero contra
fecerit proiiciendo aliquid contra formam predictorum solvat
comuni probarum vice qualibet v. sols, qui aut posuerit
ingumberame aliquid in platea de terra predicta seu
burgo ad denuntiationem cuiuslibet vicinorum sine
aliqua scriptura cum dicto unius testis puniatur
vice qualibet in x sol. den. et salvo quod habentes

Terminus ad disgumbrandum trabes et lapides positos per plateas

ligna vel lapides in plateas pro domibus construendis
habeat terminum unius mensis ad levandum et dis-
gumbrandum lapides ipsos et ligna. Item dicimus
quod quicumque proiecerit lapides vel aliud ingumberame
in terra alicuius ubicumque possit proiectum vel qui
proiectos fecerit et de ipsa terra infra tertiam diem postquam
a domino fuerit requisitus eidem dictos lapides et
ingumberame levari faciat qui vero contrafecerit
solvat comuni probarum vice qualibet v. sol. et predictum
locum habeat in preteritis presentibus et futuris.

Liber.

De Plateis madonatis manu tenendis et de platea ante beccarias manu tenenda. R. 62

Quicumque ante domum vel suum terrenum madonatam habet teneatur et debeat madonatam manu tenere in platea et si deactaret in toto vel in parte illud faciat reaptare, Vic: vero et sui officiales illud ante eius domum vel terrenum destruere et cogat ad faciendum reparari ad petitionem cuiuslibet postulantis, plateaque ante beccarias eius debeat madonari et ad ipsam matonandam priores eligant duos sufficientes bonos et legales qui procurent ipsam plateam facere madonari teneantur aut qui habet domos et terrena iuxta plateas ipsas plateas disgombrare et mundare, et nullus ingombramentum seu putredinem mictere ponere et si ponere [illegible] vel ponerent vel poni faceret ipsum ponentem vel proicientem teneatur infra tres dies ad petitionem cuiuslibet postulantis qui vero contrafecerit solvat pro quolibet vice v. sol. et nihilominus teneatur dicti Vic. de predictis inquirere singulis mensibus teneatur ad pena x sol.

Inqr. ad disgombrum ingombramenti

De Plateis disgombrandis quolibet die sabbati R. 63

Quilibet castellanus terre Sac. et burgorum ipsius

qualibet die sabati cuilibet ebdomade teneatur et
debeat scopare seu remundare letame seu cenere et
quaslibet munditias ante eius domus et de ipsis viis
levare et extra terram burghi, et ad alia loca de-
ferre itaque per hec nullum impedimentum aliquod
inferatur, qui vero contrafecerit solvat comuni pro
bando vice qualibet sol. et nihilominus predicta
facere teneatur, et credatur relationi notarii, seu
familie domini vicarii cui curabit ad hec ad rimandum
omnia respondere qualibet die sabati bannialem.

De bestiis mortuis vel infirmis et letamine non ponendo
vel proiciendo certis locis. R.la lxxiij

Statuimus et ordinamus quod nemo audeat vel presumat
proicere ponere et portare aliquam bestiam
mortuam vel infirmam, nec coria spandere vel
letamen ponere ad aliquam portam vel ecclesiam
usque ad XX canas in circuitu, et nullus audeat
ponere aliquod letamen vel putredinem in viis vel
fossis et qui contrafecerit solvat comuni pro banno
(…) solidos et letamen si quod apparerent. cuni-
cuique sit licitum accipere et exportare et de
predictis sit licitum unicuique accusare et habeat
medietatem banni et stetur dicto accusatoris.

cuicumque liceat accipere letamen positum in exitu

103v

L

cu uno teste, et de predictis per inquisitionem procedi possit,

Quatenus habentes necessaria in muris comunis debeant ea tenere clausa. R. 61

Siquis habet necessarium in muris comunis vel alibi debeat ipsum tenere taliter quod non prestet aliquod impedimentum nec preiudicium convicinis faciendo in ipso necessario quondam fortes ita quod per putredinem non graveret convicinos nec alios habentes prope ipsum vel alibi, et nullus habens necessarium in muris comunis uti non possit ipsis sed potius ipsos claudere habentes teneatur et debeat infra mensem a publicatione presentis statuti pena c. solidorum. Item dicimus quod quilibet habens necessarium in muro et burgis terre saxi debeat ipsum taliter retinere quod nullum prestet convicinis tedium nec fetorem et qui contrafecerit puniatur per regimen dicte terre in c. solidos, et quilibet possit de predictis accusare et denuntiare et habeat medietatem banni predicti et credatur sacramento denuntiantis, Item dicimus quod nullus habeat in muris comunis aequarolum aliquod prope portam aliquam comunis saxi sub dicta pena centum solidorum et quilibet possit denuntiare et accusare contrafacientem

Vide practicam papiens. in form. libelli hereditatis rubra sing. dividen. instit. in veru fructu n. 2. quod possit se ligare in pectore,
Vide Jo. Clematinus remediis con... nob. et tempus in ... licet at unicuique facere cloacam etc. n. 69.

De Grossis non habendis in terra saxiferrate.

Nullus habeat vel presumat tenere vel facere grossam aliquam in terra saxi vel burgo in qua grassia vel putredo platearum fiat exsurgere qui ...

contrafecerit solt coi pro banno c. sol: et trossia nihil.s teneat. devastare et d. Vic. teneat. et debeat vinculo iur. et pena xx lib: di suo salario inquirere p. mense sui regiminis de predictis et talia facere quelle medesime trossie in terra predicta vel burgis

De non faciendo turpitudine in castelli, a custodibus. Rub.a LXVII

Nulla persona audeat vel presumat aliquam turpitudinem seu sozzuram ponere vel imittere in aliqua castella a custodibus quicumque contrafecerit solveat coi pro banno illud quibus A sol: in statuto de custodia castrorum continetur et nihil. qui turpitudinem fecerit posuerit vel imisent ipam levare teneatur, et preterea constringatur et quilibet predictis sit licitum accusare et habeat medietatem banni, d.nus Vicarius et sui officiales ad denuntiationem cuiuslibet possit et debeat ex suo officio sup predictis inquisitione procedere

Quod nullus turpitudinem faciat in platiis Iuxta portas Rub.a LXVIII

Nulla persona iuxta portas Sax. et burgor. intus et extra. nec prope murus coi ubi custodes

104v

1

utitur pro custodibus rei q. faciat turpitudinem vel sullura
qui vero contrafecerit solvat pro banno vice qualibet X sol.
et quilibet sciens possit et teneatur accusare et denuntiare
dilinquentes habeat medietatem bani dictus vero uel tenea.
curari facere queratur hi vel qualibet porta propinquiores
qui assignet turpitudinem facere tam prope ipsas portas et si
non assignaverint teneantur ipsi turpitudinem locare

De Asinis non tenendis ligatis die sabbati
in platcis R.a Lxix

Nulla persona terrigena seu castellanus sive cuiuscumque alius
alius audeat tenere vel ligare asinos die sabbati cum
cum sarcinis vel sine in plateis et pretio in pede platee
usque ad portam plani et qui contrafecerit solvat pro banno
vice qualibet xij den. cuius bani dimidium sit accusatoris
et salvo quod quilibet possit cum asinis et lignis ac aliis salmis
transire infra dictos confines sine pena et danno

De Corijs non scarnandis et pelis non proiciendis in platcis
R.a Lxx

Calcolarij, nec aliqis alius in fossis nec a fossis citra in antea
debeant scarnare, nec pilare coria, et pelles aut pelles
animalium proicere vel bestias aliquas exmorgari in viis
dicte terre qui vero contrafecerit solvat pro banno
vice qualibet X sol. qui aut aqua testanatam

priverit in vijs vel predictis aliquis fecerit in ianceas
cois ad decem canas solvat simile bannum predictum
banniatur a principio Regiminis vic. et semel etiam
in ebdomada remictet predictis a Regimine.

De sodo colmandrosi non occupando et de carpentibus lapidis in petrarijs ibi existentibus. Rubrica Lxxxi

Sodum colmandrosi non debeat ab aliquo labrari vel ali-
ter occupari, a fonte que est ibi in tres versus [...]
qui vero dictum sodum labraverit vel occupaverit
solvat cois pro banno c. sol. et nihil. sodum restituat occu-
patum, Qui autem lapides in petrarijs colmandrosi
vel alijs petrarijs cois fodere voluerit possit cum
licentia dni vicarij dummodo eo anno quo in aliqua
petraria fodere seu aliqua facere inceperit non
possit in aliqua alia fodere et per ipsum tempus
coi aliquam partem de lapidibus dare non debeat
finito vero ipso anno sindico cois pro ipso coi resti-
tuat tertiam partem, nisi foderit lapides pro
reficiendo muro cois vel pro sua domo propria
construenda, de quibus tunc sind. nullam partem
reddere teneatur. Carpientes autem lapides in
petrarijs colmandrosi carpiat sic quod sodum non
rumpet vel devastet seu in aliquo ledat

qui vero contrafecerit solvat comuni banno c. sol. carperiis
aut qui tertiam partem non restituerit lapidum sindicis
comunis ut dictum est solvat comuni xl sol. denariorum nomine pene
et admittat lapides quos fecerit in petrariis predictis
qui autem fecerit in petrariis propriis totum ingumbramen
quod ex ipsis extraxerit extra muros comunis proicere teneatur
et qui contrafecerit solvat comuni banno x sol. denariorum

De Moneta non refutanda R.ca LXXII.

Nullus monetam consuetam nisi ruptam aut combustam
refutet qui contrafecerit solvat comuni pro banno vice
qualibet duodecim denarios, et nihilominus illam accipere
teneatur et domino accusatori credatur. d. vicarius
vero non possit novum cursum monete alicui ordinare
in augendo vel minuendo, et si quod ordinaverit obser-
vari non debeat ullo modo.

Quod non proiciatur in fossis comunis aliqua immunditia
R.ca LXXIII.

Nulla immunditia vel pecudo in fossis comunis proicere per
aliquem vel etiam ingumbramen et qui contrafecerit
illam vel illud levare teneatur et nihilominus vice
qualibet solvat comuni banno xx sol. et dicti fossi

ad statum pristinum reducantur et cuilibet sit licitum accusare et habeat medietatem banni, quod quidem dictum est de fossis intelligatur et de porta bongianis usque ad cassanum, et Nob. vir. teneatur et debeat vine inter se et sub amissione x lib. de suo salario inquisitionem facere de predictis qualibet ebdomada semel ad minus.

Nota hoc idem sub minori pena supra de non scarnandis corijs

De cursu aque et fossatorum non impediendo R.ca 75

Vide in lib. 3. R.ca 40. et in lib. v. R.ca 17

Statuimus et ordinamus quod nulla persona in aliquo fossato districtus Saxoli currenti continuo vel ad tempus proiciat vel aliquod faciat propter quod cursus aque impediatur et damnum patiatur habens in parte fossatum contrafaciens in x libras den. puniatur

De dupplerijs et candelis faciendis papirum de bambage R.ca LXXVI

Quicumque dupplerios vel candelas de cera in terra vel burgis Saxoli causa vendendi fecerint, faciant in ipsis papirum de bambage et de alio non aliquo modo, qui vero contrafecerit solvat tres bannos pro quolibet dupplerio et qualibet libra candelarum xx sol. den. et ipsos dupplerios et candelas amictat et de predictis licitum sit cuilibet accusare, et denuntiator, et accusator habeat medie-

106v

tatem bani, Volumus insuper quod vic. et sui officiales contra tenentes et vendentes duppleris vel candelas seu papirijs de filato possit per inquisitionem procedere ad petitionem cuiuslibet postulantis, et habeat qui postulaverit vel denuntiaverit medietatem bani

De candelis et dupplerijs et numero ipsorum ad mortuos haben.

Rubrica Lxxvij.

Statuimus et ordinamus quod quando quis morietur in dicta terra vel districtu heredes nec fidei comissarij huiusmodi mortuis non possint, nec debeant habere vel portare seu portari facere pro luminaribus ipsius mortui tempore quo fertur ad ecclesiam ultra duos duppleris de quatuor libris de cera pro quolibet ipsorum et non plus et teneantur dare seu dari facere per aliquem consanguineum vel amicum secularem ipsius mortui, pro quolibet clerico unam candelam tantum, et non plus, Abbatibus, Rectoribus, ac lectoribus ecclesiam dumtaxat exceptis, quibus teneatur dare tantum duas, quarum candelarum libra sit ad minus xvi candelarum Siquis vero in predictis vel aliquo predictorum contrafecerit puniatur pro quolibet in x libr. den: et nullus cadaver portare debeat in quo siti esset indutum habitu religiosorum vel displenatorum sub pena xl sold. pro quolibet vice.

heredibus contrafacientibus, nec fiat corruptum ex
domus sub dicta pena, et dominus Vicarius, vinculo
iuramenti teneatur, et debeat mittere officialem
suum ad inquirendum ne contra fiat in predictis et
super predictis inquirere teneatur et debeat et etiam
primo mense sui regiminis ipsum statutum banire
faciat et deveniat in plenam notitiam singulorum

Quod nemini liceat edificare domos, a, domo Andree
Guerre, usque ad portam S.ti Silvestri R.ca 78

Nulli liceat edificare domos vel domum, a domo
d. Andree guerre posita in cont. Gironis prope
murum cois sau ad sex pedes ad pedem
cois sau [illegible] muri cois et usque ad portam
S.ti Silvestri a porta interiori, a porta vero deforis
usque ad d. portam nullus edificare possit aliquam
domum, quicumque contrafecerit in aliquo predictorum
solvat cois pena XXV lib: den: et vic. qui pro
tempore fuerit teneatur et debeat ad petitionem
cuiuslibet postulantis super predictis inquirere
et ipsam domum destrui facere et etiam levare

Quod non vendatur mustum reparatum R.ca 79

Non liceat alicui persone vendere mustum reparatum
cum [illegible] [illegible] reddat febre [illegible]
odorem, quicumque contrafecerit solvat [illegible]

bano vice qualibet xx sol. den. et de predictis possit p
ing.ne procedi ad petitionem cuiuslibet postulantis

Quod non proiciatur aliqua immunditia in aliquod oratorium R.a LXXX

Nulla persona audeat vel presumat aliquam turpitudinem facere seu aliquam immunditiam vel letame ponere iuxta aliquam eclesiam comitatus spatio pedum sex, qui vero contrafecerit solvat vice qualibet xx sol. et cuilibet liceat accusare, et habeat medietatem bani.

Quod nullus pellicciarius extendat pelles per terram R.a LXXXI

Nullus pellicciarius habitator terre sancti qui artem pellicciarie operatur possit neque debeat extendere aliquas pelles pecudinas vel asininas [illegible] iuxta portas et burgos terre sanctis a Kal. maii usque ad Kal. decembris, contra faciens vero vice qualibet in xx sol. den. puniatur. Prohibemus preterea pellicciariis per se vel alios facere molta in dicta terra sancti sub dicta pena, non possit dominus Vicarius vero et sui officiales super predictis possit per inquisitionem procedere ad petitionem cuiuslibet postulantis et denuntiator sive accusator habeat medietatem bani

De vindemijs faciendis R.ca lxxxij

Vide reformationem in lib. s. Joachini xi. lib. adre: coi in qua reformatione prohibetur portare ultra plusquam tres raspos et priores possint concedere licentiam faciendi rasparias pro ... Bernone ... si quis vellet facere rasparias vadat ad priores ad petendum licentiam et qui inventus esset portare ultra tres raspos vel ... absque licentia incidat in penam v. sol. pro raspo in vineis suis intelligatur et in vineis aliorum debeat mitti in catena ... unde reformatione ... et debeat stare per diem ... tempore et fructus ... plures dies

Proponatur in consilio generali terre Sax. infra xv dies mensis settembris de vendemijs faciendis et totum quod de ipsis in dicto consilio deliberatum fuerit inviolabiliter observetur, Nullique liceat vindemiare sine deliberatione dicti consilij contrafaciens in x sol. vice qualibet puniatur, possit tamen dominus vicarius et Priores licentiam concedere vindemiandi cuicumque pro certa causa usque in quaque salmis uve sine licentia consilij

De modo servando contra quosdam non solventes collectas et de pena eorum R.ca lxxxiij

Statuimus et ordinamus quod sindici debentes exigere collectas post terminum lapsum collectarum infra tres dies proxime sequentes nomina omnium et singulorum qui non solverint ipsas collectas, teneantur et debeant ipsi camerario assignare in scriptis sub pena decem sol. et quilibet de dictis camerarijs teneatur et debeat vinculo iuramenti assignare sequenti die officialibus deputatis et imposterum deputandis pro comune Sax. super exactione collectarum non solutarum in terminis ordinatis dictas scriptas, quae sibi fuerint

108v

1

deputate quod si non fecerit vel fuerit negligentes ipsi vel alter ipsorum solvat comuni pro banno xx sol: pro qualibet scriptura non assignata quas quidem collectas non solutas predicti officiales possit et teneantur ad exactionem dictarum collectarum ab eisdem non solventibus exigere teneantur in ~~quarto~~ quarti pleni secundum formam statuti alterius de hac materia loquentis, et si exactores predicti non fecerit predicta, seu negligentes extiterint vel remiserint in exigendo dictas collectas ab eisdem non solventibus assignatis camerariis supradictis solvat comuni pro banno centum libras et de predictis vel altero predictorum consilium sive alios officiales comunis absolvi et liberari et non possint nec etiam sub quisimo aliquo procedi seu aliquatenus dispensare in modo predictis exactoribus et camerariis huiusmodi predicta omnia et singula in omnibus et per omnia non servantibus, et subsequentes rectores usque ad decem annos post negligentiam comissam procedi possint, et debeant, et contra transgressores huiusmodi et eos punire in penis predictis ad petitionem cuiuslibet postulantis et nihilominus omnes et singuli qui reperirentur assignatis camerariis supradictis vel alteri ipsorum officialium et exactoribus predictis ipsas collectas, et positas non solvisse, ipsis allibratum et nunc habeantur pro exclusis, et privatis ab omnibus et singulis honoribus privilegiis officiis, et beneficiis, quibus fungebantur et gaudebant

de quarto pleni quod non solventes collectas, vide s. C.o i. R.a xi et R.a 32

in comuni predicto et ad nullum beneficium et officium dicte comunis nisi aliquando admictatur, et in eorum causis civilibus per officiales dicte terre nullatenus admictatur. nec audiantur donec ipsas collectas comuni solverint cum effectu, et ipsorum etiam eorum pertinentes res et bona non subiaceant ulterius custodie et defensione comunis et hominum dicte terre. Et hoc statutum sit precisum, tunc eorum inviolabiliter quod suspendi, tolli, cassari vel irritari non possit nec in aliquo irritari per priores vel alios officiales dicti comunis preter per aliquas balie vel iurisdictionis eis attributae per aliquod aliud statutum terre predicte seu reformationem aliquam in posterum faciendas nisi solum quando renovarentur alia statuta omnia dicte terre et de presenti statuto tunc expressa fecerint mentionem.

Qui non solvunt collectas non audiantur in causis civilibus ista exceptio potest opponi et est posita in singulari, vide car. 339 infra eodem lib. comunis quod nulli fiat expensio quatuor de custodia et d. lib. i. R. ii. et l. 4. R. 19

Ista exceptione debet probare opponentis vide Franc. curtium in tractatu de collectis et q. emolus. car. 19. vide etiam tit. de advocatis 66

De Profellis certo ordine contenendis R. LXXXV

Ad suspitionem ignis in quantum est possibile removendum statuimus et ordinamus quod nulla profellea lignaminis fiat in posterum in terra Saxiferrati sed unusquisque qui in domo sua profelleam retinere voluerit faciat eam murare de maioribus distans a terra in altitudine duodecim pedum ad pedem comunis ad minus et qui contrafecerit solvat comuni pro banno C. sol. et nihilominus et profelleas aliter factas removere teneatur ad petitionem cuiuslibet postulantis et officiales comunis predicti observare teneantur iuris.

De modo solvendi salarium tubatorum R.a lxxxvi

Declaratio statuti de salario tubatorum statuimus et ordi-
namus quod quilibet camerarius Communis Saxi durante
suo officio camerariatus teneatur et debeat singulis
mensibus sui officij dare et solvere tubatoribus Communis
salarium tangens cuilibet ipsorum salario de quibuscumque intro-
itibus dicti Communis essent in Communi quod si non fecerit
de suo proprio solvere teneatur, et quilibet qui fue-
rit camerarius dicti Communis de mense Maij, Junij, et
Julij, teneatur et debeat in vinculo iuramenti et pena .c.
solid: ultra dictum salarium quod eis dare tenetur pro
quolibet, et ipsorum salario ut est dictum singulis annis
in festivitate B. Johannis dare et solvere ad effectum
eisdem tubatoribus de quacumque pecunia fuerit in Commu-
ni sex florenos pro quolibet ipsorum pro uno pari caligarum
pro quolibet ipsorum . . . de quibus denarijs ipsi tubatores
pannos ipsos emere teneantur et eos continue portare
pro honore dicti Communis et si non fecerint solvant Communi
banno xij sol. den:

De fenestris vel bullis in muris Communis infra certa
spatia non habendis R.a lxxxviij

Nulla persona in muris Communis terre Saxi infra

decem otto pedes versus terra habeat baleonē hostia aut
fenestras ex quibus alia persona intrare valeat vel
exire, et si quis habeat infra dictum spatium baleonem
hostium vel fenestram faciat virgulare bonis
virgulis grossis de ferro ita quod per ipsos, et ipsa, per
aliquem non possit intrare vel exire, a quindecim
pedibus infra faciat murari a rena et calcina
ipsos baleones hostia vel fenestras, ut aliquis meatus
cantone aliquo parato in ipsis vel ipsorum aliquo non
relicto, et qui in aliquo predictorum contra fecerit
solvat curie baroni [illegible] libras et cuilibet liceat eos
accusare [illegible] pred[illegible] baroni si faciat in primo
[illegible] Regiminis, et [illegible] semel in mense mittere
debeat ad inquirendum de predictis et repertos culpabiles
omni iuris solemnitate omissa cond[illegible] in quantitate
predicta et si negligens fuerit perdat de suo salario L libr.
volumus tamen quod dictus vic[illegible] et [illegible] quos vo-
care voluerint videre debeant quo et quales fenestre
et hostia et baleones formari et retineri debeant
ferratas et claudere et quod de ipsis vel maiori
parte ipsorum fuerit et formatum fuerit habeat
plenum robur et executionem. de mandato

Quod nemo sit sensalis super piscibus vendendis R 88

Si quis portaverit pisces ad vendendum in terra Saone
habere non debeat aliquem sensalem et si quis

110v

nota q. vendetor piscis no- Lratis in vendendi

fuerit gensalis solvat coi pro bano x sol. Nullus q piscis aliquos urbis fluminu ab aliq. castellani emere possit causa revendendi et qui contra fecerit solvat coi pro bano x sol.

De domibus que guastantur vitandi periculu ignis Ru.e 89

Quilibet terre sax. non possit nec debeat deguastare vel deguastari facere domu aliqua de terra vel districtu sax. nec et aliqua vinea vel arbores ubicumq posite et positi fuerit sed coi applicentur pro incendarit. et ipsi potestas coi pred. proponet sit eide banu c. librar.

Quod no guastentur domus neq vinee Ru. 90

Si aliquando ca evitari periculu ignis aliqua domus guastaretur vel vitiu acciperet causa extinguendi ignem vel vasa aliqua perderent coi pred. teneatur ad emendatione ipsorum sm extimatione fienda p duos bonos homines habita dicte et idonea probatione de predictis Quilibet vero carpentarius et magr lapidu teneatur et debeat trahere ad locu ubi esset accenssus ignis si accident q ignis accendatur in dicta terra vel eius burgis q dicis adcurrat cu instrumentis et ferramentis aptis ad deprimendu igne pena centu soldor.

Quod Tabernarij possint cappos uendere sine pena

Tabernarij in castro et villis et ipsorum tabernis possint cappas et aliascarnes uendere sine pena statuto aliquo non obstante

De ordine accipiendi pedagium Rubrica 91

Ab omnibus et singulis hominibus et personis deferentibus et conducentibus seu deferri et conduci facientibus mercantias, res et animalia uel bestias pedagium accipiat pro communi terre Saxi in modum et formam pactorum habitorum nunc uel pro tempore cum passanderijs dicti communis et habeat locum in futurum cum alijs passanderijs qui conduceret pro futuro tempore dictum pedagium a dicto comune Saxi.

Forenses debent tractari sicut nostri tractantur in eorum terra

Si quis autem in alia terra acciperet maius pedagium uel etiam alia ducana seu gabella quocumque modo tunc inde accipi possit et debeat modo simili ab omnibus de ipsis terris transeuntibus uel aliqua ducentibus per eorum territorium uel districtum. Prohibemus tamen quod non soluat nec accipi possit pro aliqua persona pedagium aliquod de rebus seu mercantijs aliquibus que in terra Saxi uel suo districtu uendi contigerit, qui uero alicui persone pedagium aliquod contra formam presentis statuti acceperit uice qualibet soluere teneatur pro banno x libras den. et cuilibet contrafacienti

111v

Liceat accusare et habeat medietatem bani

De nundinis tempore debito faciendis R.ca 92

Ad hoc ut per lapsum temporis in nundinis faciendis iurisdictioni communis non possit preiudicium generari, statuimus quod nundine antiquo tempore reassumat et duret per quindecim dies vel plus arbitrio consilij generalis, tempore autem quo durauerit ipsum forum siue mercatum officialis dicti communis omnibus hominibus et personis ad ipsum uenientibus de omnibus rebus que disputantur seu vendantur teneatur, et debeat in summarium reddere omni iuris solemnitate obmissa

Quod cuilibet liceat portare uictualia ad Sax. R.ca 93

Cuilibet persone licitum sit asportare granum et alia uictualia ad terram Sax.ti undecumque sibi placuerit et ipsa uictualia in dicta terra uendere ubicumque eis uidebitur et placebit sine pena non obstante statuto in contrarium facto uel faciendo

De Absentibus à Terra et districtu Sax.ti R.ca 94

Quicumque castellanus terre Sax.ti et eius districtus steterit per annum extra dictam terram et districtum et noluerit reuerti ad habitandum in dicta terra et eius districtu et obsequia dicti communis facere, et de predictis ipse securitati prestiterit condenatur pro contra eum fuerit ordinatum custodie pro tempore quo probauerit extra districtum stetisse, sint casse, et quassis et irritis habeantur

Stantes extra terram non tenentur ad custodias

De Arena habenda pro domibus construendis R.ᵃ 95.

Quilibet de terra sax.ᵗⁱ et eius districtu volens edificare vel murare domum vel aliquod opus facere ubi arena requiratur possit libere sine pena adire et mittere ad flumina et fossatos pro ipsa habenda per loca per que comodius adiri poterit pro eadem non obstantibus aliquibus statutis in contrarium facientibus vel loquentibus exceptis semper terris bladatis, ortis, et vineatis

Quod presentia statuta serventur et prevaleant omnibus alijs statutis R.ᵃ 96

Statuimus et ordinamus inviolabiliterque decernimus observari quod omnia singula statuta presentia capitula statutorum in volumine presentis statuti conscripta et apposita valeant et teneant, et valere ac tenere incipiant a publicatione et approbatione et correctione hodierna in antea presentium statutorum que olim vigendi in terra sax.ᵗⁱ

Hic debet esse statutum quod Dominus vicecomes in meritis suis et fines nostre terre debeant expensis suis manutenere

Quod nulla fiat exemptio de custodia R.ᵃ ci.

Quilibet castellanus et habitator terre sax.ᵗⁱ et eius districtus teneatur et debeat in comuni dicte terre custodias facere et omnes

1

112

non facientes se ad castellaniam non debent in civilibus audiri, vide c. R.a 79 et R.a 83. vide etiam l. i. R.a ii. R.a 99 libro castellanorum sit in lib. dicte terre

alias factiones reales et personales ut alij faciunt
castellani et castellanenses et habitatores dicte terre
qui non fuerit positi in libris com. et in libro custodie
et non solverit libram, et non fecerit custodiam
non admittatur in aliqua questione civili et quod
priores vel alia adunantia non possit fieri alicui
exemptio de custodia et si fieret nomine valeat ullo
modo, et si quis ambulent, notarius qui scripserit puniatur
in x libris et pro statuto non habeat locum in eis
qui habuerint immunitatem per alium statutum dicte terre

De foveis existentibus in vijs pub: et vicinalibus R.a 102

Si qua persona districtus d.e terre foveam a blado seu quocumque
alio modo haberet in vijs com. pub.cis vel vicinalibus ipsam foveam
debeat taliter aptam tenere quod nulla persona possit ob ipsam foveam
recipere aliquod damnum in persona nec in corporibus vel animalibus
et qui contrafecerit omnem damnum quod quis propterea sustinueretur
emendare teneatur et ipsam foveam tali modo
tenere quod nullum ingomberamentum seu bruttura in aliqua
occasione ipsius fovee remaneat in via, qui vero contrafecerit
solvat com. pro banno vice qualibet XX sol. et quilibet
possit contrafacientem accusare et habeat medietatem
banni.

Quod levetur immunditia iacens super palatium a latere
superiori R.a 103

inmunditia que iacet iux. plateā palatij cōis i latere superiori domorum ipsius palatij levet.r et levari debeat exinde expensis cōis sax.ti cum transeuntibus ipsa immunditia prestat tedium vel fetore et nemini liceat prope ipsum palatium vel domos aliquas immunditias vel putredines facere, seu aliq. ingombramen ponere pena xx sol. et quolibet vice et cuilibet liceat contrafacientem accusare et habeat medietate bañi dñus Vic.s teneatur et debeat quolibet mense sui regiminis baniri facere quod nullus veniat vel faciat contra pred.a quod si Vic. predicta non fecerit perdat de suo salario decem libr. comuni applicandum

De silvis cōis vocatis aqua bregna de valle oscura custodiendis R.a cxij

Si que persona cōis sax.ti in aliqua silva cōis sax.ti nominata aque bregne et valle oscure in fra hec caterma a porro sero metule et a sero pena mortis colis, a dextro fossa barchi que exit ad fossum monacolis custodiatur per duos homines ville S.ti Bartoli, qui sint quadrati ad denuntiandum omnes et singulos homines et personas qualicumque damnum dederint in dicta silva a stare in in eadem et asportando ligna vel alio modo liceat cōis bañi cuilibet

Vide in lib.o Reformationum S. Joachini libro V. Ad c. 35 cedere ligna ubi penis cosum taxat incidere dicta pen. bene in dc 370 in hiemeis nulla pena possit in silvis cōis nisi fuit ... prout in dicta reformatione

Vide reforma ... decretum ... pauli ... dcc. 12 sub cap. 18 sub an. 1567

Bona coīs sodice silvatorij per sind. cū p̄nt nec seminari nec laborari cū non fuerit solita laborari sub pena amissionis fructuū vide capta sindicarie sub anno 1580 Bastidelle di Sindi cancellarij ad cartas ij

dece sol., si vero cū bobus iumentis, asinis vel capris soluat p q̄libet ipsorū aīalium vice q̄libet v sol. p pecude q̄libet xij den. et ultra de predictis accusator. h[ab]eat quartā partē. Et quod ꝑ quatdarios licet inde cuilibet alteri persone contrafacientes accusare et denuntiare et ipsi quatdarij q̄ dicte alie persone habeant medie tatem bani

Quod muri coīs dicte terre aptentur p illos qui habent domos siue terrenos iux° eos R° cv.

Quicumq̄ habet domū appodiatā muro coīs vel terrenū iux° ipsm murū debeat meliorare et murare ipsm murū quātum tenet ipā domus vel terrenū et habeat a comuni calcinam et qui contrafecerit soluat coī p bano xx sol. et murum refficere teneatur infra terminū a[liquo] officiali statuendum cū merlis et pora pecto et bene aptare intus et extra. Ubi vero iux° domos ipos siue terrena muri non essent d[ic]t[u]s vic[arius] et sui officiales fieri facere teneant ab ijs quorū sunt domus siue terrena ipa infra tres primos menses sui regiminis ad penā l. librarū de suo salario, qui aūt sic muraverint seu murari fecerint p ipsis et habeant lapidibus oportunis ad pred. a. habeat petarias coīs

Explicit liber quartus sacer doca

114v

In Dei nomine Amen. liber quintus

De Notario super dannis datis et parte condenationis non habenda. Rubrica prima

Qui possit accusare in dd. vide infra in fine N.o 4

Statuimus et ordinamus quod potestas dicte terre debeat
deputare unum ex notariis suis ad danna data
de quibus dannis datis possit et debeat procedi per
inquisitionem denuntiationem et accusationem factam
vel accusatorem per dominos rei laboratores vel colo-
natores [illegible] et aliorum dummodo denuntiatio-
[illegible], non sit secreti, sed tam ex denuntiationibus
quam ex testibus detur copia volentibus cuilibet
et si aliter fieret, quod factum esset nullum et
nullius valoris esse decernimus et quod nullus
officialis possit nec debeat habere aliquam
partem de condenationibus dannorum datorum.

De copiis dandis vide in lib. 2o N. 62

De Electione et officio gualdariorum. Rubrica 2a

Omnes Gualdarii et homines speciales in consilio generali
quo eligentur alii officiales pro toto anno ad [illegible]
eligantur et deputentur in qualibet contrada totius
districtus terre qui custodiant quod in bonis alienis
ab hominibus et animalibus damnum non detur [illegible] in

bladis vineis, ortis, salcetis canetis et sylvis et quocumque ab aliquo
guardiano fuerit accusatus de damnis pro [illegible] cum bestijs dato
facta fide per unum testem quod damnum datum fuerit puniatur
denuntiatus vel accusatus secundum formam statuti loquentis de damnis d[atis]
et medietas sit guardiani et alia sit communis. et nullus guardianus
pro alio guardiano ad testimonium admittatur, et guardiani sint
qui in consilio fuerint deputati, et unus alius et quilibet guardianus
[illegible] omni anno [illegible] a Kalen: Aprilis usque ad Kal. nove. quolibet
die dominico, et a Kalen: nove: usque ad Kalen. Aprilis sin-
gulis XV diebus die Dominico damna dan: teneatur denuntiare
et qui contrafecerit solvat communi pro banno V sol: et emendet
damnum datum in sua entrada usque ad quantitatem V. sol.
quolibet damno, si autem talis esset infirmus quod non posset venire
ad denuntiandum ad predicta non teneatur et qui fuerit gual-
darius uno anno non possit esse in alio anno proximo subse-
quenti ipse nec aliquis alius de sua familia

unus testis

Quod gualdarius non fa[ciens] nuntiationem, Excusatur si non refert per ignorantiam scripturae Demat. c. 26. d. 127.

Hic debet esse statutum de custodibus montanearum in quo inter ceteras continetur quod d.d. in bonis totis annuatim licitum est accusare habituris medietatem banni

De Damnis non dandis cum personis nec etiam cum animalibus in bonis alicuius

Damnum factum de nocte in pomis uvis oleribus et lignis punitur pena C. sol. ut in l. 2 ff. de furtis ...

Quecumque persona sive damnum aliquod dederit in vineis hortis pratis salictis sive cannis canetis silvis [illegible] arboribus fructiferis bladis seu aliis fructibus sive locis aliis quibuscumque, si de die condemnetur pro qualibet et qualibet vice in XX sol. den. si vero de nocte in xl sol. et in emendatione damni secundum extimationem faciendam per sacramentum eius cui damnum datum fuerit cum dicto unius testis, a X annis supra; et ad probationem cuiuslibet praedictorum semper sufficiat dictum unius testis etatis predicte maioris, solo vero sacramento accusatoris credatur de pena usque ad quantitatem V. sol. et ad emendationem damni in tantidem, si vero de nocte credatur in duplo dicte quantitatis, In damnis vero datis de nocte fame probatis per tres testis sufficiat, et si quis aliquis repertus fuerit seu portare vel in sua domo aut alibi habere uvas, olera, cannas, lignas, plantas sive ramos arborum fructiferarum, poma, bladum seu fructus alios sive res alteri damnificatas et accepta et denuntiatum fuerit regimini, et officialibus dicte terre et infra tertium diem per officialem statuendum non monstraverit vel fidem fecerit unde res ipsas vel ipsarum altera habuerit, collegerit, vel receperit absque alia probatione pena simili puniatur; Preterea si que bestie aut animalia damnum dabunt in bonis alicuius, dominus ipsarum bestiarum aut animalium pro qualibet bove capra, equo vel asino solvat comuni pro banno vice qualibet X sol. pro qualibet pecude ij sol. den. pro quolibet pullo seu alio bipede VI den. Pro quolibet porco in vinea plena, in orto in blado quolibet X sol. den.

Dicta probatio privilegiata Lanfranc. c. 49. vide Gamb. de quest. et terminat. 8. col. c. 19 et 80 ubi quod dictum familiaris non [illegible] recep: c. 256. Lanfr. c. [illegible] in c. 12 col. 33. ibi affirmat.

Nota quod accusatus cum iuramento non tenetur nisi appareat damnum ut per lib. reformat. l. 7. ad c. 123. et per propria pag. c. 30.

Accusare nomine alieno nemo potest Arytus [?] in flo: [illegible] c. 121.

Testis in dd. debet esse idoneus ut infra ... et quod importet idoneus unde glo: in tit. ibi signat unde s. lib. 5. c. 68.

Si vero dannu dederit in clausuris bladatis et alijs siluis leuatis et alijs terris arbratis seu bladari solitis infra triennium seu in saleetis guardatis tales, seu quibus alio modo prohibitis pro herba ibi habenda soluat quolibet boue, equo, capra uel asino v. sol. quolibet pecora ij sol. quolibet porco xvij den. In alijs vero locis s. dd. sicut in dictis locis soluat tertiam partem supradictorum quantitatum pro predictorum. Si accusatus uel denuntiatus fuerit quod dominum rei et alter procedi non possit per inquisitione uel denuntiatione alicuius de contentis in hac particula. Qui vero bestias aliquas seu alia animalia dd. et danna studiose custodierit tempore quo damnum fecerit soluat eorum bano uice qualibet, si in casibus supra in cap. Preterea xx solid: In casibus s. d. si vero x sol. In casibus s. d. in alijs uero v. solid:

Custodiens animalia in danno punitur pena duplici in supradictis capitulis,

Si quis vero intrauerit possessionem alicuius causa extrahendi bestias ab ide danna dantes et eas extraxerit pro solo in triibe pena aliqua non incurrat, si aliud damnum non fecerit, si quis vero sorentis quis in habitaret in terra sorp. uel eius districtu damnum dederit in bonis alicuius viri castellani, ipse uel eius bestijs soluat pena duplam

Pena duplicatur forentibus

Permittimus insuper et uolumus quod laboratores possessionum seu habens eas ad costimam s. dd. in ipsis possessionibus liceat accusare

Laboratores et costumatarij possessionum possunt accusare unde s. d. c. ... secundum est de iure communi quia colonus non potest accusare. Bertus in gl. ... dolosa c. 14.

De canibus retinendis ligatis certis temporibus

Cap. V.

Canes retineantur et retinere debeat ab ijs quorum sunt ligati ita quod dissoluti non uadant a festo s. Mariae de mense Augusti usque ad diem x octobris. Qui vero contrafecerint uice qualibet puniatur in v. sol. et si dicto tempore canis alicuius intrauerit uineam aliquam uel in ipsa uinea alterius damnum dederit dominus canis soluat eorum bano

Pena canis d. d.

unce qualibet quinque sol. Si accusator vel denuntiator denuntiaverit accusationem cum uno teste a x annis supra probaverint, liceat tamen hominibus et personis parrochie S. Crucis de Casaliete, S. Felicis et S. Patrignani de Rivo retrovi et aliarum parrochiarum de Montanea et inter montes existentium et titarum dicto tempore retinere canes non ligatos dummodo parochiani cuiuslibet dictarum parrochiarum seu cuiuslibet earum seorsum se deliberent inter se ad vineas custodiendas partes ipsorum in concordia si voluerint dicto tempore canes retinere non ligatos de hoc constet per publicum documentum, et nihilominus si canis aliquis damnum dederit puniatur secundum formam statuti.

Nota de canibus existentibus in parrochijs Montanearum

De dannis occulte datis et de modo et forma procedendi in eis. Rubrica VI.

Si quis probatus fuerit dare damnum in aliquo loco licet cogatur aliud solvere tamen debet ei concedi licentia querelandi iterum pro alio passu c. 30 et c. 19.

Quando uno tempore aliquid licet et alio non, semper debet interpretari de tempore licito ia. c. 15

De dannis et super dannis occulte datis et dandis dicimus et presenti statuto firmamus quod procedi debeat modis inferius declarandis videlicet quod ille cuius sic damnum dabitur in bladis vineis, solechis canetis et ortis, messis domibus, palearisque arboribus fructiferis et silvis leviatis ac et animalibus coram officialibus comunis ipsius castri compareat et de ipso damno querelam exponat damnum continentem quod continet locum et tempus et qualitatem et quantitatem damni cuiuscumque querela sic per eum exposita, judex dicti comunis recipere teneatur et debeat per notarium predictum scribi facere singula opportuna usque ad finem processus et exponenti ipsam querelam terminum statuat trium dierum ad probandum per eum exposita super quo non recipiantur ultra quatuor testes de parrochia predictis modo et publicet

processum et uideat si probatum est et quantitate et qualitate damni uel non, et si probatum non est minime procedat, et si probatum est et damnum fuerit v. sol. et ab inde infra emendet usque quatuor contrade, si deruelaverit malefactore, et si damnum fuerit, a quinque sol. supra usque ad xx sol. tunc tante familie propinquiores loco ubi d. damnum datum fuerit, et requirantur quante sufficiant ad emendatione dicti dani ad ronem xii de. quolibet familia, unius tamen idoneus pro qualibet familia ipsarum precepto teneantur compareat coram ipso iudice ad emendandum ipsum damnum uel ad consignandum malefactore et si malefactor inueniret probationibus legiptimis uel per famam publicam probatam per quinque testes idoneos quae probatio legiptima habeatur malefactor cogatur ad emendationem dani in duplo et in quadruplum et pene nomine condenetur si autem malefactor huiusmodi dicti non poterit fiat emendatio supradicta per familias supradictas, si autem damnum fuerit a xx sol. supra usque ad c. sol. proximiores homines vi. idoneos de quolibet familia proximiori loco ubi damnum datum fuerit requirantur, et habeat coram iudice supradicto et coram uolerit. quam iudex ab ipsis proximioribus diligenter de ipso dano et malefactore exquieratur illius, et si malefactor haberi poterit probationibus legiptimis uel publica fama ut supradictum est in malefactore procedatur ad emendatione dani et ad penam sicut supra continetur, quod si malefactor ipse haberi non posset debeat fieri emendatio ipsarum per familias propinquiores loco ubi damnum datum fuerit ad ronem ii soldorum per qualibet famili cum declaratione et extimatione fienda de ipsis familijs, et dani per duos homines prendendos per dominum uic.m et priores. Si uero dd. fuerit, a c. sol. s. dicto modo usque ad x lib:

Utrum defensio facta per unum ex probatis prosit alijs probatis in querela dicte partis si eadem res, et causa defensionis subsistit uide domi in suis reg: iuris rati habitione retrotrahi et mihi quod res est dubia comparat g. defensione c. 1.

Fama e legi. probatio in dd. sed debet iurare alter rei scire ueem malefactore et per prai. pag. i. et ambit. l. 4 c. x. cl. 14

Vide ans. cap: 208. quibus loco uiti culpa ipsius dni damnum passerent vide singulariter ingle: Andreae auxiliatur circa finem cap. 130 ubi et passus damnum tenetur unus cum alijs si sit uicinus

emendatio dicti damni fieri debeat per familias propinquiores loci ubi dd. fecerit,
ad rationem iij sol. pro qualibet familia a xxv lib. s. citra emendatio
dicti damni fieri debeat per familias propinquiores loci ubi dd. fecerit
ad rationem iij sol. pro qualibet familia. Si quis talis malefactor
ignem immiserit in bladis, metis, paleariis et capparis que non ha
bitant in qualibet casu huius statuti condemnetur in c. lib.
si vero in domibus ... vel capparis que ... familie
condemnetur in quinquaginta lib. et damnum passis emendet in duplo,
familie propinquiores in loco ubi dictum damnum datum fuerit
sic declaratione familiarum et extimatione damni fienda
per superius dictum est ipsum damnum emendare teneantur.
ita tamen quod nulli tangat ultra quantitatem iij sol. den. de quibus
damnis fieri debeat antequam ad executionem procedatur extimatio
ac et familiarum per primam ... dicti damni declaratione per duos
bonos et legales homines fiendas ut s. qui boni homines,
eligantur in qualibet parrochia per dominos vicarios et Priores
tempore quo alij officiales eliguntur. Malefactores vero
predictos condemnatos de predictis nulla persona debeat receptare
Qui vero eos receptaverint ad emendationem damni et ad solutionem
condemnationis et dicti ... facta pecuniaria ...
... compellantur facta fide ... et officialibus
de receptatione predicta per duos testes idoneos, Prohibemus
... querelle predicte per predictos fieri possint et super
predictis permittatur alijs ab aliquo officiali dicti communis
... per eius audiri non debeat et si audiret ...

Pro crematis metis et palearia

contra incendiarios vide Const. l. 4. c. x. et bannimentorum ... et legatorum ...

vide Ventur. stylum in verbo fama pub. c. 22

Pena receptatoris malefactores

Receptatores incendiarii teneantur ad idem ...

118v

no valeat nec teneat ullo modo et hoc et talia gravamina que personis habitantibus in villis a certis procuratoribus ... dd consueverunt inferri esset ab eis ... et ablineat et aliis ... familias attentare transferat: potius in exemplum

De capris non tenendis infra certas senaitas et de pena dani dati ab eis. Rca. vij

Capre non teneantur nec teneri possit aliquo modo aliquo nisi in infrascriptis parrochijs vz in parrochia S. Stefani de Avellis S. Venantij de Venathuris S. Bartolomei de Castiglione S. Egidij de Gladijs S. Cerviaij de Ageridan S. Savini de Licet S. Salvatoris de monte Lame, S. Felicis S. Christofori de Casarella, S.te Crucis de Casalvente S. Paterniani de Rivo retroso, S. Miliani de Valle, S.te Marie plebis Ceppeti, S. Giminiani de Aspro S. Laurentij de Collenovis S. Erculani de Ganillo S. Aristi de Collepuro S. Donati de Maggesi S. Nicolai, et S.te Marie de Dole, S. Stefani de Dermetana, S. Laurentij de Colle alto S.te Marie de Cerro, et qui contrafecerit solvat comuni bannum pro qualibet capra et qualibet vice x sol. ravennat. b, et si aliqua capra damnum dederit in bonis alicuius domini capre pro qualibet capra et vice qualibet solvat comuni pro banno penam

7 domus capre teneat. pro capra

pena declarata supra de et in statuto de danis nō dandis damnus satisemendare teneatur, et accusator sive denuntiator habeat medietatem bani, quilibet vero possit contrafacientes accusare et habeat medietatem bani, volumus preterea quod potestas possit dare licentiam cuilibet indigenti pro necessitate retinere extra dictas parrochias unam capram tantum sine pena

Una capra potest retinere cum licentia

De Grege pecudum et de pecudibus signatis ab igne non morandis in districtu Saxi. Rubrica vij

In districtu seu territorio Saxi per aliquam personam retineri non possit pecudes castrone aliquae signatae ab igne ultra numerum x, nec ullus grex pecudum sive turba animalium que duceretur extra districtum Saxi numero L vel supra maiori possint in dicto districtu et territorio ultra tertiam diem, qui vero contrafecerit retinendo pecudes ipsas castrones ab igne signatas vel grege sive turba predicta ultra dictum tertium et numerum pro quolibet centinario et die quolibet qua steterit in c sol. den: incurrat et puniatur Potestas et sui officiales possint ex eorum officio super predictis inquisitionem procedere ad petitionem cuiuslibet postulantis sine aliqua intimatione vel accusatione et postquam eis denuntiatum fuerit statim mediatam banni eorum et tergetialis in tantum quantum bene ipsum et animalia

119v

expellant ex dicto territorio, si vero pro(dic)ti fuerint negligentes in predictis
solvat co(mun)i pro banno x libras, et quolibet vice et dannum passo emendet
Potestas et super predictis teneatur et debeat vinculo iuramenti
ex suo officio per inquisitionem procedere

De animalibus accoltis in damno alterius et de pena recipientis accolligentis R(ubric)a Viiij

Siquis in suo dan(n)o aliquod animalia invenerit illa possit accolligere
et camerario co(mun)is assignare sine aliqua pena et banno, et ab ipso
qui ipsa animalia accolliserit recepto sacramento quod in suo dan(n)o
ipsa invenerat quod habeatur pro plena probatione. Domini animalium
condennentur pro quolibet animali secundum formam statuti loquentis de dannis
datis, si de dannis ac (?) probatum fuerit, si quis vero aia(n)=
lia accolta accolligenti vel domino recaeperit aut ipsa camerario
co(mun)is non promisserit assignari solvat co(mun)i pro banno xl sol(idos) den(ariorum): rave=
natensium et tribulinorum. De predictis et de omnibus invectis in suo
danno sacramento stetur accolligentibus, eo salvo quod si domini
animalium accolliecte fraudaverit animalia ipsa accolliectam alibi quam in dicto
danno accolligentis seu invenientis ipsa ut dictum est solvat co(mun)i pro
banno accolligens duplum eius quod solvere deberet dominus animalium
si in damno accolligentis ab eis accolta fuisset

Nota quod quis in sua (?) importat dominium
ideo quod non liceret (?)
Vide lanfran: in l. nendiq(ue) (?)
in apostillis c. 50
Idem Angelus in apostillis
c(apitulo) 136. 137. 138. item
vice filius qui impupavit (?)
dominus Angelus c(apitulo) iiij.
Iuramenti hoc vide per ... pag:
c. 30 debet prestari dominus
lanfranc. in apostillis
c(apitulo) 159. iij Angelus in
glo: siue de ... 191
Iuramentum probat hoc cam(erario), et inventi-
onem et dominium ut per Barto-
lum in tractatu de testibus
car: 84. 87. Colono non licet
accusare Angelus in glo. siue ... de ... c(apitulo) 191.

Item accusare nomine alieno nemo potest Aretin c(apitulo) 121
lib. ... mallos. et qui prestit (?) pro alio accusare vide c(apitulo) ... lib. 6. 2. c(apitulo) 8. Contra forenses tamen ...
... pena duplicat ... c(apitulo) 27, et ibi forenses non ... esse ... c(apitulo) ... pena
21. lib. Accusator in damnis datis non probans sua accusatione non tenetur solvere pena sicut accu=
sans criminaliter ... lib. 2. c(apitulo) 54. Accusatori et testificanti ... barbatis ... in tractatu
de testibus c(apitulo) 84. licet statutum disponat debere stari iuramento ... admittit ...
... c(apitulo) 51. ... de actis

De Animalibus inventis camerario assignandis R.ca x.

Si aliquis aliquod animal quod credat amissum invenerit et cuius fuerit ignoraverit, illud camerario communis predicti debeat assignare, qui assignato camerarius ipse ipsum animal ad catenam communis alliget et ibi ipsum dimictat. Camerarius vero animal sibi taliter assignatum illi cuius fuerit ipsa die vel sequenti restituat, et dominus animalis dicto camerario ac etiam inventori expensas quas pro dicto animali fecerat restituat cum effectu. Si vero in x dies cuius fuerit dominus non poterit [illegible] et pauperibus erogetur, et inventores animalium ipsa camerario supradicto infra tertiam diem assignare debeant pena xx sol. et restituere animalium vel extimationem in duplum.

Animal perditum pauperibus erogetur

Animalia inventa infra tres dies assignari camerario, alias in duplum

Quod nulli liceat pasculare animalia in cimiterio alicuius ecclesie R.ca xi

Prohibemus districte ne alicui persone liceat in cimiterio alicuius ecclesie animalibus pasculare. Qui vero contrafecerint ibi animalia pro custodiendo solvat communi predicto vice qualibet xl sol. Si vero animalia alicuius pascularent in cimiterio alicuius ecclesie dominus animalium pro qualibet bove vacca vel porco condemnetur in x sol. et pro qualibet alio animali xii den. qualibet vice, et de predictis cuilibet sit licitum accusare et habeat medietatem banni.

De Pullis et columbis non capiendis nec occidendis R.ca xii

Nullus p[er]sona audeat vel presumat capere vel occidere aliquem columbum vel pullum alienum, q[ui] faciet, [pro] q[uo]libet pullo in x sol. co[mmun]i pene no[m]i[n]e condenet[ur] et cuilibet liceat contrafacientes accusare et h[abe]at medietatem banni. Regime[n] dicte terre d[ic]tis [pre]dictis singulis co[n]cedere possit et debeat ad petitione[m] cuiuslibet postulanti[s] eorumque testis [pro]batis ad [pre]dicta sufficiat, et nemini liceat accipere ad pagelli[s] aiolis, nec ad circhinum nec alio modo ad palumbos cu[m] predictis uti in diebus testibus probaverit ad aliud de auceupasse de p[re]dictis possit inquiri.

Vide super hoc constit. posit. sub l.° q.° si. ac et brevi actar[um] [illegible] et particularia.

De fractione membror[um] vulneratione et occisione a[n]i[m]alium. R[ubrica] i. xiij

Quicumq[ue] percusserit vel vulneraverit a[n]i[m]al alicuius vel ei aliq[uo]d membrum fregerit si fuerit de a[n]i[m]alib[us] parvis solvat co[mmun]i bando ij sol. si de magnis solvat xx sol. si vero interfecerit magno c sol. parvo xx sol. ra[ti]onabilius co[mmun]i p[er]solvat et emendet damnum patienti in casu q[uo]libet predictorum de estimatione dam[n]i usq[ue] in v sol. credatur sacrame[n]to patientis damnum ab inde vero supra usq[ue] ad xx sol. [pro]batio sufficiat unicus testis ab inde supra [pro]bet legitime.

Occidere cane[m] damni dante[m] n[on] est pena ut [per] gard. c. 31.

De cippis et tuliis n[on] carpiendis

Nullus de terra Saxi audeat aut districtu accedat vel p[re]sumat fodere vel carpere seu extrahere cippos alicuius

de silvis coi sax^t. ac et de silvis alicuius universitatis vel ville qui vero contra fecerit solvat coi pro banno pro cippo quolibet quem foderet vel carperet decem sol. et cuilibet delinquentis liceat accusare et habeat medietatem banni, qui aut foderet extrahe ret vel carperet cippos de silvis alicuius specialis persone sine voluntate cuiuscumque est solvat coi pro banno pro cippo qlibet x sol. et damnum patienti emendet

Quicumque proiecerit lapides in ecclia et domibus S.ti Nicolai de Dos[...] solvat coi pro banno C. sol: si vero in vineis vel alijs bonis d. ecclie solvat x lib. et cuilibet liceat accusare cum statione unius testis.

De eo qui lapides ex sua possessione extraxerit xvi

Quecumque persona extraxerit vel extrahi fecerit lapides de sua possessione et in via coi vel iuxta eam posuerit seu poni fecerit et lapides illi devinerint seu si essent in casu de facili posse labi et mergi in possessione alicuius vicini ille qui lapides ipsos extraxerit vel extrahi fecerit teneatur lapides ipsos de possessione seu de via in qbus sunt recolligere et levare infra x dies postquam sibi denunciati fuerit, et si pred. facere recusaverit in xl sol. pene coi condenatur et ad probatione minus sufficiat iuramentum duorum testium de credulitate

De aqua pluvie damnificante vicinum in sua possessione xvii

Vide s. lib. 4 R.a 75. et lib. 90. R.a 40 Si aqua pluvia in terreno sortis vel re alicuius congregata fluxerit in rem seu possessionem alterius intraverint et eam dam[...]

121v

ficaverit fodendo sublimando vel ibi aliquid apponendo ut petra lapides vel arena vel aliud per quod vicinis aut damnum aliud faceret dominus rei in qua et per quam congregata fluxerit et venerit aqua damnum passo emendare teneatur et ipsam aquam tollere aptare et ducere ad locum publicum per suam rem propriam derivare quod vicinis nullum preiudicium faciat ad petitionem cuiuslibet postulantis quod si non fecerit post postulationem aliquam damnificaverit ipsa aqua solvat curie pro banno X libras et de his iudex dicere possit et debeat sine strepitu et figura iudicii cognoscere quae omnia locum habeat in omni opere manu facto ac etiam preteritis presentibus et futuris

In operibus manu factis summarie debet procedi

De sublimatione limitorum. R.la XVIII

Possidentes iuxta limita a parte inferiori iuxta vias vel alibi ubicumque non possint nec debeant iuxta ipsa limita laborare aliquis seu aliud laborerium facere per quod possint ipsa limita sublimari et qui contra fecerit solvat curie pro banno vice qualibet centum solidos. Permittimus tamen et volumus quod licitum sit cuilibet subtus limitem laborare in suo proprio dummodo non sit in damnum et preiudicium vicini, nec alterius persone et si damnum fecerit vicino emendet in duplo et nihilominus in dicta pena puniatur

De serviente, qui damnum dederit in rebus domini

Famulus qui sua culpa in rebus domini damnum dederit illud emendare teneatur ad extimationem faciendam per dominum [illegible]

Liber Quintus

Quod quilibet vadat ad fundum suum, et via possessionum publicam XX

Quilibet vadat ad fundum suum per viam et sua possessione si poterit per viam publicam antiquam et non per fundum alterius contrafaciens vero si fuerit denuntiatus solvat pro banno vice qualibet X sol. et ille qui eum denuntiaverit vel accusaverit habeat medietatem banni predicti; item quod nullus exeat de via publica causa eundi per agrum alterius vel vineam nisi via esset sic apta quod non posset eam libere pertransire contrafaciens vero solvat pro banno vice qualibet V sol. ad accusatorem damnum passi et non aliter

Per fundum alterius nisi prohibeatur unicuique liceat ire secundum Sanum [?] 15 [illegible] de [illegible] 14

Si via non est bene apta potest ire per fundum alterius impune secundum [illegible] infra 26

De plantatione olivarum et de pena incidentium XXI

Quilibet de terra sax. et eius districtibus in libra communis predicti XXV lib. teneatur hinc ad quinque annos in suo terreno plantare seu plantari facere quinque plantas olivarum. Qui vero habet in libra L lib. X plantas omni anno plantare faciat. Et qui contrafecerit solvat communi pro banno XX sol. Qui vero olivas seu olivarum plantas vel ramos inciderit solvat penam duplicatam quam solveret si damnum daret in aliis arboribus fructiferis ut in statuto de damnis non dandis continetur

De pena non inferendo damnum dantibus in possessionibus non appretiatis [illegible] XXII

Prohibemus damnum dantibus in rebus et possessionibus et quibus

Liber Quintus

122v

servitia eoi non fierent et in libro appar.ty d. ... non fuit scriptus bona pena aliqua inferatur ... procedi ... possit nec quis valeat condemnari sed si ... accusator ... vel ... penitus absolvatur exceptis bonis ... bonis condemnatis, et ... de ... dicte terre ... ab ... et ... et vineis ... dorum Sap.ti predeam

Vide supra lib. 4. Rub. 37. In fine et capitula primis

De famulis et pactualibus alterius ad obsequia personalia et pena d. d. abeis Rub.a xxiij

Ad hoc ut famuli et pactuales alterius serviant ... et ... et indebite non graventur statuim. q. nullus famulus vel pactualis alterius qui stet ad expensas d.ni et cuius moretur in domo possit eligi ad aliquod officium et si eligeretur electio non teneat ullo modo si ipse electus vel d.nus ... in ... electi tempore electionis pactualem fuisse, et nullus pactualis alterius de terra et districtu Sap.ti qui ad pactum stet ad aliquod serviendum sine fraude teneatur ad custodias dum steterit ad ... serviendum. Si vero famulus vel pactualis alterius ... dederit in bonis alterius solveat ... qualibet vice ... xx sol. ... et damnum ... in duplo in extimatione fienda ... damnum passo seu d.no rei in qua damnum dederit et de predictis stetur sacramento accusatoris cum probatione unius testis et cogantur ipsi famuli ... solvere condemnationes dani extimati

Qui stat cum alio non tenetur ad custodias

Famuli pro ... d.d. teneantur in xx sol. ... duplum damnum passo de quo dannum stetur sacramento d.ni

Hic debebat esse statutum quod unicuique liceat tenere in terra Sap.ti anseres et anatras statuto aliquo non obstante

De porcis retinendis ligatis Rub.^ca^ xxxv

Quilibet h(abe)ns porcos in terra et burgis sax(ofer)^ri^ tenere debeat eos in domo ligatos, ita q(uod) n(on) vadat p(er) plateas et vias, qui vero contra: fecerit solvat co(mun)i pro bano vice q(ua)libet x sol: salvo si condu: cerentur ad vendendu(m) vel si rusticus iret post ipsos et hec om(n)ia habeat locu(m) inter d(omi)nos et p(er)sonas habitantes conti: nue in terra et burgis sax(ofer)^ri^. Et eius pred(ictu)s p(otes)tas et eius officiales possint et debeant p(er) inquisitione(m) procedere ex suo officio, et potes(ta)s sive semel in ebdomada mictere teneatur et debeat ad vimandu(m) pro ipsis porcis

Quod non habentes vias eundi ad possess(io)nes ipsorum possint easemere per prediu(m) vicini. Rub.^ca^ xxxvi

Statuimus et ordinamus q(uod) omes et singuli non habentes vias eundi et redeundi ad possessiones ipsorum nec et habeant habuerint possint et eis liceat ire, et redire ad d(ic)tas eorum possessiones p(er) prediu(m) sui vicini p(er) loca ubi minus dampnosu(m) ipsi suo vicino, dum(m)o viam ipsam emat ab ipso suo convicino et p(ro) eo pretio q(uod) declaratu(m) fuerit p(er) duos bonos ho(m)i(n)es ponendos ad predicta u(nu)s p(ro) parte d(ic)ti emptoris et alius p(ro) parte venditoris, p(ro) quo pretio d(ic)ta declaratione facta con: vicinus ipse, ipsam via(m) ei vendere precise compellatur non tamen habeat viam in possessionibus secundum in quibus via alias fuisset concessa nec p(ro)hibita

Nota q(uo)d non habentibus via(m) eundi ad possessione(m) et redire v(ide) Rub.^ca^ c.o

123v

De dannis datis, a quibusdam non facientibus obsequia cois et eorum penis, et de modo citationis ipsorum et quorundam aliorum non habitantium. Rubrica 27.

Statuimus et ordinamus quod si aliquis qui non faceret custodias et alias factiones in commune Saxi. ut faciunt alii castellani dicti cois [illegible] dampnum dederit in bonis alicuius castellani predicti in districtu Saxi solvat vice qualibet coi pro banno xl. sol. Si vero dd. cum bobus equis asinis capris et his similibus solvat cuiusque [illegible] qualibet dictorum animalium et qualibet vice ut s. xx sol. [illegible] solvat v. sol. [illegible] et [illegible] licitum sit accusare et denuntiare predictos et sufficiat denuntiatio vel accusatio unius cum uno teste idoneo, et accusator sive denuntiator habeat medietatem banni, et quilibet qui invenerit dicta animalia vel alterum [illegible] ipsorum in suo damno possit ea accolligere ducere et assignare camerario cois dicte terre, Et si tales damnum dantes cum dictis animalibus [illegible] impedimentum [illegible] quod dicta animalia ducantur et assignentur dicto camerario [illegible] recolligentem seu eam reacceperit sibi solvat pro banno coi xxv lib. ravennatensium Prefati damnum dantes hoc modo in custodiam [illegible] cum eos fiendis de [illegible] damnis citari et citari possint et debeant per preconem cois [illegible] preconia [illegible] ad fenestram [illegible] palatii d. terre [illegible] cum termino [illegible] dierum. Et ipsa citatio [illegible] facta habeatur

no facientes obsequia in dd. tenentur ut hic

capra habetur pro bestia grossa

In dd. bobus liberetur [illegible] pecus et [illegible] exceptione maior ut in glo: institutis tit. de in. stipulatione [illegible]

Cuilibet animalia licet accolligere [illegible] ducere camerario et assignare.

[illegible] qui reacceperit animalia recolligenda habet banni libras [illegible] facientibus obsequia [illegible] obsequia facientes tenentur [illegible] supra.

a plene et legipt.e citatione et processu pred. procedi possit et debeat contra accusati vel inquisiti de predictis ad ponendum ipsum in banno et sententiam condemnationis ferendam contra ipsum libere statuto communis vel lege aliqua in contrarium loquentibus non obstantibus. Preterea dicimus quod si quis de terra vel districtu Sax.o faciens obsequia realia et personalia dicti communis contra aliqua haberet vel habiturus esset civilem vel criminalem ex quacumque causa aliquis non habitans in terra vel districtu Sax.i sed retroactis temporibus ibi etiam fuerit habitare possit et valeat ipsum talem facere citari et requiri sub certis terminis debitis contra literis mandavit contra eum publice per preconem communis sono tube premissis alta voce preconia ad fenestras logie palatii assignando sibi term.m ad comparendum sub predictis coram curia d. domini Potestatis iudici uidebitur convenire, considerata distantia loci habitationis ipsius sic citandi et habeatur pro plene et legip.e citato ac si esset factum personaliter vel ad domum habitationis ipsius sic citati statuto vel lege in contrarium loquentibus non obstantibus.

Qualiter citari debeat qui alias solitus fuit habitare in Sax.o in causis quibuscumque civilibus vel criminalibus

De duobus viariis in qualibet parrochia eligendis 28

Per dominos Vic.m et Priores duo boni viri eligantur in qualibet parrochia totius districtus Sax. ..tini et in parr.is S.ti Augustini et S.ti Petri de castro in qualibet ipsorum duo de terra et duo de villis.

124v

Qui viarij omes siverent sotr in principio regiminis potestatis accusare et denuntiare omnes et singulos personas que devastarent et apprehenderent vel in aliquo lederent vias in eorum parrochijs ante terminationem aliquam faciendam de dictis vijs vel ipsarum altera et sine ipsam et post ipsam terminationem et si dicti viarij non fecerint in denuntiatione sic negligentes non accusando vel denuntiando delinquentes solvat pro banno viarijs quolibet mense non denuntiat xl sol. den. et nihilominus in puniendo delinquentes denuntiare teneatur. Potestas si negligens fuerit in faciendo observari predicta et delinquentes puniendo solvat comuni pro banno x lib. et qui fuerit viarius in uno anno esse non possit in alio ipse nec aliquis de sua familia

Officium viariorum est denuntiare occupantes vias et ea intermictentes reparationem et sinistrum vide de quibus in eo.
Pena viarij negligentis in denuntiando x sol.
et potestas reparare fieri non faciat solvat penam x lib.

De vijs publicis et vicinalibus et fontibus aptandis xxix

Vie publice debent esse expeditae late.
Vicinales vero 8. pedum

Omnes vie publice et vicinales totius terre et districtus eorum statuimus terminentur aptentur et reformentur ita quod vie publice sint expeditae et vicinales vie pedum ad minus et ubi maiores sunt in suo statu persistant ipsas quoque vias in qualibet balia et qualibet parrochia comunis cuilibet pro sua pars assignetur preparando aptanda et reformanda lapidibus et arena et fovee et possessiones illius parrochie qui ca... quem ordinatum extitent simul convenientibus intortitis ad ipsum

laborerium faciendum quod si ipsi invenerit aliquam seu aliquas vias publicas seu vicinales occupatas terminari debeant bonis terminis lapideis vel merollis, et res apprehensas integre restitui faciant et ad pristinum statum reduci sine fraude et ad petitionem cuiuslibet postulantis, aptationis et terminationis. Quilibet potest postulare
Quibus expensis earumque viarum, et iniunxerit officialis qui preesse debeat laborerio totius. Et si dicti viarii fuerint in consulto negligentes, solvant communi pro banno vice qualibet XX sol. ravennatensium dicti possessores faciant communi possessionibus a latere viae talis tenere et aptare, vel occasione sublimitationis vel alias ipsae viae in aliquo non ledantur. Et si dominus in sua possessione fecerit et fieri fecerit aliquod laborerium propter quod ipsae viae fuerint distructae, viam ipsam suis expensis reaptare teneatur et ad pristinum statum reducere. Qui vero contrafecerit solvat communi pro banno XL sol. den.: viarius in praedictis expensis officialis procedere possit ad petitionem cuiuslibet postulantis.

Praeterea fratres et viae quae aptentur terminentur et meliorentur et reformentur, possit habitantes in parrochia viariorum et fratrum et solios retentas ipsis viis dicte fontibus ad sententiam supradictorum viariorum et officialium praedictorum. Qui officiales teneantur et debeant pontes ipsos et vias ad sententiam supradictorum viariorum aptari facere expensis hominum parrochiae in qua sunt ad petitionem ipsorum viariorum.
Teneantur et officialis praedictus saltem in qualibet mense semel in parrochia qualibet totius terrae et

Quilibet potest postulare viam reaptari debere cum expensis

vide supra

127

et districtu sup(ra)d(ict)e vie adiacentes vias et fontes qui seu que refectione
seu melioramento indigeret facere aptari et refici et si dicti officiales
fuerint negligentes in suo officio in aliquo predictorum solvat quilibet bannum
x lib. qui in facto ut melius in suo statuto continetur et ab aliquibus
non valeat super apprehendi vel et occupari ordinamus quod potestas
et sui officiales bis quolibet mense faciat solemnes inquisitiones contra
omnes et singulas personas occupantes seu modo aliquo apprehendentes
et occupantes et apprehendentes tenebunt vias et eos qui in futurum
occupaverint vel apprehenderint in toto vel in parte aliquam seu
aliquas vias et eos qui in futurum occupaverint publicas vel vicinales
et in scriptis diligenter redigi faciat inquisitionem ipsam et dicta
singula testium super eas recipiendorum et si quam personam culpa-
bilem invenerint ipsam puniant et condemnent et punire et
condemnare teneantur et debeant in x lib. den. ravennatum et nihilominus
personam ipsam cogatur ad reducendum viam ipsam in pristinum statum et
habeat locum premissa in partibus preteritis et futuris prescriptione
in predictis alicuius temporis non obstante quod si potestas
predicta non fecerit seu a suis officialibus observari non
fecerit et ad executionem non duxerit puniatur pro mense
quolibet in xxv lib. sindicatores existentes eos sindicare et
de hoc potestas predicta et sui officiales facere teneantur et
debeant ex suo officio et etiam ad petitionem cuiuslibet cuius
hoc statutum denunciantibus seu notificantibus, quilibet etiam

de pena occupantium vias vide infra in cap. 31

Prescriptio non obstat in occupatione viarum

potest puniri et puniatur

quilibet pot ire q[ui]a occupat[ur] sine pena

ipsam seu ipsas vias sic occupatas vel apprehensas ubi possit et ipsam, aut ipsas ire, redire cum animalibus et bestijs sine contradictione cuiusq[ue] et sine aliqua pena et banno. laboratores vero qui tuas et alienas possessiones laborant teneantur et debeant iuxta vias et possessiones quas laborant facere carbonarias suffi-

laboratores tenentur facere carbonarias in poss[essioni]bus quas laborant

cientes et eas continue aptas tenere ita et taliter quod aqua de fossis carbonariae non decurrat, et via remaneret mundior seu arbitrio ... pedum, seu 8. si fuerit utile et expediens et declarabitur hoc fieri per dictos officiales viciarios et faciant carbonarias ipsas in terris quibus pretenditur possessio seu possessiones quas laborant. Qui vero contrafecerit in predictis solvat cui pro banno v. sol. ravennatos. Regimen teneatur et debeat per d. quolibet die sabati sub banno in facere Viarij teneantur et debeant saltem duabus vicibus mense quolibet denunciare labo ratores qui contrafecerint in predictis pena v sol. ravennatos. Preterea omnes de terra dicte que fuerint ordinatae ad aptandum partem vicinorum sibi spectantem sicut officiales attigerunt ... illi de districtu debeant interesse.

De ijs qui habent poss[ession]es ab utraq[ue] parte vie R[ubric]a xxx

Qui tenet seu poss[ession]es aliquas habent iuxta aliquam viam

vicinalem à duobus lateribus sive ab utraq. latere veniens, vice possit viam ipsam mutare et mittere ab uno latere sive possess:nis sive terre et ipsa via mutata et missa viâ primâ cum sua terra valeat laborare et laborari facere sine pena capitulo aliq.o aliquius statuti non obstante. Dummodo via mutata sive missa sit bona et sufficiens sicut prima, sive melior qua via mutata quilibet uti possit eundo redeundo cum personis et animalibus et rebus singulis sine pena, et statuto aliq.o non obstante. Dum tamen mutatio ipsa fiat cum deliberatione sind.ci cois et quatuor conviciniorum proximiorum, qui videant hoc fieri sine damno cois, et pro communi utilitati, et de hoc prestare debeant iuramentum corâ dno vic.o sac.ti

De volentibus mittere viam per suum terrenum 31

Statuimus quod si aliquis vel aliqui habentes terras seu vineas iuxta vias publicas seu vicinales et voluerit dictam viam mittere ab uno latere sue terre et per suum terrenum mittere eo modo possit illam occupare reddendo ipsam viam talem qualis erat antiqua vel et meliorem ut in precedenti capitulo continetur et ea delibe ratione, mo, et forma que in eodem capitulo continetur, et si due vie ad unum tendentes irent ad unum terrenum seu possessionem alterius, dnus terreni seu possess:nis ipsas in una sufficienter viam reducere possit et aliam occupare mo, et ordine supra scripto, si quoque pro maiori parte laborantium et eorum retentium

seu ipsarum altera de mutatione ipsa fuerit exposita querela coram iudice cois saxi. tunc iudex providere debeat ipsas vias et si invenerit querelam veram seu vias mutatas in pristinum statum reduci faciat qui mutaverit vel occupaverit predictas. Si autem aliqua semita est vel habemus fuit in terra et per terram alicuius que semita tempore quo alia terra laboratur cum ipsa terra sit solita laborari liceat sit dnis ipsius terre quod sibi placuerit ipsam semitam laborare et facere laborare et claudere et clausam sine aliqua pena tenere prescriptione alicuius temporis non obstante, qui vero semitam ipsam exclusit solvat coi saxi et vice qualibet XX sol. den. et et quicumque de eadem semita usus fuerit solvat coi saxi quantitatem predictam

Prescriptio non obstat contra occupantes vias vide hoc in T. X d. 29.

Quod nemini liceat apprehendere aliquam viam publicam vel vicinalem Rubrica XXXI

Ordinamus preterea quod nemini liceat aliquam viam pub. vel vicinalem apprehendere vel directione aut claudere contra formam statuti dni cois in totum vel in partem qui vero contrafecerit solvat coi saxi c. sol. et nihilominus ipsam viam in pristinum statum reducat

Vide hoc idem sub mini.... T. X d. 29.

Quod vic. semper debeat interesse et superesse acaptationi terre et muri Rubrica 33

127

Liber quintus

Vicarius terre sax: teneatur et debeat consilii auctoritatis d. terre facere congregari in qua proponatur quid sit faciendum super reaptatione terre predicte et burgorum ipsius, et totum et quicquid fuerit deliberatum in consilio ipso effectui demandetur

De non lavando pannos in fonte albello nec in eius abbeveratorio R^a. xxxiiij

Qui in fonte albello aut in abbeveratorio ibi constructo pannos lavaverint seu iuxta ipsum fontem seu abbeveratorium turpitudinem fecerint puniatur vice qualibet in xl sol ravennatum et possessores et omnis officialis ex eorum officio inquisitionem, et ad petitionem cuiuslibet postulantis procedere teneatur

Vide s. de aliis fontibus lib. 4 R^a. 47.

Hic debet esse statutum quod annuatim fiat unus calcinarius sumptibus communis et calcina expendatur pro reparatione murorum terre ubi opus erit pro turris

Hic debet esse statutum quod terrigenas teneantur facere manutenere scalas ad portas et facere claudere ... quemque ... introire

De porta Bonzianis aptanda R^a. 39

Porta bonziagnis aptetur, noltet, et murchiur expensis ... ad arbitrium dominorum vicarii et prior. et non fiat aliqua

turpitudo iuxta ipsam portam, a terra dni Betti mri Francisci usque ad mediam viae qua itur ad trossiam et citra ibi non proiciatur aliquae immunditiae et qui contrafecerit solvat comuni pro banno x sol. et immunditiam ipsam debeat levare cuius banni medietas sit accusatoris et cuilibet liceat contrafacientes accusare et habeat dimidiam banniatur autem qualibet die sabbati quando fit mercatum animalium ad vendendum

Hic debet esse statutum quod potestas pena xxv lib. 6 teneatur facere reparari pontes et camerarius comunis debeat expendere de quacumque pecunia d. comunis statuto aliquo non obstante

quod tenentes viam quam debeant ipsam reaptare

De terminatione stratarum publicarum facienda a certis semitis infra versus terram 44

Statuimus et ordinamus quod quicumque tenet viam aliquam et ipsa via occasione fluvii seu carbonariae quod seu quam teneret viam ipsam destrueret quastaret seu in aliquo deteriorasetur teneatur et debeat ipsam viam reparare et manutenere et si asseretur decentem reparari non posset debeat ipsam viam remictere et de novo facere in terra dicta et si ipsa via fortitam guastaretur occasione alicuius aquae seu pluviae vel alio modo et huiusmodi guastationes seu impedi-

128v

ratione vie terra seu possessio alicuius tenentis iuxta ipsam viam melioratam teneatur et debeat ipse talis tenens iuxta ipsam viam dictam viam reparare et aptare, et manu tenere et si reparari non possit eamdem viam remictere et de novo facere debeat per terram suam eque latam et amplam sicut prius erat omnibus suis expensis ut supra dictum est, si quis vero in predictis vel aliis predictorum contrafecerit puniatur pro vice qualibet in c. sol. den: et predicta nihilominus facere teneatur.

De terminatione stratarum publicarum faciendae a certis terminis infra ueterus terram 41.

Hospitale civitatis Roselle et vie d.te Civitatis

Strate publice com.is sant.i ab Hospitale civitatis Roselle infra, et a ponte valeuse infra, et a colmaiore infra, et a canelle infra in qualibet parte . . com.is sant.i termin... per homines eligendos per dominos vicarium et priores et quelibet in dictis stratis cavere debeat nec ipsas super apprehendere et in aliqua ipsarum aliquis non audeat ponere ingomberamentum aliquod et tamen a dictis stratis infra veterus terram que et in via audente a porta burgi avis usque ad fossatellam, nec et in valle terre sancti ... ... a platea magna usque ad aquerolis nec et in via nova pena c. sol. pro qualibet super apprehendente seu cavente et pena xx sol. pro qualibet ingombrante dictas vias seu aliquas

pena facientibus immunditias per viam novam per vallem et puiutem et per alia loca per terram

ipsaq. curia predicti potestatis et sui officiales cum iurisditione pro-
cedere possint et ad petitionem cuiuslibet postulantis

Hic debet esse statutum quod sint sex gualdarij de terra duo de cruce veteri, duo de burgo sancti francisci, et duo de burgo inferiori ad denuntiandum dampna dantes per terras

De non faciendo turpitudinem in et prope Cisternam in burgo inferiori xlvi

Quod nulla persona audeat ponere aliquas feces, urinalia, incarrem nec aliquam aliam turpitudinem, nec abluere nec imbottare aliquas vegetes vegitunculas nec tinos, nec panes, nec filatum circa dictam colam cisterne predicte ad x pedes prope dictam colam ad pedes communis et quicumque contrafecerit solvat communi pro banno pena qualibet vice centum sol. den. et quilibet possit accusare et credatur suo iuramento. Preterea quod macellum ordinatum in dicto burgo non possit fieri prope rectam a dicta cisterna supra usque in pede vie nove et quicumque contrafecerit solvat communi pro banno pena qualibet vice L. libras den: et dominus Vicarius et alij officiales dicte dicte terre teneantur de predictis facere executionem et si non fecerit solvat communi pro banno pena qualibet vice xxv lib. den: nulla reformatione obstante in contrarium

Ubi non licet facere beccariam in burgo inferiori

De non trahendo aliquam personam extra suam parrochiam ad aliquas laborerias Rubrica xlvij

Statuimus et ordinamus quod nulla persona de districtu Sancti

131

trahatur, nec trahi possit seu vocari ad aliquod laborerium extra dictam parrochias ortu ad laborerium stratarum regalium reel nisi per formam alicuius statuti primitu esset aut contingeret quod exinde reformatio fieret per generali et publicum parlamentum

De stratis cisternis et puteis Intus Terram manu tenendis et remundandis Rubrica xlviij

Dicimus et quod strate publice, cisterne putei et fontes intus terram supradictam et pontes intus dictam terram et Pons marrene qui est iuxta finem strada que vadit ad Monasterium Sancte Crucis fonti [illegible] de [illegible] à dicta Terra supradicta manu teneantur et remundentur expensis totius communitatis supradicte ut fuit dictum et in dictam rubricam de dominibus

De ponte marrene manu tenenda expensis communis

Die 21 Maij 1477

Hic debet esse bannum ex parte Sub. [illegible] supradicte et tenoris est che nessuna persona ardischi pescare o mettere rete ne far altra cosa nelli vallati delle molina di detta Terra senza licentia delli padroni sotto pena di uno fiorino per volta et per ciascuno applicati per un quarto alla camera apostolica et per un altro quarto alli padroni delli detti molini, et l'altro quarto all'officiale l'altro quarto all'accusatore quale sara creso con un testimonio

Rogatus ser Gio: Guido da Fabriano cancelliero

Finis Laus Deo,

Copia decreti super Appellationibus Interponendis

1454

Nos Aloysius de Aptis

Nicolai PP. V. In Dei nomine Amen. Anno ab eiusdem Nativitate m°.cccc.
liiij. indictione 2.da tempore Sanctissimi in Christo patris et d. n. D. Nicolai divina
providentia PP. V. die vero xvi. mensis Iulij. Nos Aloysius q.
Fran.ci de Aptis, et Actius q. Ungari de Actis de Saxoferrato, eiusdem
Terrae Saxiferrati pro Sac. S.ta R. E. et domino nostro PP. in temporalibus vicarij
generales. Cupientes quantum possumus litibus et iurgijs
subditorum finem imponere et improbe litigantibus nos opponere
ne eorum malitia et fraude creditores veros torqueant impensis quoque
inutilibus et iniustis afficiant quimo ut scelera in auctores
tandem redeant suos si pertinaces fuerint, et ut proprio se gladio
perimant pariterque omnia advertentes, crebras et quoque molestas hominum
nostrorum lamentationes quae quotidie ad audientiam nostram pervenerint
quod videlicet a, tribus potestatum et aliorum officialium nostrorum sepe sententiae
diriguntur frustatoriae, ac nullae appellant, certo modo iustitiae
partes et officium impediantur de subdili, tam creditores quam
qui solvere tenentur damna saepe magna patiuntur iniuste
atque improbe. Volentes quoque cavillosis huiusmodi et frustatorijs appellatio-
nibus omni quo possumus remedio obviare, curareque ut si ea maliciose
et fraudulenter appellantes debita mulcta, Presenti constitutione
lege seu decreto in perpetuum valituro firmamus et decernimus
atque sancimus quod de cetero nullus cuiusque conditionis et
gradus existat audiatur vel admictatur ad appellandum
reclamandum seu petendum reductionem ad arbitrium boni viri

nota quod effectus appellationis est duplex
p.s quia extinguit vel suspendit
iurisdictionem iudicis a quo,
2. quia pendente appellatione ligatae sunt
manus iudicis, nec ultra potest
quicquam agere, sive detulerit appellationem
sive non ut l. si cum dies ff. de
ap: rec. l. i. ff. nil nov: appellatione
pend. et l. iudex. ff. de re iud.
et in l. si cuius ff. de ap: rec.
et in l. 3. c. de appellationibus
et ibi de papin.

Quaerit. qua ratione sit reperta appellatio
dic quod duplici de ca. p. ut defectus
probationis intervenientes in princip.
lite possit supplere, et sic ratione
appellationis, 2. quod ne iudicantis iniquitas vel impe-
ritia remaneat in parte
praeiudicium resultat ut in l.
p.a in princ. ff. de appell.

130v

seu de nullitate dicendu ab aliqua s[enten]tia diffinitiva vel inter-
locutoria, precepto, seu gravamine d[omi]ni p[otesta]tis, Iudicis, arbitri, seu
arbitratoris vel cuiuscumque alterius officialis dicte terre s[anc]ti
[...] in causa tam civili, q[uam] criminali, seu mixta, nisi tunc ip[s]e
q[ui] appellat reclamat seu reductionem petit vel de nullitate

In appellationibus deponenda quedam den: summa

dicit, deponat cum effectu et consignet atque relasset penes
camerarium d[ict]i co[mmun]is sanct[i] libras XXV si fuerit a diffinitiva
sive s[enten]tia lib. XII cum dimidio, si fuerit ab interlocutoria
s[enten]tia, precepto, sive gravamine appellatum reclamatum
seu reductio petita, nulla rehabendi spe, nisi causam
dicte appellationis, reclamationis, vel petite reductionis
seu de nullitate dictionis apud eum iudicem victoriam
obtinuerit alias dicta quantitas soluta loco pene frustatorie
inique et nulle appellationis succedat et publicetur et
publicata habeatur, quod si dicti depositum dicto tempore
et per dictos appellantes ut supra non fuerit factum habeatur
in omnibus et per omnia perinde ac si appellatum reclamatum
ac petita reductio non fuerit, dictaque s[enten]tia et pacta
elapso tempore de iure, et statuto, et constitutione
decreta executioni mittantur per dictos potestatem, iudices, vel
alios quoscumque officiales ad petitionem partis sub pena lib. 10
[...] iuris statutorum seu constitutionum que super huiusmodi
executionibus mandandis loquerentur quibuscumque in contrarium facientibus
non obstantibus. In aliis vero hic non expressis serventur constitutiones

Constitutiones mandantur in appellationibus

de appellatione loquentes. Finis laus Deo

Copia indulti App.ci Pij P.P. secundi.

Pius Papa 2dus

In Dei nomine Amen. Hec est exempli copia dicte transumpti
nonnullorum Breuium repertorum in archiuiis cois terre saxiferri,
quorum tenor talis est Vz. a tergo. Dilectis filijs comunitati
et hominibus terre nre saxi. intus uero Pius pp ij —
Dilecti filij salutem et app.cam benedictionem cum nuper ad nram et s.te
R.E. obedientiam et fidelitatem reuersi fueritis, Nos uolentes
paterna caritate uos confouere et ea uobis concedere per que
in eisdem obedientia et fidelitate continuare possitis illam terram
nostram saxi. cum eius toto comitatu et districtu cum hominibus et
comunitatibus eiusdem Terre prout ceum ad nram et sedis app.ce deuotionem
fidei ac protectionem immediate recepimus, Ita quod non possint nec ualeant
aliquo modo deinceps in uicariatum aut alios alicui persone concedi sed
semper sub nro gubernio et s.te R.E. deuotione regantur volentes
ut comunitas dicte terre, et eius districtus reintegrentur et ad in=
tegrum omni exceptione remota reducant. Omnia uero et singula
Statuta iura constitutiones, reformationes, decreta, bona, priuilegia
prerogatiuas immunitates, et laudabiles consuetudines hactenus vobis
quolibet concessa, et indulta, ac obseruata in dicta Terra que ad nos
dispensant cum libertate ecclesiam, per presentes auctoritate app.ca s.
hactenus seruata sunt approbamus et confirmamus comunitatem et
homines dicte terre uolumus non grauari ad aliqua alias solu=
tiones nisi dum taxat pro censu et affictu consuetis, omnes aut
et singulos introitus et prouentus pedagij mellorum et damnorum
datorum et omnium aliarum rerum necnon dicte terre

131v

comunitati et districtus volumus et decernimus apud cam. app.ca
remaneat tamen usque ad triennium proxime futurum media
pars introitus et condemnationum cedat ad reparationem murorum
ipsius nostre terre, de quibus volumus quod thesaurarius nostre pro-
vincie Anconitane rationem recipiat, Insuper decernimus et
volumus quod comunitas et homines dicte terre non graventur ad
aliquam solutionem tam pro fabrica et reparatione quam custodia
et munimine cassari et arcis dicte terre, sed ad onus
camere app.ce incumbat dumtaxat [illegible] comunitas et homines
comunitatis dicte terre pro tempore existentes satisfaciat;

Prime et 2de cause non fiant extrahi de terra [illegible]

Primas item et secundas causas civiles et criminales
dicte terre concedimus et indulgemus vobis ut in ipsa terra
decidantur, cognoscantur et terminentur per officiales ad id
deputatos seu deputandos, nec quoquomodo exinde extrahi possint;

Confirmatio potestatis et cancellarii electa [illegible] et [illegible] marchie

In electione quorum officialium nostrorum placet nobis quod in futuris
electionibus potestatum eligatis tres personas ex quibus nos
unam ad arbitrium nostrum confirmabimus, Volumus et quod de
cetero in annum cancellarium vobis nominetis simili modo per
nos confirmandum, De aliis vero officialibus placet nobis
quod vestra electio ad vos pertineat, Postremo concedimus et
indulgemus vobis quod de provincia nostra Ancone possitis
impune, et sine aliqua solutione cam. app.ce vel bulletini

extrahere omne genus frumenti, animalium cuiuscumque generis gratiae pro usu et necessitate civitatis dictae Terre dumtaxat et eundem frumentum et alia huiusmodi ad alios nullo modo transmictatis Datum Romae sub anulo piscatoris die ij septembris 1469 Pontificatus nostri anno 2.do P. de Pietramininis. omissis sigillis

Sequitur tenor alterius Brevis N. a. tergo

Alex. PP. vi

Dilectis filijs civitati et hominibus nostre Terre Arcevie. Alexander PP. vi. Dilecti filii salutem et apostolicam benedictionem. Fidei, et devotionis sinceritas quam ad nos et beatum Petrum ecclesiam geritis promeretur ut petitionibus vestris quantum cum Deo licet libenter annuamus, itaque omnia et singula statuta et privilegia iura ac consuetudines decreta reformationes immunitates exemptiones gratias, concessiones et indulta per Romanos Pontifices praedecessores nostros vobis concessas, et concessa dummodo iusta et rationabilia et in usu sint et contra libertatem ecclesiasticam non cedant, tenore presentium approbamus et apostolica auctoritate confirmamus sicut hactenus laudabiliter observata fuerunt. Propterea volentes vos uberiori gratia prosequi ut ex provincia nostra Marchie Anconitane, quecumque victualia et alia pro usu dumtaxat necessaria sine aliqua prohibitione et solutione iuxta concessiones per Romanos pontifices vobis factas et sicut hactenus concessas vobis dare conceditis pariter et indulgemus. Datum Romae apud sanctum Petrum sub anulo piscatoris die 28 Aprilis 1492 Pontificatus nostri anno primo. Julius de Cesarinis

132v

Copia alterius Brevis, a tergo V3

Julij P. P. ij

Dilectis filijs consul.ribus Prioribus et com.ti terre vestre [illegible]

Julius Papa ij. Dilecti filij salutem et apostolicam bened. Exigit
grata in nos et S. R. E. fidei, et devotionis spectata sinceritas, ut
ea vobis paterno concedamus affectu, quae vestris commoditatibus cogno=
scimus oportuna, quo circa omnia et singula privilegia, immuni=
tates gratias et indulta per Rom. pont. nostros predecessores app.licos Sedis
legatos aut ab Sanctitate habeatis vobis et communit. vestre
[illegible] concessas seu concessa nec non statuta et reformationes
vestras dummodo iusta, et rationabilia sint et [illegible] liber=
tatis ecc. non tendant [illegible] confirmamus et aucto=
ritate app.lica approbamus [illegible] hactenus laudabiliter observata
fuerint, volentes insuper ulteriori vos gratia prosequi introitus
Pedagij istius vestre terre, ad triennium a data presentium

Pedagij concessio per triennium

computandum, et ultra ad nostrum beneplacitum vobis et communitati
vestre concedimus et liberaliter condonam. in reparatione murorum
eiusdem terre et in alios usus et utilitates convertend.
Mandantes [illegible] ad quem spectat seu spectare poterit
in futurum quatenus huiusmodi introitus [illegible] tibi [illegible] re=
parationem predictam utilitates convertentur fuerint [illegible]
[illegible] admittant [illegible] [illegible]
[illegible] vobis [illegible]

conseruare, et in obedientia nr̃a et dicte ecclie persistere ualea
tis sexaginta ducatorum auri de cam.ª in quibus rone taxar.
et aliar. impositionum cam.ᵉ ap.ᶜᵉ (ut asseritis) debitores estis
prorsus remittimus et donamus uosq. ab illor. solutione penitus
liberamus, Postremo sicut ur̃ or̃ subiungebat reddituum
subire et ferre continuentis ac propter exemptiones quibus
antecessoribus uris per nos et alios rom. pont. predecessores nros
concessas reliqui et minus facultatibus abundantes plus
equo grauent. et in ea fiura afficiebitur uris in hac parte
supplicationibus inclinati easdem exemptiones, quibus
personis aut familiis quarum noia et cognomina ac si presentibus
insererentur pro expressis haberi uolumus, sub qua uis uerbor.
forma et motu proprio et ex qua uis causa concessas et si
de eis specialis et indiuidua mentio facienda esset, har.
serie reuocamus et tollimus, uolumusq. et decernimus ut pred.
exempti ad onera ipa perfecta uel eciam subeunda quae uos
omnes et illi ante huiusmodi exemptiones subire et agnoscere
tenebantur sint obligati et ad dicta onera subportanda
officiales dicte terre et alios ad quos spectat opportunis
remediis cogi possint promissis ac constitutionibus et ordinationibus
apost.ᶜⁱˢ ceterisq. in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunq.
Dat. Rome apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris die
xxv⁰ iol. Prusiente nr̃i anno Sexto omitto
Hyd...ll....

[illegible]

133v

reg: supra fol. 25. ubi feriati meti dies debent in ord.ne esse V. in 2° L.° fol. 25

Ineti sunt dies feriati in forma sacrarum tinct. S. R. C.

Feriati antiquitus erant tres dies sunt additi quinquaginta V dies ante festum, et tres postea, tempore respr. 1°8. adcur. ideo circa finem et sub tribus dies feriati orbis tres antt et qnq post | Festum Nativitatis dni nri Jesu xpi cum quatuor diebus precedentibus, et tribus diebus subsequentibus eandem usque ad secundam post epifaniam inclusive
Dies cineris cum duobus precedentibus
Festum paschalis resurrectionis dni Jesu Christi cum septem diebus precedentibus, et septem sequentibus
Dies penticostes cum duobus sequentibus
Dies festivitatis corporis dni nri Jesu xpi
Dies rogationum
Dies Ascentionis dni nri Jhu xpi.

omnes festivitates non feriates | Quinque festivitates B. Marie virginis V. Conceptionis Nativitatis, Anuntiationis, Purificationis, et Assumptionis
Dies festivitatum omnium Apostolorum
Dies festivitatum quatuor Evangelistarum
Dies festivitatum quatuor doctorum ecclie
Dies festivitatis B. Agnetis

ste Clare
S. Augustini
S. Fran.ci de Assisio
Omnium sanctorum

B. Agathonis
B. Benedicti Abb.tis
S. Gregorij
S. Apolonie
Dies Kalen Maij
S. Michaelis Arcangeli

S. Margarite
S. Marie Madalene
S. Dominici
S. Laurentij
S. Jo. Bapte, Nativitatis et Decollationis
S.te Crucis, Inventionis et Exaltationis

S. Salvatoris
S. Martini
S. Caterine
S. Nicolai Epi
S. Lucie
S. Georgij
S. Stefani
Commemorationis

Epifanie
B. Vgonis
B. Gaudin
S. Antonij abbatis et
di Padua.
Dies Dominice

Dies festivitatis Sti. sub voc.e cuius est eccl.ia catreda lis, seu maior terre ubi curia partis provincie contigerit residere,

In festo S.ti Joseph de mense Martij est feriat. per reformat.nem in l.o ... Angeli ... Johanis canc.is l.o v. cart. . sub die 24 Martij 1532

Festu S.ti Francisci cum octo precedentibus, et septe sequentibus apparent in quodam bastardello ... Johanis ... cum apparent tempore ... manu ... Johanis

Al nome de Dio, Item festivitas S. Sebastiani et S.ti Berardini sunt feriati per constitutiones novas Dni Card.lis Papien. Ille Leg.t

Feriati ex forma stat. sub p.a rub.ca l.o 2.

Die 26 septembris 1462

Memoria come detto di et mill.o al Priorato di Pierpaolo di Ghosrio, et di ser Nani di Massio, et di Gasparre da valdolmo et di Pietro di Givani de Leccio dalla Castagna fu tolto Montesecco per santa chiesa, et collegato, et raccomandato alla nra Comunità di Sassoferrato fu ottenuto per Breve di N. S.re Papa Pio secondo come appare in cancell.a

Festivitates de stilo, more, ritu, sive de consuetudine Tribunalis et terre Saxif.ti, V.

Festivitas S. Rochi, S. Nicolai de Tolentino, S.ti Blasij S. Vbaldi. S. Dominici, S.t Antonij di padua,
omnes dies veneris tertius mensis martij, quos sacratos vulgus appellamus

134

Dies Mortuorum id est Dies post festum omnium Sanctorum

Dedicatio S.ti Salvatoris de mense Novembris,

Dies qua fit aliqua circulatio capitis, vel corporis afflictiva

Dies qua celebratur consilium magnum de mane ante sessionem

Dies qua intrant dni Priores sive novi Magistratus dominorum

Priorum, et etiam festum S.ti Egidij Die p.ma Septembris

Vigore reformat.nis facta de anno 1532 — Festum S.ti Joseph viri B. Mariae Cathedra S.ti Petri,

Conversio S.ti Pauli, quae fuit alias revocata in dubium

demum fuit pronunciatum de [illegible] die 21 Jan.rii 1529 mane

S.ti Paulini: festum S.ti Herculani; tamquam solemne

festum civitatis Perusie ubi curia residet generalis regiminis

Contributionum quae est prima festivitas

Nota supradictas ferias de consuetudine et stilo introductas posse

consuetudinem iudicii, et tolli ut late Angel. in tractatu de

c. S. appellationum 12 col. car. 34.

Non sedentibus corone sed pugnantibus

Vigilantibus et non dormientibus iura subveniunt. L. pupillus

ff. de his q. in frau. cre.

Additiones

Laurentius Dei, et aplice Sedis gra Archiepus Spalatrensis sanct.mi in xpo pris et D. N. Dni Pauli PP. secundi Thesaurarius Marchie Anconitane Jani Vicariatus Mondavij, et terrarum citra flumen foliani ac gentium armor. Sub.s et in temporalibus vic.s gnalis —

Dignum et equitati consonum arbitramur, ut que tanta cura et dilig.a confecta sunt, ea diligentius custodiantur, presertim quod cum in preteritum sepenum.o contigerit inconsulte de cassetta publica, et consueta terre sax.ti ubi recondita erant, et de quibus sunt Regimen bussoli, et officiales d. terre passim pro libito voluntatis extrahi sive comutari aliqd ex predictis, propter quod non mediocre scandalum inter homines dicte terre exoriri contingebat, et civitas ipsa non mediocrem iacturam patiebatur, Cupientes quantum in nobis est huic tam gravi, et pestifero morbo obviare presenti hoc nro decreto firmiter ac perpetuo valituro. volumus mandamus atque firmamus quod nullus cuiuscumque status, dignitatis conditionis existat imposterum audeat ut presumat cassettam ipsam aperire seu aperiri facere vel aliquid de ibidem existentibus capere extrahere perspicere vel legere sine licentia et presentia gnalis consilij more solito congregati, potestatis confalonerij Priorum et cancellarij dicte terre sax.ti et facta extractione modo predicto illico incontinenti omnia reinanantur et remictantur in dicta cassetta impresentiarum omnium predictorum

cassetta bussuli prior. dimodo tenendi

135v

et ipa bene fideliter et diligenter et claudere more solito et consueto loco facto prius inventario et extemplo computo omnium predictorum per cancell.rium dicte terre, quod si secus vel aliter fieri contigerit per aliquem contra presenti nostro decreto sancitum et ordinatum, ut contrafaciens in aliquo predictorum incurrat excommunicationis penam ipso facto et officio dicti cancellarius in perpetuo sit et esse intelligatur privatus, et nihilominus pena a ducentorum ducatorum ipso facto camere apostolice applicandorum

pena excois, et 200 ducator.

easdemque penas incurrere volumus, item qui pro tempore fuerit sindicus in predictis vel aliquo predictorum tardus vel negligens fuerit effectualiter exequendo; mandantes cancellario dicte terre ut hanc nostram sanctionem intelligibili voce legat et notificet in consilio generali, et credentie dicte terre prima vice, qua contigerit ipa consilia congregari et celebrari pena c. libr. camere apostolice applicandarum si in predictis dictus cancellarius fuerit negligens, neque unquam ignorantie valeat se excusari, publicum et inde fiat instrumentum

[illegible]

Cupientes | salubriter et opportune providere, ne res, bona, et iura, et pecunie com(mun)is Sax(i) passim alienent(ur) et pro libito voluntatis cuiusque exponant(ur), et quisque sua fortuna et sorte contentus existat, Priti (?) hoc nostro decreto perpetuo et firmiter valituro duximus et ordinamus et statuto posito sub r(e)c(t)a q(ue) expense, et obligationes pro com(mun)i non possint fieri, sine certa (?) et attendendu, et limitandu hoc modo, v(idelicet) Quod consul(es) et Priores dicte terre Sax(i) qui sunt et in futuru(m) esse contigerit directe vel indirecte sub quocumque quesito colore, non possint, nec valeant erogare aut disponere quicquid de bonis et rebus sive pecunijs dicti com(mun)is nisi solu(m) et dumtaxat usque ad quantitate(m) XX M(onete) q(ue) qualis nunc. Consiliu(m) vero credentie dicte terre q(ui) nunc est et q(ui) in futuru(m) esse contigerit solum et dumtaxat habeat licentiam et facultatem pro honore dicti com(mun)is vel eiusdem utilitate aut necessitate eiusdem exponere sive erogare usque ad quantitatem librarum sexdecim den(ariorum) de dictis rebus bonis et pecunijs d(icti) com(mun)is. Consiliu(m) vero generale d(icte) terre q(uod) nunc viget et imposteru(m) esse contigerit (coadunari vel congregari simul non valeat, nihilque penitus disponere ordinari vel reformare possit, sive in eo per quemque propon(i) vel arrengari nisi prius fuerint in dicto consilio credentie more solito congregato obtempta, et victum ad bussulas et palluctas pro duas partes ex tribus ibidem presentium et astantium, quod si secus ut ante in predictis vel aliquo predictorum forsitan fieri dispon(i) propon(i), arrengari vel deliberari sive coadunari contigerit ex nunc id omne et totum decernim(us) et declaramus nullu(m), irritu(m), cassu(m), et inane nulliusque roboris vel momenti et viribus evacuamus, Potestas, Priores, et Cancell(arius) contrafacientes in predictis omnibus et singulis vel aliquo predictorum directe vel indirecte per se vel alios sive quovis quesito colore incurrat et incurrisse intelligant(ur) excom(municati)onis sententiam, et privatione(m) perpetua(m) beneficijs et

Potestas d(omi)nus Priores circa bona et pecunias com(mun)is

Authoritas consilij credentie vide supra l(ibr)o i. Reformationum

nota que fiunt in generali cons(ilio) non valere nisi prius in cons(ilio) credentie obtempta sit

et quod tractant(ur) in cons(ilio) cred(entie) debere obtineri pro duas ex tribus partibus

excom(municati)onis sententiam

138

136v

offitijs dicte terre, et pena centu ducator. pro quolibet ipso facto cam.ae app.ce toties quotiens fuerint contrafactu applicandor.

Nullus vero de consilio pnti dicte credentie possit aut valeat dare vocem alteri vel alium subrogare in dictis consilijs sub pena xxv solid: pro qualibet vice in qua incurrat ipso facto tam dantes quam recipientes, et datio ipsa sit nulla et nullius valoris et momenti, Mandantes canc.io dicte terre, quatenus hoc nrum decretum debeat legere aperire, et notificare in pnti consilio dicte terre prima vice qua congregari contigerit, sub pena centu libr. cam.ae app.ce applican. ne quis sub ignorantie clipeo se valeat tueri et de predictis publicum conficere instrumentum,

non potest quis dare vocem alteri vel alium loco suo subrogare

Nos constantinus Dei gra Epus spoletanus Rmi in xpo Pris et Dni N. D. Julij tti S.ti Petri ad vincula, presbiteri Car.lis Provincie Marchie Anconitane sac.e Ro. leg.ti dig.mi locumtenens gnalis

Cum nuper ad terram nanc sac.ti dementis S.mi D. N. et pt.i R.mi D. leg.ti venerimus ut ipsius terre quieti, et paci oportune provideremus Cupientes huiusmodi obtemperare mandatis ordinationes infras. ipsius terre quiete regimine publicaque utilitate inter cetera edidimus atque fecimus, tenoris ut sequitur

Inprimis statuimus atque mandamus quod nullus cuiuscumque status conditionis aut dignitatis existat debeat quovis modo facere quereulaliu seu quovis quesito colore suscitare facto vel verbis tumultum vel=

Cofacientes tumultum puniuntur ut in constitutionibus — novitatem aut seditione aliqua populare in Terra sa[...] vel eius castris seu villis sub penis in constitutionibus generalibus Marchie contentis

Item statuimus et ordinamus quod quando contingat quod Deus advertat in ipsa Terra suscitari, aut fieri vel et suspicari rumorem aut seditionem

Currentes ad domum alicuius cum fit tumultus — aliqua nullus debeat cum armis vel sine concurrere ad domum alicuius terrigene vel incole eiusdem Terre nisi forsan fuerit de illius parentela usque ad 4m gradum, et tunc sine armis sub pena centum librarum denariorum pro quolibet contrafaciente camere apostolice ipso facto applicandarum

Item quod in casu predicto quilibet possit et debeat accedere sine armis tamen ad palatium Domini Potestatis aut Priorum eiusdem Terre, et ad ipsorum ordinationem seu mandatum cum armis vel sine assistere et facere quietem ipsius Terre adversus omnes turbatores pacifici et tranquilli status eiusdem

Item statuimus et ordinamus quod nullus cuiusque status et conditionis existat debeat quovis modo vel possit in ipsa Terra eiusque comitatus territorio vel districtu facere fieri vel alias cohadunationem aut congregationem armatorum nisi cum expressa licentia domini gubernatoris aut Potestatis et Priorum dicte Terre pro tempore existentium sub pena centum ducatorum pro quolibet contrafaciente et vice qualibet, ceteri vero et singuli sic cohadunati et congregati incidant in penam L lib. denariorum pro quolibet eorum et qualibet vice camere apostolice applicandarum

137

Item q[uod] nullus terrigena vel incola terre comitatus aut districtus predictorum cuiusq[ue] conditionis vel status existat audeat vel presumat quovis quesito colore deferre seu portare aliquod genus armorum offensibilium seu defensibilium per terram sine expressa licentia p[otesta]tis p[ro] t[empore] vel alterius superioris pro tempore exist[enti]s ex aliqua necess[ari]a et legit[im]a causa concedenda sub pen[a] v. libr[arum] den[ariorum] ipso facto incurren[da] cuius tertia pars officiali de predictis exequutionem facien[ti], et reliquis partibus cam[er]e ap[ostoli]ce applican[da]; Denodeuero pena ipsa duplicetur, et tractus quatuor corde eidem addantur; Decernentes q[uod] p[otes]tas et officialis predicti in casibus huiusmodi possint et valeant et per inquisitionem procedere.

Item ne mallia propter cavillationes et diffugia impunita remaneant statuimus et decernimus et mandamus q[uod] in causis malleficiorum aut criminalibus nullus procurator debeat nec possit coram p[otesta]te et officialibus dicte terre q[uo]uis modo intervenire seu patrocinium prestare nullusq[ue] p[otes]tas vel officialis procuratorem huiusmodi admittere, et acta facta per ipsum procuratorem sint ipso iure nulla, et similiter nullus ex terrigenis vel incolis predictis cuiuscunq[ue] conditionis existat audeat vel presumat pro aliquo delinquente coram eisdem p[otesta]te seu officialibus intervenire comparere vel intercedere in maiori comitiua sue num[ero] q[uam] duorum vel trium sub pena xxv libr[arum]

P[otes]tas ex c[ausa] potest dare licentiam deferendi arma. V[i]d[e] de iure con. portan. in tuis folliuentiis car. 6.

Nota q[uod] appellatione armorum veniunt fustes et lapides vel l[ibe] armor[um] off[ensibilium] ne decerb[...] significat

procuratorem no[n] admittit in mallefitijs

pro quolibet contrafaciente et vice qualibet ipso facto in dictis casibus incurrenda, et dicte cam: app: eo ipso applicanda.

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona cuiusvis status gradus vel conditionis existat audeat vel presumat per se vel alium offensionem seu iniuriam aliquam facere vel attentare facto seu verbis in personam potestatis vel officialium d. terre quo tempore existentium, si quis vero potestatem ipsum cum armis offenderit presumpserit incidat in pena ... ducatorum et si sine armis ducatorum 50, qui autem predictos officiales vel eorum aliquem cum armis offenderit incidat in pen: ducatorum 50 si sine armis ducatorum 25 que quidem pene ipso facto incurrende camere app.ce applicentur. si vero offensiones huiusmodi verbis duntaxat inferrentur. seu fiant arbitrio dni Gub.ris pro tempore existentis puniatur, Decernentes quod omnis in premissis causis cognitio, seu punitio ad prefatum dnum Gub.rem solummodo spectet, atque pertineat, quod dictus potestas teneatur et debeat offensionem et excessus predictos infra tres dies eidem D. Guber.ri significasse sub pena xxv lib. den: dicte cam.e app.ce appd.

Dat. Fani Die 22 febrearij 1478

Ed hodie servantur banimenta ... dnis superioribus Guber.ribus et legatis provincie fol. 31, ... Bullam ... dniis presidentie dictis decretis ...

com offendentes potestatem et offitiales

cognitio offensionis facte potestati et curie spectat ad Guber.rem ... in ... consto. in additis ... cap. 2.o car. 112

138v

In dei noie Amen. Anno dni mill. cccc. lxxvi. Indict. g.ne tempe sancti sanctmi in xpo pris et dni nri dni sixti div. pvid. pp quarti, Die vero quarta mensis Junij, Publ. et maiori cons. cois et hoium terre sax. de comissne voluntate et mto mag. dni Antonij de Vinea de venetijs confalonerij civis dicte terre, Petri cioni Nicolai als Jona, Gasparis sancti de valdulms, et Bapte nanis als ciune priori dicti terre

Convocato, congregato et cohadunato in sala magna curie dicte terre et solite residentie prefatorum mag. dd. Priorum cum presentia assensu et voluntate nobilis viri ludovici de Planciano ptis dicte terre, quod palatium predm. positum est in d. terra iux. platea, stratas et bona dicti cois undiq sibi, et in quo loco in dicta terra talia consilia teneri solent et celebrari solent, ad sonum campane cois, voceq preconis et requisitione baiulorum dicte terre et mois est in sufficienti et valido numero: In quo quidem consilio de mto prefatorum dd. confalonerij, ptis, et Priorum per me cancellarium et nost. infrascriptum facti lecte, vulgarizate et declarate fuerunt infrascripte proposite. Super quibus petitum fuit salubre et utile consilium reddi, et super eis providiri et reformari Et p.

Et primo q statuatur decernetur et ordinetur q dies sabbati die fori, in terra sax. sit libera in portando et transportando et extrahendo grascias de terra et terr. sax.

Secundo super provisione fienda de salario dando notarijs et procuratoribus pro eorum mercede de contractibus et patrocinijs

de quo inferius in scriptis apparebit specialis mentio in forma
que in prefato consilio fuit lecta, et nulla ex ratione ... cane-
inchum de ... consueta, et solita ... pro ... Dm. ... Dlm...
prior ... tenor talis est ...

Considerantes reip. nre rem necessariam esse et salubrem tollere auferre et extir-
pare inmortalitatem causarum quocumque in posterum oriri, et occurrere
possent, Videntes quod aliquando multo maiores sunt expense que fiut
procur. et not. quam illarum causarum summe principales adeo quod populus
enormissime lesus est, nam preposita uictoria cause perditio ipsius
sequitur cum plus valere causam danificantem in modum quod sunt
expoliati, et euacuati ab omni emolumento, et utilitate illi qui petunt
quod tunc est in iudicio, et hoc euenit propter immoderatam procura-
torum causidicorum et not. petitionem qui transgrediuntur lauda-
biles equos et iustos terminos reddunt eorum principales in lesione
intollerabilem et nolentes obuiare huic rei et propositum predicte
audacie procuratorum et not. plus equo petentium et exigentium
pro eorum procuris et mercede statuimus uolumus et ordinamus
per hanc presentem legem constitutionem decreti firmamus perpetuo
ualituram, Quod de cetero nullus procurator cuiuscumque gradus et
conditionis existat debeat, nec possit in iudicio comparere pro aliqua
persona nomine procuratorio neque defensorio, nec tamquam unus de populo
neque tamquam coniuncta persona, neque alio quo vis modo quomodocumque et
qualitercumque sit, quos uolumus et in presenti decreto et lege nostre
expressis et specificatis in aliqua causa ciuili criminali et

Procur. non debeat admitti in causis a quinque florenis infra

mixta, que ascendat ad valorem summam et quantitatem florenorum
quinque monete currentis in Terra Sax.ti Sed creditores et debitores
debeant personaliter comparere in iudicio coram iudice et eius curia coram
quibus exponere et narrare debeant illud quod volunt petere
in iudicio verbo eo, Hoc et addito quod dicti creditores et debitores
nullo modo debeant nec possint producere in iudicio coram iudice et eius
off.o aliquam scripturam in forma libelli petitionis exceptionis replicationis et quas=
cumque alias scripturas advocatorum vel procuratorum de arte quod dicte sen=
petere vel aliquam ipsarum esset producta in iudicio per supradictos creditores vel
debitores sive eorum aliquem aliquo modo de predictis non intelligantur immo
iudice, et eius officialibus sint repudiati, et repulsi; neque predictis modis
talibus aliquo modo et tali petitione vel alio peto quacumque, aut quinque florenorum
salvo iure calculi, et rationis faciendo, volumus quod quecumque non fuerit facta
summa, et calculatio de quantitate, ad quam ascendit petitio actoris in
iudicio aliquo modo non intelligatur actor, neque eius procurator, ad hoc ut non habeat
locum fraudes procuratorie, et cavillationes, quecumque ad summam predictam
Et hoc in causis, civilibus criminalibus seu mixtis quantitatis quinque florenorum
monete inclusive, Et iudex omnibus temporibus teneatur vinculo iuramenti
prestiti tale decretum observare, et non admictere aliquem petentem aliquo modo in
dictis causis, et modis predictis et in casibus quantitatis predicte sub pena
et ad penam duorum quantitatis dicti ad quam ascendit causa, pena predicta re=
tinenda tempore sui sindicatus casu quo admisisset procedendo in dicta summa flor.
quinque salvo, et retento in causis pupillorum, minorum, egregiarum personarum
qui essent infirmi quibus possit in iudicio commode comparere, Etiam in casibus
mulierum furiosorum et mente captorum et aliarum personarum prohibitarum de iure
venire et comparere in iudicio ad litigandum pro personis et causis.

Salvo iure calculi Nota

nota de iudice

De salario et mercede procuratorum

et coram nobis in omni causa infra et a quinque florenos usque procuratores comparere
et intervenire possint, absque aliqua pena in dictis procuratoribus et partibus. Volemus
et et decernimus statuimus et hoc decreto in perpetuo valituro firmamus et decla
ramus quod nullus procurator possit habere pro suo labore, mercede, seu patrocinio in causis
usque ad florenos quinque inclusive in illis casibus non prohibitis nisi bononenos octo
et in causis civilibus criminalibus seu mixtis a florenis quinque usque ad florenos decem
inclusive debeant habere bononenos decem ultra taxationem nec aplius aliquid possit
petere, et si petitio aut libellus porrectus in iudicio esset a X florenis supra
usque ad floren. 30 inclusive non possit aliquis procurator petere pro suo patrocinio
nisi bolonenos quindecim. A triginta florenis supra usque ad 50 inclusive
non possit aliquis procurator petere pro suo patrocinio nisi bonon. viginti
et a 50 supra usque ad centum florenos inclusive non possit petere procurator nisi bol. 30
et a centum supra usque ad CC inclusive non possit petere procurator pro sua mercede
nisi florenum unum monete currentis in dicta terra. A CC florenis supra usque
ad 500 florenos inclusive non possit petere procurator pro suo patrocinio
nisi florenum unum cum dimidio monete ad rationem 40 bol. pro quolibet floreno.
A 500 florenis supra usque ad mille inclusive non possit petere procurator pro suo
patrocinio nisi florenos duos monete ad rationem predictam. Et a mille
florenis supra usque ad quamcumque aliam quantitatem ascendisset petitio seu
libellus esset usque ad decem millia, et ultra non possit procurator petere
pro suo labore et patrocinio, a suo principali nisi ducatos duos auri.

Considerantes et aliquorum hominum malitias et calliditates que occurrere
possent in predictis, volumus statuimus et firmamus quod si aliquis procurator
tacite vel expresse fecisset pactum aut conventionem aliquam cum illo a quo
ipsum requireret ad procurandum, quod pactum seu conventio esset maior dictis summis
ab ipsis procuratoribus taxatis et prefixis, non debeat audiri aliquo modo in iudicio
in petitionibus illius quantitatis que superasset predictas taxationes
et cadat in penam ille qui dedisset vel recepisset plus supradictis

160v

solutionibus supra taxatis et pena pro singulis decem florenorum monete
applicandorum camere fortilitiis Saxi, utque cuiuscumque gradus et condi-
tionis existat privetur ipso iure maiore quidem tenore supradictis
referendo omnes et singulas taxationes debitis suis locis ut supra
non debeat audiri in iudicio, neque agendo neque defendendo per totum illius
annum, in aliqua sua causa vel negotio per tractando in iudiciis, et in curia
potestatis Saxi. Dirigentes et intervenientes tantum ad petitionem
scripturarum notariorum bancae et aliorum notariorum Volentes quod quilibet et
quecumque carta folijs [illegible] recipere et petere possit pro suo labore et
mercede solidos tres de unaquaque scriptura seu nota, in publicam formam
solidos octo, nec amplius et de contractibus et instrumentis redactis
in publicam formam si esset summa et quantitas librarum decem monete reci-
pere possit notarius pro sua mercede solidos sex nec aliquid amplius petere
Et de contractibus continentibus a [illegible] florenis supra usque ad summam florenorum 20
petere possit notarius solidos octo tantum. De contractibus a 20 usque ad 30
florenos petere possit notarius solidos decem nec ultra aliquid petere, et de
contractibus a 30 supra usque ad 40 florenos possit petere notarius solidos 12
nec ultra aliquid plus petere possit, a contractibus a 40 usque ad 60
florenos petere possit solidos xv tantum, et a contractibus a 60 usque ad centum
florenos inclusive petere possit notarius solidos xx tantum et a contra-
ctibus centum usque ad quamcumque aliam quantitatem [illegible]
eiusdem petere possit notarius pro sua mercede florenum unum monete tantum, nec
aliquid aliud petere possit [illegible] contrahentibus tam [illegible]
quam principalibus contrahentibus [illegible] statutis reformationibus
Decretis consuetudinibus legibus [illegible] in contrarium
[illegible]

Merces notariorum pro instrumentis contrahendis in publicam formam

Johanes petrus de Humanis uir nobilis, et egregius unus ex consiliarijs in d. cons. existens pede surgens, eiusque med. arenghera in d. sala affixa, ascendens dei noie inuocato dixit et consuluit super dca prima proposita et contentis in ea, quod dies sabati dies fori in terra sax.ti esset et sit omnino libera ab omni exceptione preterquam a crim.bus et in platea, et ex dicta platea in terra sax. et ubique in dca terra et extra per illam diem fori, et quiuis quisque possit portare et transportare foras omne genus grassie sutum suo, et ad unum aliquam ab aliqua solutione gabelle ut dicitur de gabbellis consuetis ad quas unusquisque teneatur preterquam grani, farine, pane, et omne genus bladi, et carnes aptas et pertinentes ad beccariam quas omnes res nemo extrahere possit sub pena et ad penam ... ducatorum camere ... applicandorum, Item dixit quod nemo tali die possit nec debeat ire ad aliquod mercatum, ... miliarii ... absque licentia mag. dni Consul. et prior. sub pena superius dicta et quod superiorem confirmet ad hoc ut talis reformatio magis ualeat, et ita dixit et consuluit

H. sabato franco

Ca. extrahentis grassia

dies sabbati non posse accedere ad aliquod mercatum

In reformatione cuius quidem consilij misso solemni partito ad bussulas et palloctas de comissione et mandato mag. dni Consul. et Prior. ac Priuitmoris ... uidelicet quisquis uult, et sibi placet dictum consilium redditum per Jo. petri consultorem pred. sub dca pena proposita et contentis in ea mictat palloctam in bussula rubra del sie, uolentes uero contrarium mictat eius palloctam in bussula nigra del non, unde datis et recollectis palloctis per Alex.rm Subiture cois et pre Can.rm ... alta uoce dilig.r numeratis reperte fuerunt pallocte del sie quatragita et sic fuit obtentum, non obstantibus palloctis ... in contrarium repertis.

Nobilis et ornatus uir Jo. petrus de Humanis idem consultor in dco consilio existens sequendo suum dictum dixit et consuluit super dca secunda proposita et contentis in ea quod pro utilitate, et honore dicti cois sax.ti confirmabit perpetuo ualiturum suprad.m decretum lectum in suprad.o consilio maiori, et eo hoc et magis teneat, et ualeat quod superiorem confirmet ... et ita dixit consuluit

141v

Spectabilis vir Ser Arcangelus di Martijs alter consultor in dicto consilio electus, pede surgens iuramento mediante, Dei nomine invocato dixit et consuluit super dicta secunda proposita et contentis in ea, quod confirmabat dictum et arrenghum D. Io. Petri consultoris predictum super dicta prima proposita, in omnibus et per omnia, et ita dixit, et consuluit

Egregius vir Ser Iacobus Berardi alter consultor in dicto consilio electus iuramento mediante, dicta arrenghera ascendens Dei nomine invocato dixit et consuluit super dicta secunda proposita, et contentis in ea, quod confirmabat dictum D. Io. Petri, et decretum lectum in consilio, et ita dixit, et consuluit

In reformatione cuius quidem consilij facto et misso solenni partito ad bussulas et palluctas et per me cancellarium infrascriptum mandato D. Comissarij et in dicto consilio et Prioris ac Populi ut moris est, quod quicumque vult, et placet dicto consilio reddi ... D. Io. Petri consultoris antedicti, placet etiam confirmatione Ser Arcangeli di Martijs et Ser Iacobi Berardi consultorum predictorum super dicta secunda proposita mittat eius palluctam in bussula rubea dil sie, volens vero contrarium mittat in bussula nigra dil non

Unde datis et recollectis palluctis per Alexandrum Dubicinam ... et per me cancellarium infrascriptum eis alta voce d... numeratis repertae fuerunt in bussula rubea dil sie palluctas 45 et sic fuit obtemptum et reformatum dictum consilium non obstantibus quinque palluctis in contrarium repertis

Et ego Io. Guidus de Fabriano publicus et imperiali auctoritate notarius nec non iudex ordinarius, et ad presens Cancellarius Scriba, reformationum Terre dicte Terre ... predictis omnibus et singulis interfui ea quod rogatus scribere scripsi et publicavi signumque nomenque appositum meum omissis ... Abbas Ponendus

Ser ... Signi ... de ...

sepes / maceria } non excedere terg°
murus, pede derelinquere
sepulcrum, et fovea / tantundem } spatium
puteus, } cinque passus
olivas / ficus } nove pedes,

Si quis sepem vel maceriā iux alterius regionem effoderit
terminum non excedat; si aut maceriā pedem derelinquat
si aut sepulcrum, aut fovea effoderit quantum profunditatis
tantundem derelinquat, si aut puteum passum;
oliva aut aut ficus novem pedes ab extranea regione
plantetur, alia aut ligna duos pedes l. fin: ff. fin:
ff fin: regun

Un modiolo di terra lavorativo, Pratino, et sodivo ll 2 —
Stara sette et mezo ll una —— ll i
Stara tre soldi otto —— ll s 8 —
Cinque tavole dieci canne et mezo sol: uno ll s i —
Una tavola soldi o — den: doi —— ll s d 2
Staro uno sol: doi — otto den: —— ll s 2 d 8

Vignato scotanato et Caneto —
Stara cinque ll una —— ll i —
Star uno sol quattro —— ll s 4 —
Una canna tre den: —— ll s d 3

Quattrosta
Stara tre sol: uno —— ll s i
Quattro tavole den: i —— ll d i
Tavole quidici den: quattro —— ll d 4
Quattro modioli ll una —— ll i

142v

Seluae

Moi: uno tt una —————————— tt i ——

Uno staro sol. i den: 3 ———— tt l i — d 3

Una tavola den: uno ———————— tt l — d i

Stara quattro di terra fanno una ceppe

Un modiolo stari quidici

Fuomanti di sassoferrato et suo terr.o dell'ano 1585

Castello fuochi numero — l 90 } 185

Borgo di S. Fran.co ——— l 95

Borgo di sotto ——— 437 — 437 } 622

Territorio et Contado tutto

sono fuochi ——— 1050 — 1050 } 1050

Somma tutti: 1672

Tomatta getta le terra et il Contado tutto

cioe trenta milia et cento settantadui 30172 —

Forestieri gettano le libre ——— 669

Somma tutte l'all.bre 30831

Denari 12 fanno un soldo

Soldi 20 fanno una libra

Taxe solutionum officialium de anno 1573

In civilibus

sportule sententiarum

Pro sententia seu sententijs mere diffinitiuis Judex pro qualibet recipere debeat et recipiat modo infrascripto

Usque ad decem florenos habeat pro qualibet bonenos octo — ss — tt 8 —

Usque ad xxv florenos habeat bonenos sexdecim — ss tt 16

A xxv usque ad 50, habeat carlenos tres — ss — tt 30

Ab inde supra usque ad centum habeat florenum unum — ss 1 ——

Ab inde supra bonenos xx pro qualibet centenario florenorum — tt 10 pro floren centenario

et non ultra in summa xxv scutorum [illegible] pertinentes de eius salario.

Pro examine cuiuslibet testis sidentis et interrogati habeat bonenos quatuor et non ultra — tt 4

si non absque interrogatorijs bonenos duos pro qua vis summa — tt 2

Pro quolibet decreto interponendo in palatio bon quatuor — tt 4

extra muros et in suburbijs dicte terre bon octo — tt 8

In civitate vero ubi contingerit capitaneum pro decreto vel decretis florenum unum — ss 1 ——

et idem pro alijs differentijs in civitate dummodo fuerint petitiones [illegible] quod salarium a parte succumbenti tantum habeat.

Pro sigillo cuiuslibet scripti seu sequestri bonenos quatuor pro quolibet sequestro et qualibet vice

Juramento pro qualibet parti bonenos duos

taxa [illegible] bonenos duos

143v

In causis criminalibus

In cais mere capitalibus, et ubi pena esset suplitij imponere, et snia absolut. requeret. habeat florenos octo pro quolibet usq ad duos cohing. et n ultra etiam quod sint plures cohing. in eode pcessu et pro eodem delicto pro duobus tm reputari debeant et ab eis ulterius exigere nequeat sub dca pena ut s. app.da — 8 —

In causis corporis afflictivis tam ex forma statutorum quam banimentorum hat florenos triginta pro qlibet usq ad duos cohing. in eode pcessu, et pro eodem delicto, ab inde supra, et sic excederet num. duorum nihil ultra pro sportulis petere possit vel valeat sed supradi. cohing. omes concurrere debeant pro rata et equali portione ut supra

In alijs vero causis criminalibus habeat dnus Comiss. et pts predicus sportulis suarum florenos decem usq ad duos ut s. et n ultra habita consideratione numeri personarum sub eam dca pena

Pro quolibet teste examinando in cais criminalibus tam sup artlis et interrogat. quam ne ad instantia partis seu alicuius inq. vel inqti. bus etiam quod examinentur ad instantia avvultus [illegible] florenos sex et n ultra et pro uno tm reputetur

Si autem contingerit prefati Rectorem pro aliqua differentia civili mixta seu criminali ad instantia alicui ex partibus collitigantis ex terra predictam equitare quo suo viatico et quolibet vice ab ipsa parte succubente florenum unum tantum capere possit,

In terra vero pacitu ad locum differentie bolos viginti et n ultra

Pro decreto concessionis absolutionis in quacumq causis in quibus de iure possit, et in forma Sacrarum Sanctionum concedit habeat dnus Comiss. et pts florenos octo decem et si plures essent in eodem processu pro-

eodem delicto quæ abolitiones concedantur banimen non obstan[te]
s[ecundu]m formam n[ost]ri decreti

Not[ari]us vero malefic[iorum] habeat et h[abe]re debeat p[ro]pterea
competenti mercede in quolibet casu ut in fra v[idelicet]

Pro receptione ing[ressi] cu[m] datione fideiussionis de stando iuri
bonenos quatuor pro quolibet usq[ue] ad duos abinde supra
bonenos duos p[ro] quolibet in s[imi]l[i] respondente ing[ressi]. et ubi ultra
ad omnes ing[ressi] concurrere debeant p[ro] equali portione

In alijs fideiussionib[us] de non offendendo de se representando vel
qua vis alia causa bonenos duos p[ro] qualibet fideiussione
et quolibet fideiubente

Pro productione cuiuslibet scripturæ bonenos duos et si plures
r[ecipiat] ... ing[ressi]

Pro q[uo]libet actu seu comparitione bonenos duos et si plures
r[ecipiat] ... ing[ressi]

Pro rogitu mand[ati] et instrumenti pacis bonenos duos p[ro] q[uo]libet
instrumento seu rogitu

Pro data suppl[ica]tionis bonenos duos

Pro examine testium habeat dimidiu[m] eius emolumenti
q[uo]d supra dictu[m] est in notario, et quando testis examinetur ...
... articul[os] et interrog[atori]a
p[ro] registro supp[licationis] bonenos quatuor p[ro] q[uo]libet usq[ue] ad duos placet

Pro quolibet inventario intus terra Not[ari]us florenu[m] unu[m]
et bonenos decem extra terram florenos duos
... et bonenos ... extra ... præter in casibus
ubi mors non sequeretur nihil accipere possit sub pena
privationis officij, et ...

164v

Pro copijs scripturarum et processus in causa fabricati et partibus petiti bolenenos duos pro qualibet carta et qualibet magistro usque ad duos et quod in qualibet latere scribi debeant decem et octo verticuli, et omnis verticulus contineat dictiones quinque, et si contigerit dari in publicam formam bolenenos quatuor ultra supradictam mercedem et ultra licet pro pluribus et infinitis solidis ... et eodem pacto et iure debet copie darentur pro duplici copia et duplici mercede ut supra etiam si plures essent magistri

Pro abolitione cum registro bulletti, et cassatura bolenenos duodecim pro qualibet magistro ultra registrationem et acta in pecuniarijs in afflictivis et capitalibus ut infra

Pro cassatura processus in corporis afflictivis tamen ex forma statutorum quod banimentorum florenum unum pro qualibet usque ad duos ab inde supra nihil et quod plures essent magistri sed omnes concurrere debeant in solutione predicta pro rata

Pro lectura et cassatura processus in caussis pecuniarijs bolenenos duodecim pro quolibet pro quolibet

Baroncellus aut terre sue.

In causis capitalibus habeat pro captura florenos duos pro quolibet

In alijs aut causis criminalibus habeat pro captura florenos octo

pro quolibet sub lapsu facto

Pro detemptione et carceratione cuiuslibet prisonerij In causis capi-

talibus seu ultra supplicij habeat florenos duos pro quolibet

die computata nocte, et non ultra sub pena dicte [illegible]

et privationis officij ipso facto

In alijs vero causis tam civilibus quam criminalibus recipiat

florenum unum pro quolibet die computata nocte a quolibet

carcerato et non ultra sub dicta pena

Si contigerit baroncellus pred. facere expensas alicui carc.

et detento habeat ultra prisionem carlenum unum pro quolibet

die et quolibet carc. pro expensis predictis [illegible]

et non ultra sub eadem dicta pena

Baiuli aut dicte terre pro intimatione alicuius monitorij Ro-

mane curie habeat florenos octo pro quolibet monito et

quolibet nomine

Pro intimatione perceptionis pensionis habeat florenum unum

pro quolibet nominato in dicto precepto

Notarius pro fide presentationis monitorij in pub. forma

habeat florenos quatuor

Pro fide intimationis perceptionis pensionis in pub. forma

habeat florenos quatuor. [illegible]

Dat. [illegible] die 9. Aprilis 1580 [illegible]

Cap.^m super suspitione consultoris in cau.s appellationum

Item statuerunt decreverunt et deliberaverunt quod in cau.s appellationum secundarum car. ut supra ad d.nos priores devolutis ad hoc ex privilegio a s.mo pontifice Civitati concesso super huiusmodi appellationibus manu teneatur et teneatur

Suspitione del Consultore

Quod inpostea in eventum in quem Advocatus Civitatis seu alii Doctores fuerint recusati suspecti, di Consultoribus surgeant per partes lites habentes, tunc et eo casu dominum Confaloneri … et Prioris pro tempore constituatur terminus dictis suspitione habentibus ad allegandum causam suspitionis et ad eligendum arbitros ad dictas suspitionis causas cognoscendas infra duos dies tunc sequentes, et elapso d.o ter.^o et non probatis et non iustificatis et declaratis dictis causis suspitionis, pro tunc advocatus Civitatis habeatur pro consultore in huiusmodi causa usque ad sententiam diffinitivam inclusive

Huiusmodi decretum fuit reformatum regimini Confaloneri anno 1590

Placet Confirmatum fuit anno 1567 die 6.^a Iunii

A. Recuperatus sub Pos. M. Canc.

Vide in libro decretorum cohopertis coramine rubeo manu s. Io: pauli de Sperio canc. Civitatis ad cart. 626

Reformatio super patrocinijs In lib.° rubeo ad cart.
191, die 28 Maij di anno 1581 rogitu s.r
Guidi capattini Canc.rij com.is

Patrocinij di Procuratori,

Item quando si confessa un debito interveniente dove il procurat.re et non pagando il debitore interf.te dato dallo Statuto et rilassandosi l'essequt.ne, et etiam che non se relasasse el procuratore habbi per sue mercede per fino alla summa di fiorini cinquanta bolognini seddeci, et da quella in su grossi cinque per ogni fiore, Et si sera in contradictorio iudicio per fino alla summa de fiorini cinquanta

in contradittorio si osservi la Constitut. d'Urbino,

se habbi d'havere il procurat.re secondo la constitut.ne di Urbino, et da quelle in su similiter &.

De anno 1368 fuit constructu Cassaru de bonis confiscatis olim tirannorum et fuit impensi 2621 ducat. auri in a...

148

146v

Die 7 Maij Copia decreti positi in lib. reformation
Lib. 2°. fol. 49.

Mag. et circumspecti viri Dr Bernabeus Antonij dnus
Consul. Jacobus Nicoletij, et Matheus Medardi dni Priores
necnon spectabiles et egregij viri Johannes Perez de
Humanis, Nicolaus de Bertarijs Dr Guglielmus
di semper bonis Perus Paulus Honorij. Nicolaus
Antonij paterniani, Jones Bartoli et Thomas Fran.
Bartoli hoies electi et deputati gentilium credentie
dicte Terre sancti ad ordinandum et reformandum omnia
ea que pacem bonum vivere, quietem et tranquillitatem
cois dicte Terre, et bonum ipsius concernerent cum pleno
arbitrio, et authoritate ut supra patet manu mei
Cancell. constituti coram Rmo in xpo pre et dno D.
dno A. di Portulis Dei gra Epo Anconitano fami
ac sanct. vicelegato dignissimo in camera solite residentie
M. DD. Priorum Consul. erga d. p. ponte et latere
eiusdem remissionis mecum facta, vigore ultima potentia et
authoritate et consensu d. Rmi decreverunt ordinaverunt et
reformaverunt et statuerunt in hunc modum Vetprimo
Super remissione bullectarum et competenti atque ipsorum declaratione
tion officij depositariatus Dr Baptiste Dr Gaudentij de dicta
Terra Deposit. cois dicte Terre super fortificatione

dicentes et quietauerunt [illegible] Marie et Paulini absentis
Bonanum Alexandri una cum petro sanctis atticlecto qui
infra XX dies sub penis [illegible] debeat expedisse
et declarasse dominis [illegible] reformatis [illegible]
confirmatio VS

Item ordinaverunt decreverunt et reformaverunt super causis appellationum
iudicii [illegible] dicti debeant in illis procedere
et illas terminare et expedire infra duos menses
et si non expedierint cadant in penam decem ducatorum
pro libet elapsis dictis duobus mensibus causa intelligatur
deserta, itaque partes litigantes infra decem dies
debeat deposuisse salarium pro consultore taxandum
arbitrio Prioris et non deponens habeat et sit condictus
[illegible] et hoc non intelligatur derogare pene in-
ducte non deponentibus XXV libris, sed illud decre-
to [illegible] in hoc tractu parte [illegible]
intelligatur deposuisse [illegible] confiteatur
penes se habuisse dictam quantitatem

De successionibus ab intestato

Cum rei publice maxime intersit et equitati satis congruum
esse dignoscitur familiam, domumque agnationem, et cognomen,
cognominat, substantia et facultatibus quatenus possibile
sit conservari, et comodiis, ac privilegiis confoveri, Ideirco
hac lege perpetuo valitura sancimus et ordinamus ex nostri
publ. consilij decreto quod deinceps nulla filia femina neptis
et proneptis, et descendentes ex eis ab intestato, seu contra
testamentum decedere non subsisteret, in bonis, et hereditatibus
matris, patris, et avi, vel alterius predecessoris quomodocumque
admictatur, seu admicti possit, donec filij, nepotes ac
ulterius gradus, masculi illius sic ab intestato defuncti
superint, sed successio huiusmodi ad discendentes masculos
de directa linea iure iuris comunis ordine, et dispositione
spectet et pertineat, feminis et descendentibus ex eis
penitus exclusis, sed congrue dotentur, et dotari de-
beant ab eis excludere volentibus, quatenus prius
[illegible] dotate non extiterint, que tamen dos intelligatur
congrua et pro competenti habeatur si ascenderit ad valorem
legiptime et bonorum subsidij sibi in bonis defuncti iure
nature debiti et ulterius secundum facultate et condecentia
domus et qualitate personarum iudicio duorum ex proximio-
ribus attinentibus prudentum, quorum non interest

Iosephi decis. 99. et [illegible] doc

attributo et Iudicis ordinarij decreto, quia dicte (sic ut p̄fertur)
habita feminine et descendentes predict ut supra exclusae
dictam legitimam vere haberi intelligantur, tamen circa ipsam et
circa aliam sibi quomodolibet vere quomodolibet competentia in bonis
predictis, masculi ... dictis modo aliquo convenire nec
molestare valeant, nec possint, et predictis omnibus masculis
deficientibus, sine liberis masculis, feminine predicte ut
p̄fertur exclusae vel ipsarum successores reintegretur ad
successionem, tunc dictam dictorum bonorum et hereditatis predictorum
ascendentium in stirpem, et non in capita, ac si penitus stacuto
exclusae non fuissent, ad hoc ne filie feminine vel earum

Afflictus in decis 277 que dotes sunt assumpta sine dolo an impediat successiones

descendentes sint deterioris conditionis quam neptis consequentes tamen in tanto premisso earum dotes,

Die ult. Aprilis 1540

Hoc Decretum ... Clemente vij confirmatum
sub anno dni 1524 Die ... Anno primo
ad intercessionem dni Petri Antonij de ... ad
urbem ... tenor vero talis est. V3.

Clemens PP vij

Dilecti filij Nobiles et app. ben
... decretis ... nostre et applicam
... gerere ... indicent ... que
... et precesse ... mandamus ... fieri
... nos, ... app. ... libereris ...

150

habent et vobis concessa fuere app. [illegible] nune robore
fidei et vobis honestis petitionibus [illegible] dilecti filii Petri Antonii
de Alfonsis v. i. D. orem [illegible] humiliter ... pie annuamus,
quae circa dicta et singula privilegia, statuta, concessiones ac indulta
vobis per praedecessores praefatos, aut cam. app. et alios ab eis ut cam
asseritur authoritate habentes, seu alias [illegible] universitate edita et
promulgata, et concessa sunt et praesertim statuta sub successionibus ab
[illegible] statu nuper edita dicuntur iusta et honesta ac rationabilia sint et
contra libertatem ecclesiasticam ac cam. nostrae praeiudicium non tendant,
ac litteras fel. record. Pii PP. V praedecessoris nostri id praesertim disponentes
ne deinceps ista [illegible] terra in vicariatum aut alteri alicui personae
concedi possit, ac ius eligendi officiales suos iuxta illarum tenorem
authoritate app.ca tenore praesentium approbamus et confirmamus
et pro approbatis et confirmatis [illegible] volumus et mandamus supplentes
omnes et singulos tam iuris quam facti defectus si qui forsan interv
venissent in eisdem. Et insuper volentes vos [illegible] praemiis
[illegible] Marchiae singulis annis, vel semestris, quot a decem annis
citra [illegible] ex officio [illegible] percipere consueverunt
vobis omnes et singulos fructibus, redditibus ac proventibus dicti officii ad
nostrum et sedis app.cae beneplacitum concedimus, quodque Patres qui
pro tempore in [illegible] esse contigerit non possint nec valeant
nullo pacto, et usque ad nostrum beneplacitum esse [illegible] seu castellan
aratus, seu alterius com. aut locumtenentis alicuius superioris
officium exercere aut agere nisi pro publica dictae terrae utilitate
et de consensu vestri generalis consilii; hac nostra primus et singula

bona possnes in terra comtis dictae ... ac ad omnia et singula onera
realia et personalia quae alij cives et commorantes teneantur ac etiam
quae ex provincia nostra Marchiae pro usu et substentatione vestra
tantum frumenti grani sine pena ... aut impedimento aliquo
in bulletinis ... [illegible] possitis ac valeatis et
quilibet vestrum possit et valeat vobis indulgemus, ac nihilominus dilecto
filio nostro [illegible] Umbriae legato eiusque vicelegato nunc et imposterum
existenti per presentes appcas auctoritate committimus et mandamus quatenus vobis
in premissis ... defensionis ... assistat et ipse vel
alium seu alios presentes ac in eis contenta quaecumque ubi quando
expediat, et quoties pro parte vestra requisitus fuerit aut alter
ipsorum requisitus fuerit auctoritate nostra faciat ab omnibus in-
violabiliter observari, vosque et quemlibet vestrum privilegijs in-
dultis statutis, reformationibus exemptionibus predictis pacifice, uti frui
permittat ac gaudere non permittat aut quemquam quae eis auctoritate
aut quaesito colore, vos aut ... vestrum quemlibet super
premissis indebite molestari, contradictores quoslibet ac rebelles
per censuras ecclesiasticas ac alia oppna iuris et facti remedia
appellatione postposita compescendo ... ordinationibus
apostolicis ac provincialibus constitutionibus privilegijs concessis
quarum statutis ordinationibus seu conditionibus ... concessis
perpetuo vel ad tempus sub quibuscumque formis
verborum [illegible] clausulis ...

Quibus omnibus eorum ... de necessitate expri-
mendis tenores cum tenorem ac continentiam

149v

Quibuscumque ac de verbo ad verbum presentibus essent inserte sufficienter expressis ex certa nostra scientia hunc omnes illis alias in suo robore permansuris specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque vel obstantibus quibuscumque. Datum Rome apud Sanctum Petrum sub anulo piscatoris Die prima Novembris 1524 pontificatus nostri anno primo.

Notabilia super dicto decreto

In primis nota hoc decretum non habere locum cum aliquis acceperit uxorem que aliis habuerit alium virum et ex eo susceperit filiam feminam et de secundo habuit masculum tunc filia femina primi matrimonii succedit una cum masculo secundi matrimonii in hereditate matris, et est ratio quia decretum predictum fuit factum pro conservatione agnationis domus, sed ista non est de agnatione domus cuius succedit Vide Socinum seniorem in consilio 84 volumine primo ubi ita decidit et alias rationes ibi assignat Vide et decis. Jun: in consilio primo volumine primo numero 51. super dicto decreto vide Joseph: in decis. 103 numero 14 et post Jo: Arcanum quest: 51. 2 par. et quest. 61. Vide et Afflict. in decis. 158, et decis. 169 et in decis. 297 quia ibi ex fundo ... sine dote

Quid si dos fuerit tradita a patre filie non ascendens ad legitimam an filia poterit petere supplementum ~~dotis~~ legitime

Vide Joseph. in decis. 21. n° 83. usque ad n° 88, vel an possit petere alimenta iudex ibi

Statutum pred.m non extenditur ad territorium [illegible] bonis. Joseph. in decis. 76. n° 8.

Statutum pred.m non extenditur ad successionem fris defuncti et sic soror una cum fre supstite succedit in hereditate eius fratris defuncti vide allegat. et notat dni Hie. Moroni in lib. recollect. camilli Brez. dicit quod in capite solum expresse dr colligi et restringi ro statuti extenditur, a Bal. in ter cons. [illegible] 28 part, col. 49. Vergabri. Angelus. 1. n° 49 de statu:

quia ro reperitur respectu hereditatis fris, non s. avi ut alterius predictis [illegible], ascendentes masculos per directam lineam feminis penitus excludit, ut ex hereditate fris non avi [illegible] Bruneg. Octav. [illegible] 3. n° 17.

Quid si masculus sine filiis defuncto patre ab intestato, condidit testamentum in [illegible] filium in [illegible] hereditarie [illegible], ut defuncto filio, supstite eius filie herede instituta filia excludat eius amitas ab hereditate avi, que fuit delata ad eius patrem defunctum cum testamento, dic quod cum ista hereditas appelletur dni patris non amplius dni avi, adeo ut in virtute dicte institutionis filia excludat eius amitas, quia non venit amplius [illegible]

Quid si testator instituit heredes suos filios et dicat quod si aliquis eorum decesserit sine filiis substituit Ant.m quod si decedat cum una filia foemina an excludat substitutionem vel intelligat de filijs masculis

testamento sed dispositione huius decreti intelligat de filijs masculis. Vide Alex. in cons. 26 vol. 3. Alciat. in l. in l. librorum de verborum significatione ..

Clemens PP. VII Universis et singulis sedi apostolice mediate vel immediate subiectis salutem et apostolicam benedictionem. Cum Leonardum Zenobij de Ameria Politiatem oppidi nostri Montisferrati multa facinora [illegible] esse audiverimus, commissionemque dilecto filio Mro. Jo. [illegible] nitino Almerbis nostro [illegible] ac presentium exhibitori ad capiendum ipsum Leonardum ad urbem [illegible] deducendum [illegible] deputaverimus, Mandamus vobis omnibus et singulis predictis dilectis filijs prioribus, et populo dicti oppidi sub [illegible] sub obedientie [illegible] sub rebellionis bonorumque omnium confiscationis pena ut statim visis presentibus eidem Commissario nostro omnem favorem in dicto Leonardo capiendo ac fideli custodia [illegible] loco .. .. de dicto faciendo prestatis presentibus et ex hac [illegible] ubi [illegible] non obstantibus [illegible] quibuscumque. Datum Rome apud Sanctum Petrum sub anulo piscatoris die 24 Aprilis 1525

DAMNOR. DATOR.
CAPLA

1512

Capla damnorum datorum noviter facta de anno 1583

Die xi mensis Martij. Spec. Magistratus Sri Benedicti
[illegible] et [illegible] et [illegible]

Inprimis quidem statuerunt et ordinaverunt et reformaverunt quod M. off.
dd. tempore sui officij teneantur et obligati sint retinere saltem duos
officiales dd. et danda diu noctuque [illegible] et rimanda indifferenter
[illegible] millia [illegible] nulla inter eos habita differentia
In damnis personalibus et [illegible] in dd. [illegible] berbis, in vineis, arbo-
retis, granis et bladis, in damnis vero [illegible] in illis [illegible] milliare
descriptis [illegible] in [illegible], et quod dd. officiales sint fidelis, et debeant
approbari, et recipi ad iuramentum [illegible] Consul. et Priores
quibus credatur absque [illegible], [illegible] reprobari per duos [illegible] maiores quatuordecim annis idoneos, et
fide dignos, et in [illegible] reprobationis [illegible] seu [illegible]
[illegible] dd. officialis [illegible] in pena [illegible]
pro quolibet et qualibet vice, et privationis officij [illegible] pene
applicetur [illegible] Sacri Montis pietatis [illegible]
[illegible] et [illegible],

Item officiales pred. teneantur qualibet ebdomada se se representare
coram M. dd. Cons. et Prioribus pro tempore existentibus et [illegible]
[illegible] in [illegible] semel [illegible] sub pena [illegible]
pro quolibet officiali [illegible] valeat
[illegible] sub [illegible] pene applicanda

Officiales retinendi per M. off. dd.

[illegible] reprobati [illegible] non [illegible]

Pena off. reprobatis

Off. quando teneantur se representare

153

151v

bobus quartis cam. Cn. d. terre et p alia executori exequen[te]

faciat, quodque teneat de propriis pecuniis solvere d. m. off.

Item statuerunt et decreverunt quod d. off. lig. recepti et approbati a

3 ~~off. liceat reconducere bobias~~ — civitate, non liceat bobias inventas vel inveniendas dd. reconducere

ad camera consilia maioris off. assignare seu reportare pellem seu alios

pannos pastoris

4 Item statuerunt et reformaverunt quod off. pr. aliquo modo tempore facere

pena off. fraudan. vel se concordan. — aliquam seu concordiam cum aliqua persona terrigena, comitatina

vel forensi seu aliter fraudare aliquem particularem seu d. maiores

officiales sub pena trium scutorum auri pro quolibet et qualibet vice

applicanda pro dimidia d. comuni et p alia accusatori, et executori ac

privationis officii et quod ulterius non recipiatur, et de predictis credatur

accusatori cum uno teste idoneo et quod pena predicta effectualiter exigatur

5 Item statuerunt et decreverunt ad evitandum odium personarum quod ac pena

nullus terrigena vel comitatinus possit exercere off. dd. vel societatem facere — quod in futurum perpetuo nullus terrigena, comitatinus vel forensis

omnis habitator terre et districtus sax. aliquo modo vel quesito

colore possit nec valeat d. officium m. off. vel aliorum off. pre-

dictorum exercere, nec aliquam societatem facere in conductione

d. cane. dd. sub pena nullitatis et inhabilitatis, et ex facto puniri

et tenti ducatos ducentos pro dimidio applicandos, et p alia accusatori

Ampliat. quod nemo de familia dicti comitis vel barigelli

d. terre possit vel valeat dictum officium dd. exercere m. off.

sub d. pena ut s. applican., et in eodem non possit derogari sub pena

magistratus privationis

6 Item reformaverunt et decreverunt capitulum sextum in quo in isto libro reperitur nullius sive locum vel executionem habere, sed omnia delere debere de dicto libro et registro capitulorum dd.

abolit. 6. capti

7. Item ad hoc ut habitatores et incolae Comunitatis valeant bestias retinere ut animalium uberiorem copiam habeant, statuerunt, voluerunt et decreverunt et reformaverunt quod possessores dd. non possint aliquo modo procedere ex milliare contra dd. bestias, sed tantum contra dd. possessores (?) sine licentia dd. possessorum quae licentiae scribantur in cancellaria manu cancellarij comunitatis et notificentur vicinis ... Amphianter (?) quod de dicta notificatione fiat relatio dicto cancellario, exceptis de vineis, arboretis in quibus liceat procedere iuxta formam capituli de dd. vineis et arboretis et in granis et aliis bladis, et segetibus, a Kalendis Maij quousque secata et amulsa fuerint absque aliqua licentia. Addentes et reformantes quod licentiae quae dantur ad dannum habeant locum a die tantum in quo apparet scripta in cancellaria et non ante.

ex millearenis possit procedi contra dd. in bestijs exceptis in granis bladis hortis et vineis

notificatio ipsius et relatio fienda canc.

In vineis arboretis granis aliisque bladis maij usque non fuerint secati

8. Item quod extracti seu extrahendi ex dictis licentijs et querelis non excedat numerum trium personarum, et quaelibet pena quae fuerit data per concordata seu extractis a pena, a quibus querelatus teneatur ad aliquam penam vel cassaturam sub pena dupli cassaturi auferenda d. M. officialibus et quae extracta fuerint ...
Cancellarius autem habeat pro admissione dd. licentiarum bononenum unum pro quolibet licentia, et quolibet admissione licentiae tantum quae dantur ad dannum dandum habeat locum tantum a die in quo apparebit admissa in cancellaria manu cancellarij comunitatis. Et quod licentiati et extracti procedere a pena et de querelis non possint testificari, ...

extracti a pena non excedat num.m 3. personarum

pro admissione licentiae canc. hat bonen. unum pro quolibet

licentiati et extracti non possint testificari in querelis et accusationibus contra ipsos

152v

querelis et accusis de quibus ipsi appareat extracti intimari
ipsos sub pena nullitatis, Addentes quod stante dicto in presenti
seu quod libere de familia maiore et annis quinque non te=
neantur ad aliquam penam et quod libere durent per annum tantum

libere durent per annum tantum

9. Item ad obviandum fraudibus et dolis officialium fraudolenter et dolose
occultando inventiones in gravem damnum ac preiudicium maioris
officii dd. ac particularium, statuerunt et ordinant quod omnium
et singularum inventionum et accusationum et querelarum copiam debeat
dare in cancellaria comunis dictus magister officialis infra quatuor dies, a die
facte inventionis accusationis et querelarum et eas legere coram
saltem duobus ex dominis prioribus dicti officii dd. et in eis
iurare et affirmare inventiones predictas veras esse, et
hoc sub pena nullitatis, Item quod dictus magister officialis teneatur de omnibus
inventionibus et accusis et reconductionibus facere unum librum
in quo teneatur scribere copias, et ipsum dimictere in cancellaria comunis
sub dicta pena addentes quod de dicta lectura et iuramento appareat
scriptum inventionem dicti officialis manu cancellarii aliter sint nulle

infra 4 dies debere legere inventiones coram prioribus et de eis copiam dare in cancellaria

lectura inventionum et confirmanda cum iuramento

10. Item ad fraudes tollendas et [illegible] memorabilis statuerunt
quod nulli liceat querelari, seu accusare ultra annum a die
facte extimationis, et testes elapso anno, et tribus aliis mensibus
a die facte extimationis non recipiantur sub pena nullitatis
accusationis et querelarum et nemo probatus vel accusatus cogi
possit ad aliquam penam et damni emendationem elapsis anno
et dictis tribus mensibus immediate sequentibus sub dicta pena

querelare et accusare non possit elapso anno

nec testes minime recipi, nec penam imponi

11 Item statuerunt quod dictus M. off. neque spia alterius off.li nullo modo audeat ut presumat scribere seu scribi facere querelas dd. sed querelantes illam scribi faciat, et debeant per notarios terrigenos, qui ... teneantur se subscribere, et mentionem facere se scripsisse dicendo de mandato principalis, et postmodum maior off.li porrigen... quas querelas dictus M. off. teneatur gratis recipere et registrare in suis lib. et registro originali, loco copie die data et pro directo in fra ... dies dare ... coris ... notare ... lib. die exhibitionis, nec possit de negligentia excusari nec fraude ... sub pena unius ... auri ... cois applican ... qualibet vice et ipse dictus off.lis teneatur et obligatus dictas querelas, inventarias et causas expedire infra tempus et terminum ... a die ... fuerit ... ac ... suo, et teneatur emendare dannum datum.

Qui teneatur scribere querelas et acusationes

Infra quanti temporis teneatur causas expedire

12 Item ordinaverunt ad removendum officium voraginem quod dictus M. off. non possit accipere pro mercede copie ... querele et ... bonerius ... et quod ... plene carte pena quadrupli applicanda coi ipso facto,

De mercede copie

13. Item ne subditi ... graventur ... ordinaverunt ne off.li ... possit ... accipere aliquam mercede de testibus ... ad deffensionem ... sed eos gratis recipere et examinare debeat, ... aut dictus M. off. ... quelibet carta, que contineat ab utraque parte ... et dictiones ... sub pena unius ... applicanda ... dimidium ... et ...

Testes ad deffensam recipiantur gratis,

153v

de monitionibus faciendis

14 Item ordinamus quod dictus officialis non possit aliquem gravare seu aliquem pignorare super aliquo maleficio etiam vel querela nisi prius factis monitionibus [illegible] per baiulos seu custodes dicti [illegible] et dictis accusatis, inventis et querelatis assignato termino sex dierum ad faciendum suas defensiones et de dicta monitione fieri debeat relatio et scribi apud acta [illegible] inventionis et querelas quo termino elapso accusati, inventi, et querelati ulterius non audiantur sed possit eos pignorari, et gravari tam pro pena quam pro dani emendatione, et baiuli seu custodes habeant pro eius mercede solidum unum pro qualibet pignoratione et non ultra sub pena unius floreni pro qualibet vice applicandi [illegible] et nullitatis executionis. Et quod liceat dicto [illegible] contumacias remittere inventis accusatis et querelatis ob lapsum termini ex aliqua iusta causa et impedimento de quibus impedimentis constare debeat infra brevis dies, quibus elapsis ulterius non audiatur, quod capitulum de reformatione declaramus non habere locum in inventionibus, querelis reconductionibus et [illegible] dictis [illegible] nullis, et [illegible] factis

Baiulus pro sua mercede executionis sol. unum

de pena officialis comorantis in domibus rusticorum

15. Item quod nullus officialis dicti possit stare seu morare in domo alicuius rustici et in ea comedere seu mansione facere nisi semel tantum qualibet ebdomada [illegible] tempore sui officii sub pena unius floreni applicandi camere [illegible] pro ornamento palatii [illegible]

Officialis teneatur emendare damnum passo, et postea accipere cassaturam

16 Item ad hoc ut damnum passis consulatur ordinamus quod dictus officialis non possit accipere cassaturas penes seu oblationes nisi prius fuerit cum effectu emendatum et satisfactum damnum passo, et nisi cum effectu satisfieri fecerit damnum passo sine extimatore sibi [illegible] de qua dani emendatione [illegible] ipsius damni passi in [illegible] officii facere teneatur fide, seu pignora sufficientia creditori consignare [illegible] fuerit, a creditore [illegible] quod damnum dans sit solvendo et exigibilis, inventionibus autem dictus officialis possit accipere depositum ex [illegible] ostendendo dictum depositum penes dictum [illegible] alias dictus officialis teneatur ad damnum de suo proprio resarcire et emendare damnum passis ultra penam unius floreni qualibet vice applicandi [illegible] et [illegible] modo [illegible] et quod dictus officialis pro cassatura depositi nihil accipere possit

17 Item Ad hoc ut tenes positi ad custodiam [illegible] no[n] [illegible] legi conformentur quod si aliquis

Pena officium damnificantis — ex pred. officialibus damnum dederint in bonis alicuius, debeat duplicem penam

insolidis antibus comune referendo quam soluere tenea[n]tur [illegible] et ad duplicem emen-

dationem damni, et idem locum habeat in baiulis et custodibus [illegible]

ultra dictam penam pro [illegible] ad berlinam [illegible] ultra dictam penam debeant tres

[illegible], et de predictis credatur [illegible] damnificati, cum uno teste idoneo tamen

contra officiales [illegible] custodes

18 Item [illegible] et Prioribus [illegible] dominicis [illegible]

Cognitio differentiarum et questionum DD. DD. Priorum — [illegible] debeatur, et [illegible] ordinaverunt quod de omni et qualibet lite [illegible] discordia [illegible]

inter d. M. officiales et alias particulares personas [illegible] stare debeat

cognitioni et decisioni [illegible] DD. Consulum et Priorum

summarie [illegible] audientia sine strepitu et figura iudicii, [illegible]

terminare et finire, et ab eorum declaratione, decisione [illegible] vel

[illegible] appellare vel reclamare, sed totaliter decisioni parere

acquiescere debeat sub pena 25 lib. denariorum qualibet et qualibet vice [illegible]

contrafactum fuerit, et eadem pena [illegible] dom. Priores [illegible]

[illegible] contrafactum fuerit

19 Item quia quando [illegible] ad accusandum

De damnis non apparentibus pena non soluatur — et querelandum [illegible] assignare [illegible] damni

passi fuerint, statuerunt quod [illegible], et de locis in quibus aliqua extimatio

non appareat vel non apparuerit pena aliqua non soluatur [illegible]

debeat ex milliare, et in querelis et accusis [illegible] in

[illegible] et danis datis [illegible]

20. Item statuerunt [illegible] et milites positi aliqua pena

De sodis et [illegible] — non soluatur nisi dani extimatio appareat et facta fuerit notifi-

catio [illegible] in aliis capitulis

quo [illegible] damnum dantes [illegible] ad penam et damni emen-

dationem

156v

21. de modo distandi

Si quis aliquam stipulam et quasi [illegible] cultivaverit teneatur illa in prima [illegible] distare vel designare ad hoc ut omnibus notum sit

22. de modo accusandi et quando accusatori credatur

Et licet querelas non
Ut liceat querelas abolere et in eis abolitionem facere nec valeat in accusis quae ... tollerentur et reformarentur ad compescendum damnum dantes [illegible] quilibet sit licitum accusare damnum dantes per se et cum bestiis infra milliare in eius propriis bonis et rebus, et eidem credatur cum iuramento deferendo coram uno saltem ex m. DD. Prioribus, et uiderit damnum dantes uidisse propriis oculis, accusator quod sit maior uiginti annis, pater seu filius familias habeat quinquaginta aureorum ualore in bonis, et non sit homo qui aliter fuerit notatus infamia, et eodem modo locum habeat in accusis faciendis in damnis datis per se ex milliare. Quo uero ad damnum datum cum bestiis extra milliare liceat unicuique accusare cum teste, et non simpliciter cum iuramento, et si contingeret quod fierent plures accusationes et per consequens plures extimationes dd. extimationes non possint nec debeant fieri, nec acuideri nisi per eundem extimatorem qui primo extimaverit ut cum pretia ipsius, nec de una eademque re plures penae [illegible] ac plura damna emendent. Addentes quod in casu reprobationis alicuius accusatoris uel reconductionis tales accusatores, et reconductores incedant in penam duppli applicandam pro dimidio ornamenti MM. DD. Priorum pro alia uero m. officiali et executori. Declarantes quod non solum liceat accusare patri habenti 50 aureorum ualore in bonis uerum et filiis maioribus uiginti annis de consensu patris repraesentantibus personam patris. Et quod in accusis faciendis cum infra quod ex milliare sufficiat iuramentum deferendum coram uno saltem ex DD. Prioribus quod iuramentum transferat onus probandi in accusatum.

Accusatori non creditur cum iuramento quo ad d. d. cum bestiis ex milliare nisi cum uno teste creditur

filiis in consensu patris liceat [illegible] accusare in damnis [illegible]

23. Item quod nullus possit facere uel dare aliquam extimationem dd. nisi soli extimatores eorum nominati et approbati in consilio credentiae [illegible] et descripti in cancellaria quorum extimatorum numerus in totum non excedat quatuordecim, inter terram et comitatum, et si alter extimatio facta fuerit non ualeat, Et quod in subsidium in defectu extimatorum in casu necessitatis, et ubi esset periculum in mora possint adhiberi duo consiliarij ad extimandum, quae extimatio sic facta referri debeat infra sex dies, a die

extimatores
extimat. per extimatores constituant

factæ extimationis alia sit nulla et quod extimatores ultra annu non possint nec valeant exercere officium, a die publicationis eorum et approbationis sub pena nullitatis, nec de extimatione fieri debeat vel possit elapsis decem

audiantur. diebus, a die scientie illati damni etiam non valeat

24. Item et accipiant dicti extimatores pro eorum mercede bolenena unum pro qualibet milliare et parrochia, sed si extimatores in parrochia in qua degunt non possint

De mercede extimatorum. accipere nisi denarium unum si vero extimatores irent ad extimandum extra parrochiam suam et plures facerent extimationes ut supra, pro aliis non possint accipere nisi bolenenum unum pro qualibet extimatione

25. Item ad compescendum autem damna dantium statuerunt etiam et ordinaverunt

quibus accusatoribus credatur quod dominis et colonis seu conductoribus bonorum quorumcumque credatur in eorum querelis, et accusis seu denuntijs cum uno teste idoneo, et quod testes in … gradu

consanguinei non sint testes. attinentes vel in comunione permanentes non possint in querelis et accusis testificari nec minus expracti, a pena, et si testificati fuerint eorum depositio valeat contra ipsos, sed non contra alios, ceteri vero consanguinei et affines ad-

testium etas / mictantur in qualibet casu dummodo ipsi testes ad minus etatis duodecim annorum

26. Item ordinaverunt et reformaverunt quod nulli liceat per se vel alios intus milliare bestias

capre non retineantur intus milliare caprinas retinere sub pena unius floreni pro qualibet bestia caprina et qualibet vice, et cuilibet liceat contrafacientes accusare et eidem credatur cum iuramento ut supra … in alio capitulo, et quod magnifici domini comissarij nec alius officialis vel domini priores possint alicui licentiam dare de retinendo capras intus milliare sub pena … libr. … et … applicandarum et admittione carceris medietate ex eorum alia … et … Monti applicandarum.

De damnis datis cum bestijs

Item quod bestijs grossis seu magnis, que inventa vel probata fuerint

bestie dd. in vineis 27. dampnum in vineis plenis … a Kalendis Martij usque ad vindemiam et fuerit tam intus quam extra milliare solvat dominus earum florenum unum pro qualibet bestia grossa, et qualibet vice, et bolenenum unum pro qualibet bestia minuta ac dictis … temporibus et sic in … … solvat dimidium dictæ pene tam intus quam extra milliare

157

155v

28. Item reformavit quod in granis, ordeis, fabis, linis, et bladis quibuscumque solveat pro quolibet bestia grossa dd. usque ad Kal: Maij tam infra quam extra milliare solidos [illegible] pro qualibet bestia grossa et qualibet vice, et ab inde usque quo blada et grani secata fuerit dupli dicte pene, Bestia vero minuta usque ad Kal. Maij, solidum unum pro qualibet, et qualibet vice et abinde supra duplum, Et quod in granis et alijs bladis ut s bestie caprine habeantur pro bestijs minutis [illegible] vero dames habeantur pro bestijs grossis

Bestie dd. in granis et bladis

29. In pratis vero non fenatis seu herbis custoditis vel [illegible] solveat dnus pro quolibet bestia grossa et quolibet vice [illegible] a Kalendis Martij usque secata fuerit vel per totum mensem Julij [illegible], Ab inde vero supra importent dimidium dicte pene, et solidum unum pro quolibet bestia minuta [illegible]

B. dd. in pratis et herbis custoditis

30. In canetis, vinearetis, et Plantinibus solicem [illegible], et in conis [illegible] et vinearetis in [illegible] incidat in pena decem bonenos pro quolibet bestia grossa et quolibet vice, et unius soldi pro quolibet bestia minuta

B. dd. in canetis et vinearetis

31. Ad glandes nuces et poma quelibet si que bestia reperta vel probata fuerit dd. [illegible] ad nuces per totum mensem [illegible] quo vero ad alia poma [illegible] glandes quo usque recollecte fuerit, et quo ad glandes de mensibus octobris, Nov. et [illegible] solveat dnus animalium pro quolibet bestia grossa solidos decem quolibet vice, et denarios sex pro qualibet bestia minuta Sed hoc non habeat locum de malis acerbis, et vet [illegible], biscacie [illegible] in tedis et silvis. Declaratis bestijs porcinis dam. [illegible] nisi quolibet [illegible] pro bestijs grossis, et quo ad nuces non [illegible] captum nisi quo ad bestias porcinas pena quinque solidorum pro quolibet, et quolibet vice [illegible] milliare [illegible] vero ut in capto

B. dd. ad glandes nuces et poma

32. Ad fenum et similia si que bestia grossa dd. ad fenum [illegible] vel non [illegible] dnus animalium bolen. decem pro quolibet bestia grossa, et solidum pro quolibet bestia minuta ad paleam vero dimidium dicte pene

B. dd. ad fenum et paleas

33. In silvis vero custoditis et incidi solitis quolibet quocumque dnus animalium solveat pro quolibet et quolibet vice, et bestia grossa solidos decem, et pro bestia minuta quatrenum unum et [illegible] capri habeantur pro bestijs grossis In huiusmodi damnis, [illegible] vero pro minutis, et [illegible] anis supra, a die messionis sit media pene quo ad animalia predicta

In silvis custoditis

ad fractas vinearum et arboretorum, boves aratrios non tenent ad penam

34 Si qua bestia vaccina vel caprina dd. corrodendo in sepibus seu fractis vinearum et arboretorum [illegible] solvat pro qualibet et qualibet vice soldos decem, que pena non habeat locum in bestijs arabrijs, et in ipsis vineis et arboretis tam intus quam extra milliare solvat denarios [illegible] florenum unum pro qualibet bestia grossa, et qualibet vice. In ea quas intelligatur etiam capre, bina vero vineata, et arboreta intelligatur quando in eis et quolibet [illegible] salice [illegible] arbores [illegible], et decem vites in bina vineata, quotiescumque dicte vites sint qualibet anno cultivate. Declaratur quod bestie predicte intelligantur incurrisse in penam quotiescumque invente fuerint prope arbores seu vites per spatium quinque cavezorum quod capitulum intelligatur cum omni bestia grossa et minuta quod in capitulo 7 de bestijs dd. in vineis

Arboreta et vineata quando et quando intelligantur vineata

spatium cavezorum quinque

Ad crocem dd.

35. Item in croce pro bestia grossa solvat denarios [illegible] florenum unum pro qualibet et qualibet vice et bonum unum pro minuta

Ad sestarium et [illegible]

36 Item in sestario et [illegible] solvat denarios [illegible] pro qualibet bestia grossa et qualibet vice soldos quatuor et bonum unum pro bestia minuta

capre et porci pro bestijs grossis habeantur

37. Item quod capre et porci habeantur intelligantur et tractentur pro bestijs grossis in omnibus locis [illegible] quoad bestias porcinas in stipulis et [illegible], et quoad bestias caprinas in pratis secatis, stipulis granis [illegible] pascolandis dummodo quod prata et stipule non sint prope arboribus fructiferis vel plantinibus salicum, bedullorum vel alijs plantaminibus et [illegible] braccijs decem ad minus

Bestie lactantes non teneantur ad penam

38. Bestie lactantes et [illegible] non teneantur ad aliquam penam omni porcine vel caprine, que post duos menses ab eorum nativitate teneantur ad penam

D. locis non expressis

39. Item quod in locis non expressis et [illegible] in bestijs [illegible] vel his similibus solvat denarios pro qualibet bestia grossa qualibet vice soldos tres et quatrenum unum pro bestia minuta

156v

4° Item quilibet de familia dummodo sit etatis duodecim annorum ad minus liceat bestias quascumque inventas damnum dantes in bonis suis propriis vel de sua familia aut

quibus liceat reconducere bestias dd. inventas

conductis ad laboritium impune eis reducere, et M. off.° assignare cum iuramento sibi deferendo coram quo [illegible] dd Prioribus dicte terre qui habeat plenam probationem, et dominus animalium teneatur ad penam et damnum in forma statutorum et capitulorum predictorum [illegible] deferendo

De damnis datis per manum

pena dd. furtive in vineis et arboretis.

Allegare infra cap. 61 quod de arboretis in eis non est locus [illegible] a calen. Junij ibi.

Siquis damnum dederit furtive in vineis et arboretis plenis. [illegible] a calen. Junij quousque non fuerit vindemiatum solvat scuta duo auri, in auro pro quolibet et qualibet vice, et si quis renitens fuerit in non solvendo infra sex dies a die monitionis, seu ob nimiam paupertatem solvere nequiisset luat in corpore et ponatur ad catenam, et nulli Comiti, de predictis, et presertim de pena catene non possit gratiari quoquo modo et cuilibet liceat contrafacientem accusare pro [illegible] 22

In aliis vero temporibus solvat florenos duos et in omni casu damnum domino emendet. Sed hoc non habeat locum in transeuntibus per arboreta contigua et proximis

nota de transeuntibus per arboreta contigua viis publicis et vicinalibus

pub. [illegible] et vicinales et quando per viam publicam esset difficilis accessus de qua difficultate stetur declarationi M. D.D. Prior [illegible] sit maioris laboris quam pedes proximi predicti. Quo vero ad transeuntibus per vineas et

Vinee et arboreta ex miliare

arboreta ex milliare sit media pena dummodo quod non dederint damnum ad vites, palos, arbores, et alios fructus.

4°. Siquis reconducere [illegible] bestias inventas dare damnum [illegible] postquam abstulerit vel receperit, et eum viderit quod minus reconducere possint solvat penam unius floreni [illegible] reconducet infra tres dies impedimentum accusaverit et M. off.le denunciaverit alias non teneatur ad aliquam penam

pena recipientis bestias reconducendas [illegible] hoc capitulum debere [illegible] impedimentis [illegible] de impediendo [illegible] et facta deliberatione [illegible] 1584 de mense octobris

Corrigitur presens [illegible] sub [illegible] Consilii [illegible];

pena auferentium palos

43 Quicunq. dd. pntr auferendo auferre de vel asportando palos de alienis vineis et arbretis solvat ducatu unu auri pro qlibet vice, et in qlibet casu liceat offlis perquirere domos ddc. et vineas et intrandum et si aliquis invenerit non habens vineas proprias cu dcis palis et non docuerit unde habuerit puniatur. et subeant poenam malefactoribus et qui possit ad d. poenam solvere, et in hoc milliare statur et credatur dcis offlis et sine teste, nec non dcis accusatoris de qua mand. Cap. in c. 21. et similiter credatur relatione portinarij asserendo aliquos invenisse palos predictos. et vineas vel similes, quae dicti possit tam inventionem, et tamen ob inquisitione poena offlis negligen. dcti [illegible] et qlibet vice [illegible] applicanda, et de predictis ipsi offlis teneantur tamen [illegible] salem bis in ebdomada [illegible] diligenter inquisitione facere . . . . et [illegible]

De fractis vinearum hortorum et arbretorum pena dd.

44 Item si qui dd. pntr infractis vinearum arbretorum seu [illegible] de hortorum [illegible], meidere, vel asportando stangas et palsfichulos et similia aliqua invenietur fuerit asportare dcas stangas [illegible] et vineas, pena vel conductoris ad laborandu dcte arbretu [illegible] vel conductoris non sunt solvat [illegible] pro qlibet pena et qlibet vice et quolibet stanga vel palsfichulos. Inaliis vero

De fasciculis spinarum

fractis solvat dimidia dicte poene, [illegible] vero fasciculos spinarum solvat florenu unu dcti in hoc casu [illegible] possit procedi inquisitione [illegible] volentes [illegible] dicti in supradictis casibus et ad clariorem intelligentiam predictorum et ferenu damnorum dantium declaravimus quod credatur et procedi possit per predicta [illegible] et asportando vel inter vineas et arbreta vel hortos proprios, et si invenit inventione et relatione portinarij offlis [illegible] inquisitione

Transeuntes per vineas et arbreta dd. non habentes proprias

similia asportare vel in domo habere nec docuerit unde habuerit, Additis quod a Kal. Nov. usq. ad Kalendas Martij transientes

157v

precticas, et arborettos incidat in pena'(?) decem bolenorum nisi alter d[omin]o damnum dederit

45 Si quis intus vel extra fecerit pro DD. intus et extra milliare in granis, ordeis fabis leguminibus, linis, pratis custoditis seu herbis guardatis solvat penam in grano et ordeo unius floreni, in aliis vero locis suprad[ic]tis solvat bolenos triginta pro quolibet, et qualibet vice, Declarantes non tunc locum in transeuntibus et non traversando per eam stetur capitulo inferius descripto n[umer]o 59.

pro DD. in granis bladis et herbis custoditis

46. Scorticantes vel incidentes arbores fructiferas sive alias ad edificium aptas cadat in pena ducatorum decem pro qualibet et qualibet arbore alias vero arbores non fructiferas seu ut s[upra] ad edificium non aptas cadat in pena unius scuti; arbor ad edificium apta intelligatur quotiescunque esset medii pedis latitudinis Declarantes quod pres[ens] capitulum non habeat locum in silvis incidi solitis per quinquennio, sed tunc incidentes solvat prout si quis incisserit seu reparaverit ramos ad palos aptos.

pro incidentibus et scortican[tibus] arbores fructiferas vel ad edificium aptas vel

47. Si quis persona pro d. d. incidendo vel reparando arbores v[idelicet] salices, ulmos, ornos, Albanos, bidullos, frassinos, carpinos, et ramos aliarum arborum ad palos aptos incidat in pena sex bolenorum pro qualibet ramo seu frasca ad palos apta, non intelligantur rami seu frasche quercuum et spinorum nec et aliarum arborum quae ex consuetudine reparari non reparari per palis, sed si quis incisserit vel DD. pro incidendo frascas aliarum arborum ut s[upra] ad palos non aptas incidat ad penam decem bolenorum pro qualibet fasciculo ramorum sive frascarum intra miliare et viginti extra miliare

pro incidentibus et reparantibus arbores reparan[do] arbores ad palos aptos

an incidentes frascas non aptas ad palos

48. Quicunque DD. asportaverit frascas v[idelicet] fascinas vel sarmenta et ligna incisa vel accatastata v[idelicet] fascinarum frascarum et sarmentorum ligatorum vel accatastatorum et ligna incisa et accatastata solvat penam unius floreni pro qualibet fascina et qualibet ligna accatastata, et super incisa qualibet vice —

pena auferentibus fascinas ligna accatastata seu incisa

pena extirpantis cippos — 49. Extirpantes autem cippos viridos et nobiliores civitati cadant in pena regij bolon. pro quolibet cippo viridi pro quolibet vice et bonenos decem pando et sicco.

in colligentes olera in hortis — 50. In alijs hortis quicumque dd. colligent vel asportando olera, cepas, allia, serpillumque, et his similia solvat florenum unum pro quolibet quolibet vice.

Minor annorum x. non tenetur ad penam — 51. Item statuitur quod minor septem ad nullam penam teneatur, maior vero, et minor decem teneatur ad dimidiam pene a decem autem x. inclusive declaravunt ut ad integram penam teneri.

dd. prestitum ad vineas, cannas et plantones — 52. Damnum dantes ad vineas, cannas, plantones, salices, bidellos et huiusmodi incidat in pena unius floreni, quod si non habeat in bubulcos in opera laborandi extirpantis quibus liceat incidere unicum ramum tantum pro fienda roccia in pure quod non incidat a pede.

pro dd. ad canafoglias — 53. Siquis dd. prestitum fecerit canafoglia tunc incidat in pena decem bolenenorum pro quolibet et qualibet vice.

ad vites et arbores vinearum et arboretorum — 54. Quicumque dd. inciderit vites seu arbores vinearum pergularum arboretorum et coronarum incidat in pena quinque sestercios pro quolibet et quolibet vice et quolibet arbore ac tria et tres fruni, non esset vites silvestras in vitis quae vulgo decorrare appellantur.

ad pergulas et coronas vinearum — 55. Dantes autem damnum ad pergulas arbores seu coronas vinearum quarumcumque incidant in penam pro vinea dummodo non sit pagina seu lambrusca ad quam si quis damnum dederit solvat bonenos regij pro quolibet et qualibet vice.

Ad poma — 56. Siquis prestitum damnum d. colligendo cerasa, bucina, pruna, amigdala, persica, ficus, mala, pira, nuces, glandes, et pome quelibet dome stica, juniperis et arboreti incidat in pena unius floreni pro quolibet et quolibet vice ex quo vero mediate dicte pene

158v

in qua pena non incurrat post metas sepe[s] reclusas et
incertas et quo ad glandes ut supra: capitulo di.

pena comburenti et ponenti igne ad fruges

contra subripientes seu coruantes manipulos grani

57. Siquis dd ponendo igne vel comburendo paleas cum feni
et palearum, metas grani, ordei, fabarum, leguminum et aliarum
segetum, seu in agris aliquibus de dictis frugibus, vel siquis deruba-
verit vel subripuerit manipulos seu coruana grani de cavalletis
metis, ac de quocumque loco incidat in pena quinquaginta scutorum
auri, et trium ictuum funis publice infligendorum de quibus nulla
gratia fieri possit

contra deportantes fenum et paleas

58. Cuiusque dd. asportando fenum et paleas de palearibus alienis,
et posuit pro illo, de pratis, seu alibi quo ad fenum incidat in
pena unius floreni et quo ad paleas in dimidium dicte pene

contra facientes semitas

Consiliarij ad pena non teneant

Latitudines semite

expellentes bestias non teneantur ad penas
demum Aprilis

59. Siquis dd. faciendo semita[m] sopra seminatum incidat in pena decem
bolenorum pro quolibet et qualibet vice, a Kalendis Martij usque
blada secata, et culta fuerit, abinde in posterum ad nullam penam
teneantur tra[n]seuntes, quod capitulum locum non habeat in consiliariis
euntibus ad consilium, nec in forensibus nec minus in facientibus
semita[m] prope viam publicam seu vicinale non maioris latitudinis
quinque pedum ut dicta pars providebat, esset difficilis transitus, seu
accessus de qua difficultate stetur declarationi dd. Consulis et
Prioris et quintuvirum, et ad expellendum bestias dd. ad nullam penam
teneantur, Addentes quod capitulum presens circa semitas non debeat
locum viri usque ad Kalendis Aprilis,

pena d. d. ad scotanum et qualibet

60. Ad Croali et Scotanum dd. pertinet incidant in pena unius scuti auri
pro qualibet et qualibet vice, et d. d. ad glandes, nec quando cadat in
pena ut in scotano, Declarantes quod dd pertinet cogat ad penam et quod
de dani extimatione nulla[m] s. appareat

pena duplicetur de nocte — 61 Item prod dd. tam pretr quam baylijs semper de nocte duplicet. in tribus casibus tam super quam infra

62. pena ledicione custodientis a aalia dd. a famul. pr. filio — Custos imeatur studiose custodire aialia in vineis granis linis legumi-nibus, sive alijs bladis quibuscumque cadat in pena viros florenj pro qualibet et qualibet vice ultra alias penas in superioribus capitulis descriptas et dominus familie de pr pro filio teneatur, Declarandus prius captum sub bira locum an expellentis boriās

63. forense dd. qui tractaveri — Item ord. quod forenses in omnibus et singulis casibus dd. tractent qui sicut tractant dergenne, et similiter bonus lerra in terris ipsorum forensis

64. pena laborat. non inmpenda — laboratores in bonis que laborant non teneantur ad aliquam penam sed bonus ad emenandum dampne

65. in Arboretis non possit intrare a calen junij — Item ordinamus quod pauperes possint indistincte accedere ad fodiendum in salata, et erbera in omnibus terris exceptis in vineis, hortis et Arboretis dd. in Arboretis non possint intrare a Kalen junij usque quo non fuerint vendemiati

66. de etatibus — Quilibet custos tam in quereli quam inectionibus et accusis sint lerra debeat annorum duodecim et ultra et de etate ostendenti, declarati omnibus dd consulis et baiuli ex aspectu et sine alia processu dumodo qualis sit idoneus

67. de terminis praefixatis — notificatio — Nemo cognoscitur clipeo valeat se excusare ordinamus quod Christianus Terras sive herbis custodiri sive alis assignam campum oswlibus aut scire cedit de tribus fare se teneatur videlicet le vel sua dami sive baiulum aut Presbiterum parrochiam populo ad divina officia congregato, seu baiuli vel alium interesse habentibus notificato. quibus credatur cum iuramento dicat hic terras et loco praefixatum pubblice intimasse diguo et stet. et credatur assertione publicum sive alijs praedictis alias non valeat nec teneatur ullo modo.

159v

Licentia quando valeat

68\. Licentia data damnum in bonis suis non valeant nisi a die in qua apparet descripta in canc.^a et quod dominus damni passi asserat se alicui licentiam dedisse

De dannis occulte datis et quomodo ea emendentur

de dannis occulte datis emendatione

In dannis probatis sufficit solum parrochianis unius parrochie danni emendatio,

69\. Item ad omnem ambiguitatem tollendam in firmamentum ac penas suas acciones sequatur in dannis occulte datis emendatio ideo quod per faciendas fieri debeat per familias illius parrochie in qua apparet fuisse damnum datum hoc modo Vz. In dannis probatis per familias illius parrochie emendentur, sed in danno quod cum bubus emendetur per familias boves habentes in [illegible] qualitate danni dabitur unum [illegible] solidorum pro quolibet familia, et quatenus parrochie familie illate danni solvendo modo predicto non sufficeret tunc emendatio danni distribui debeat cum familiis alterius parrochie vicinioris loco illati danni solvendo solidos quinque pro quolibet familia usque ad integram solutionem, et danni emendationem. Hoc tamen addito quod postquam per M. off. dd. fuerint examinati quatuor testes in qualibet querela comunibus probata erit

Addatur testes in querela non probata

parte [illegible] cuius liceat possit addere in qualibet querela non probata duos alios testes [illegible] et qui sint de eadem parr.^a etatis annorum [illegible] tam contra se et eorum bubus quam contra alios, et si examinati fuerint dicti testes et nil probatum tunc fiat distributio damni modo predicto:

Testes sint de parrochia etc. et contra alios

notificatio comunis et parrochie facienda

de mercede baiuli

M. off. pro sua mercede habeat solidos sex pro qualibet querela licet que nulla non probata et nil [illegible] Baiulus vero pro sua mercede [illegible] et habere debeat quatuor [illegible] pro qualibet familia non excedens in [illegible] solidos [illegible] factis [illegible] sub pena dupli

de cautione prestanda
canes portent unciam
offitio m. dd.

70 Statuimus quod M. off.: dd. teneat et debeat in principio sui offitij idonee cavere de satisfaciendo coi predicto sive etiam dd. Cons. et Prioribus respective quod dicto coi de duobus mensibus in duos menses et solvere cane coi seu ab eorum acerimo(?) in eius solutione et quod propterea caveri(?) de alendo famularibus palatij pro eorum delatione

canes portent uncinum

71 Item reformaverunt statuerunt quod a die xv aug. cuiuslibet anni quo vindemiatum fuerit, canes detineantur per dominos suos ligatos seu eisdem apponatur uncinus ad collum longitudinis pedis cum dimidio ita quod baculus ad collum ligatus habeat unciam longitudinis quatuor digitorum ad minus sub pena bon. quolibet et qualibet vice et quo domini cani teneantur et etiam ad damnum emendandum ne valeat dicto domino dare uelle aial pro eo damno.

sindicatus

72 Finito autem off.o ipse M. off. cum suis officialibus teneantur stare sindicatus et rationem reddere administrationis sui offitij in terra sacti. octo diebus continuis coram sindicatoribus eligendis a dicto coi creatur octo dierum, quatuor sint ad porrigendum petitiones alij vero quatuor ad prosequendum et eam dictum sindicatus finiam terminandi dictus M. off. teneatur dictis suis officialibus, et anteque recepat(?) ... sindicatus consignare libros cartulatos et publicatos, aut bastardellos, et insiltzas et omnes scripturas ad officium dd. spectantes, et pertinentes in manibus dd. Cons. et Prioris et durante dicto off.o illud aliquo mo vendere alienare seu cedere alteri non possit de dicta terra vel fructu seu alium sine suo loco substituere absque consensu consilij Maioris d. terre et quo finito tempore sindicatus ipse off.lis m. nullam amplius habeat auctoritatem exercendi d. officium seu aliquas penas exigendi quod tempus dicti sui offitij intelligatur finiat completum finito anno et viginti diebus immediate subsequentibus que dandum

160v

ad exigendum tempus quibus elapsis omnes innovationes, accus., et querele, pendentes sed aliter non expectato remaneat pleno iure et recadant ...

Et ita mag. Dni Consul. et Priores [illegible] ... de Terretius Ugolinus Consul. Bettus Rinaldi primus prior, Laurentius Sabbatini de Castanea, et [illegible] Berti de [illegible] [illegible] collegii [illegible] aliis collegis Priores una cum m[agnificis] D. D. Horatio Dionisio D. Federico [illegible] ac Bellino Bernabei de Camartinis et Betto de [illegible] hominibus ad id per suprad. dnos consul. et Priores electis deputatis et ordinatis auctoritate sibi attributa a publ. et generali cons. sanserunt, statuerunt, declaraverunt, ordinaverunt et reformaverunt cassando irritando et annullando penitus omnes et singulas alias reformationes decreta capta et ordinamenta super [illegible] datis factis reformatis seu quovis alio modo ordinatis in quovis alio libro [illegible] compilata et registrata secus reptam [illegible] fuerint reformationes, capta, et decreta omnibus aliis prevalere in quorumcumque [illegible] [illegible] Die xxvi mensis Martii Terren. et Ugolinus Consul. Guido Capass. canc. [illegible] 1583

Confirmatio factarum [illegible] Priores ad capitula una cum [illegible] electis

Derogatio et abolitio aliorum capitulorum [illegible]

Tabula Capitulorum damnorum datorum c. 151 1612

De dd. cum bestijs. c. 27
Ad vineas. c.º — 27
A granum, ordeum, fabas, lina, blada. c. 28
Ad prata, et herbas custoditas. — c. 29
Ad saneta vincareta, plantonos salicum, et bedu... — c. 30.
Ad glandes nuces et poma — 31
Ad feni et paleas — c. 32
Ad silvas custoditas — c. 33
Ad fractas, sepes vinearum arboretorum — c. 34
Ad erveum. c. 35.
Ad sestaneum et quibi. c. 36
Porci in stipulis et tagliatis sint bestiae minutae — 37.
Caprae in pratis secatis, stipulis, granis, bladis pa-
sculando tamen, et non pertinate arboribus sint bestijs mi-
nutis, in alijs vero locis pro bestijs grossis — 37.
Capre infra miliare non possunt retinere — 26
De miliare vide in l. dicti Augusti sinistra de anno 1577
Ad carta 247. in l. 4 concessionis l. infirie
Bestiae lactantes ad penam non teneantur — c. 38.
De locis non expositis et proceribus et andis, guastaglis
et his similibus bestiae dd. — c. 39
Recondicationes quilibet potest fieri quae libere de familia
etatis et anorum — c 40
De impedimento recondicationis — c. 42
Accusatorum non creditur semel cuiusque quod ad dd. cum
bestijs extra miliare nisi in recondicatione — c. 22
De damnis datis per bestias — c. 41
De impedimento facto bestijs recondicatis in accusandis. 42

161v

In Vineis arboretis prati &c. — c. 41
De pena auferentium pilos de vineis et arboretis — 43
Ad fractas vinearum arboretorum et hortorum &c. — 44
Damnum dantes in vineis et arboretis a festo ... ad calen. Martij quam pene solvunt — c. 44
Ad granum, ordeum fabas legumina, lina, prata ... seu herbas guardatas — c. 45
Extirpantes aut incidentes arbores fructiferas seu edificia aptas, et non fructiferas seu aptas ad edificium — c. 46
Reparantes arbores ad palos aptas et non aptas — c. 47
Asportantes fasces, sarmenta vel lignamina ... vel accatastata — c. 48
Extirpantes ceppos virides vel aridos de ... — 49
Colligentes olera in ortis, et alijs terris — 50
Ad vimeos canas, plantones saliceti et bodulli — 51
Ad canna foglias 53
Ad vites seu arbores vinearum pergularum arboretorum cannarum maderum — c. 54
Ad pergulas coronarum ... — c. 54
Ad poma. 56
Comburentes et ponentes ignem ad fruges ... grani, palearia foeni et palee ... alium — c. 57
Surripientes ... manipulos grani — 57
Herbantes foeni, et paleam — 58
Facientes semitas per loca seminata — 59
De latitudine semite ... — 59

Consiliarii faciendi de semita dicentur ad
consilium non tenentur ad penam —— 59
Expellentes bestias dd. ad penam non teneantur 59
Advocati, testamenta, et pecati —— 60
Pena de norebe dupplicetur —— 61
Custos studiose custodiens animalia —— 62
Pro famulis domini, et filiis patres teneantur —— 62
Forenses qui trahuntur recept. dd. —— 63
Laboratores in bonis, quas laborant ad penam non
teneantur —— 64
Pauperes colligentes in alata —— 65
Minor septem annis ad penam non tenetur —— 65
Tertium etas in querelis mulieribus et annis esset
debent annorum duodecim —— 66
Scriptantes herbarum terras pro herbis custodiendi extra
milliare, assignande cum bona officialibus de beneficio —— 67
De modo scriptandi herbam, ca. 21. et 27,
Licentie dandes scribende pecuniam —— 68
Licentie dicet farneum —— 68.
De damnis occultatis qui emendentur
An possint addere alios testes —— 69
Offitio datis dannum —— c. 17.

Offitiales debent esse descripti in camera iurati et esse crediti sine custode et possint
procedere infra et extra milliare cum distinctione ut q. ad vineas, arboreta, prata
blada extra miliare sine licentia possint, possit procedere contra eos bestias
suis in globis locum extra milliare sine licentia. cap. 7. et cap. 1.
Officialibus licentia de bestias procuratis dd reconducere suis pellium
et suis pastoris reportare —— cap. 3.
Officiales non possint facere compositionem —— cap. 4.

162v

Officiales possunt respondere occasione earum inventionum factarum inventarum tractatus quas tentas maiores in quatuor annis —— cap. i ——

Offic. debent intra certum tempus confirmare inventiones —— cap. 9.

M. off. non possunt recipere aliquem in societate ad dictum officium damnum datum —— cap. 5.

M. off. tenentur gratis registrare querelas faciendas contra ... nomine diem exhibitionis, et etiam ad inventiones ... infra terminum decem mensium, a die quo facte fuerint debent expedire, et infra quatuor dies debeant mittere copias ... querelarum accusationum et inventionum —— cap. ii. cap. 8.

De mercede debita maiori offic. pro copiis inventionum et querelarum ... cap. 13. cap. 12.

Ma. off. non possunt pignorare ... accusatis et probatis ... et ... assignatis ... expeditis cap. 14 ——

M. off. tenentur facere emendare damnum passo antequam accipiat ... —— cap. 56

Querela infra annum, a die ... possunt fieri et ... non possunt recipere super querelis et accusis c. 10

Et de modo ... faciendi —— cap. ii

Copia querelarum accusationum et inventionum infra quatuor dies ... mittenda. cap. ii.

De mercede copie querele cum testibus et ... cap. 12

Testes ad defensam super inventionibus gratis recipiantur cap. 13.

Inventiones ... confirmandas ... —— cap. 9.

165

Dani extimatione ex milliare dati per bestias in querela et accusa
ad penam probati et accusati non tenentur. ——— cap. 19

De modo faciendi extimationes et quod debeat fieri extimatio et
de ipsorum mercede ——— c. 24 et 25.

Quibus est permissum facere accusas et querelas cap. 25

Testes in primo et 2° grado, seu in [illegible] non
sunt testes idonei cap. 25. et [illegible] ——— 25. 23

Testes deponentes cum se et cum alios possunt cap. 69

Testes non sunt idonei qui sunt licentiati et a pena
extracti, et qui possunt extrahi, et licentia concedi cap. 8.

Testes possunt induci usque ad numerum quatuor et ipsis non stantibus
Curie procuratores tenentur damnum emendare vel duos
alios testes addere super querela ——— cap. 69

Extracti a pena et licentiati non sunt idonei
nec tenentur [illegible] ——— cap. 8

Accuse et querele
Laborat et dnus [illegible] accusare ——— cap. 25

Pena de [illegible] in boscis et de boscis cum extimatio dani
non appareat cap. 19. cum [illegible]
[illegible] cap. 19.

165

Sumarium capitulorum reformationum

1585 1° cap. p.° reform.to credatur et maiori offl. q.d cautum capitulo 9 – ubi q. liberi l.° capitulorum fol. 13

163v

sup. 3° Liceat m.° offli bestias incultas dare dd. reconducere eod. fol.

sup. 60 – Non teneat.r m.° offl. emendare facere dana illata granis et similibus nisi donec fuerit recollect.m fructus – 13 fol.

sup. 18 cause reclamationum infra certis dies expediantur a m.° offl. dd. consul. et prod.homi eod. fol.

22 reperiendari dd. in granis ordeis et aliis bruschiis liceat damnis estimatori revidere facere p. alium extimatorem pretendentem maius nocuit primo extimatore

23 extimatores approbentur tempore ad dicti Prioribus

25 In accusis querelis et denunciis facere credatur et cum iuramento, et Testes de expresso probante testificare alias attestationes sint nulle

28 quatuor bestie parve habeant.r pro bestie grossa

30 Reperti dd. in ginestretis non teneantur ad penam eod. fol.

32 Bestie bovine et similia dd. in messis bladorum penam [illegible] pro qualibet bestia vice qualibet – fol. 14

41 Arbore in [illegible] que annuatim cultivantur

42 credatur et recondurre ciu[illegible]

44 Reformatio [illegible] qui vicinus [illegible] colere [illegible] non inferatur damnum eod. fol.

64 auctas data [illegible] incidendi in condictionibus eod.

65 mulieres pregnantes non teneantur ad penam, sed ad emendationem fol. eod.

68 Modo dandi licentias [illegible] de [illegible] et licentiis nulles

69 In generali [illegible] liceat [illegible] vel [illegible]

72 Auctas [illegible] in [illegible] querelis pendentibus ult. [illegible] [illegible] dd. [illegible]

Index rerum notabilium in Margine statutorum anotatis; iuxta ordinem Alphabeti, ecc.

A

Errores Aloysij et Apti de Aptis Rectorum et vicariorum sacri in prohemio: fol. 1.
Advocati et sindici fratrum S. Fran. deputantur a comuni. fol. 1 —
Arma et Panni de lecto non possunt accipi in pignus nec vestimenta quotidiana rub. 25 — lib. 3. fol. 17
Anno domini 1363 die 12 [illegible] sacri [illegible] liberatum a iugo tiranico rub. 28 — 23
Accusator et Accusatus dicuntur inimici rub. 6. 12 lib. 2 fol. 31.
Accusator in damnis datis in casu non probatis non tenetur ad penam an de periurio rub. 6. d. fol. 31 —
Adulterium, Adulter non potest accusari nisi a proximiore rub. 6. 16 lib. 2 — fol. 31
Auxiliatores 44, [illegible] 57
Accusantes aliquem cum iur.to non puniuntur de periurio licet succumberet et accusata non probaverint, 43 —
A prodis [illegible] debitoris vide constitutiones in additionibus fol. 60
Actio petendi compromitti spectat reo conuento 66
Arbitratores statutarij dicuntur Arbitri iuris 66 — 67 —
Arbores non fructabilibus in confinibus expositis rub. 71 — 68 —
Arbitrij iniquus fol. 68 —

Reformationes de capitulis de anno 1586, Pene alcune [illegible] di [illegible]

1586 Cap. 61 ita dum. off: non credant, quod custodia [illegible] fol. 15
[illegible] Hon probatis parrochi teneantur ad emendatione

Sup capitulo 70 Ingrariis, Bladis a calend. maij usque [illegible]
1587 non possint procedi ex millibare et si deserpti fuerint [illegible]

Reductio penarum gran. ad medietatem pene

Extracti a pena intell [illegible] omnes de familia [illegible] sup capitulo 80 — fol. 17

164v

Cap. 9° liber copiarum m. off. nunc extrahet de pub. de Comun.
sub pena ℔ 20 bl. cand. et nullitatis

m. offlis infra octo dies teneat. transmittere cedulas
inventis et accusatis, et probatis in querelis sub pena
nullitatis et annotare diem in lb. cam.ᵉ ℔ tertiis sub pena
nullitatis

31 Dechiedd ad glandes nisi fuerit de semper fucane
non possit procedi

34 Dechiedd. ad sepes non tenean. ad pena nisi et nec
cheprarvilliare in stratis publicis

1588 Reformatio circa copiam .. Comis fol: 18 — sub cap. 3

4° cap. incidentes arbores fructiferas in sertas

19 ubi non apparet semita in rellijs tranversari
rigarum et bladis [illegible]

62 Abra potest m. offlis duplicitur [illegible] et [illegible]
et custodientis in aliquo loco [illegible] quod custodiens
sed tam [illegible] vel custodiens vel animali

1589 tpri mei Cancellariatus offitij Reformatio capitis De D.

Reform. cap. p. Modo di leggere et Registrar [illegible]
loro presentibus et Canc. prius de semper specificare
diem et hora

cap. 2° Modo et giorno di [illegible] stai in palazzo

31. Dechie porcine alla pena [illegible] il mese 7bre

cap.° 20 — Porci et pecore non siano tenute à pena di salce et vitelli 19

44 Dechiaratione delle spine — 20

52 — Uccelli, che scacciaranno bestie non siano tenute à pena

57 — con il giuramento si forma il capo delle accuse

71 Carne prestata si togli legato i medi riformatori ...

58 A lavoratori alle vigne lecito chiamare alcuni et chi vi andasse non tenuto à pena — 20

A l'attore che non sa habbi luogo ... delle pignora ...

Accesso di luoghi ... — 20

Offitiali dell'anno passato non esercitino il seguente negare il ... — 20

1590

Espeditione di cause tra giorni ... et passati, ritornino al ...

Dove procede il magnare ma non portar frutti.

Emendatione di danni come se ... 21

Si osservi il capitolo 28 à grani et biade

Al ... si creda con il giuramento ...

A ciascuno lecito accusar con il giuramento ... in danni personali purche possieda ... 50 non ... il stato d'infamia

165v

57 Robbare [illegible] et mettervi [illegible] come nel cap.to 57 22

Metter grani ne [illegible] come nel cap.o reform.to l'ano 1589

Pena [illegible] offi.li [illegible]

Tisigilleforti Carri [illegible] il [illegible] di piedi; [illegible]

[illegible] à 5 [illegible] d'Agosto [illegible]

[illegible]

Età di quelli [illegible] debba esser d'anni [illegible]

Il cap.o delle ginestre [illegible], ma con le [illegible]

osservi il cap.to 22

[illegible] basti [illegible] il danno [illegible] dell

estimatore 23

cap.o 4 Il [illegible] delle [illegible]

nel resto [illegible] osservi il cap.to

Cap. 43 che la pena [illegible] de pal[illegible]

[illegible] Carlini per ciascuno [illegible]

et se intenda [illegible]

nel resto si osservi il cap.to

De mercede procuratorum in causis civilibus et criminalibus vide in fol. 180.
et ibi est taxa notarum de mercede scripturarum.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
4									30
5									40
6									50
7									60
8									70
9									80
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Vna libra —————— ß. 20

Vn soldo —————— d. — i

Vn denaro —————— ₰ — d. i

166v

Adì 30 Agosto 1631. nel Bussola & Mercede de Balij della Terra di Saſſoferrato. confirmat dall'Ill.mo Mons. Gov.re de di Reggio sotto li 5. 7mbre 1631. come apparisce al libro Nono de decreti car. 4 —

Per Citationi dentro la Terra b.i uno, e q.ni uno — £. 1:1 —

fuori della Terra cioè dentro due miglia b.i tre e quattrini tre — £. 3:3 —

Per presentatione de sequestri, Monitorij, Lettere e copie à ragione come sopra —

Per Citationi Camerali, Monitorij et altre delli d.i dentro la Terra b.i cinq. — £. 5 —

fuori della Terra per tutto il Contado b.i dieci — £. 10 —

Per essecutione in beni stabili, Immissioni di possesso benche fossero in più pezzi di Terra b.i dieci — £. 10 —

Per essecutione de mobili, tanto dentro quanto fuori della Terra b.i uno e q.ni uno — £. 1:1 —

Tauola di Pitagora

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

167v

168v

Con l'instrumento nota si dà la misura con la quale è stato misurato l'instrumento catasto

La Soma di coppe otto -

La Coppa di stari quattro -

Lo staro di canne quindeci -

La Canna di piedi quindeci -

La libra di Soldi Venti -

Il Soldo di dodeci denari -

La Terra arat. stari sette, e mezzo p. libra -

Terra Vignat. prativa, arborata sottomata cinque stari p. libra -

Terra Sodiva dodeci stari p. libra -

Selvata quindeci stari p. libra -

Pascoliva sessanta stari p. libra -

Rubrice primi libri

l. i.

Hec sunt rubrice statutorum et ordinamentorum communis terre saxi

De iuramento vicarij terre saxi Rubrica 4. car. 3

De iuramento iudicis —— R. 5. c. 4

De cons. auctoritate terre saxi R. 7. c. 4

Quod quilibet castellaneus sit in libertate et a solutione collectarum —— 11. c. 6

Quod omnia statuta loquentia de patre habeant locum in avo 17. c. 11

De electione et off. baiulorum —— 25. c. 16

De dubatoribus et eorum salario —— 26. c. 18

Quod vicarius exigat condemnationes et collectas —— 32. c. 21

De magistro gramatice habendo —— 36. c. 21

De quodam medico et phisico habendo in terra saxi —— 37. c. 22

Quod omnia statuta de patre intelligantur et habeant locum in avo. s. rubrica 17. fol. 11. et quod scribantur in favorem patris presertim 41 c. 23.

Quod bona emphiteotica non inveniri possint nisi legittimos successores Rubrica 42 c. 23.

Quod contractus et ceteri actus civiles celebrati tempore tirannorum seu decreto iudicis non possint retractari pretextu decreti [illegible] —— 43 —

De statutis cum libertate et efficacia R. 40 c. 23.

De [illegible] 45 c. 23

laborator tenetur solvere collectas quas dominus non solvat ibi

Soleus in domo [illegible] intelligitur que non possit accipi in pignus cum negaverit pignus ibi

1366. Die 12 februarij terra saxi fuit liberata a tirannide ibi

Quod potestas omnes libros legi faceat in consilio. Rubrica 30 c. 20
De pactis inter comune Liegubii Sorre sancti et Roche cont. observandis carte 20
Quod potestas suffit [illegible] et iurisdictionis ... Rubrica 29 c. 19
De officialibus eligendis per totum annum Rubrica 21 c. 19
De extimatione equorum qui dantur ad vecturam et de [illegible] Rubrica 26 c. 18
// Tubatores tenentur pulsare campanam carte 18
De officio Camerarii comunis Rubrica 23
De possessionibus que non remanserunt appassate Rubrica 22 c. 13
De extimo possessionum Rubrica 21 c. 12
De renovatione appassatus Rubrica 20 c. 12
De venditionibus et alienationibus factis de alicuius [illegible] Rubrica 18 c. 11
Quod vicarius arma [illegible] faceat 18 c. 11
De quinquagintis famulis eligendis ad faciendum domos Rubrica 7 c. 5
ne pecunia comunis male spendatur Rubrica 8
De collectoribus et [illegible] collectarum et modo exequendi Rubrica 9 c. 5
Quod impositum [illegible] nec [illegible] in comune 33 — 21
De [illegible] 41 — 23
[illegible] 51 — 1.

Libri 2di.

Liber secundus

festa debet bamiri	De s.tis diebus Dominicis et alijs festis custodiendis	1	
Audiens recipiunt in ecclesia vel alio loco honesto	De loco in quo debet ius reddi et acdes civiles et criminales fieri	2	car. 21
nemo potest detineri si fideiussores [illegible]	Quod iudex eius predicti teneatur cognoscere omnes causas civiles et criminales	3	car. 26
quando diem in testamentis potest qs detineri in [illegible] et non alibi	De testibus ad defensam	4	car. 27
	De non tormentando nisi in certis casibus	5	28
	Quod nullus surgat de loco suo si ipse [illegible] numero fuerit in consilio	6	28
Ordo ad expediendum [illegible]	De non condemnando aliquem nisi in consilio et in presentia [illegible]	7	28
Procedi in maleficijs admictitur ibi	De citatis in iudicio super accusis et inquisitionibus	8	28
quis admictatur ad accusandum [illegible] in maleficijs ibi	De modo et forma procedendi super maleficijs per inquisitiones vel accusationes	9	29
	De iuramento prestando super accusis	10	30
Benef. pacis, confessionis et solutionis in [illegible]	De concordia fienda super perpetratis maleficijs	11	30
	De eo qui accusaverint aliquem et accusa non fuerit [illegible]	12	30
	De hereticis, falsarijs et [illegible] suspectis non morandis in terra [illegible]	13	31
	De eo qui preceptis dni vicarij non obediverit	14	31
	De eo qui contra eius manifestaverit	15	31
ibi pena adulterij stupri et [illegible]	De eo qui sponsam receperit et adulterium commiserit	16	31

185

liber 2.dus

De eo qui [illegible] et bergis [illegible] — 17 — 31

De eo qui dixerit verba iniuriosa [illegible] — 18 — 32

De votis non faciendis — 19 — 32

De homicidiariis et eorum penis — 20 — 32

ibi [illegible] — De furtis et robbariis — 21 — 32

De insultu cum armis et sine armis — 22 — 33

De percussionibus cum armis — 23 — 33

iudicium [illegible] — De percussionibus et admenatione manu [illegible] — 24 — 34

verberans [illegible] — De [illegible] armorum et admenatione de lapidum [illegible] — 25 — 35

De pena producentis falsos testes et facientis vel producentis falsum instrumentum — 26 — 35

ibi de pena [illegible] et [illegible] monetas — De facientibus et fieri facientibus falsam monetam — 27 — 35

De privato carcere — 28 — 35

[illegible] — De eo qui exbanitos receptaverit — 29 — 36

De non receptando aliquem de nocte in [illegible] — 30 — 36

Quod nullus exbanitus [illegible] moretur in terra [illegible] — 31 — 36

De fractoribus carcerum — 32 — 36

De verbis iniuriosis — 33 — 37

Quod nullus improperet alicui de parte nec aliud improperium dicat — 34 — 37

liber 2dus

De improprio falsitatis vel falsi instrumenti

De statutis non faciendo — 31 — 37

De non faciendo conventicula vel societate ... statui ... et comune sap[...] — 36 — 38

De non facientibus numero — 37 — 38

De eo qui officiales cois comperit — 38 — 38

Quod nullus dicat con libertatem d. cois — 39 — 38

ibi de pena impedientis officium cois — De eo qui in suo offo fraude comiserit — 40 — 38

De eo qui ... alienas in domo ... — 41 — 39

De eo qui habet uxore et tenet concubina — 42 — 39 — 43 — 39

prioris dni ambulat non tenet: ad penam armorum ibi — De pena ferentis arma — 44 — 39

De licentia armorum — 45 — 40

De iniuria non facienda alicui tempore lamentationis — 46 — 40

De victualibus non extrahendis — 47 — 40

mutuans aliquid ludenti mutuum perdit ibi — De non ludendo ad azzardum — 48 — 41

De eo qui exbanitum ceperit et ... dederit ... — 48. 42

De malefactoribus capiendis — 50 — 42

Quod nemo tractet aliquid contra bonum statum d. cois — 51 — 43

De turbatoribus et ... bonum statum cois sancti — 52 — 43

De offendentibus et deturbantibus homines sancti — 53 — 43

accusans cum iure non puniatur de furto ibi — De eo qui furtum fecerit — 54 — 43

De ingiuria non facienda ... dnos priores et alios officiales — 55. 44

gradus consanguinitatis debet in iure can: computari ibi — De iniuriis et offensionibus inter consanguineos usque in 3um gradum — 56 — 44

mulier in absentia viri non potest contrahere unde notata ibi ac de solemnitate in ... — De actionibus contra castellanos non emendis ... obligationibus a mulieribus nuptis non faciendis — 57 — 44

De muliere que se fecerit alicui maritum ... sibi de suis bonis fecerit — 58 — 45

De molestatione possessionum mobilium et immobilium — 59 — 46

Secunda venditio est nulla ipso iure ibi — De vendentibus eandem rem duabus personis — 60 — 47

173

De concubinis non tenendis — 61 — 47

[illegible] De copia [illegible] 62 — 47

Quod tempore [illegible] nulla persona de [illegible] vel [illegible] vel [illegible] — 63 — 47

Quod nulla persona vadat in foro post [illegible] campanae — 64. 48.

Quod nullus se obliget se alicui [illegible] dominicale accomodatitius vel vasallare — 65 — 48

De non receptando aliquem habentem brigam cum commune [illegible] — 66 — 48

Quod quilibet possit domum [illegible] intrare — 67 — 48

De filiis nolentibus obedire praeceptis patris — 68 — 49

De eo qui petierit debitum solutum — 69 — 49

De negantibus aliquem esse [illegible] filium [illegible] vivum vel mortuum — 70 — 49

De iis qui [illegible] balestaverint vel lapides de [illegible] proiecerint — 71 — 49.

Quod nulla persona possit facere [illegible] terra [illegible] per [illegible] vel aliqua fertilitate — 72 — 50.

[illegible] De servo vel famulo qui de rebus domini recedit — 73. 50

De domibus in [illegible] manu tenendis — 74. 50

Quod nulla persona mittat terram aliunde quam per portam — 75 — 50

De eo qui familiam [illegible] tenuerit — 76 — 50

[illegible] De eo qui [illegible] omne [illegible] alicuius castellani — 77 — 51

[illegible] De [illegible] solvendo aliquem [illegible] aliquo [illegible] habendi — 78. 51

liber 2 dus

187v

Quod pares [illegible] banimenti citari possit ad sententiam audiendam — 79. 51

Quod non obstet solemnitas iuris in maleficiis — 80 — 52

contractus mutui factus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De iudice negantibus solutione [illegible] debitis — 81 — 52

De inquisitione facienda per iudicem dni vicarii [illegible] in ueria[illegible] cum decem et sortem — 82 — 52

De emptoribus non molestandis a venditoribus in rebus emptis — 83 — 53

Quod nullus frontis ad denunciandum et accusandum eligi admictatur — 84 — 53

De solemnitate minorum in criminalibus et ciuilibus [illegible] ibi

Quod filii familias maiores [illegible] annis possint in [illegible] interesse — 85 — 53

De inquisitionibus non faciendis ultimis decem diebus regiminis de maleficiis non remissis — 86 — 53

De rectoris et consortatur accusari possit 87. 54

De pene mulctis [illegible] [illegible] [illegible] duplicari et [illegible] [illegible] [illegible] cognoscere [illegible] [illegible] ibi

De penis duplicandis ult° mense regiminis de maleficiis [illegible] emissis [illegible] [illegible] 88

Quod nouo regime [illegible] — 88 — 54

liber tertius

L. iii

De officialibus qui non possunt agere durante eorum off° — R° 1 — 56

De debitis contractis per [illegible] [illegible] familias 2. 56

Quot quaestiones terminandis [illegible] iudice — 3. 56

v. de contumace

De [illegible] [illegible] non [illegible] — 4 57

De debitis confessis et receptis [illegible] [illegible] 5 — 58

Vide casum [illegible] [illegible] capitulo ibi et de pene negantis [illegible] proprias

De salario [illegible] [illegible] in repetitione dotium conseruatione indemnitatis reuocatione [illegible] 6

11k

1371

libri iij

pendente ter. de appell. — De execut. instrumentorum — 7 — 60
quo non potest fieri exequutio ibi — Quatre creditor mittat. in possess. bonorum defuncti 8. 61
De fideiussoribus qui potenti principales presentare vel de ipsorum bonis assignare — 9. 62
vide de [illegible] figurandis ibi
De Mercatoribus et artificibus fide detinendis propter debita cognoscendis — 10 — 62
De Restitutione Dotium — 11 — 62
vide [illegible] sufficienter [illegible] — De testamentis executioni mandandis — 12 — 63
De promissionibus et relictis pijs locis factis 13 — 63.
De prescriptionibus [illegible] — 14 — 64
venditor [illegible] allegare fraude [illegible] — De venditionibus et alienationibus factis 15 — 64
De venditoribus cogendis pacta servare — 16 — 64
De discordijs seu litibus recentibus inter coniunctas personas — 17 — 65.
De contractibus a minoribus xxv annorum faciendis 18. 66
vide de [illegible] extrahendis [illegible] et de [illegible] — De distinctionibus et terminationibus prediorum arborum domorum et pecorum extrahendis terminis 19 — 67
De arbitris iniquis — 20 — 68
De his qui habent arbores in terris alienis et de arboribus et fructibus in confinibus existentibus 21 68
De contractibus [illegible] minoribus — 22 — 68
De contractibus factis cum forensibus — 23 — 69
De sententia lata cum forense ad petitionem castellani — 24 — 70
De [illegible] data castellano de bonis forensis — 25 — 70

De debitis cautionum que steterint per xv annos peti non possint — 26 — 71

De preceptis et singulis executionibus mandandis — 27 — 71

Quod nemo condemnetur ad penam si confitebitur sorte — 28 — 71

De transumptatione instrumentorum vide ibi — De instrumentis et rogitis auctoritate iudiciis exemplandis — 29 — 71

De actis iudiciorum exemplandis — 30 — 72

Habentes rem communem possint divisionem petere — 31 — 72

De ijs qui bona propria dixerint — 32 — 72

De ijs qui murum communem et domum edificandi [illegible] — 33 — 72

De domibus [illegible] — 34 — 72

De creditore cui fuit debita quantitas soluta — 35 — 72

De satisdatione prestanda a forensibus — 36 — 73

De castellano compulso ad accessum [illegible] et iurisditione [illegible] — 37 — 73

De modo et forma recipiendi novum castellanum — 38 — 73

De rebus alteri commodatis — 39 — 74

vide l. 4. [illegible] 75 — De custodia antiquorum fluminum et fossatorum — 40 — 74

Quod quilibet teneat et defendat castellanum [illegible] — 41 — 74

De instrumentis faciendis et recolligendis — 42 — 75

De notariis rogatis vide ibi — Notarii faciant scripturas de quibus rogati sint — 44 — 75

Quod notarii teneant penes se rogita de quibus rogati sunt — 45 — 76

De instrumentis alicuius modo cancellatis — 46 — 76

Quod notarii scribant in contractibus nomina et cognomina contrahentium — 47 — 77

De Grondarijs [illegible] — 48 — 78

175

188v

Quod quilibet creditor suo debitori restituat cartam sui debiti cancellatam — 47 — 77

Clerici [illegible] de registris de alijs registris ibi

De registis seu scripturis alijs ab ijs qui fuerunt [illegible] et detineri non possint inspiciendis — 48 — 77

Quod in examinatione testium non scribatur [illegible] — 49 — 78

De solutione actorum civilium et aliarum scripturarum — 50 — 78

Quod acta civilia scribantur per notarios de bancho 51 — 79

De judicibus et notarijs agendis advocationes procuratores et de salario advocatorum et procuratorum — 53 — 79

De sequestris [illegible] — 54 — 80

De eo quod [illegible] et quibus [illegible] occupaverit 55 — 80

Quod in consummatione indemnitatis prescriptio temporis non currat — 56 — 80

Quod castellani defendant omnia [illegible] 57 81

Quod potestas faciat satisfieri castellanis ad petitionem in [illegible] de tempore — 58 — 81

De non solvendo nisi unam decimam 59 — 81

De conductoribus laboratoribus ad partes 60 — 81

Quod renuntians possessiones in emphiteosim habeat notarium quem voluerit — 61 — 81

Quod nullus forensis sit tutor vel curator minorum castellanorum — 62 — 81

De circumstantibus [illegible] tractandis in [illegible] et [illegible] tractant in [illegible] 63 81

De aqua habenda in platea co[mmun]is — 64 — 82
De compromittis in uelle d[omi]ni p[rae]sid[is] no[n] faciendis — 65 — 82
Et de iudicibus uestri in expensis legitimis condemn[andis] — 66 — 82
De incognita[tione] ... — 67 — 82
Et de ... — 68 — 82
De officialibus ... a sex annis citra — 69 — 82
De ... conficiendis — 70 — 83

Liber Quartus

De officio militis d[omi]ni vicarij — 1 — 84
Ubi ... — 2 — 84
De tabernarijs et ... — 3 — 80
De ... deferendis — 4 — 85
De salmis ... et ... — 5 — 85
De ponderibus et measuris — 6 — 86
De ijs qui habent pondera et mesuras ... — 7 — 86
De ... et de mensura ... — 8 — 87
De ... et eorum off[iciis] et de ... — 9 — 87

176

liber iiij

De Beccharijs vel porgarie — 10 — 87
De ambasciatoribus dandis castellani — 12 — 89
De captione et derobatione alicuius nostri
castellani, et represalijs concedendis — 13 — 89
Expense et gravamina comunis fiant per
librum appositum — 14 — 90
De armis opportunis habendis — 18 — 90
De ijs qui collectas non solverint pro certis
possessionibus quas habent — 19 — 90
Quod muri novi et antiqui reficiantur 20 — 90
Quod tenentes bancalia comunis debeant terrigenis
gratis mensurare et bonos dare — 22 — 90
De Molendinarijs et eorum officio — 23 — 90
De non portando sestarium ad valcandum
vel bladum ad macinandum ex districtu
Iadr. et de prestatione et datione copularum
molendinorum et crealearum — 24 — 92
Vide ibi quod de copulemis fio
nus trimenu.
De edificijs molendinorum in terra et extra 25 — 92
De frigiaturis perlarum auri, et argenti
in centuris non portandis — 26 — 93
Quod castellani habitent in terra tempore
guerre — 27 — 93
Quod nemo vendat domum alicui non solventi
collectas sine licentia domini Vicarij — 28 — 93
Quod nullus accipiat de lapidibus murorum vel
palanghis stoccata comunis pretium cessante 29 — 93

De lana et pilo falso et non laborandis — 30 - 94

Quod nec in terra supra[scripta] nec in districtu operetur lanam vel pannos contra formam — 31 - 94

De filatis lane dato ad expendendum, et de resignatione panni crocei — 32 - 94

De fide adhibenda scripturis dantium lanam ad filandum — 33 - 94

pupilli non tenentur solvere laboranti conductis [illegible]

Quod laboratoris laboret terras et vineas et quibus temporibus — 33 - 94

De bladorum extrahendis ex possessionibus et de aliis non extrahendis sine licentia dominorum — 35 - 95

ibi pena quod non reddentes granum de laborerio

De contentatione iuris laboratorum et conductorum possessionum et recipiendi [illegible] et alienatione — 36 - 95

De possessionibus ex quibus est non [illegible] ab aliquibus laborandis — 37 - 95

De collectis solvendis a forensibus pro possessionibus quas habent in nostro districtu — 38 - 95.

Quod nullus laboret possessiones non appreciatas — 39 . 96

laboratores sunt exempti collectis quas coloni [illegible] de licentia credatur iuramento domini

Quod nullus laborator ad pretium conductus accipiat ligna — 40 - 96

De scambiis non faciendis ad fortas — 41 - 96

De pignoribus non accipiendis — 42 - 96

De lignis non extrahendis ex districtu [illegible] — 43 - 96

De victualibus et [illegible] a [illegible] — 44 - 96

De faciendo aqua vel alia pertinentia [illegible] fenestras — 45 - 97

De non tenendo et habendo aequarolos extra in terris vel plateis — 46 - 97

177

De non lavando panes vel alia pertinentia faciendo in fontibus —— 47 – 98

De non proiciendo feni spongias in plateis —— 48 – 98

Inter domos apertura [illegible] pontem construere ibi

De altitudine prosellorum —— 49 – 98

De laborantibus et appropinquantibus terga certo spatio —— 50 – 98

De refectione et conservatione terminorum in confinibus [illegible] et [illegible] —— 51 – 99

De iis qui edificare voluerint iuxta plateas et publicas vias —— 52 – 99

De rebus non auferendis alicui sine [illegible] nominatione iusti pretii —— 53 – 99

De his qui se apprehenderint de [illegible] —— 54 – 99

Conductor non potest alteri locari conductam rem

De negantibus laboribus nauleum vel [illegible] —— 55 – 100

[illegible]

De reinatellatione bladi faciendo 56 100

De non accollando ad [illegible] vel alia artificia certis temporibus —— 57 – 100

De valeatoribus pannorum et pretio —— 58 – 101

De paleariis paleae et feni et domibus [illegible] non tenendis —— 59. 101

De terminatione terrenorum communis, a terminis [illegible] personarum circa muros faciendo 60 101

191/2

De ingombramine non ponendo in plateis et alijs certis locis — 61 — 101

De plateis mattinalij manu tenendis et de platea ante beccaria manu tenenda — 62 — 102

De plateis disgombrandis quolibet die sab. — 63 — 102

De bestijs mortuis vel infirmis et letamine non ponendo vel piciendo certis locis — 64 — 103

vicinij licet auferre letamen positum circa eorum ... (margin note)

Qualiter vintes ... in meris coii debeant ... tenere — 65 — 103

De Trossis non habendis in terra sax.ti — 66 — 103

De non faciendo turpitudine in castellis aceclis dibus — 67 — 104

Quod nullas turpitudines fiant in planis iuxta porta — 68 — 104

De asinis non tenendis ligatis die sabbati in plateis — 69 — 104

De corijs non ... et pelo non piciendo in platea — 70 — 104

De solo ... non occupando et de carpentibus lapides in petrarijs ibi ... — 71 — 105

De moneta non respetanda — 72 — 105

Quod non piciatur in fossis coii aliqua immunditia — 73 — 105

De cursu aque et fossae non impediendo — 74 — 106

Quod in dupplerijs et candelis fiant papiri de bambage — 75 — 106

De candelis et dupplerijs et ... ipsos ... — 76 — 106

191

Liber quartus

Quod nemini liceat edificare domos a domo Andree
Guerre usque ad portam S.ti Silvestri — 78 — 107
Quod non uendatur in ecclesiis reparandis — 79 — 107
Quod non proiciatur aliqua immunditia in aliquo
oratorio — 80 — 107
Quod nullus pelliciarius extendat pelles per terram — 81 — 107
De vindemiis faciendis — 82 — 108
De modo seruando contra quosdam non soluentes
collas et de pena eorum — 83 — 108
De prosellis certo ordine construendis — 84 — 109
De modo soluendi salarium tubatoris — 86 — 109
De fenestris vel hostiis in muris terre infra
certum spatium non habendis — 87 — 109
Quod nemo sit sensalis super piscibus uendendis — 88 — 109
De domibus que guastantur
vitandi periculum ignis — 89 — 110
Quod non guastentur domus ruinantes — 90 — 110
De ordine accipiendi pedagium — 91 — 111
De rondinis temporibus debitis fiendis — 92 — 111
Quod cuilibet liceat portare victualia ad
terram — 93 — 111
De absentibus a terra et districtu suo — 94 — 111

(left margin notes:)
[illegible] soluentes collectas
[illegible] audiend[illegible] in causis
[illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] in exercitum
stantes extra terram [illegible]
[illegible] ad custodiam
16

192r

De arena habenda pro domibus construendis — 98 — 112
Quod predicta statuta serventur et specialiter omnibus aliis statutis — 99 — 112
Quod nullo fiat exemplis de custodia — 101 — 112
De feneis pro [illegible] [illegible] in [illegible] et vicinalibus — 102 — 112
Quod levetur immunditia iacens [illegible] palatium, ab latere inferiori — 103 — 112
De [illegible] communis [illegible] aque [illegible] et valle oscura [illegible] — 104 — 113
Quod muros communis [illegible] teneantur [illegible] qui habent domos [illegible] [illegible] — 105 — 113

Liber Quintus

f. v. De [illegible] damnis datis parte [illegible] non habenda — Ca. 1 — 115
De electione et officio gualdariorum — 2 — 115
[illegible] De damnis datis certis personis nec et [illegible] animalibus in bonis alicuius — 3 — 115
De canis retinendis ligatis certis temporibus — 4 — 116
[illegible] De damnis occulte datis et de modo et forma procedendi in eis — 5 — 116

Liber quintus

192

De capris non tenendis in ſ certas ſemitas et de pena dd. abbas —— 7 — 118

De grege pecudum et de pecudibus ſignatis ab ipsa non moriendis in districtu — 8 — 119

De animalibus repertis in damno alicui et de accipiendis ... 9 — 119

De animalibus incedendis cum ... 10 — 120

Quod nulli liceat pascolare animalia in cimiterio alicuius ecclesie —— 11 — 120

De pullis et ... non capiendis nec occidendis —— 12 — 120

De fractione membrorum et vulneratione et occisione animalium —— 13 — 120

De cippis ex silvis non carpiendis —— 14 — 120

De eo qui lapides ex ... possessione extraxerit 16 — 121

De aqua pluvie damnificante ... in ... possessione —— 17 — 121

De sublimitate limitum —— 18 — 121

De serviente qui damnum dederit in rebus et bonis eius domini —— 19 — 121

Quod quilibet vadat ad fundum et possessionem per viam —— 20 — 122

De plantatione olivarum et de pena incidentium [illegible] — 122

animalium ... [illegible]

occidere canem ... et pena ibi

Quie non est bene apta ... fundum alterius impune transire ...

liber quintus 192

De pena non inferen. damni dantibus in posse ssionibus non appassatis —— 22 — 122

qui statuu alio non teneo. ad custodias

De famulis et particularibus alteriius ad obsequia fornalia et pena damni dati ab eis —— 23 — 122

De porcis tenendis ligatis —— 21 — 123

Ad non habentes vias eundi ad possessiones ipsos oporteat eas emere a predium vicini —— 26 — 123

quomodo teneantur non habitantes sardinee et ibi, tertii, in ... et omni exceptis maior

De damnis datis a quibuscumque non facientibus obsequia communis et conpagnis, et de modo citandi eos et quorum domi dirigunt non habitant —— 27 — 123

De duobus viarijs in qualibet parrochie eligendis —— 28 — 124

De pena occupantium vias, et prescriptio in omnibus hiis non obstantibus

De vijs publicis vicinalibus et fontibus aptandis —— 29 — 124

De ijs qui habent possessiones ab utraque parte vie —— 30 — 126

De volentibus mittere viam per eorum terrenum —— 31 — 126

Quod nemini liceat apprehendere aliquam viam pub. vel vicinalem —— 32 — 127

Quod vicarius debeat semper interesse et superesse reaptationi terre et murorum —— 33 — 127

De non lavando pannos in fonte albello, nec in eius abbeveratorio —— 34 — 127

De porta burgi iane aptande —— 39 — 127

pena facientis immunditias circa novum pratellum ... ibi

Quod teneatur vicarius vias debeat ... reaptare

De terminatione stratarum publicarum ... vicada a certis semitis ... terram —— 44 — 128 / 41 — 128

De non faciendo turpitudinem prope murum ... nam in burgo inferiori —— 46 — 129

180

133v

Liber Quintus

De non trahen. aliquem ex sua parochia ad laborerium — 47 — 129

Di stratis citernis et puteis in ius terram etc. manutenendis, et remundandis — 48 — 129

Con piscantes in vallatis banu sequetur imediate — 129

Finis tabule rubricarum

Copia decreti super appellacionibus interponendis car. 130

Copia in dulti app.ci Pij PP secundi — car. 131

Copia in dulti app.ci Alex.ri PP sexti — car. 132

Copia in dulti app.ci Julij PP secundi — car. 132

Dies feriati in forma sacri consilij — ca. 133

Additiones — car. 131

Reformationes — car. 136

circa salarium et mercedem procuratorum advocatorum et notariorum — car. 140

Circa electiones Judicum, notariorum et bedelli curie baiuli, supra — car. 143

181

Capm: super suspitione consultoris in cauis appellationum — 145
Reformatio super patrociniis procuratorum — 146
Copia decreti positi in libº reformat. fol. 47 — 146
De successionibus ab intestato — 146
Breve Clemen. PP. vij — 147
Notabilia super decreto successionibus ab intestato — 148
Capitula damnorum datorum de anno 1503 facta — 149
Tabula dictorum capitulorum damnorum datorum — 161

De modo effodien. lapidem, murcias, foveas, arbores precidend. et alia quecumque — 142

181

194v

Scandaglio de lib. cinquanta di farina pesata come
è venuta dal Molino — lb. 50 —

La semmola che ne và levata lb. 6 on. 4	Libre . 6=4
La farina setacciata levatone solo la semmola volta	lb 43=8.
La Pasta lb. 63. d. 4	lb 63=4
L'acqua che vi è messa	lb 19
Il Pane venuto dal forno	lb 56=6
L'acqua che è restata nel pane	lb 12=10
L'acqua che hà consumata il forno	lb. 6:10

Il sopradetto Saggio di lb. 50. di farina con il d.o augum.to che lb. 50 di farina ritorna lb. 56 1/2 di pane, e così cresce per ogni lb. 100 lb. 13 di modo che lb. 600 di grano torna lb. 674 de pane

La semmola per cinq. per soma ——

La Conciatura per uno per soma ——

Declaratione delle lire, soldi, e denari

	₶.	sol.	den
Ogni Libra fanno ~~so~~ venti ———	₶. 1 —	sol. 20	~~den — 1~~
Soldi uno fa un baiocco —	sol. 1 —	d. 03	
Denari uno fa un quatrino —	d. 1 —	d	d. 1 ——

135v

Quatuor ex verbis uirtutis collige legis
Permictit, punit, imperat, atq vetat
Conditio, fortuna, fides, diseretio, sexus
Fama, etasq bonis testibus esse uoluat.

Testibus dignioribus, et paucioribus magis creditur, q pluribus indignioribus
Bal: et Alex: in l. 3. ff de test.

Copie de decret — fol. 130.
Capitol. del danno dato fol. 151 —
Tauola de dd. Capitol. fol. 261 —